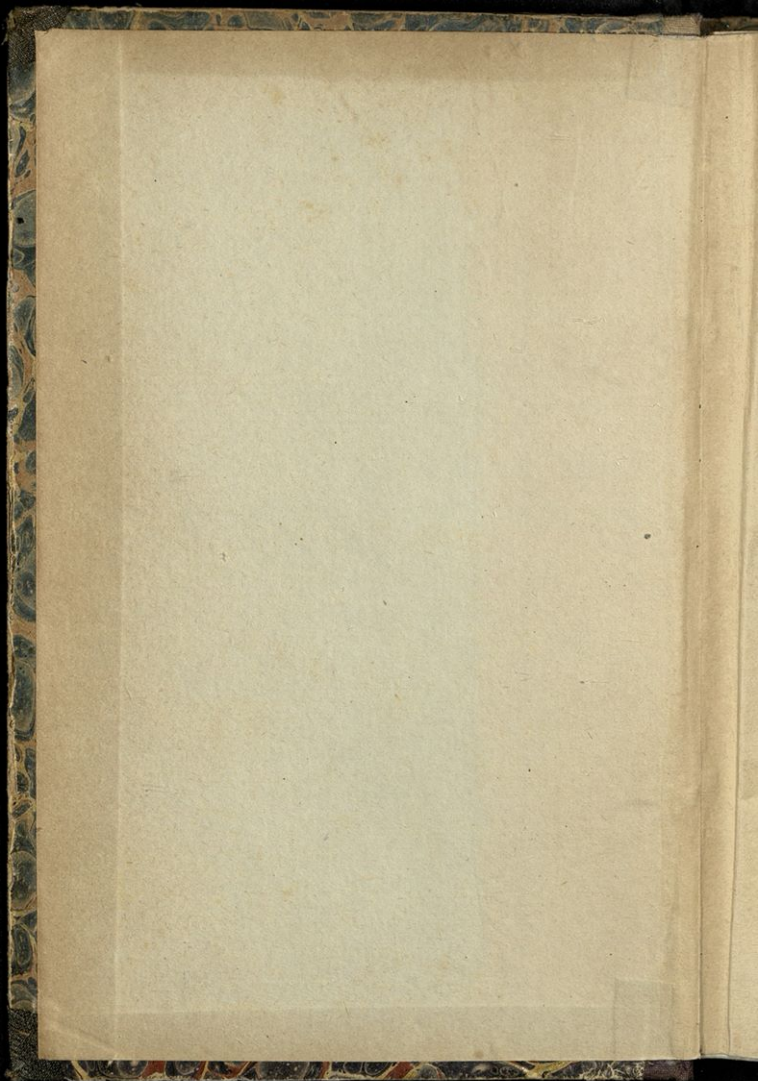
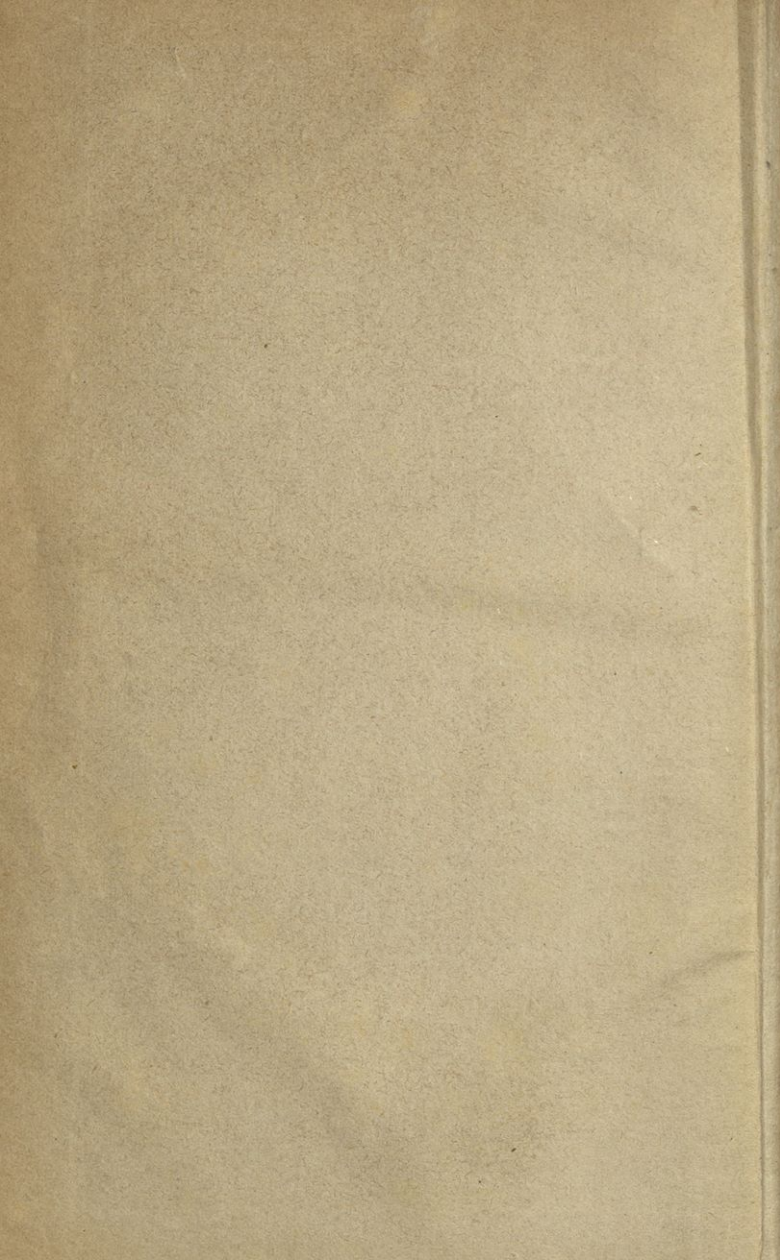

41209

10. 10. 10.

2

Campe Joachim Hermsel
ROBINSON

MLAJŠI.

KNIŽICA

**PREDRAGI SLOVENSKI MLADOSTI
ZA UK INO KRATEK ČAS,**

JO

IZ ČESKEGA PREPISAL

OROŠLAV CAFOV.

Zaloga pri Francu Dirnbök'u v Gradcu.

Tisk pri J. K. Jeretin'u v Celi 1849.

ROBILSON

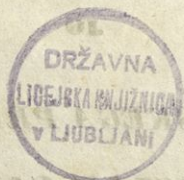
MEAL.

41209

KNJIČNA

PREDRAGI SLOVENSKEGA MLADOSTI

ZA UK IZO KRATK. ČAS.

030029825

Knjarna pri ... v Ljubljani

Tisk pri J. K. ... v Ljubljani, v letu 1889

Predgovor.

Tota jako koristna kniga, kolikar nam je znano, se je v izvornem: Nemškem jeziku vže pred dvajstimi leti osem ino dvajstega izdanja čakala kar je ne mali dokaz njejne verlosti, ino to tem razvidneje, ker se je, kakor je sam spisavec Kampe uže pri sedmem izdanji opomenol, v vse Europejske jezike preložila. Menimo zato, da bode preloženje (ali vsej prepisanje iz Českega: „Robinson Mladši.“ Knjižka ušlehtile mladži česke k poučenju a zabavč, jižto v jazyku nemeckem sepsal J. G. Kampe. V Praze 1838, na slovensko našim milim rojakom ugodno, kaj ti da je eti spis ne le za mladino odviše priléžen, temoč tude staršem ino rednikom pri reji — odgojenji otrok zlo koristen — užitečen.

Namen — cil ino konec te knige, kakor je sam Kampe ovadil — povedel, je:

1. Da bi se mladim bravcem prijetne zabave — kratkočašenja ponudile,

IV

pokler izkušnost uči da se otročja misel nigdar z vekšo hotjo — radostjo k koristnim naukom ne gene, kakor če v njih tude prijetne zabave nahajajo.

2. Da bi se raznih — različnih zakladnih — pervinskih vednosti mladeži podalo, t. j. da bi se privlastnilo mladini znanosti od reči iz domačega življenja, iz prirode — nravi ino iz prestranega okresa — okroga občinskega ljudskega delovanja, ko so brez njih vsi drugi načini izrediteljstva stavljenju brez glavnega zaklada podobni. Za tega delo je tude spisavec k poglavnemu prameni pripovesti toliko pervinskih znanosti pripletel, kakor je le brez nime predirečenega namena — prijetne zabave — biti moglo.

3. Da bi se otrokam ugodna priložnost dala, razum si ostriti ino serdce plemenititi — žlahtiti, kar je najpoglavitejši namen te knjige. Etega namena vendar ne dostigne — dosegne ti, kir otrokam za učenje v branji toto knigo podava, ker jim to delo le navadno ne biva prijetno. Odrašeni sami imajo iz te knjige deci čitati — brati, ali pak jo le samo takim v roko dati, kateri so v branji uže zadosta izučeni. A kedar jim bero, imaje tako ravnati, kakor da bi oni v bukvah pripovedajoči oča bili; t. j. često — pogosto imajo otroke

prašati, če je pri ti ali oni priložnosti Robinson prav ravnal, ali ne, kaj bi si oni v ti ali oni prigodbi bili počeli i. t. d. Da se k temu obilno priložnosti naleza, ne bo nигdor dvojil.

Potle je Kampe za dobro spoznal, celo toto pripoved, ko Robinson na otoku — ostrovi — sali prebiva, v tri glavne dobe razdeliti. Dobe se nasledujoče:

1. Robinson je samotn brez vsakega orodja — nastroja, si s svojim vlastnim umom ino vlastnima rokama pomagati mora. Tu pozna dete, kakega premišljanja ino prizadevanja se k temu potrebuje, če si človek svoje življenje ohraniti, ino svoj stan poboljšati hoče.

2. Robinson dostane — dobi spolnika — tovariša, ino tu le se vidno javi — kaže, kako je društvo človeku veliko koristno, ino kako zlo mu k poboljšanju jegovega stanu pripomaga.

3. Pri bregu otoka se raztresketa — razbije Evropejski korabelj — velika ladja, Robinson si po tem dobi mnogo Evropejskega orodja, ino svojim potrebam izvekešega zadoli — izgov. Iz tega lahko dete pozna, kako veliko si mnoge, akoravno na oko maličke reči važiti — tehtati imamo.

S kratkim, tota kniga, dobro upotrebavana, mladini zostril razum, uplemeniti serdce, obudi v njem žlahtne, pobožne občutke, nauči, da ljudsko društvo neizrečenih koristi človečanstvu dobarlja, da vsaki stan spoštovati, da si vsako tude maličko reč važiti imamo, ino pri vsem tem, kako previdno, modro ino dobrotljivo nebeški stvarnik vse tude najmenjše prigode redi ino vodi. To nas je izvlasti k izdanju totega spisa podbodlo, ter upamo, da bo naša volja dobrega sadu v našem narodu prinesla.“

Kar se besede tiče, jo, ljubi bravec! vidiš, da ni tvoja — niti moja; nego da je Slovenska! ino samo taka mora biti; ker se naš jaki narod prestira daleko po sveti po Vlaškem, Krajnskem, Koroškem, Štajarskem, Hervatskem ino Ogerskem: vsaki kraj pak už ti ima svoje posebnosti: Ako pišem samo po svojem, še sem polš v svoji lupini zapert; če bi pak pisal ravno po tvojem, kakor bi ti rad, bi se jas imel svojega uma odpovedati ino bi ne bil vreden, Slovenec imenovan biti. Po tem takem boš na veliko besed zadel, kterih ne umiš — zadi jih poiši, ino mi verimi, če neso tvoje, pak so iz čista Slovenske — suho zlato, vsakemu pametnemu ravno zato, ker je zlato, če ravno ne iz domače — vlastne rude, po voljji. Ljubi bravec! utegnol bi še na kaj druga v tem prepisanji merzeti, prijazno ino dobrovoljno razodeni, pak tude dokaze pridaj, da bo se bratovski ino z razumom popravilo. — Če se ti, dragi slovenec! tako berilo poljubi, sem pripravljen, ti ga, kolikor le pri sveči, od svojega večega dela koti počivaje — premorem, mislim ponujati. Sprejmi tičas to troho tako rad, kakor rad ti jo podavlje.

(Sodnik! presodi najpred to le:

„Si formidaret irridentes, non perveniret Apostolus ad credentes S. Aug. Tract. cont. Epis. et stol. c. 2.

„Scribendum est more gentis, loquendum vero more regionis.“

„Si quae forsitan aliter, quam dicenda sunt, dixi aut aliter, quam formandum erat, apposui — charitas, quae omnia suffert & tolerat, confitenti mihi ignoscat: idque apud animum tuum obtineat, ut quod imbecillitatis nostrae sensus minus docte formavit, prudentia tua supplementum corrigat, elucidet et exornet.“

Julianus Tolent. Epist. ad Idol. Epist. Bar.)

prepisaverc.

Negda je bila nemala rodbina — obitelj, k kateri so se šteli otroci ino odrašeni ljudje, bodi si kervni prijatelji, ali drugi znanci. Gospodar ino gospodinja sta vse ljubila kakor svoje otroke, akoravno je le Milica, najmlajša ize vseh, njujna vlastna hči bila; ino ravno tako sta ju rada imela ino ljubila dva znanca, Hotimir ino Svetoš. Jih prebitok je bil nedaleko od mesta Hamburga blizo Severnega morja.

Geslo prigovor tote rodbine je bilo: Moli ino delaj! ino kakor mladi tako tude stari neso znali boljše sreče na sveti, razve kakoršnja jim je iz izpolnjevanja te zapovedi izplivala — izviralala.

Pri delu ali vsej po dokončanem delu je vsaki iz njih želel tude nekaj slišati, kar bi je razumnejše, modrejše ino boljše učiniti moglo. Ino zato jim je tude otec včasu pak od nečesa drugega pripovedoval, ino otroci so ga veseli miloradi ino bedljivo — skerbno poslušali.

Jedna iz takovih pripovesti je tude nasledujoča prigodbo **M l a j š e g a R o b i n s o n a**. Pokler si je pak misliti bilo, da bi še več tako pridnih otrok bilo, kateri bi tude radi toto lepo ino čudno prigodbo slišali ali brali; jo je oča spisal ino tiskar je moral veliko tisoč — taužent takših kuižic izgotoviti — napraviti.

Tota knjižica, ljubo dete, ko jo zdaj v rokah imaš, je jedna iz njih. Če tedaj hočeš, lahko kčasu pri nasledujoči strani začneš.

Skoro bi ti bil pak pozabil povedati, kaj se je pred zgodilo, ko je oča praviti počel. —

„Oče! ne boste nam drugoč kaj pripovedoval (-li)?“ je uprašal Stanislav jednokrat — jednor po leti za jasnega večera. —

„Zlo rad“ je oča odgovoril; „ne bilo bi pak prav ako bi za toliko krasnega — lepega večera v svetlici — ispi — sobi — hiši — cimru ostali. Pojte, posadimo se na ledino — trato.“

„I to je prav! to je prav!“ so vsi zavrešali ino se veselo iz svetlice podali.

Pervi večer.

Stanislav. (reče). Tukaj oče?

Oča. (reča). Eno, tu pod jablano.

Lepo! Lepo! so vsi zakričali, ter od veselja poskakovali ino z rokami pleskali.

Oča. Kaj pak boste tičas delali, dokler vam pripovedujem? Vsej se ne boste lenili — manjuhovali?

Dragotin. To se ve da ne; da bile gde kakšno delo imeli.

Oča. O za to ni skerbi. Tu je grah prebirati ino še lušiti; komu se to hoče? — gdo ima hot do tega?

Vsi. Jaz! Jaz! Jaz!

Stanislav. Jaz ino Milica ino ti, Prostirad, mi bomo grah prebirali, vite — glejte?

Milica. Jaz ne morem, jaz moram to dogotoviti, kar so mi mamka izšivati ukazala — li.

Stanislav. Tedaj madva vkupej; pojdi Prostirad, sedi si.

Hotimir. Jaz vama pomagam prebirati. (Si sede poleg njuju na ledino.)

Svetoš. A jaz bom z drugimi lušil; vsej ne boste temu soper?

Ljubor. I ne bomo. Le posadite se, tu še imate dosta prostora. To se nam dobro zdi. Bomo videli, gdo nas največ izluši.

Oča. Sedite si lepo v okrog, da boste videli solnce zahajati. (Vsi si posedejo ino se dela lotijo — preimejo.)

Oča. Dnes vambom, otroci, prečudno prigodbo pripovedoval. Od groze vam bodo najberže vlasje vstajali, k slednjemu pak vam bo serdce od radosti plesalo.

Stanislav. Oj! le prežalostnega nikar!

Milica. Le nič preveč žalostnega! Vite — glejte tatek, le ne! Sicer bi morali plakati — jokati, ino ne moremo za to.

Dragotin. Le molčite; vsej oča vejo, kar storiti imajo.

Oča. Ne bodite si v skerbi, otroci, vsej bom jaz toliko zadolel — nehal, da bi to črez moč žalostno ne bilo. — Negda je bil v Hamburze mož, kir se je Robinson imenoval, ino je tri sine imel. Najstaršega iž njih je mikalo k vojski, sam se je tude na vojsko podal ino bil v boji od Francozov ustreljen. Drugi, kteri se je hotel na više učiti, se je jedno krat vroč sila napil, na kar je sušico dobil ino umerel. Ostal še je tedaj le naj mlajši, kteremu se je Krusoe reklo zakaj? nevem. Na njega sta gospod Robinson ino gospoja Robinsonova vse svoje upanje — nadejo zlagala, ker je zdaj njujni jedini sin bil. Ljubila sta ga črez vse; nju ljubezen do njega, kakor ljubezen mnogih staršev do otrok je bila nespametna — nerazumna.

Stanislav. Kaka pak je ta ljubezen — ta nespametna ljubezen.

Oča. Kmalu čuješ. Mi vas res ljubimo, kakor vam je znano; pak ravno zato vas k delu priganjamo, ino mnogih prijetnih ino koristnih reči vas učimo, dokler vemo, da boste skoz to nravni — pošteni, dobri ino srečni. Krusoevi starši pak tega tako neso činili; v vsem so bili svojemu premilemu sinčku po volji, ino ker si je premili sinček rajši igral, kakor delal ali da bi se bil česa dobrega učil; so ga nehali celi den se potepati ali si igrati, ino tako se je malo ali gladko ničesa ne naučil. To je tedaj nespametna — nerazumna — negodna ljubezen.

Stanislav. Ha! Ha!

Oča. Mladi Robinson je tedaj rasel, ino niše ni vedel, kaj bode iz njega. Oča je hotel, da bi se kupčestva učil, k temu pak sinčko ni imel volje — hoti, ino je rekal, da bo rajši v daljne kraje cestoval, da bi vsaki den dosti novega videti ino čuti mogel. To pak je bila nespametna beseda od tega mladenča. To bi mu res ne hodilo za kvar, ko bi se le pred bil česa dobrega ino koristnega naučil! Kaj je le hotel taki neumni hlapčič, kakor je Krusoe bil, po sveti delati? gdor si v tujih zemljah srečo udelati hoče, temu je sila treba, da bi se popred mnogih reči naučil. Na to pak toti mladenčič še neti mislil ni. Bil je uže sedemnajst let star, ino je skoro teti celi čas svoje starosti spohajkovanjem pogubil. Vsaki den je očó trapil — močil, da bi ga predse — berž cestovati nehal; oča pak od tega neti čuti

ni hotel, ino mu rekal, da bi si uže berž tako neumne reči iz glave izbil. Sinko! je vseli mati priložila: „Le doma ostani ino se pošteno živi!

Nekega dne —

Milica. Ha! Ha! Ha! zdaj bomo tedaj kaj jakega čuli!

Tehomil. I le tiho bodi ino poslušaj.

Oča. Nekega dne, ko je po svoji navadi k pristavu — loki tekel, se je snešel — vkup prišel s svojim znancem, ko je bil plavčev sin, ino se je ravno na cesto v London strojil — pripravljaj.

Prostirad. Sta li se v kočiji ta vezti — peljati hotela, vite?

Ljubor. I ne Prostirad, v London se v ladji pelja čez velikansko — grozno vodo, ktera se severno morje imenuje. — Dalje tedaj.

Oča. Plavčev sin ga je opital, če bi se ne hotel žnjim peljati? — Oj rad, je odgovoril Krusoe, pak moji starši ne bodo tega dovolili! — I le poidi, je oni rekel: napravi si le jednokrat to šalo brez njih dovoljenja. Črez tri tejdne se drugoč vernemo, a staršem daj povedeti, gde si. — Pak penecz ne imam, je Krusoe pristavil. — Ni ti jih treba, je plavčev sin odgovoril vsej bom te jaz na poti živil — krušil. Mladi Robinson še se je nekoliko časa razmišljaj, pak mu je roko podal ino vpil: Ino! s tobo se peljam, brate! Le kmalu v ladjo! — Pred pak si je moža najel, da bi črez nekoliko na k njega oči šel ino mu izporočil, da je le na kratek čas v Angličane —

na Angličane odešel ino da se, drugoč skoro verne. Potem sta oba v pristan odešla.

Dragotin. Ne, ne, Robinsona bi ne mogel rad imeti.

Tehomil. Jaz tude ne.

Svetoš. Zakaj pak ne?

Dragotin. I nu za to, da je brez dovoljenja svojih staršev odešel.

Svetoš. Prav imaš, Dragotin, v tem je res zablodil, moramo vendar ž njim smiljenje imeti. Dobro, da je takših nemodrih mladenčev le malo, kateri ne vedo, kar so staršem dolžni.

Tehomil. Kaj je takših še več?

Svetoš. Jaz še nesem nijednega takšega poznal; to pak gotovo vem, da se takšim lehkomiselnim mladenčem po sveti dobro goditi ne more.

Dragotin. Posluhnimo tedaj, kaj se je z Robinsonom godilo.

Oca. Plavci so iztegli — izvlekli kotve — mačake, ino razvili plahte — jadra — vetrila; veter je začel ladjo gnati, ino za popotnico — odhodjno — slovo se je šestkrat za edendrugim iz topov — del izstrelilo. Robinson je sedel za svojim prijateljem na palubi, ino je od radosti, da uže jednokrat predse po sveti priide, skoro od uma šel.

Den je bil zlo lep, ino veter je tako prigodno vel — pihal, da jim je mesto Hamburg berzo iz oči izginolo. Drugega dne so uže bili na mesti, gder velika reka Laba v morje vpada, ino tu so na morje vpluli — se vpeljali.

Robinson se je zdaj beržčas splašil, ko razve neba ino vode ni ničesar pred sobo videl. Zemlja, iz ktere je bil prišel, se je pomalem uže jegovim pogledom skrila. Le še veliko vežo — (stolp) na otoku svete zemlje, gder Hamburžanje luč varujejo, je mogel nekoliko časa videti, ali pak tude ta je izginola, ino Robinson ni videl nič, kakor nad sobo nebo ino okoli sebe vodo.

Dva dni so imeli lepo uro — dobro vreme ino pogoden veter. Tretjega dne se pak je nebo z oblaki omračilo, bolje ino bolje se je temnilo, ino silni veter se je vzdignol. Berzo se je tako zablislolo, kakor da bi celo obnebje v ognji stalo; berzo se je drugoč stemnilo, kakor najčernerjša polnoč, ino grom ni nehal strahotno bučati — tontoneti. Z oblakov je le lilo, ino burja je tako grozno po morji udelevala, da je valove, velike kakor hrami, kvišku metala. To bi imeli videti, kako je z ladjo delalo! zdaj jo je močni val pogнал v zrak — vzduh, zdaj pak jo je drugoč v globočino tresnol, ino jo je zdaj na to, zdaj na ono stran kotal. To je bil Krič, to je bil germot ino persket! Ljudje so se morali deržati, če neso hoteli vsaki čas pasti. Robinson, kteri še tega ni bil navajen, pade v omotico, prišlo mu je teško ine je hitro tako razbolel, da je mislil, da vsaki čas dušo pustiti mora. Tako medlobo imenujo morskno nemoč — bolezen — nedog.

Dragotin. To zdaj — nine iz tega ima!

Oča. Ah, moji starši, moji ubogi starši! je Robinson neprestanoma — neprenehama vpil. „Mene uže več ne vidijo. O jaz nespametni, da sim je tako razžalostiti mogel!“

Dolgo so se toti ljubeznivi ljudje upirali — izkušali v razgnevljenimi — serditimi valovi, ki so se kakor visoke gore vzdigovali, ino je ino jih čoln vsaki čas pogoltiti hoteli. Potle sose predse k zadnjemu delu korablja srečno tako blizo priverali, da so nesrečnikom lano — ože — ve-ro do-metnoti mogli. Z lanom so čoln k sebi pritegli, ino vsi, kakor je gdo le mogel, so ve - nj skakali, da bi si življenje zahranili. Robinsona, kateri na nogah celo stati ni mogel, so nekteri miloserdčnejši veslarje popadli ine ga v čoln vergli. Jedva - komaj so še le nekej od korablja bili, ino uže se je potopil.

K veliki sreči se je potem burja tišila; ovače bi bilo čoln, na katerem je toliko ljudi sedelo, gotovo tude valovje pogoltilo bilo. Po mnogem jako težavnem trudu so s čolnom srečno k korabelju došli, ko je k njemu slišal, ino vsi so bili odviše ljubeznivo prijeti.

Stanislav. Ah! to je dobro, da se toti ljudje néso utopili!

Prostirad. Jaz sem imel grozni strah za voljo njih.

Milica. Iz tega se je mogel gospod Robinson naučiti, da ne ima za napred tako nepremišljeno ino nemodro nič, začinati.

Mati. Vsej res; jaz vem, da bo prihodnič uže previdnejši.

Ljubor. A kamo pak je potle prišel?

Oča. Korabelj, ko je zdaj na njem z drugimi Hamburžani bil, je plul — se peljal v London. V nekoliko dneh so uže bili v tem mesti, gder reka Temza v morje vteka, ino skoro po-

tem so pred Londonom zakotvili — mačake vergli.

Vsi so izetopili na breg, ino vsaki-slederni se je radoval, da se je iz tako vidne nevarnosti srečno otel.

Robinson, celo ni vedel, čemu se ima popred v tem velikanskem mesti čuditi, hodè iz ulice, je vse pozabil, kar ga je bilo srelo, tude mu ni v glavo prišlo pomisliti, kaj bo se zdaj ž njim najberše zgodilo, ino kako se gde drugoč opet v zpet k staršem poverne. Zadnjič ga je želodec opomenol, da tude nekaj jesti mora, hoče li v tem velikim mesti živ biti. Šel je tedaj k plavcu, ko je žnjim v London priplul se-pripeljal, ino ga je prosil, da bi mu tude nekaj jesti dal.

Playec ga je vzel z vso pripravljenostjo k mizi.

Pri jedi ga je vemdar popital, pokaj je iz-vlasti v London plul? ino kaj zdaj tukaj početi meni?

Robinson mu je odkrito povedoval, da je le za kratek čas ino brez vedenja staršev toto cesto nastopil, ino da zdaj ne ve, kaj činiti.

„Brez vedenja staršev?“ — je plavec ves prestrašen zakričal, ino nož mu je iz roke izpadnol. „Milosten Bog! da tega popred nesem vedel! Verimi mi, nepremiselni mladenič, da bi te ne bil s sobo vzel, da či ravno bi mi bil bečvo — (pučel — sod) polno zlata za plačo ponujal, ako bi to v Hamburze bil vedel,

Robinson je od srameža zaerdel — ga je kri polila ino je oči povesil.

Pošteni plavec še ga je bolje za njegove pogrehe voljo svaril, ino rekel: da ni nikoli mogoče, da bi se mu dobro godilo, razve, če bi se po boljšal, ino svoje roditelje za odpušenje prosil. Robinson se je v jok — plač spustil. „Kaj pak te imam stvoriti?“ je črez nekoliko s plačem rekel. „Kaj imaš stvoriti?“ je plavec odgovoril, „domu se verni k staršem, padi jim k nogam ino skesan prosi za odpušenje, da si se s takovo nepremišelnostjo pogrešil.“

Milica. Toti plavec je bil zaisto — res, ker se spodobi, pameten mož, ni li tako? oča!

Oča. Učinił je kar je vsaki činiti dolžen, ker vidi, da bližnji greši, upametoval je — je opomenol mladenčiča na njegovo dolžnost.

„Vzemete li me drugoč s sobo v Hamburg?“ je Robinson vzpet uprašal.

„Jaz?“ je vzdehnol plavec, „Kaj si pozabil, da je moj korabelj utonol! Pred se domu vrtiti ne morem, dokler se mi priložnost ne nagodi, si drugi korabelj kupiti, ino to še lahko predse dolgo terpi; ti tako dolgo ne moreš čakati. Kakor hitro se ti ktera ladja na meri, ko bi v Hamburg plula, vsedi rajše na njo, ino to sčempervle pred, stem je boljše.“

„Jaz pak ne imam penez,“ je Robinson rekel.

„Tu imaš nekoliko gin,“ je odgovaril plavec.

Stanislav. Kaj je to gina?

Oča. Gina (guinée) je zlati anglički penez, kor pri nas zlat — dukat, ino velja blizo šest tolarjev.

Dragotin. O le dalje právite.

Oča. „Tu imaš te gine“, je rekel oni milostljivi plavec, „jaz ti jih posódim, naj (nehaj) si ravno zdaj — nine sam pénez močno potrebujem. Idi ž njimi k pristanu, ino naimi si prostor — mésto na gdé kateri ladji. Obžaluješ li serdčno svoje dejánje ti dá dobrotljivi Bog, da se srečnéje domu vérneš, kakor si sém v London prišel. Pri teh le besédah mu je prijazno roko stisnol ino mu srečo na pót prijal — vošil. — Robinson je odešel.

Tehomil. O ljubi Bog! kaj ide uže vzpét domu? Jaz sém si mislil, da to še le zdaj, kor se spodobi, začne.

Mati. A kaj li nési zadovoljen Tehomil, da se k svojim staršem verne, kateri brez dvojbe za njega veliko skérb ino žalost imájo.

Hotimir. Ino nési rad, da svojo pogrého obžaluje, ino se popoljšati hoče?

Tehomil. Pač; pak mislil sem si, da še le kaj prav veselega priide.

Oča. Le poterpi, vséj še ga ni doma; le posluhni, ko se mu je dalje godilo.

Na póti k pristanišu mu je zdaj to, pak zdaj ono v glavo prišlo. „Kaj porekó moji starši“, si je pomislil, ko domu priidem gotovo me bodo kaznili — topli, da sem si to pregrešil! A moji znanci ono drugi ljudje se mi bodo posméhovali, da se tako hitro vernem, ino da sém krom — razve nekoliko ulic v Londoni ničesa ne videl. Zamišljen je postál.

Kmalu mu je napadlo, da bi še ne odešel, ino kmalu drugoč, kar mu je plavec rekel, da se

mu drugače dobro ne godi, če se k staršem ne po verne.

Dolgo je pomišljeval, ne vedoč, kaj činiti, dokler ni k slednjemu k pristanu prišel.

K nemalimu obveseljenju je pak uslišal, da onde ni nikar nijednega koravljja zdaj ravno, kir bi v Hamburg plul. Toti človek, kateri mu je bil to povédel, je bil terzec — kupec, kateri se je često v Quinéjo plavil.

Prostirad. Kaj je to Quinéja?

Oča. Naj ti to Ljubor pové, on uže to naj bérže vé.

Ljubor. Menim da uže véš, Prostirad, da je jeden del zemlje, kir se Afrika imenuje.

Prostirad. Ano, to vem.

Ljubor. Jedno pomorje totega delu. —

Prostirad. Pomorje?

Ljubor. Ano, ali kraj, kir pri morju samem leži — počakaj — imam ravno pri sebi zemljevid (kaže na zemljevid) toti kraj túle, ko se dol slo-či — krivi, je pomorje ktero se Quineja imenuje.

Oča. Ino tam dovažajo kupci blago, ino drugo vzpét za nje privažajo. Oni človek, ko je Robinson ž njim govoril, je bil tude takši kupec, kateri je z Quinejskimi teržil — kupčeval.

Totemu korabeljniku ali poglavarju korablja se je Robinson dopadnol, ino zató mu je ponudil, da bi ž njim na koroblji čašo čaja — teja pil. Robinson je bil k tomu privolji.

Dragotin. Kaj li je Robinson tude anglički umel, da je s tem možem govoriti mogel? V Hamburgu se govori nemški,

Oča. To sem pozabil povédeti, da se je Robinson uže v Hamburgu Anglički naučil, kar se mu je zdaj, ko je v Angličaneh bil, jako dobro prileglo.

Iz razgovora je kupec izrazumel, da ima Robinson veliko željo do sveta, ino da bi mu nemilo bilo, se kmalu drugoč v Hamburg vratiti, ino zatega delo mu je rekel: „Imaš li tedaj voljo — kot, podáj se z meno v Quinejo.“ Robinson se je tote misli ustrašil. Ko mu je pak kupec terdil, da bo po poti radost imel, da ga, da bi le gde kakega tovariša imel, brez plačila s sobo vzeme ino preživí, ino da si moreda s to cesto veliko pridobi; se je v njem razvnela — planola plamena želja do cestovanja tako, da je namesti na vse pozabil, kar mu je pošteni Hamburški plavec svetoval, ino kar si je ravno popred sam namenil učiniti.

„Ali ljubi gospod!“ — je rekel, ko si je razmislil — „jaz ne imam — razve tri gine. Kaj pak morem za tako malo pénez nakupiti, da bi tam, kamor se vi plavite, gde s čem teržil?“

„Jaz se ti k temu šest gin posodim,“ je kupec odgovoril. „Za te peneze si blaga nakupiš, da v Quinéji lahko obogatiš, ako ti le nekaj po sreči poide.“

„A kaj kupim?“ je uprašal Robinson.

„Same drobnosti — sam drobež,“ je kupec odgovoril, „različne — razne igráčice, korale — grole, nože, škarje, nožiče, sekirice, trake ino tem podobne reči; oni černi ljudje v Afriki imajo nad tem tako veliko dopadenje, da to stokrat draže,

kakor je vredno, s zlatom, slonovimi kostmi ino drugimi rečmi plačajo.“

Robinson se ni mogel več zderžati. Pozabil je na starše, na prijatelje ino na domovino ino vesel je izklical: „Gospod! jaz pridem z vami!“ „Mož beseda,“ je rekel kupec; segla sta si v roke, ino sklenjeno je bilo, se vkuper na pot podati.

Dragotin. Ne! Ne! tega glupega — neumnega Robinsona več, ne obžalujem, ino ko bi se mu tude še toliko hudo godilo.

Oča. Te ga ne pomiluješ, Dragotin?

Dragotin. Ne, ne smili, se mi, oča; zakaj je tako glup, ino drugoč pozabi na dolžnost do svoji staršev! To pač mili Bog drugoč nad njega dopusti, da bi se mu prav hudo godilo.

Oča. A misliš, da taki nesrečni človek, kir na svoje starše pozabi, ino ktereга Bog zato s kaznjo na pravo cesto pripeljati mora, da taki ni nikakšnjega pomilovanja vreden? Res da si je vsega tega sam kriv, kar koli ga zadene; ali pak ni za to s tem nesrečneji? O ljubi sin! Bog tebe ino vse nas ráči hraniti pred tako grozno nesrečo, naj groznejšo ize vseh, kedar si človek sam sebi vzrok pripisati móra, da se je sam sebe nesrečen učinil! Kedar le od takovega nesrečneža slišimo, pomislimo, da se je naš brat s ceste zablódil, po kateri mu dolžnost hoditi ukažuje, iméjmo ž njim smiljenje, pomilújmo ga, ino kolikor le moremo, na pot blaženosti ga zavr-nimo.

Vsi so molčali predse časa. Potem je oče drugoč dalje pravil takole:

Robinson je zdaj k času s pénezi v mésto tekel, ino nakupivši si raznih reči, kakor mu je bil kupec posvetoval, je je dal v korábelj odnesti.

Po nekoliko dneh, kedar je prigodni véter, nastál, je razkazal kupec iztégnoti kotvice — mačake, ino so tako od bregú odrinoli.

Ljubor. A kóde pak so se pláviti morali, da bi v Quinejo priplúli?

Oča. Vsej imáš zemljevid pri sebi, daj ji sem, jaz ti to pokažem. — Vidiš, od Londona so pluli po Temzi dol v séverno ali polnočno morje; té pak so se spustili k zapadu, po morski ožini pri Kaléji na preliv — kanal. Odtóda so prišli na veliko atlantsko morje, ino po njem skoz dalje ino sicer k jugu, naimer k poldnevni strani okoli kanarskih ostrovov — otokov, ino zelenega predgorja dokler k slédnjemu né so pririnoli — pristavili tu le dolu k brégu, kateri se, kakor úže véš, Quineja imenuje.

Ljubor. Gdó pak po pravem izstópijo na suho zemljo.

Oča. Naj berže v Kapo - Korsu, ktero mésto Anglečanom sliši.

Mati. Bode pak úže tude čas, da bi se mi k večerji plavili. Solnce je úže davno zašlo.

Stanislav. Oj meni še se celo jesti ne hoče.

Milica. Jaz bi še tude rajši poslušala.

Oča. Zautra! Zautra! ljubi otročiči, uslišimo, kako se je Robinsonu dalje godilo.

Vsi. K večerji tedaj, k večerji!

Drugi večer.

Drugega dne v večer, kedar so se vsi na tem istem mestu zopet usadili, je oča dalje pripovedoval takole :

Robinson se je iz začetka drugoč sréčno plávil. Brez najmenjše pomúde ino ukáze so užé prešli morskó ožino pri Kaléji (Calais), ino oni predirečeni preplav, ino so zdaj bili na sredi atlantskega morja.

Zdé gledajte — motrite, otroci, jaz sem s sobo vzel veliki zemljevid, na njem lèhko lèpše kakor na malem vidite, kodé je po pravem toti korábelj plul. Tukaj ga povésim na strom — drévo da bi ga, kedar bi nam ga le koli trévalo, vezda — vsegdar pred očmi iméli.

Po nekoliko dneh so se dostáli brez vse zmotnjáve k ostrovu. Madera imenovanemu, ko mu Portugaljanje tude Madeyra rékajo. Po motrite na zemljevid, tukaj leži, nedaleko Afrike nad Kanarskimi ostrovi.

Ljubor. Ano, sliši Portugalom.

Dragotin. Gdér Madersko vino raste?

Stanislav. Ino sladkor — cukér!

Milica. Ino gdér je tako mnogo kanarčkov (ptičev)!

Oča. Prav imáte. K totemu ostrovu so pristali, ino Robinson je na zemljo izstopil.

Krasi — le póti ino rodovitnosti tote krajine se celo ni načuditi mogel. Koder je koli videl, povsode je vérhe z vinsko térto obrasle smotril. Kake skomine ni imél do teh krasnih sladčkih grozdov, ko jih je na vsakem tersu obilno viselo! Ino kako se je občerstvil, ko mu je kupec dovoljenje najél, da se jih lèhko kolikor se mu ljubi, najé.

Od ljudi, ko so v vinici — v vinogradu bili, je izvédel, da se pri njih sok — mèst iz grozdja s tisom — tiskalom — tlačivnico, kakor v drugih zemljah ne mèsti — tlači — (preša).

Stanislav. A kakó pak?

Oča. Oni grozdje v veliko drevéno posódo poméčejo, ino potém sok — mest z bosimi nogami iztéptávajo — tlačijo ali pak nagi navznak poléžejo, ino ga z laktmi tlačijo.

Milica. Fúj! Maderskega vina bi ne hotela piti.

Dragotin. A jaz bi ga ne pil, ko bi tude kor v drugih zemljah udélano bilo.

Prostirad. Zakaj pak ne?

Dragotin. O ti še tule nési bil, ko nam je otec dopovédoval, kolikor je vino mladim ljudem kvárno. To bi ti bil imel čuti.

Prostirad. Je li to istina, oče!

Oča. Več da istinita resnica, Prostirad! ker so ti otroci, kateri često vina, ali drugih močnih napojev pijó, poredi bolehave — slabovečni ino topi — tèpasti — trôpiči.

Prostirad. Aj, té pač nigdar več vina piti okusiti ne hočem.

Oča. Dobro stвориš, drago déte! — Vernimo se sopet k Robinsonu.

Ker se je kupec tu nekaki čas pomuditi, móral, dokler bi se kolikor toliko vetkega — starega koráblja ne popravil, se je po nekoliko dneh Robinsonu stesnilo. Nemirna jegova misel je opet po nečem drugem, hrepénela — hlépenela — želela; kri loti si je Robinson želél, da bi kolikor naj bistréje celi svet, preletéti mogel. Zatem je priplul portugalski korabelj iz Lisabona, kateri je v Ameriko, ino naimer v Brasilijo plútiménil.

Ljubor. (Kaže na zemljevid) Sém v toto krajino, vite, gdér je toliko zlatega péska ino dragega kaménja.

Oča. Ano tamta! — Robinson se je s portugalskim korabeljnikom zeznanil ino ker je od zlatega péska ino dragega kamenja slihal, bi tedaj naj rajši v Brasilijo bil šel, da bi si tega polne vreče nabral.

Tehomil. Gotovo ni vedel, da to portugalskemu kralju slíši ino nigdor zbirati se smé?

Oca. Ino to za tega voljo, ker se iz mladega ničesa ni učil. —

Ko je tedaj izvédel, da ga portugalski korabeljnik zastoj s sobo vzeme, ino da se tu anglička ladja naj menje štirnajst dni zaderži, se je kmalu na cesto podati razmislil. Svojemu dobremu prijatelju, angličkemu kupcu je deržo povédel, da ga zapusti ino v Brasilijo poíde. Kupec, kir je bil malo pred tem od njegačul da se brez védenja ino volje svojih staršev po svéti kláti, je bil tega rad, da se ga z vratù iznebi,

mu je peneze daroval, ko mu je v Londonu posódil, ino mu je na cesto še mnoge dobre nauke dal.

Robinson tedaj na portugalsko ladjo vstopiv, se je v Brasilijo plavil. Peljali so se nedaleko otoka *Tenerife*, na katerem so previsoki, dotènkega se ožéci verh *Pikore* ni smotrili; To je rés bilo za večera jako glêdanje, ko je solnce zahajalo, ino se je morje s temo pokrivalo. Konec — ert tega verhù, ko je na celem svéti najviši, je od solčnih žarkov — trakov — pramenov — pableskov toliko megetal — migljal — se lesketal, kakor da bi plamenem gorel. Velika množina letavih rib se je vzdiglo nad vodo, ino kakor srebro se blišéce, so daleko svetlóbo od sebe davale.

Prostirad. Kaj li so tude letajóce ribe?

Oča. Vêš da so, meni se koj zdi, da smotude mi tu onda jedno videli.

Stanislav. Aj, rés je v mésti smo jo videli! Ta pak ni iméla ni perja ino ni kritóti.

Oča. Pak dolge plavóti, ko se ž njimi vmésto kritóti na vodo vznáša.

Nékoliko dni so se sréčno peljali. Na jédnor — na jedno krat se je pak med poldnemino izhodom burljivi véter vzdignol; valove na morji so se pénili, se kakor véže visoko napihovali ino so ladjo sem ter ta premetávali. Ta burja je trajala — terpéla šest dni, nakar so se tako doleče zašli, da ni neti korábeljnik sam uže vedel, gdè so. Vemdar so si predse mislili, da od *Kanárskih* ostrovov daleče ne bodo. Sedmega dne, ko se je užé denilo, izkričí plavec naglo k velikemu potešenju — obvseljenju vseh: zemlja!

Mati. Otroci! večerja na vas uže čaka.

Stanislav. Le miceno — trohico še, dokler nam otec ne dopové, kam so prišli; ino kako se jim je onde godilo.

Oča. Vsi so vun posmukali na palubo, vsaki hoče védeti, k kaki zemlji pristanejo — pririnejo. Ali kmalu — v tem hipu je vémdar po radosti bilo, ino od velikega prestrašena néso védeli, kaj činiti. — Na naglici je naimer ž njimitako silno terčilo, da so se vsi prekotnoli.

Dragotin. Aj kaj pak je to bilo?

Oča. Ladja je priplavala na plitvino — mélčino, ino tako silno, kakor da bi jo z žreblji pribil, se je v pések zarila, ino v tem hipu je morsko valovje toliko vode na palubo naslapilo — namevalo, da so vsi v kamre — ispe obégnoti moráli, da bi jih ne zatopila.

To je bilo jokanje - ino togovanje! Nekteri so molili drugi kričali, drugi obupljivo z rokami tomili, drugi vzpet kakor omračeni terdi — drevén stali.

Med poslédnjimi je bil tude Robinson, kir je bil več mertev, kakor živ — ner živ.

Najednog — nagloma je postal krič, da se je korábelj raztergnol. Skoz toto strahotno povést so se opet vsi spametováli, kmalu na palubo izbežáli, ino odvezavše čoln, v njega poskakali.

Bilo jih je pak toliko, da se je čoln jedva — komaj za dlan više nad vodo deržal. Breg je bil še daleče, a burja je bila tako grozna, da so vsi zanemogóče iméli, k bregu dostignoti — priiti. Potle pak so si predse, kolikor so le mogli, z vesli pomagali, ino véter je je srečno k brégu gnal,

V tem so smotrili val, koti garo visoki s šumom k čolnu se valiti. Vsi so od groze otérpnoli, ino vesla jim iz rók izpadle. A tu je nastala strašna doba! Sterméči valove so se priko-tali k čolnu; čoln se je prevérgel, ino — vsi so se v razstekljenem — serdítem morji potopili:

Tu je otec vmolknol, cela družba je od stra-hú pobita v globoki tihoti obsedéla; ino nekteri so od smiljenja vzdihali. V tem je mati z večerjo prišla, ino je iz boléčega občutka iztergla.

Tretji večer.

Stanislav. Ah mili otče ! je li tedaj Robinson resnično mertev ?

Oča. Včera smo ga neháli v nevárnosti življenja. Poslušajte dalje. Čoln se je prevérgel, ino Robinson se ze vsemi v morji potopil. — Ravno oni prodki - nagli - silni valove pak, kteri so ga zahvatili - prejéli, so ga s sobo pojeli - vzeli, ino na melčino - plitvino - prôde izvergli. Tako močno so pak ž njim ob skalo trešili, da je od bolesti - za bolénja ize smertnega spanja drugoč prečutnol - se prebudil. Odpèrši oči, je videl, da je na suhem, ino svoje poslednje moči je napél, da bi še se više celó na suho spravil.

To mu je po sreči šlo ; ali pak vso moč izgubiv, je na zemljo zlezal - klesnol, ino dolgo časa brez sebe - nezavéden ležal.

Potem drugoč oči odperši, je vstal ino se na vse strani ogledával. O Bog ! kako to gledanje ! Niti korablja niti čolna; tude niti koga iz tovarišev, s kratkim, ničesa ni bilo videti, krom razve nekterih odterganih dések, ko je je valovje na plitvino bilo nagnálo. On sam, on jédini ize vseh je smerti ušel !!

Od radosti pak groze se tresoč, je padnol na kolena, po vzdignol k nebesem roke ino na

glas ino z velikim plačem — jokom je hvalil gospoda nebes ino zemlje, da mu je tako prečudovito življenje obvaroval.

Dragotin. Zakaj pak je le Gospod Bog samo Robinsonu življenje obvaroval ino vse ostale — druge utopiti se nehal?

Oča. Mòreš le pak, mili Dragotin! vseli pričine — vzroke spoznáti, zakaj mi starši, kér vas sérdčno ljubimo, to alj ono za vas činimo.

Dragotin. Ne mórem.

Oča. K prikladu, onda kedar je tako lépi den bil ino bi mi radi bili v V... na sprehod šli, kaj sém tedaj učinil?

Dragotin. Jaz vém, tedaj je moral ubog Tehomil doma ostati, ino mi drugi smo mórali namésti v V... v W.. iti.

Oča. A zakaj nésem Tehomilu nikákor dovoliti hotel, da bi tude z nami šel?

Tehomil. O jaz še si dobro pomnim — pame-tújem se! Tedaj je po mene potem naš Bogumil prišel, ino me k staršem dovédel — pripeljal, kterih užé dávno nésem videl.

Oča. A jeli pak iz toga nési imél vekšega veselja, nego — kakor da bi bil z nami šel.

Tehomil. O vekše, veliko vekše.

Oča. Jaz sem vedel, da Bogumil prúde, ino zatóre sem ti tude doma ostati ukázal. — A s kom si se pak ti, mili Dragotinček, v W... snešel?

Dragotin. Z mojimi predrágimi starši!

Oča. Tude od toga sém užé védel. Moja volja vam toisto krat celo ni hotela po godi biti,

zato kér néste vedéli, kako pričino imó. Zakaj pak vam je nësem povédel?

Dragotin. Da bi nas veselje prestréglo, ko neprevedoma starše uvidimo.

Oča. Prav imóš. — Kaj si tedaj mislite, otroci, na ljubi li tude milostni Bog svojih otrók, vséh ljudi, ravno tako, kakor mi vas ljubimo?

Stanislav. O popravici, ino še veliko boljé!

Oča. Ali užé toga ne véste davno da Bog vse mnogo, boljše zná, kakor mi ubógí, slabi ljudje, ko malo gda vémo, kar bi za nas posebno dobrega bilo?

Dragotin. To vérujem; vsej je Bog vsega vedóč, ino né vse, kar se godí, toga mi ne vémo.

Oča. Ker tedaj Bog vse ljudi tako očinski ljubi ino je pri tem tako móder, da le sám vé, kar nam je keda k dobremu; ne učini li tude vsega, kar bi za nas najholjšé bilo?

Stanislav. Oj resnično vsegdar.

Oča. Ali nam je mogočno, vseli pričino - vzrok poznáti, zakaj Bog to ali ono tako ino ne drugače z nami čini?

Dragotin. Tè bi pač mórali tude vsega vedóči ino naj višé modri biti, kakor on.

Oča. Ali imóš zdaj, Dragotinček! môt - voljo, poprédnje uprašanje ponoviti - povtoriti? - poopetovati?

Dragotin. Kako uprašanje, otče?

Oča. Zakaj je Bog le samo Robinsonu življenje obvaroval, ino je ostale v valovji utonoti pustil?

Dragotin. O nigdar!

Oča. Ino zakaj ne?

Dragotin. Zatole ker spoznavam, da je to nespametno uprašanje bilo.

Oča. Zakaj pak nespametno?

Dragotin. Zatole, ker Bog naj bolje vé, zakaj to ali ono čini, ino ker mi tega védeti ne móremo.

Oča. Bog je tedaj res imél, kakor dobrotljivi otec, modre ino dobre pričine da je dopustil, da bi vsi zaginoli ino da bile Robinson živ ostal, mi pak jegovih modrih namenov vseli preuméti nikakor ne móremo. Domišljati si vémda móremo, zakaj Bog tako ino ne ináko gde kaj rédi, nikoli pak si misliti, da smo ugónoli - ugodli. Bog je póstavim predvédel, da bi to ljudem, ko so utonoli več húdilo - kazilo, kakor pomágalo - koristilo, če bi delje živéli; da bi je more biti velika nújá - sila - nevolja sretla, ali pak da bi se moreda k zadnjemu v nepravosti - krivice podáli. Zato je je Bog iz tega sveta vzél, ino jih neumerjoče duše na mésto, preselil, gder se jim kam boljše, kakor na zemlji, godí. Robinsona pak je naj berže živega nehal, da bi ga nevolje ino stiske popravile. Kajti Bog, kakor dobrotljivi otec, ljudi ne dajo li se is dobrega popráviti, tude s trapljenjem - mókami - kaznimi popravlja. Pomnite - pametujte si to, draga déčica, ino spomnite se na to, ko bi vas keda kaj srélo, ino bi vi preuméti - zapopasti ne mogli, zakaj to dobrotljivi nebeški oča nad vas pošilja. Le vseli si pomislite: „Bog bolje vé ino zná, kor jaz, kar mi je dobrega; zato bom tude, kar nad mene dopusti, rad térpel, Če pak to za toga voljo nad mene dopúša, da bi še boljši bil, kakor sem

to tude učinim, ino Bog mi gotovo doda, da bi se mi vseli drugoč dobro godilo!“

Ljubor. Je li Robinson zdaj tude táko mislil?

Oča. Zdaj je mislil, dokler je iz tako velike nevárnosti izvezol ino se od ljudi zapúšen videl; zdaj še le je v serdci čutil, kako neprav je bil ravnál; na kolena je padel ino Boga prosil, da bi mu grehe odpustil, ino terdno si predse vzél - sklenol, da se iz celega serdca poboljša, ino nikoli véč ne učini, kar bi védel, da bi neprav bilo.

Tehomil. Kaj pak je zdaj počél?

Oča. Ko mu je veselje prešlo, ktero je imel, da ga je dobrotljivi Bog zahrnil, je svoj sedanji stan premišljati začél. Ogledeval se je, razve germóvja ino lésnega - ložkega - divjega - planega drevja ni pač ničesar videl. Nigder ni nič smotril, iz česar bi bil sóditi mogel, da tu ljudje prebivajo.

Groza ga je uže imela, ko si je pomislil, da imá samotén v túji zemlji živeti! Ali pak, koko so mu še le od strahote vlasje vstajali, ko je pomislil: Kaj li? ko bi pak tule divjazverina ali divji ljudje bili, ino bi si zató zmirom v nevarnosti biti moral?

Prostirad. Kaj li sotude divji ljudje, otče?

Dragotin. Veš da so! kaj še od toga nési slišal? Só - pak odtod proč zlo daleko - tako divji ljudje, kakor zverina.

Stanislav. Kteri skoro celo nagi hodijo, le pomisli si Prostiradek!

Ljubor. A nič ne razumè, ni kakih domov staviti, stromov cépiti, ino polja orati ne umé.

Milica. Ino sirovo meso jedó, vite otče,

Dragotin. Vsej réš da, otec nam je od njih jednokrat pravil. Ino kaj še k tomu rečeš, ti ubogi ljudje niti ne vedó, gdo je je stvaril, zato, ko še nigdar néso učitelja iméli, kir bi jim to bil povédel.

Ljubor. Za tega delo so tude tako ukrotni. Le pomisli si, nekteri celo človečje meso jedó!

Prostirad. Fuj! to so pač ogadni - gnusni ljudje!

Oča. Nesrečni ljudje, hočeš reči, da so tako neúmno, kor goveda, izrasli.

Prostirad. Prüdó tude sem k nam nekteri?

Oča. K nam ne prúdejo. Krajeve, ko se v njih nekteri taki nesrečniki zderžujo, so odviše daleče proč od nas. Tude se čislo - število broj - množstvo njih skoz bolje ino bolje poménjšúje, zato ko k njim izobraženější - omikanejší - vzdela - nejši ljudje prihájajo, kteri se trudijo, da bi je česa boljšega naučili.

Ljubor. Ali so pak tude ónde, ko je zdaj Robinson, divji ljudje bili?

Oča. Toga še on ni védel. Pokler pak je slišal, da so na ostrovih v tej strani zemlje takošnji ljudje, si je mislil, da so léhkič tude tuka ino to mu je toliko strahu nagnalo da se je po vsem životi tresel.

Stanislav. Se mi zdi da! Ne bila bito pak tude nikakšnja šala, ako bi toliko divjákov bilo.

Oča. Iz pervega se od strahu ino tésnosti neti z mésta ni genol, ino naj méniše pogenenje ga je užásilo - upléšilo. Potem pak ga je tolika žéja iméla da je bil prisiljen dalje iti ino se po gdé kakem studenci ali potoku oglednoti. Srečno

je tude nalezl studenec - izvirek, iz česar se je do volje napil ino pokrepčál. O kaka dobrota je to, če človek žéjo terpi, ino se léhko čerstve vodé napije.

Robinson je za to Boga dičil - hvalil, ino si zaupal, da mu tude jesti podeli. „Tiisti, ko ptice pod nebom kèrmi redi,“ si je v duhu mislil, „tiisti tude mene milostljivo ohrani!“

Glad še ga sicer zdaj zlo ni imél, ker mu je od strahu ino tesnóbe vsa hot do jedi minola; tem več pak je hrepenel po počínku, kér je bil tako močno mèdel, da se jedva na nogah udéržati mogel.

Gde li pak je imél prenočeváti, gde li po nóči svojo stájo iméti? na zemlji ino pod širokim nebom? Tu bi pak léhko bili prišli divji ljudje ali ljuta-grozna zverina, ino ga požérli! Doma, hramu, hiše ali gdé kake ôtlíne jazvine ni bilo nigder videti. Dolgo je žalosten stal, ino ni védel, kamo se dejáti.

Na to mu je na pamet prišlo, da bi stvoril kakor ptiči, ino se na drévo posádil. Tude hitro je strom našel, kir je tako tolste - debele véje imel, da je v njih po godi se déti ino se zadi podpréti mogel. Brez dolgega razmišljevanja je na - nj zlézel, ino pobožno Boga pomolil, se usadil ino kmahu zaspal.

V senjah se, mu je vsé prikázalo, kar se mo je bilo za dne priključilo. Zdélo se mu je tude, kakor da bi svoje otóžne starše videl, kako se zavoljo njega žalijo, vzdihávajo, plačejo, z rokami lomijo ino se ne mórejo upokojiti - umiriti. Merzel pot ga je po cèlem telesi polil. „Tu sem, tu sem, preljubeznívi starši je!

na ves glas zakričal, ino ko se je hotel staršem v naročje vérgnoti - spustiti, je s sobo génol ino — z drevesa dol spadel.

Milica. Oj ubógi Robinsonek!

Stanislav. Té se pač ubil!

Oča. Ravno k sreči ni sédel zlo, visoko, no pod njim je bilo toliko trave, da se ni zlo udáril. Le na strani - v boku je občútil nekaj bolésti; ker je pak v senjah mnogo věč terpel, mu je to le mahčko zadélo. Opet je na drevo splazil ino je na njem sedel do solnčnega izhoda.

Potem še je le premišljevatí začél, gdé bi kaj jesti dobil. Vse, kar mi v Evropi imàmo, mu je hibelo - ni bilo; kruh, méso, mléko ino ko bi bil tude imél kaj si kuhati - variti ali peči vséj ní imel ognja, tèr gladko nikše posóde. Vse stromovje - drevje, ko ga do sih dob videl, je le bilo samo divje - lôžke, kteremu kampeše rékajo.

Dragotin. Kako je to drevje?

Oča. Imà listje, pak je bres ovoča - sadja. Le lés je za šarjenje - krašenje - farbanje dober. Raste na nekterih mesteh v Ameriki ino odtod ga kupci obilo v Evropo privažajo. Toti lés v vodi kuhan, jó temnošarjeno čini ino s to šararje - farbaje druge šare - farbe zasénjujo. Pak le drugoč k Robinsonu.

Nevedoč kaj početi, je ze stromù slezel. Ino kèr užé včera ničesar ni jedel, ga je glad jel močno tréti. Vse križem je pretékal, pak vendar ni nič druga našel, kakor lésne strome ino travo.

Jegova groza je zdaj stopila na najvišejši stopenj. „Od gladu bom moral konec vzeti!“ je zavpil ino k nebu gledé plakal. Sila mu je pak

le dodála serdčnosti ino moči ino je tekel po brégu, če bi morebiti predse gdé kaj za jed našel.

Ali vse zastónj, ní našel druga razve kam-péš, indičkih vérb, trave ino peska. Omèd-ljen ino skoro napol mèrtev se je z obrázem k zemlji vérgel, se spustil v glasni jok, ino si želél, da bi se bil rajši z drugimi vréd utopil, kakor da mu je zdaj tako révno od gladu poginoti. Užè je pri sebi sklenol, od lakote na počasno - kesno ino grozno smért čakati. V tem se je oglednol ino uzérel zagledal morskega sokola, kako je ribo ulovil ino ž njo v zrak - vzduh leti. Kmalu se spomenol na besede, ko je je negde bral :

„Bog, kir tude vráne nasičuje,
Si človeka kam prèd zahranjuje.“

A zdaj je sam na sè mèrzèl, da se je tako malo na božje previdnost zanašal. Brez pomude se je vzdignol, ino si namènil, da tako daleko poide, dokler mu moč zadolè - pripusti. Ino rès je tedaj tude šel skós pri morji, povsode se ogledavaje, če bi gde kake jedi našel.

Tu je najednoč zagledal v pesku lupine - škèrlupine od morskih polžev, kterim se ostrice pravi. Želèčno je bèžal k onemu mèstu, ino skerbno gledal, só li ktere med njimi polne. Jego-vo iskanje ni bilo zastónj, kajti je resnično ne-ktere polne našel, nad čemur je kakor si vsaki lèhko pomisli, ncizrečeno veselje imèl.

Dragotin. Kaj li ležé ostrice le tako po zemlji ?

Oča. Po pravem ne. So pak le v morji, gder se na skalince - pečevje na jedna drugo tako nahitajo, da jih kupec postane. Gder bodi jih va-lovje splakne, ino struga jih na breg nanese.

A kedar po pritoku opet odtok nastane, poostanejo na suhem.

Prostirad. Kaj pak je to odtok ino.pritok?

Milica. Kaj li toga nikar ue vèš? To je, kedar vode pribiva - voda raste, ino opet ubiva - voda pada.

Prostirad. Kake vode?

Milica. Inu morske!

Hotimir. Poprosi Dragotina, Prostirad, da ti to razloži; on bo od tega pač naj berže jasno govoril.

Dragotin. Jaz? — Inu, bom se pokúsil! Nèsi opázil, da se včaséh voda iz reke po zemlji razlije, ino potle drugoč opadne, ino da se potler onde opet hoditi móre, gdèr je pèrvle voda stala?

Prostirad. Veš da sem to užè opázil.

Dragotin. Tedaj, kedar vode toliko nakipi, da se čez breg izlije, se reka, da je p r i t o k, ino kedar opet opadne, ino brèg osèkne - se osèhne, se rèka, da je o d t o k.

Oča. Vèrh toga še ti moram povèdeti, Prostirad, da v velikemu morji vseli za štiri ino dvajsti úr na to dobo - tako voda dvakrat naraste - pribí ino dvakrat opadne - ubi. Šest ur - godin ino nekoliko drobcev naraša, ino drugoč šest ur ino nekoliko drobcev - minut opàda. Pervo se imenuje p r i t o k, drugo pak o d t o k. Razumiš zdaj to?

Prostirad. Rázumim, ljubi otče! Zakaj pak morje naraša?

Stanislav. Jaz vèm; to prihaja od mèseca; mèsec vodo na se vleče, da móra izstopiti.

Ljubor. I od toga smo užè zadostikrat čúli, nehajte zdaj to, da bo mogel otec dalje praviti.

Tehomil. Drugokrat ti, Prostiradek, od toga več povem. — Tedaj dalje.

Oca. Robinson je imèl veliko radost, da je nekaj našel, s čemer bi svoj pregrozni glad ukožil. S totimi ostricami pak se vèmdar docela ni nasititi mogel, bil je pak silno hvalèžen, da je le nekaj jesti imèl.

Zdaj ga je močno staralo, gdè bode za prihodno stanovàl da bi pred zverino ino divjimi ljudmi varen-okovarjen bil. Pervo prenočiliše je imèl tako nepovóljno, da se je malo ne zgrozil, ko je pomislil, če bi vse noči tako prébivati imel.

Stanislav. O jaz vèm, kar bi bil učinil!

Oca. A kaj, povej nam pak predse.

Stanislav. Bil bi si bil postavil hišo z debelimi zidi, ino z debelimi, železnimi dvermi. Pak bi si bil okoli prikop udèlal, črež-enj vzdigati most, ino toti totega bi bil vsaki večer odvzdignol. Te bi jaz bil videl, kaj bi mi bili mogli divji ljudje udèlati, kedar bi spal.

Oca. Prav imaš! Le žal je, da nesi tamde bil, bi pač lahko ubogemu Robinsonu svetoval! — Pak povej mi, Stanislav, je li pak si keda spazil, kako tesarje ino zidarje hram staviti počinjajo?

Stanislav. I veste da sem spazil, ne jednor. Zidar pripravi apno ino je s peskom premeša. Pak klade - dèva kamen na kamen, ino posredi z apnom maže da bi se terdno deržali. Potem prúdo tesarje otesavajo bervna trame, ino je tako pripravijo, da bi popolno na sebi ležali. Pak je potegnejo na zid, ino jeden z drugim zbijo. Po-

tem narežejo iz desek - blanj late, je na krokve - stropila - škarje - lemeze pribijo, ino na nje opeke - črepe, ali pak kalanice - skodlje kladó. A potem —

Oča. Vidim, da si si dobro v pamet vzal, kaj vse dèlajo, kedar hišo staviti hočejo. Zidar pak potrebúje apna, žlice, kladiva ino kamenja, ktero se pred lamati mora; ino tesár móra imèti sekiro, pilo, svèder - nebózec, žreblje, kline ino ôgelnico - oglomer. Odkod pak bi si bil vse to vzèl, ko bi na Robinsonem mèsti bil?

Stanislav. To pač res da ne vem!

Oča. Vidiš! to tude Robinson ni vedel, ino zato je moral hoti - želji, da bi si hišo po redu postavil, slovo dati. Izvuna rok ni imel nikakega orodja, ino samo z golimi rokami se take hiše, kor je mi imamo, ne dajo staviti.

Tehomil. Pak vsej si je bar vèja z drevja nalamati mogel ino si iž njih šater - lopo napraviti.

Oča. A kaj li bi ga bila takova lopa iz protja - hoste pred gadi - modrosi - kačami, volki, risi, tigri, levi ino drugo divjo zverino branila - varovala?

Dragotin. Ubógi Robinson! kako bo še se ti le godilo?

Tehomil. Kaj li ni umèl - znàl streljati?

Oča. Je, je umel, ko bi le bil puško ino prahu imel.

Ni pak siromaček, kakor sem užè povèdel, razve rok čisto ničesar imèl.

Ko si je toliko revšino predstavljal - ga je sopet velika ôžkost - tesnoba - strahota prevzèla. „Kaj mi pomàga“ si je mislil; „da me dnes ni

glad pokončal, ko me lahko toto noč ljuta - divja zver razterga?"

Ino zdaj mu tude ni bilo inàče, kakor da bi uže serdit tiger pred ujim stal, gobec razteg-nol, ino z velikimi ostrimi zobmi na - nj regnol. Mislil si je, da ga uže za gertanec popoda, ino je zavpil: O moji ubogi starši! — ino brez obrambe se je prevèrgel - poderel.

Ko je uže predse časa ležal ino se z ôz-kostjo boril - bojeval, se je na pèsmo spomnil, ko je je jegova mati, kedarkol jo je gdè kaka žalost imèla, spèvala. Začina se le tako:

„Gdor le terdno se zanàša,
Da Bog lèhko pomagà;
Temu tude Bog prenaša,
Kedar reva ga imà:
Gdor se na - njega spolegà (naslanja),
Tej si k blagu pomagà.“

To je jegovo serdce vzpet pokrepilo. Neko - likokrat si je toto pèsem vroče natihem prerèkaval, potle pak jo je počel tude na glas prepèvati. Potem je vstal ino je šel gde kake jazvine - otline, pečere iskat, v kateri, bi varno ino brez strahu stanovati mogel. Gde je popràvem - ali na suhi zemlji gdè v Ameriki, alipak le na katerem ostrovi, še dozday ni vedel. V dalji - dalečini pak je videl vèrh - goro ino onamo - ta je tude zamèril kroke. Po poti je k svoji veliki žalosti pozoroval - vi-del - pazil, da v toči celi krajini nič druga ne rase, kakor lèsno drèvje ino trava. Kako je bèržčas siromaku pri tem ozku - tèžko bilo, si lèhko vsaki pomisli.

Trudovito je na vèrh, kateri je predse visok bil, došel, ino je lahko veliko mil daleko okoli gledal, pak groza ga je obšla, koje videl, da je zarès na ostrovi, ino da nigder, kamor je le z očesem dostiči - dogledati mogel razve nekoliko ostrovkih, kateri so se nekoliko mil dèlje iz morja izpinali, nikake druge zemlje ni.

„O jaz ubogi, preubogi človek!“ je izkričal ino poln ozkosti spete roke k nebu povzdignol. „Tè je le prav rès, da sem ode vseh ljudi odločen, ode vseh zapušen, in da nike - nijedne nadèje - upanja ne imàm, da bi keda iz tote strahovite pušave osvobojen bil? O moji ubogi žalostni starši? Vas tedaj uže nigdar vèč ne vidim! vas nigdar ne bom mogel za odpusenje prositi, nikoli vèč prijaznega glasa prijatelja ali kakega drugega človeka čúti! — Pak jaz sèm si to zaslužil. Bog! ti si pravičen! na tebe toga ne smem izvračati - tišati, to je moja vina - krivica, jaz sem to sam tako hotel.“

Kakor brez zavèdenja - smisla ino kakor v senjah je na miru obstal, ino neodvèrneno na zemljo poglede upiral. „Od Boga ino od ljudi zapušen!“ to je bilo vse, kar je misliti mogel. K sreči mu pak je drugoč jedna vèrsta one lepe pèsme na pamet prišla.

„V revšini ne imaj zdanja, (zdènja - misli)
 Da s' od Boga zaveržen,
 No da se le k tomu sklanja (je dober)
 Gdor je v srečo pogrožen;
 Mnogo često zmeni čas,
 Stiši joku tóžni glas.“

Z gorečnostjo je padnol na kolena, Boga vzival - klical na pomoč, je obljubil vse poter-

pežljivo ino pokorno prenášati ino je prosil, da bi mu moči ino stanovitosti k tomu milostljivo podéлити ráčil.

Milica. To je, pač bilo odviše dobra, da je Robinson tako lépe pèsnice znál, ktere so ga v nesréči téšile - krepčale.

Oča. Věš da je to jako dobro bilo! Ino kaj bi si bil tude še začel, ko bi ne vedel, da je Bog vsega mogóčen, poysođe navzočen, naj do- brotlljivejši otec vseh ljudi? Od ozkosti ino stra- hote bi bil obupljivo preminoti moral, ako bi ga tega starši ne bili naučili. Tota misel na nebeš- kega očó ga je pak vsegdar potolila - potěšila - utolažila, vseli mu pokrepčice dodála, kedar koli je beda - reva na - nj močno ulegala - ga stiskala, ino ga zagubiti hotela.

Milica. Bóš me tude od Boga še věč učil, kakor si druge učil?

Oča. Z radostjo mila Milička! čem razum- néjša boš prihajala, tem věč bom ti od našega do- brotlljivega Boga povédal. Vsej věš da od ni- česar tako rad ne romonim-govorim, kor od njega, kir je tako do- brotlljiv, tako mogočen ino ljubezniv.

Milica. Meni tude nič ni milejšega, kakor če se z nami od Gospoda Boga razgovarjaš. Na to se uže zlo veseljim.

Oča. Ino imaš tude pričino, draga Miličica! Kajti če se Boga kakor se spodobi, znati - spoznati naučiš, stem věč si boš prizadevala, da bi vsa vérla bila ino potem boš tude vekše veselje iméla, kakor zdaj.

Robinson se je tedaj opet pokrepčan čutil, ino je opet pokrepčan čutil, ino je opet sem

ino tam po vérhu lezel. Pak dolgo je zastonj si mestečka iskal, gder bi varno prebivati mogel. K koncu je prišel k čelcu - holmcu - kolku, kateri je s pred nje strani koti zid raven - sterm bil. Ko je toto stran skerbnejše pregledal, je našel duto - ótlo skalo - pečino v katero je vhod pač ozek ino tésen bil. Ko bi bil imel dleto, kladivo - kij ali podobno oródje, bi si tam za se pogodni prebitek léhko bi napravil; tako pak ni imél ničesar, ino je moral samo premišljati, kako bi to predse nekakor izpeljal.

Ko se je uže prav dolgo napremišljaj, mu je v glavo prišlo: „Toto drevesje se mi zdi biti kakor pri nas vérbe, ktere se lahko presaditi dajo. Izgrebem jih do dobrega mnogo, ino jih tu pred toto diro - luknjo v skali prav gosto nasadim, da bi kor zid bile. Kedar zrastejo, bom mogel tu tako varno spati, kakor bi v kakem domu bil, kajti zádi je pečina kakor zid, ino prèdi me bo okoli gosto nasájeno stromovje pred zverjo hranilo.“

Pač močno se je obveselil, da mu je kaj takovega na pamet prišlo, ino kmalu si je to izkonjati prizadel.

Jegova radost pak še je bila grozno večá ko je uzerel - videl, da nedaleko odtod čist studenec izvira. Pač tekel je k njemu, da bi se pervle čerstve vodè napil, ino se pokrepil, kajti ga je, ker je v veliki vročini - sparici tekel, velika žeja imela.

Stanislav. Kaj li je bila na tem ostrovi tolika vročina?

Oča. To si pač lèhko domisliš! Le sem poglej (kaže na zemljevidu) tu le ložè kanarski ostrovi, ko je na jednom iz njih zdaj Robinson bil. Tu vidiš, da so ostrovi nedaleko ravnika (*æquator*), gder včasu ljudem solnce ravno nad glavami stoji. Tu véš da móra uže velika sparrica biti.

Izgrebel si je tedaj trudovitno z rokama nekoliko teh drevesc, ino je je odnesel na ono mesto, ko je tam hotel prebivanje imeti. Tuka je vspet jame za nje kopati móral, ino ker mu je to jako kèsno - počasu šlo, se je uže k večeru nagnolo, préd ko jih je pet ali šest zasadil. Od gladu primóran je opet šèl na breg ostric iskat. Pak k nesrèci je bil zdaj ravno pritok; ino ker na ti naèin ni nič našel, je moral laèen spat iti: Ali kam? — drugoè na strom; kajti si je uménil — sklenol, dotlé na stromi prenoèevati, dokler si varnega prebitka ne naprávi.

Da bi se mu pak kakor preteèeno noè ne naménilo, se je k véji èrez pérse z robcem terdno privezal, ino se stvarniku v ohranbo izroèiv, je pokojno zaspál.

Dragotin. To si je modro narédil.

Oča. Sila — núja nas mnogih reèi nauèi, kterih bi drugaèe nigdar ne védeli. Zato je tude dobrotljivi Bog zemljo ino nas tako narédil, da bi èesar bodi potrebovali, èesar drugaèe kakor s premišljanjem ino izmišljanjem dobiti ne moremo. Pri takih potrebah tedaj razuma dobivamo. Kajti, ako bi nam, kakor pravimo, peèeni kopúni v usta létali; ako bi nam hiše, domi, lože - ležiše, oblačilo - odev, hrana - kèrma ino napój ino vse

drugo, česar k hranjenju ino k povoljnosti življenja potrebujemo, od samo sebe ino užè gotovo - pripravljeno ize zemlje rastlo, bi zaisto nič ne delali, kor jéli, pili ino spali, ino bi dár do smèrti ostáli tako glupi — kakor neumna živina.

Tehomil. To je tedaj dobrotljivi Bog res prav dobro učinil, da vse tako ize zemlje rasti ne da, kor tega potrebujemo.

Oča. Takó, kor je vse drugo na svéti močno dobro ino modro naredil! — Le pogledjte ondi krasno večernico (zvézdo), kako preljubezni-
vičko na nas svéti! Tudé tó je nebeški Bog stvaril, kteremu še tude zahvaliti imàmo, da smo toti dèn opet zdravi prebili. — Pojte, otroci, podajmo se tá v lopo — besédko — (uto.)

Št^řerti večer.

Oča. Nóte, otroci! gdé pak smo včera Robinsona nehali?

Dragotin. Vzlezal je opet na strom! da bi na njem prenočeval, ino —

Oča. Dobro, dobro, uže vem! Totokrat se mu je to boljše ugodilo; ni spadnol, ino je pokojno spal do rana.

Ko se je razdenilo, je bežal najpervo na brég, ostric iskat, ino posle drugoč k svojemu délu. Tokrat je pak šel po drugem poti, ino k nemalemu potešenju — razveseljenju je našel strom, ko je na njem veliko ovoče — sadje viselo. Ni vedel sicer, kako da je, vémdar si je pak mislil, da se predse jesti dá, ino zato si ga je tude nekaj utérgal. Bil je to podolgovati, skoro trigrani — triogeljni orèh, kakor otročja glava velik. Zvérhinja lupina — glinjavica, ko jo je z ostrim kamenem jako težko razrazil, je bila žilovata ino kakor ize zlépljenih — sklejenih konopelj. Druga lušina pak je bila tako térda, kor želvova lupina, ino Robinson se je kmahu prerazumel, da se je lèhko na mésto bljuda — mize — sklede služi. Jedro je bilo zlo sočnato ino je kakor léšniki dišalo, le samo ménje oleja je v sebi imelo. Na sredi je bilo duto, ino tu je Robinson našel sok dobrodišéč, sladek, kir je močno občerstoval.

Toti sok se da skoze tri dirke - luknjice, ko so v vsaki lupini, izcediti, tako da ni trébe, znortnje térde lušine razkalati; ino je to pač dobro tako naréjeno, kajti, ako bi téh le direk ne bilo, ino bi se terda lušina razklati mórala, bi se tako toti toliko dobri ino toliko zdravi sok izvékšega pošterkal - raztrosil.

To je bila sladčica za od gladu zmorjenega Robinsona! Z jednim oreham pak še si prazdnega želodca ni u pokojil ino si je zato utergal drugi, tretji, ino je vse želežno snédel. Od radosti so ga solze polile, ktere je Bogu za to dobroto hvaležen daroval.

Toto drevo je bilo zlo visoko, pak ni imelo, kakor palme nikakih véj, ampak le verholec — veršič iz listja, ktero je podolgovato ino mečekom podobno.

Stanislav. Kako pak je le gde to drevo, takega tu ni.

Oča. K o k u s, kteri izvlasti v izhodni Indiji (kaže na zemljevidu,) ino zde na ostrovih velikega, južnega — poldenjega morja, ino sploh v gorkem podnebjí mnogo raste.

Dragotin. Bi pač rad jednokrat kokusov oreh videl.

Oča. Rad? te pak počaj, nekaj ti pokažem, kar mu je sila podobno.

(K sreči je oča tega dne od prijatelja kokusov oréh tako obderžal. Šel je tedaj po - nj. Ko se je z velikim oréhom v roki vračal, so mu vsi proti tekli, ino ne malo se čudé so dvojili — pohibovali, imajo li vlastnim očém verjeti, ali ne.)

Oča. Kaj mislite, kaj je to?

Dragotin. Ah! to ti je naj berže kokusov oréh ?

Oča. Prav imaš, ino ravno ti kir v Indiji rase.

Vsi. O! O!

Tehomil. I kakó pak ste, otče, k njemu prišel — šli ?

Oča. Da še sam v Indiji nésem bil, ino da kokusovih oréhov pri nas na prodaj ni, veste vsi. Poslal mi ji je moj dobri prijatelj gospod Morina, kateri je, kakor sem vam negda povedal, uže nekoliko let na korablji glavavar, nadkorabeljnik — (kapitán.)

Tehomil. O to je pridni gospod, ker nam je takovo radost napravil, jaz bi ga —

Oča. Počajte, izkusimo, da li se ta škorlupina razlupati.

(Oča se je dosti narezal, pred ko je zverhno tolsto žilovato lupino razrezal, ino oreh izeti mogel. Potem je z nožekom prevertal jedno iz treh direk, ko so skoz znotrenjo terdo lušino ino le skoz orehovo mezgro zarasle, ino zdaj je po dirki čaško sokú nateklo. Ti sok pak ni bil ravno toliko sladek — lagoden, kolikor se od njega po navádi pravi; naj berže zato, ker je oreh uže prevêč star, ali pak, ker je pred ko je celo dozrel, utergan bil. Potem je otec oreh s pilko razrezal, ino je prišel do belega na sredi dutega jedra, katero je vsem bolje, kakor najslajši lešnik, dišalo.)

Ljubor. Jojmene! Robinson je pač imél dela, préd ko je to terdo škorlupino razlušil!

Oča. To zdaj stem bolje lèhko presóдите, ker ste videli, koliko smo se mi stem utrudili,

ako ravno smo si pri tem z ostrim nožem ino pilico pomagali, čega Robinson ni imél. Pak ni reči tako težke, ktere bi gladen človek ne pre-mogel, če si upa, da se nasiti.

Da si je ravno s totimi orehi nekoliko glad odegnal, še je vemdar na breg tekél, da bi pogledal, če je tam dnes kaj ostric. Nalezél je zde sicer nektere, pak ne toliko, da bi se jih bil do sitega na jesti mogel. Imel je tedaj Boga zakaj zahvaliti, da mu je dnes druge jedi milostljivo podelil; kar je tudi ze serdčno gorečnostjo stvoril.

Te ostrice s sobo za obed vzem — vzešši se je vesel k včerašnjemu delu vernol.

Na bregu je tude veliko lupino našel; ktera mu je na mesti lopate služila, ino tako je zdaj tude lèže delati mogel. Berzo potem je tude raslino tako vlaknovito nalezél, kakor pri nas lèn ali konoplje. Inda bi se na to niti oglednol ne bil, zdaj pak mu to ni bodi kaj bilo; zdaj je vse iskal — iskušal, ino vse premišljál, če bi mu morreda k čemu ne služilo.

Domišljevaje se, da se tota raslina, kor len ali konoplje pripraviti da, je je mnogo natergal, jo v otepine — snopiče zvezal ino v vodo vložil. Ko je po nekih dneh spazil, da je zverhnja tolsta škorja omokla, je otepine opet izpotegnol, ino je na solnce razesterel — razgernol. Kakor hitro so, kor prav, usehle bile, je ročno izkušati jel, če bi se kakor len z debelim batom tretí mogle; ino glej! ugodilo se mu je to!

Iz vlakna — ličja, ko je je iz toga dostál, je hitro vervi — prevesla — konopce — ožince plesti začel. Vsej veste pak, da neso bili tako

močni, kakor je pri nas ožar dela, zato, ker kolesa ino pomočnika ni imel, predse pak dosti močni, da je ž njimi to lupino k protu terdno privezati mogel, ino si je tako nástroj — orodje izgotovil, kir je bil lopati zlo podoben.

Potem se je skerbno dela prejel, sadil strome poleg jedendrugega, dokler si na to čin svojega prihodnega stanovališa predi ni ogradil. Videč pak, da bi ga samo jedna red — versta drevesc še zadosti ne varovala, se je opet sajenja lotil, ino še drugo versto okoli perve nasadil, ino potle obé versti s zelenimi panogami — granami — vejami prepletel. Potle še si je domislil, da bi med nje dernu — celine ino persti nametal, kar je tude predse učinil. Na tako dobo — čin je imel tako močno steno, da bi jo gdo težko brez velike moči bil prederel.

Vsaki večer ino vsaki jutro je sadeže z vodo iz hladenca — studenca — vrelca zalival, pričemur so go kokusove lušine namesto posóde legotile. Berzo je tude k nemalemu veselju spazel, da se drevesca razvijajo ino zelenijo, da je je lepó bilo gledati.

Ko je bil z ogrado gotov, je jél močne vervi plesti, ko si je iz njih potém, kakor je le koli mogel, vervéno lezvico udelal.

Tehomil. K čemu pak?

Oča. Ravno zdaj čuješ. — Ni hotel celó nikakega yhodú v svoje prebivališe ponehati, temoč še tude ostalo poslednjo verzél zasaditi.

Stanislav. Kako pak bi bil vhájati ino izhájati mogel?

Oča. Zato si je lezvico — gred iz vervi naredil. Skala nad njegovim prebivališem je kakor dom na dva pëtra — postropja — nahišja — pada visoka bila. Gore je stal strom, na njem je privezal toto lezvico, ino jo je dol k sebi spustil. Nine — zdaj je vardeval, je li bi po njej izlezti mogel, ino res je to šlo, kor si je bil prijal — želel. Ko je to napravil, je pričel premišljavati, kako bi si le svoj prebitek povekšal. Da toga z golima rokama ne napravi, to je vedel. Móral se je tedaj po nečem oglednoti, kar bi mu pri tem na pomoč biti moglo.

S tem umislom je tedaj šel na mesto, gder je bil popred zarad — veliko zelenih ino velma — zlo terdih kamenov ležati videl. Med njimi zvesto gledaje, je jeden našel, nad katerim mu je serdce od veselja zaplesalo.

Toti kamen je bil naimer skoro koti sekira, na jednom konci oster, ino na drugem je imel diro — luknjo, da se je na toporiše nasaditi mogel. Robiusion je hitro videl, da je iz njega lahko dobra sekira, če le diro v njem bolje izdela, kar je tude resnično po dolgem prizadevanji si z drugim kamenem napravil. V zvekšano diro je vsterčil — zabil debili prot vmesto toporiša, ino ji je tako terdno z vervjo privezal, kakor bi ji z žrebljiči zatolkel.

Kmahu je šel izkušat, utne li — useče li kako drevesce ino nedopovedano veselje je nad tem imel, ker se mu je ugodilo. Ko bi mu zato sekiro gdo tisoč tolarjev ponújal, ne bil bi je dal, kajti je videl, da mu je velma mnogo — zlo k koristi.

Dalje med kameni iskajo je našel še dva ko sta se mu tudi jako koristna zdela. Jeden je bil skoro koti kij, kakor je kamenarje ino mi-zarje imajo, drugi pak koti kratka, debela zagozda, ino spoder ertast — končit — špičast, koti klin. Oba tota je s sobo vzel, ino z veseljem domu béžal, da bi se urno k delu spravil. Délo mu je jako od rok šlo! Ertasti kamen je zasadil v skalo, tolkel na — nj s kijem, ino tako je kos za kosom oddiral! dokler si ni jazvine — otlina zadosti razširil. V nekoliko dneh jo je tako prestrano udelal, da je tam po móti — po volji prebivati ino spatí mogel.

Užé pervle si je do dobrega trave natergal, ino jo na solnce raztresel, da bi iz nje séno udélal. Ta je bila zdaj zadosti suha, ino zato jo je v jazvino nanosil, ino si je iz nje pogodno ložce napravil.

Ino je drugoč kakor človek leže spal, dokler je popred grobo noči kakor ptice na drevesi sedeti móral. O kako si je počinol — pogovil, ko je trudne ude na mehkem sénu raztegnoti mogel. Vročé je Bogu zahvalil, ino si pomislil; „O ko bi moji zemljáki v Evropi vedeli, kako je to, če človek več noči v strahu presedeti móra! resnično bi se za srečne držali, da se vsakega večera lahko na mehko, varno ležiše položijo, ino nigdar bi dobrotljivega nebeškiga otčeta za tako veliko dobroto zahvaliti ne zamudili.“

Drugi den je bila nedelja. Robinson si je od déla počival, ino sam sebe premišljeval. Dolgo je na kolenih prebil, uplakane oči k nebu povzdignene imaje, ino je kolikor je le naj bolje gorečo

mogel, Boga vzival, da bi mu grehe odpustil, ino jegove starše blagoslovil ino je utolil. Po tem je Boga zahvalil, za tako čudežno pomoč, komu jo je v takši sili udeliti račil, ino je obljubil, da bô se vsaki den boljše ino da ne bo opustil, mu ve vsem sinovski poslušen ino pokoren biti.

Milica. Po takem je Robinson veliko boljši, kakor je iz perva bil.

Oča. To je pač ljubeznivemu Bogu dobro znano bilo, da se poboljša, ako se mu hudo godi; ino zato je tude na — nj toto nevoljo ino tote môke dopustil! Tako z nami dobrotljivi nebeški oča vsegdar obrača. Ne ize serdu, ampak iz ljubezni na nas včasih kaj hudega dopusti, pokler ve, da bi se inoče ne popravili.

Da bi pak Robinson ne pozabil, kako dnevi za jeden drugim nasledújo, ino kedaj nedelje pripadajo, si je gledal časoslov — mesece slov — časopis — kalendar — pratiko napraviti.

Dragotin. Časoslov?

Oča. Tako dokonjanega ino na papiru natisnenega veš da ne, kakor pri nas v Europi; temoč takov, da bi le dni po njem počitati — čteti mogel.

Dragotin. A kako pak je to tedaj naredil?

Oča. Dokler tedaj niti papira, niti česar druga imel ní, s čemer bi pisal, si je četiri poleg jedno druga stoječe drevesa z gladko škorjo iziskal. Na največem iz njih je vsakega večera z ostrim kamenem čarko — čerto udélal, ktera je vseli minoli den znamenála. Kakor hitro je sedem čark bilo, je tejden minol; ino potem je naredil na drugem drevesi čerto, ktera je tejden pomenola.

Ko je na tem drugem stromu četiri, alipak kakor je mesec nanesel, pet čert napravil, je čar-ko na tretjem stromi poznamenal, da je uže celi mesec pretekkel. Ino kedar je takošnjih čarek na tretjem drevesi dvanajst bilo, je zaznamenal na štertem drevesi, da je celo leto prešlo.

Ljubor. Vsej pak meseci neso vsi jednako dolgi; neki ima trideset, drugi jeden ino trideset dni; kako je tedaj vedel, koliko dni kateri mesec ima?

Oča. To si je imél na pèrstih izpočítati — izračuniti.

Dragotin. Na pèrstih?

Oča. Ana; ino če imate môť, vas toga tude naučím.

Vsi. O naučíte nas tega, ljubi otče!

Oča. Imejte tedaj pazko — dajte pozor! — Tako je le zaperel — stisnol lévo roko; potem se je s pèrstom druge roke dotèknol najpred členka — sklepú — gungelja, potem pak jamice poleg njega, ino pri tem je imenoval mesece, kakor za jeden drugim ido. Vsaki mesec, kir na členek prúde, ima jeden ino trideset dni, drugi pak, kateri v jamico prúde, počítajo — brojijo samo trideset dni, razve meseca svečna — unora — veljače, kateri ima le osem ino dvadeset ino vsako šterto leto devet ino dvajsti dni. Začel je tedaj s členkom pri pèrstu poleg palca, ino ko se ga je doteknol, je imenoval prvi mesec v leti naimer p r o s e n e c — s é č e n. Toti ima tedaj — koliko dni?

Dragotin. Jeden ino trideset.

Oča. Zdaj bom tedaj dalje na ti način mesece na perstih brojl — odpočitaval, ino ti Dragotin! vselešnji počet — čislo dni poveš. Pri prosenci sém ukazal na členek, zdaj se dotèknem jamice ino poimenujem drugi mesec, naimer s v e - č e n — Dragotin?

Dragotin. Imel bi pač trideset dni imeti, ker se s pèrstom jamice dotikate, ima pak le osem ino dvajsti, včasu devet ino dvajsti dni.

Oča. Sušec — brezen — ožujek?

Dragotin. 31.

Oča. Mali traven — doben?

Dragotin. 30.

Oča. Veliki traven — sviben — majnik — eveten?

Dragotin. 31.

Oča. Rožni cvet — lipen?

Dragotin. 30.

Oča. Mali serpan?

Dragotin. 31.

Oča. Zdaj se drugoč na členek pri pèrstu poleg palca prúde, kor popred, ko sem prosenec imenoval. Veliki serpen — kolovoz tedaj?

Dragotin. 31.

Oča. Kimovec — rujen?

Dragotin. 30.

Oča. Kozopersk?

Dragotin. 31.

Oča. Listopad — guilolist — studen?

Dragotin. 30.

Oča. Gruden — leden?

Dragotin. 31.

Oča. Ljubor! zvesto si v časoslavnik — kolendro kukal, je li smo broj dnev prav zadévali — povédali?

Ljubor. Prav, na vlas se je vse zravnavalo.

Oča. Kaj takega se ima pametovati, ker časoslovnika nikar zmitom pri roki ne imamo, ino kolikokrat nam je sila tréba vedeti, koliko dni toti ali oni mesec imá?

Dragotin. Oj toga jaz užé do smerti nepozabim.

Ljubor. Jaz tudi ne; to sém si dobro v misel vzel.

Oča. Robinson tedaj je na skerbi imel, da bi ne pozábil, gda da je kateri čas, ino da bi vselej védel, gda nedelja prúde, da bi jo kakor kerstjan svetiti — posvéčevati mogel, zatem je pak použil veči del kokusovih orehov s toga stromú, ko ji je najpervle našel, ino morje je tako malo ostric izvergovalo — izmetavalo, da se samo ž njimi ni mogel živiti. Drugoč ga je tedaj starati jelo, kako bo se vprihodno živil.

Bojè se zverine ino divjih ljudi še se do se dobre daleko od svojega prebitka ni podál. Zdaj ga pak je sila primorala, da si je zupal, se dalje po otoku po gde kaki hrani oglednoti. Umenil si je tedaj — si odločil, da se drugi den v imeni božjem na pot poda. Da bi se pak pred žigavo solnčno gorčico — vročino nekoličko uhranil je celi večer na to obernal, da bi si gde kakov solnčnik ali senčilo — streho naredil.

Tehomil. Gde pak je vzel platno — pèrt ino terstje?

Oča. Ni ti imel ni platna pak ni terstik, ni noža niti škarj, ni igle neti niti, ino vemdar — kaj si mislite, kako si je ti solnčnik naredil?

— *Tehomil.* To pri moji veri ne vem.

Oča. Iz verbovega šibja si je malo streško upletel, ino na sredo hlod vteknol, ko ji je s konopcem terdno privezol, potle je širokih lepenev — listov nabral ino je s erti na streho pripel.

Dragotin. S erti? i kako pak je berž čas k tem prišel?

Oča. Gudajte — uganjajti — gonetajte.

Milica. Oj jaz uže vem! nalezel je je v smetih ali pak v razkolih med deskami; jaz tam tude kedar bodi nekteri najdem.

Dragotin. Ti si tomu dala! ti umiš dobro gadati. Kako pak bi se onde ertove naiti mogli, gder jih nigdar ni izgubil? gde pak so bile smeti ino deske v diri pri Robinsoni?

Oča. Gdo tedaj ugodne — ugóne? — Kaj pak bi si vi počeli, ko bi nekaj priterdniti imeli, pak bi ne imeli nikakih ertov?

Dragotin. Jaz bi vzel térne s šipka.

Stanislav. Ino jaz s serstek — ostróg — ternolic.

Oča. To je uže bérže megoče! — Moram pak vam reči, da Robinson tam nič ni takega imel, ker ondi neti šipki, neti serstke ne rastó.

Dragotin. Kaj je tedaj na to obernal?

Oča. Ribje kosti. Morje je na brég poginene ribe izmetavalo ino ko so zgnile, ali so je dirave ptice ožérle, so po njih kosti ostale. Robinson si je iz njih naj močnejših ino naj končitéjših izbral, ino je je namésto glavičastih igel imél

S temi si je napravil tako terdno stréško, da solnce črež njo ni prenikati — predirati moglo,

Kedar koli se mu je takovo délo ugodilo, se je vseli veliko razradovál, ino potem sam sebi rékal: Kako veliki lenuh sem le jas od mladih nog bil, da sem se naj več časa prepotepal! O ko bizdaj v Evropi bil, ino toliko krasnih nastrojev imel, kakoršnjih je tam tako lahko iméti; kaj vsega bi jaz ž njimi, ne oprávil?! O kolika bi to moja radost bila, ko bi si s a m, česar potrebujem, napraviti mogel!“ Ker še se ni k večeru nagibalo, si je izmislél, če bi si tudi torbice - tobolca napraviti ne mogel, v katerim bi kaj jedila s sobo jemati, ino bi si ga, ko bi ga gde tude nalezél, domu nositi mogel? Premišljál je kratčki čas ino tudi to si je domislil, kakor bi to naredil.

Imel vam je predse za logo-zasobo napravljenih, prevezov - vervi; ino pred se si je vzél, iž njih mréžo - sét uplesti, ino iž nje si kakor lovečki tobolec - torbo udélati. Ino to je počél tako le: k dvema stromoma, ko sta nekaj črez laket narázno odjeden druga stala, je navezal prevézkov pod jedendrugim. kolikor je naj gostéje mogel. To je imelo biti, kar tkalci osnovo imenujo. Posle je odzgor dol drugoč prevézke poleg jedendrugá kolikor naj gosteje navezal, ino s vsakim totim dol viséčim prevézkom okoli vsakega popréčnega ôzel napravil, ravne tako, kakor kedar se sét déla. Dol viséči prevezki so bili tedaj ô t e k. Ino tako si je bérzo mrežo napravil ktera je gosti ribički seti podobna bila. Potle je konce na jedni strani od stromu odvezal, je dole zvezal pak gore je je odpèrte nehal. Tako si je naredil lovečki tobolec, na gornjima koncema je

močen prevezek k njemu privezal, tako da si ji je po môti na vrat – ker povésiti mogel.

Od samoga veselja, da mu je to tako po sreči šlo, celo noč skoro spati ni mogel.

Stanislav. O jaz bi si taki tobolec tudi rad napravil.

Tehomil. Jaz tudi, ko bi le prevezkov imél.

Mati. Ako bi nad svojim délom takevo veselje, kokor Robinson, iméti hoteli, morali bi si tude pervle prevezkov napraviti, ino tude sami najpréd lén ali konoplje pripraviti. Pak lo poite jaz vam prevezke dam.

Stanislav. Daš, zlata maminka?

Mati. Z veseljem, če hočete. Le poite.

Stanislav. O to bo dobro.

Milica. Ako bi keda na ostrov prišli, gder ni nikakih ljudi, boste bar vedeli, kako je torbe délati, Vite, oče?

Oča. Veš da: le délajte. Zdaj Robinsona dar do rana spati pustimo, ino za tem se pokusimo, če bi se od njega tude solnčnike delati naučili.

Peti večer.

Drugega dne v večer, kedar so se na navádnem mestu vsi vzpet snešli, je Tehomil s tobolcem ponositi - košato prišel, kateri si je bil sam zgotovil, ino vsaki je nanj s čudovanjem glêdal. Na mesto solnčnika si je od kuharice sito v zajem vzél, ko je je nad glavo na palici nesel, ter je možki ino čestito postopal.

Mati. Lepó, Tehomil! ti si si to dobro naredil. Brez malega bi te bila za Robinsona imela.

Dragotin. Jaz še si svojega tobolca nesem mogel dogotoviti: sicer bi bil tudi tako prišel.

Stanislav. Tako je tude z meno.

Oča. Dobro, da je s tem jeden iz vas gotov; bar le vidimo, da se to napraviti da. Pak tvoj solnčnik, Tehomil, nič ne velja.

Tehomil. Napravil sem si ji tude le za silo, zato, ker si inačesnjega tako nagloma nesem mogel narediti.

Oča. (Izpotegne solnčnik, ko ji je bil sam udélal ino za germovjem imél). Kaj pak k temu rečeš, prijatelj Robinson?

Tehomil. I toti je krasen - lép.

Oča. Jaz ji dotle shranim, dokler s celo pripovestjo gotovi ne bomo. Gdor najvêč Robinsonovih dél ponaredi, tiisti bode naš Robinson, ino temu istemu toti solnčnik darújem.

Stanislav. Imá li si tiisti tude šater — kalupko postaviti ?

Oča. Zakaj pak ne ?

Vsi. O to je prav !

Oča. Robinson se ni mogel dné dočákati. Jedva je svitati jelo ino užé je vstal, ino se na pôt napravljajal. Zavesil je na se tobolec, opasal se je s prevezom, vtéknol je za - nj sekiro namesti meča, ino vzešši solnčnik na ramo, je vesel izšel.

Naj pèrvle je šel k kokusovemu stromu, ino vtéknol nekoliko oréhov v torbo; potém je béžal na breg ostric iskat, ino ko se je tako z brašnom — kèrmo omislil, ino se iz vrečine — izvirká bistre vode napil, se je odbral na pot.

Bilo je prekrasno jutro. Ravno je solnce izhájalo, kakor bi iz morja izstopovalo, v svoji slavi - diki, ino je veršice drevés zlatilo. Na tisoče ptic, velikih ino malih, ino čudnih šarov — farb je prepévalo pèrvo rano pésen, ino se novega dne radoválo. Povéterje — zrak — vzduh — nebna sapa je bila tako čista ino čerstva, kakor bi še le od Boga stvarjena bila, ino iz bilin — zelin ino cvetja je vél — puhtel preljubeznivi duh — ónja.

V Robinsoni je serdce od radosti igralo — plesalo, ino se hvaležno k Bogu povzdigovalo. „Tude tukaj“, je k sam sebi rekel, kaže Bog, da je predobrotljiv ! Posle je pripojil — pridružil svoj glas k ptičjemu prepévu, ino si je tude rano pésmo pél.

Bojé še se zavoljo divjih ljudi, ino ljute zverine — čudi, se je ogibal, kar je naj več mogel,

gostega lesu — gozdu — šume — hoste — góše — čéše ino germovja, ino je najrajši šel, gder je krog sebe na vse kraje videti mogel. To pak so bili ravno naj mènje rodovitni délci ostrova. Zato je pak uže tude predse kós pota prišel, ino še celo nič ni našel, kar bi mu za kaj biti moglo. Potle je vgladal mnogo nizkih gèrmov, kteri so ga k sebi lakali — lodili — vabili, ino k kterim jo je tude kmalu potégnol. Na nekterih je videl erdečkasti, na drugih modri — plavi, ino vzpét na drugih béli cvét. Nekteri so imeli namesti cvetu zelenkaste jabolčka, tako kakor črešnje velike.

Urno je jedno nakósnol — ugriznol, pak videl, da za jéd ní. To mu je močno zamèrzelo, ino kakor bi si na germu, ko je ž njega jabolčka utergal, serc izliti hotel, je za - nj popadnol, ino ji iztergel, ko je pak ž njim imél jezno ob zemljo udariti, je k nemalemu začudevanju zapazil — zagledal, da na koreni mnogo malih ino velikih gomoljic — grušic — gumpic — glut, kakor jabolka visi. Na naglici mu je na pamet prišlo, da je to berž čas pravi sad — ovoče tega germu, ino ga je začel pokušati. Ugrizši ve - nj — je opet videl, da ga je nadeja oblodila, kajti so jabolka bile tèrde ino netečne. Hotel je je uže odmetnoti, se je pak k sreči domislil, da bi naj berže še le zakaj, akoravno zdaj toga ni védel, biti utegnole.

Dragotin. Jaz uže véim, kaj je to bilo.

Oča. Povéj nam tedaj.

Dragotin. I bil je to korun — podzemelski

bob — vlaška répa podzemljica zemljak! Vsej ravno tako rase, kakor ste ji, otče popisovali.

Ljubor. Ino je tude iz Amerike prišel.

Stanislav. Věš da, Francisk Drake ji je iz Amerike prinesel; — To pak je le neumno bilo, da ga Robinson ni poznal.

Oča. Kako pak ji ti poznaš?

Stanislav. Inu, vsěj ji često vidim, ino ji rad jém.

Oča. Robinson pak še ga nikoli ni videl, niti jédel.

Stanislav. Ne?

Oča. Kako pak da ne! kajti toistokrat od njega pri nas niše nič ni védel. Pri nas še je le blizo devetdeset lét, ino kar je Robinson živel, je užé minilo črez dvě sto lét.

Stanislav. Tè užé —

Oča. Vidiš tedaj, mili Stanislavek, kako dostokrat krivično ravnamo, če koga na naglem zasramujemo. Najpred se móramo na njegovo mésto vmisliti, ino potle se prašati: je li bi to bili boljše napravili, kor on. Ako bi, kakor Robinson, korúna nigdar ne bil videl, niti keda slišal, kako se za jéd pripraviti da, bi ne bil, kor on, izpèrvega vedel, kaj ž njim stvoriti. To ti bodi za svarilo, da bi se s svojo modrostjo ino s svojim razumom nigdar nad druge ne poviševal.

Stanislav. Ne jezite se na me, mili otče, tega věč ne učinim.

Oča. Odtoda je šel Robinson dalje, pa li po malem ino velma varno je šel. Vsakega zahrešanja — zušumenja, ko je je véter med drevjem ino germovjem napravil, se je uleknol — ustra-

šil — splašil, ino k mahu po sekiri segnul, da bi se, ako bi potreba bila, branil. Vseli pak se je z veseljem preumil, da se brez pričine leká — straši. K zadnjemu je prišel k nekemu potoku, gder si je poobedovati sklenol. Posadiv se pod košato drevo, je uže želéčno jedel, ko je na naglici grozen hrup — germot začul ino prestrašen odskočil. Boječe se ogledaje je smotril — zagledal celo čredo — stado — kerdelo —

Tehomil. Ah! zaisto — gotovo čredo — (trumo) divjakov?!

Stanislav. Ali pak lèvov ino tigrov?

Oča. Nič takšega, ampak célo stado divjih zveret, ktere so nekoliko našim jelenom podobne, samo da so imele sila deljši vrat — šijo — kerk na način velbloda — kamele, ino glavo, kakor pri nas mali konj.

Hočete li vedeti, kake so te zvereta bile, ino kako se imenujejo, vam povém.

Dragotin. O le povejte!

Oča. Imenujejo se lamice, ináčé guanaki, ali tude ovčji velblodi. Jih kraj je toti del Amerike (kaže na zemljevid) kir je inda Spanjolom slišal, ino se svobodnovladstvo Peru imenuje. Zato jim tude Peruanske ovce pravijo, da si ravno razve mehke volne ovcam nič podobnega ne imajo. Tu so Amerikanje, pred ko so še Evropljanje jih zemljo nalezli, toto zvere krotili, ino kor osla za nošenje iméli. Iž njih volne so umeli plati za robce delati.

Dragotin. Te Peruanje neso bili tako divji ljudje, kakor ostali Amerikánci.

Oča. Vsej res da ne! Stanovali so tako, kakor Meksikanci tule v severni — polnočni Ameriki uže v porednih domih, so imeli krasne — jakе hrame — božnice — hiše božje, ino tude carje — kraljeve so nad njimi gospodovali.

Stanislav. Ali ni to ta zemlja, ko so iž nje Španijoli toliko zlata ino srebra domu si vozivali?

Oča. Je ravno ta! — Ko je tedaj Robinson videl, da se ete zveri, ktere bomo mi tude zdaj lamice imenovali, k njemu približujejo, se mu je pečenka odviše zahotela, ker je uže tako dolgo ni bil okusil. Rad bi bil tedaj jedno zaklal, ino zato se je tude s kameno sekiro k stromu postavil, si misleč, da bo najberže ktera iž njih tako blizo okoli njega šla, da bi jo s sekiro zasegnoti mogel.

To se je tude res zgodilo. Lamice, ko jih tu lèhkič nigdar niše ni plašil, so šle brez vsega strahu k vodi okoli stromu, ko se je za njim bil Robinson dèržal, ino ko je jedua iž njih, ino sicer mlada lamička, tako blizo k njemu prišla, da jo je doseči mogel, jo je s sekiro tako močno po šiji udaril, da se je namesti skotnola.

Milica. O fuj! Kako je mogel to učiniti? Vbóga ovčička!

Mati. Ino pokaj bi tega ne učinil?

Milica. Vsej ga to nedolžno zverêtece z ničem ni užalilo; bil bi mu rajši življenje pustil!

Mati. Pak on je jegovega mēsa potreboval, da bi kaj jesti imel; kaj li ne veš, da nam je Bog dovolil, da bi zveret uživali, k čemur jih nam je trébé.

Oča. Brez potrebe govedo — živino ubijati, ali pak močiti — trapiti — ali pak je le dražiti, bila bi ukratnost — ljutost, bil bi greh; ino toga nijeden dober človek ne deje. Pak uživati jih, k čemur so, ino za voljo mesa je klati, to nam ni zabranjeno. Ne veste uže, kar sem vam tuonda povedal, da je to za živino tude prav, če ž njo tako ravnamo.

Dragotin. I veste da, veliko več bi prestati morala, ko bi klana ne bila, marveč bi od boleznih ino starosti hirala ino pogibala — poginovala — cercala — krepala; ker si tako pomagati ne more, kor človek jeden drugemu pomaga.

Oča. Ino mimo toga si ne mislimo, da ji smért, ktera se ji od nas stvori, toliko bolesi nareja, kakor se nam zdi. Govedo nikar ne vé, da je bomo zaklali; živi tedaj dar do poslednjega hipu mirno, ino bolest, ko mu jo klanje dela, bérzo mine. Vèrh toga tude ni nikakega drugega svetu; kajti mi móramo stvari jesti, drugače bi one nas, pokler bi se, ako bi jih ne gubili — odpravljali, tako grozno razmnožile, da bi nam na zemlji neti prostora — neti piče — jedi ne ostalo, ino mnoge stvari, ktere nam zdaj neso kvarne, n. pr. psi, bi bile od lakote prisiljene, nas grabiti, smertiti ino zežirati.

Kčasu pak, ko je Robinson lamičko ubil, mu je še le na misel prišlo, kako bo si le nigde meso pristrojiti — napraviti mogel?

Milica. Si ga pak ni mogel kuhati ali peči, kaj li?

Oča. To bi bil veš da milorad učinil; k nesreči pak mu je vsega hibelo — mènkaló, česar

je k temu treba. Ni imel lonca — piskra — gèrnca, ražnja — ino kar je najhujše bilo — ni ognja.

Milica. Ognja ni imel? vsej si ji je lèhko naredil.

Oča. Prav imaš; ko bi le bil imel ocel, gobo — tród, kresni kamen ino žveplo! On pak vsega toga ni imèl!

Dragotín. Jaz pač vém, ki bi si bil naredil.

Oča. Ko li?

Dragotín. Bil bi dve suhi poleni — dèrvi tako dolgo jedno ob drugo tèrel, da bi bile planeli — se užgale; kakor smo negda v cestopiseh brali, da to tako divjaki déljajo.

Oča. Vsej je Robinson to tude na misel prišlo! Vzel je tedaj ubito lamico na rame, ino pot k svojemu prebitku nastópil.

Na poti še je nekaj zagledal, kar ga je zlo razveselilo. Našel, je najmer šest ali osem citronovih — limonovih dreves, ko je pod njimi nekoliko zrélih citron — limon ležalo. Zvesto je je pobral, si to mesto zapomnul, ino z neizgovorljivim veseljem k prebivališu hitel.

Tu je bilo jega pèrvo delo, da je z lamice kožo potegnol — oderel, pri čemur mu je namesto noža ostri kamen služil. Potle je kožo nategnol, kolikor je le koli mogel, na solnci, da bi vsehla, kèr je videl, da bo je lèhko dobro potreboval.

Tehomil. A kaj je iz nje napraviti mogel?

Oča. Jako dosti! Zajédno so se mu uže začinali črevlji — škorni tergati. Mislil si je pač, kedar bodo črevlji proč, da si iz te kože podplate — podšve napravi, ino pod noge priveže,

da bi končemar bos hoditi ne moral. Potle se je tude zime nemalo strašil, ino zatoga delo se je tude veliko radoval, da zdaj ve, kako si kože dobivati, da bi ne zmerzno!

Kar se zime dotiče, si je pač lahko brez skerbi bil, ker v ondešnjih krajinah nigdar zime ni.

— *Stanislav.* Nigdar zime?

Oča. Nigdar. V gorkem — toplem podnebjji ni nikake zime zato pak tam nekoliko mesecov neprènehama perši — dežj gre. — Toga pak še Robinson ni védel, dokler — ker se iz mladosti ni hotel marljivo učiti.

Dragotin. Pak, otče, jaz se pametujem, da smo jednor četli — brali, da na visoki gori Tenerifi ino na visokih Kordilerah v Peruan-ski zemlji zmirom sneg leži.

Tu pač móra zima poredu biti; ino tote gore so vemdar v gorkem podnebjji?

Oča. Prav imaš, mili Dragotin! zlo visoke gore se morajo izeti, ker na verheh tako visokih gor zmirom sneg leži, ino led nikoli ne raztaja. Pametúješ še se kaj sem vam od nekterih krajev v Indiji pripovedoval, ko smo tam onda po zemljevidu pot opravljali?

Dragotin. Pametújem se, da sta tam v nekterih krajeh poletje ino zima le nekaj mil daleče narazno! Na otoku Ceyloni, ino potle — i gdé pak je to bilo? —

Oča. Na prednjem ostrovi izhodnje Indije. Kedar je najmer z jednega krajú gore Gatte na Malbarskem pobrežji je z drugega kraju gore na Koromandskem pobrežji poletje, ino opêt naopak. Ravno takó je to prè — vè — boj

tude na ostrovi, ko se mu Zeram pravi, ino ko k Molučkemu ostrovju sliši, gder niti tri mile ni trebe iti ino se ize zime v poletje, alipak iz poletja v zimo priide.

Pak vspet smo se od Robinsona proveč daleko spustili. Glejte kako lahko človečji duh z jednim jednim skokom naglo kraje dostiže — dosegne, kateri so veliko tisoč mil daleče proč od nas! Iz Amerike smo zadeli v Asijo, te pak — pazko imejte! — smo kmalu opet v Ameriki na ostrovi našega prijatelja Robinsona. Ni li to čudovitna reč?

Ko je tedaj kožo potegnol, drob iznel ino zadnjo četvert za pečenje urezal, je počel pre-mišljavati, kako bi si raženj napravil. I utel — usekal je tenčki stromek, škorjo olupal, ino jeden konec zaostril. Posle si je poiskal veji velicam — razrožkam podobni, na kterima je raženj kakor na konjičama — kozlikoma obračati mogel. Ino ko je tude eti vejici zaostril, ju je proti sebi v zemljo udaril, nateknol pečenje na raženj, položil raženj na konjiča ino silno se je razveselil, ko je videl, da se dobro otáka — obrača — suče.

Zdaj pak mu še je naj potrebnejega hibelo — menjkalo, najmer ognja. Da bi si ji s trenjem naredil, je usekel z suhega debela dve poleni — dervci ino kmalu tretji jel, pak terel — (ribal), da so mu velike srage — kaplje potu po lici tekle; ali to mu ni hotelo po sreči iti. Kajti, ko se je dervo uže tako zagrelo, da se je iž njega kadilo, je bil Robinson tako unavljen — strujen — ohabljen, da je moral hote ali nehote nekoli-

ko lupov prenehati, da bi drugoč nove moči dobil. Med tem pak se je dervo ohladilo, ino zastonj je bilo jega pervljenje delo.

Tu si je drugoč izkusil, kako težko je človeku, v samoči živeti, ino kako velma koristno da je, živeti družtveno z drugimi ljudmi. Ako bi le jedinčkega pomočnika bil imel, kateri bi, ko bi se on ohabil — strudil hitro za njim bil terel, gotovo bi bilo dervo zagorelo. To mu pak ni bilo možno — moglejivo — mogoče.

Dragotin. Jaz pak menim, da si divjak, če le hoče, lahko celo sam, brez pomoči, s trenjem ogenj naredi.

Oča. Rés da si lahko. To pak po tem, da so divji ljudje ponavadi veliko močnejši — jakši, kakor mi Evropčani, ker smo mehkušno izrejeni. A mimo toga je pak to tude po tem, da boljše razume, kako si je pri tem počinati. Vzemejo najmer dve derva, jedno mehko, jedno pak terdo, ino terejo terdo kolikor naj čerstveje mogo ob mehko, dokler ne zapali — ne zagori. Ali pak tudi diro v drevo napravijo, ino drugo dervo v njo vteknejo ino ž njim med rokama tako čerstvo ino stanovito točijo — sučejo, dokler poleti — gorati ne počne.

Tega pak Robinson ni vedel, zato mu pak tude ni steklo.

Dresel — žalosten je po tem drevci proč vergel, si sedel na ložce, si podperel otožno z roko glavo, ino vzdihaje često pogléjeval po lepi pečenki, ko je okusiti ni mogel. Ino ko se je spomnol, da zima nastane, ino kaj si potem začne, če ne bo ognja imel, ga je takova ózkost

pograbila, da je vstati ino vun iziti moral, da bi se občerstvil — utolil — utožil.

Ker se mu je pak pri tem kerv zlo ogrela — razpalila, je šel k izvirku s kokusovo lušino po bistre vodé. Z vodo je zmešal sok iz nekoliko limon ino si tako hladečo pijačo naredil, ko mu je zdaj v takih okolšinah grozno prav prišla.

Zmirom pak še je imel želje — laskomino do pečenja. Potle mu je na misli prišlo, kar je negda od T a t a r j e v slišal, da najmer Tatarje, ki so tude ljudje, kedar hočejo meso jesti, je pod sedlo denejo, ino na njem tako dolgo jezdijo, dokler se ne spèrha — perhko ne postane. To bi se pač, si je domislil, lahko najberže tude na drugi način zgodilo, ino je sklenol, to pokusiti. Šel si je urno po dva široka, gladka kamena po takova, kor je jegova sekira bila; je med njo kos mesa vložil, ko v njem ni bilo nijedne kosti, ino je brez prenehavanja s kijem na zverhnji kamen bil — tolkel. Še ni minolo deset minot — drobcev, ino se je užé začél kamen greti. Robinson je tolkel s tem hitreje ino za pol ure se je meso od gorkote kamena ino od tolčenja tako sperhalo, da je je jesti mogel. Ni bilo sicer tako vkusno — smačno, kakor pečeno, pak Robinsonu je vémdar predse dišalo, ker uže dolgo mesa v ustih ni imel. — „O vi sladkosledni zemljaki moji!“ je zakričal, „vam se naj boljše jedi zato otemajo — gabijo, ker po vašem pokvarjenem vkusu — smaku pripravljene neso, ko bi le osem dni na mojem mestu bili, bi zanapred s vsakim božjim darom gotovo dovoljni bili! Gotovo — zaisto bi se habali — varovali, kako zdravo jedilo psovaje

ino zaničevaje, božjo previdnost, ktera vse živi, uražati — žaliti, ino za tako velike dobrote nehvaležni biti!“

Da bi še tej kermi več vkusu dodál, je na njo limonov sok iztlačil, ino je imel dobro večerjo. Pak pozabil ni, za toto novo dobroto, darovnika vsega dobrega ze vso gorečnostjo tude zahvaliti.

Po večerji je premišljal, ktereга dela bi zdaj naj bolje treba bilo. Od strahu, ko ga je dnes napadel, kaj po zimi začne, je umenil, da nekaj dni samo na to oberne, da bi si prav veliko lamie nalovil ali pobil, ino se s kožami oskerbeti. Pak ker so tako močno krotke bile, se je nadeval — upal, da si svoje želje brez velikega trudú dopolni. S tem je na ložko legel, ino tako ljubo zaspál, kakor da bi se mu spanje za tako mnoge déla, ko je je toti den izkonjal, povernoti hotelo.

Šesti večer.

(Otec podeljšuje pripoved.)

Robinson je tokrat dolgo spal. Ko se je prebudil, se je nemalo ulekel — ustrašil, spaziv, da uže je tako pozdno ino se je hitro napravil, da bi se na pot podal po lamice. Pak to se mu ni dalo, kajti ki je glavo iz šupljine — ôtlina pomolil, si jo je moral kmalu drugoč shraniti.

Milica. I zakaj pak le?

Oča. Taka ploha — lijavica se je iz oblakov valila, da na izitje — izidenje celo misliti ni bilo. Umenil si je tedaj počakati, dokler se ti grozni dežj ne preleti.

Dèžj pak se ni preletel, ino je še le zmirrom bolje ino bolje lilo — peršalo. Pri tem se tako silno bliskaše — je bliskalo, da ni bilo drugače, kakor da bi jegova druga temna jazvina — otlina v ognji stala; ino potle je tako ramno — zlo germelo, kakor germeti še nigdar ni čúl, zemlja se tresošè — se je tresla od tega pregroznega tresketa, ino v gorah to tako hrupesè da temu tontoncnju konca ni bilo.

Ker Robinson ni bil prav izrejen ino izučen — navajen, se je burje nespametno bal.

Stanislav. Gromu ino blisku?

Oča. Robinson ni bil od mladih nog dobro izučen, záto tude ni vedel, kake velike dobrote da so burje — nevihte, kako se po njih zrak —

nebna sapa ohladi ino izečisti; kako skož nje na polji ino v vertih — ogradih vse veliko lepše rase; ino kako se skož nje ljudje ino živina, drevje ino zelinje velma prijetno občerstve.

I sedel je u šupljini ze spetima rokama, ino smertni strah ga je imel — bilo. Med tem toga vihta bučaše, blisk zasvečevaše, ter grom ropotaše. Uže se je k poldnevi bližalo, pak burja še se ne ulegavaše, — še ni prenehavala.

Gladu veste da ni čutil, ker je od strahu na vse jelo pozabil; pak grozne misli so ga stem več trapile — močile — imele. „Čas je prišel“, si je mislil, da imam kazen — karo — pokoro za svoje pregrešenje preterpeti! Bog me je uže zapustil; moram konec vzeti, svojih staršev uže več ne vidim.“

Hotimir. Tokrat se Robinson ni prav zadržal!

Ljubor. Zakaj ne?

Hotimir. Zakaj ne? Ali uže mu ni dobrotljivi Bog mnogo dobrega učinil? Ali ni mogel iz izkušnosti vedeti, da nikogar ne zapusti, gdor ve - nj terdno zaupa, ino se resnično poboljšati gleda? Ali ga ni iz vidne nevarnosti otel? Ali uže mu ni tako daleko pomogel, da bi se mu ne bilo bati, da bi od lakote umèrel? Pak vemdar je bil tako maloveren! I to se ni spodobilo.

Mati. Tako tude jaz sodim; pak pomilujmo tega nebogega človeka! Nedavno še se je le naučil premišljavati, ne more tedaj tako popolu biti, kakor gdor se je hitro iz mladosti popolnejšati ino boljšati gledal.

Oča. Dobro tako, ljuba moja, da Robinsona pomiluješ ino ž njim smiljenje imaš, jaz uže ga

predse časa zlo ljubim, ker vidim, da je na dobrem poti.

Ko je tako v strahu ino skerbi sedel, se mu je zazdalo, da se burja ulega. Ko se je germļjāvica uže počasoma tišila, ino dežj prejenjeval, je tude Robinson opet nadeje — upanja — upazni dobival, ino mislil, da bo uže iziti mogel: vzêl je tedaj torbo ino sekiro, pak nagloma — odrevenet — izumljen se je kor mertev zvèrnol.

Dragotin. Aj, kaj pak ga je prekanolo — kaj mu je bilo?

Oča. Jako močno je zagermelo, zemlja se je stresla, grom je vdaril v drevo, ko je nad njegovo jazvino stalo, ino je je s tako groznim tresketom raztresnol, da je ubogi Robinson oslepljen ino oglušen inoče ne mislil, kakor daje ubijen — ubit.

Dolgo je brez sebe — izumljen — nezaveden ležal; dokler ni občul, da še je živ, ino je vstal. Pervo, kar je ugledal, je bilo pred otlino kos drevesa, ko ji je grom razčesnol ino dol tresnol. Vzpet nova nesreča! K čemu je imel zdaj svojo lezvico privezati, če je celo deblo, kor si je mislil, raztrupano?

Ko pak je liti prestalo, ino je grom utihnol, je vun šel. I česa ni vidil? To, iz česar je kma hu drugoč hvaležnosti ino ljubezni do Boga dobil, ino se za svojo malovernost zasramoval. Stromovo deblo, ko je v nje grom vdaril, je plamenem, gorélo. Tako mu je najednog — najednokrat s tem pomagano bilo, česar je naj več potreboval; ino ravno ti čas je božja previdnost najočitéje za njega skerbela, dokler je on v svoj ôzkosti me-

nil, da ga je zanehala. *Mati.* Kako prečudovito! Ravno to, kar si je Robinson za svojo največjo nesrečo imel, je bilo k njegovi največji sreči. Pak taki modri ino dobrotljivi namen ima božja previdnost pri vsem zlem — hudem, ko je na sveti pripuša.

Oča. Robinson odviše razveseljen, je povzdigel roke k nebu, ino od radosti solze prelivaje je dobrega nebeškega oča kateri vse ravna ino pri najgroznejših dogodkih, ko jih pripuša, vseli najmodrejši, ino ljubeznivejši vmisel namen ima, hvalil. „I!“ je skričal, „kaj je človek, toti revni, neumni červiček da bi smel proti Bogu gondrati, ter se temu so-perstavi, kar Bog čini, česar človek nikar ne razumi.“ Imel je tedaj ogenj, kateri mu nikakega dela ni zadel, ino ji je lahko zavaroval; tude se ni smel več bati, da se na tem pustem otoku ne preživi. — Na lov dnes ni šel da bi kmalu ogenja ožil ino si je pekel pečenko, ko jo je od včerašnjega na ražnji natekneno imel.

Pokehdob je spodnje deblo, ko je na njem lezavica visela, še celo bilo, je mogel brez nevaršine gor izleti. Učini, je tako, ino vzešči užgano glavno — razpaljeno poleno — ogorek je drugoč dol zlezel; pak je raznetil ogenj pod pečenjem ino je opet izlezel k gorečemu deblu, da bi je vgasil, zdaj je bil kuhar, je deval na ogenj, ino počenje skerbno obračal. Ogenj ga je zlo veselil. Za dragi dar božji ji je imel, zato ker mu je bil z oblakov poslan. Kedar koli je potem na ogenj pogledno ali le pomislil, vselej je imel te besede na misli: „I toti je dar Božji.“ Pri včerani večerji je Robinson iz vkusa občul,

da perhkemu mesu, ko je je dobro stolkel, sili hibi — menjka. Zanesel se je, da je je tude na svojem ostrovi naide; tekel je tedaj le na breg, ino v kokusovi lušini vode prinesel, pečenje nekolikrat polil, ino tako je tude drobet osolil. Ko je mislil, da je uže dosti počeno, se je k jedi pripravil.

Radost, s kakoršnjo je prvi kos s pečenja urezal ino prvi kosek v usta del, popiši tiisti, gdor kakor Robinson uže štiri tejdne po redu napravljene hrane nikar ni okusil, niti se nadel — upal, da bi je keda več okusiti mogel.

Potle ga je zlo staralo, kako to učini, da bi mu ogenj nigdar ne utuhnol — ne ugasnol.

Stanislav. I tude to je bilo lahko! ko bi le bil zmirom derva prilagal.

Oča. Prav; če pak je spal, ali je po noči ploha vstala, kaj je imel deljati?

Milica. Bila bi ogenj v jazvini napravila, onde ni mogel dežji iti.

Oča. Prav golčič! Pak jegova jazvina je bila tako mala, da je v njej le s težavo ležal; ino pak tude ni imel dimnika, kako bi bil mogel od dimu v njej obstati?

Dragotin. To je paki grozna réč, da mu je vseli nova nadloga nastala! Dostikrat si človek misli, da je uže srečen, pak ga hitro drugoč kaj sopernega preime.

Oča. Tako je odviše zlo težko samotnemu človeku, da bi si vse sam napravil; ino velika je ta korist — dobrota, da z drugimi v tovarištvu živimo! Otročiči! nadložni bí mi ljudje bili, ko bi vsaki iz nas le sam za se živel, ino ne mo-

gel pomoči od drugih čakati! Razmislite, kolikere rok je treba, pred ko se vse pripravi, kar nas jeden vsaki den potrebuje, če vzemem, postavimo, le posteljo.

Dragotin. Na kateri so žiniki — žimnice.

Oča. Ano! — žiniki so s konjskimi žinjami naphani. Te žinje dve človečki roki urežete, dve vagate ino prodavate, dve zvažate ino odšilate; dve priimate ino razvezujete, dve drugoč sedlarju ali preponarju prodavate. Sedlarjevi roki žinje, ktere so pletene, razsučete, ino ž njimi žinike nadevavate.

Žinik je s pasastim — prižanim — pèstrim ragastim — gatrastim platnom povlečen — odkod pak je ono?

Dragotin. Tkalec je je naredil.

Oča. A česa k temu potrebuje?

Dragotin. Statev — stolu ino prêje, motovila ino snovala, klija ino —

Oča. Uže dosti! Kolikere roke so delale, pred ko so statva gotove bile? Le rečimo: dvajstere! klij se dela iz môke — melje; kaka veliko je treba, pred ko môka imámo! koliko sto rok móra k tomu biti, da bi mlin postavili, ko se v njm môka mëlje! — Tkalec pak prêje potrebuje, a odkod jo imá?

Dragotin. Predice — prelje jo iz lenu predó.

Oča. A véšli, v kolikere roke lén priide, preden se prèsti móre?

Dragotin. Vém, nedávno smo to spoštéli. Najpred selák - kmet — seljanin sème prečini, da bi čisto bilo; pak njivo pognoji, ino dvékrati preórje, potle sème razséje ino zavlačí. Kedar lén

poizraste, ji ženske pléjo ino kedar dozréje, ji izpipljejo, ino glavine s semenem na dergálu dergnejo.

Tehomil. Pak se v snope véže k močenju ali na roso, ino ko je zadosti umokel, se izpo-
tegne —

Stanislav. Ino se na solnce razdévlje, da bi uséhnol.

Prostirad. Pak ji teró. —

Milica. Ne takó; najpréd ji mórajo tolčiti — lamati! Vite! otče?

Prostirad. Prav imáš; tè pak ji terejo terice — terilje, ino potem ji mikajo na mikalu — grebeni, da bi v njem kodelja ne ostala.

Oča. Glejte! kaj usega je treba, pred ko platno imámo; pomislite, kako delo je z orodjem, ko ga kmet, terice ino predice potrebujejo. Gotovo ni veliko, če rečem, da je na žiniku, na katerem vi tako dobro spite, čez tisoč rok délalo. Ino zdaj pomislite, kako mnogo drugih reči vsaki den potrebujete; ino rečete, ali je čudo, da je Robinson vsaki migljeje nove težkosti; občutil; kajti izvuna njegovih rok ni nijedna druga roka za njega delala ino tude ni ne jednega nastroja imel, kterih mi zdé k vsakteremu delu zadosti imamo.

Nine si je tedaj najbolje v skerb jemal, da si ogenj ohrani. Zdaj si je dergnol čelo z rokó, kakor bi iz gláve dober svét iznuditi hotel, zdaj je drugoč z zloženima rokama sem ino tam hodil, ne vedé kaj početi. Na naglem je poglednol na skalo, ino namesti vedel, kaj učini.

Ljubor. Kaj je videl?

Oča. Ize skale, laket višje od zemlje je stermel - molel veliki ino tolsti - debeli kamen - péč. Peršalo je sicer silno, pak pod temle kamenem je, kakor pod streho suhi kraj ostal. Robinson je bérž védel, da je tu za ogenj varen kraj. Ino tude je zgledal, da je tu kuhinjo z ognjišem ino dimnikom léhko postaviti. Ino ko bi trenol, je bil pri tem delu. Skoro na laket globoko je zemljo izkopal, ino si pomislil, da z obeju kraju dar do kamene zid napravi.

Stanislav. Kaj! të je hotel zidati?

Oča. Nikar se ne čudi! Robinson je bil na vse bister, kar mu je v oko padlo, ino za vsako se je sam sebe opital: „Kčemu bi mi to bilo?“ Tako je jednor negde na ostrovi glino zagledal ino kčasu pomislil: „I iz te si léhko opéke delam, ino mi za zidanje prav priide!“ Na to glino se je zdaj tude spomnol, ino ko je s kopanjem gotov bil, je vzel lopato ino nož iz kamene, ino je šel, gder je glina bila, ter se dela lotil. Ker je zemlja od dežja namokla bila, si je léhko gline nakopal; iž nje si je nadelal opeke ino je z nožem gladko obrezal. Ko jih je prav grobo imel, je je nasolnce razstavil, ino umenil, da bo je jutre drugoč délal, Vernovši se domu, je pečenje snedel, ino prav dobro mu je po délu dišalo. Da bi se pak toti radostni den dositega najedel, še je tude kokusov oreh snedel, ako ravno mu je uže skoro dohajalo. Tèda je imel krasno večerjo. — „Ah!“ si je potle radostno ino bolestno vzdehnol, ah, kako srečen bi bil, ako bi prijatelja, le jednega človeka, bodi si najubožnejši berač za

družebnika — spolovnika — tovariša imél, da bi mu povedeti mogel, da ga rad imam, ino da bi on ravno to tude meni ovadil. O ko bi le bar tako srečen bil, ino krotko zvere, psa ali mačko — tocko imél, da bi mu dobro tvoriti mogel, ino si jega ljubezen pridobil! Pak tako samotén, od vseh sém vès odločen!“ gorke solze so ga polile.

Tude se je spominal, da je svoje brate ino druge otroke, gder je le mogel, dražil, ino jim svojevoljno često hudo zadéval; tega se je zdaj serdčno kesol. „Ali!“ je pomislil, kako malo sém si teda prijateljstvo važil! O ko bi bil drugoč v teh letih, hotel bi žnjimi krotko ino ljubeznivo zahajati, ino jim vse rad pregledati! Rad bi terpel, ko bi me gdo žalil, ino z dobroto ino ljubeznivostjo bi vse ljudi silil, da bi me ljubili! Bog! Bog! da pred nesem poznal, kaj je človečko prijateljstvo, kako da je velika sreča, dokler ga nesem izgubil — ah! ah na veke izgubil!

Ko v tem na otlino pogleda, zagleda pavka, kir je v koti pavčino predel. Vidi živo stvar v svojem prebitku je bil takove radosti napolnjen, da ni pomenol, kaka bi ta stvar bila, ino kčasu si je tude umenil, da bo pavku muhe lovil, da bi spoznal, da pri prijatelji stanuje, ino če se dá, da ga tude okroti. Ker še je den bil, ino sapa od burje ohlajena ino zdrava, se mu še ni hotelo spáti; da bi pak brez dela nikar ne bil, je vzel lopato, šel v kuhinjo, ino opet pèrst izmetoval. Nanaglem priide na nekaj terdega, čudo, da se mu lopáta ni zlamala. Mislil je, da je to peč; pak kako se je pač začudil, ko je grudo iztegnol, ino poznal, da je — rumeno — žolto zlato.

Ljubor. I tako je najednor srečen?

Oča. I velma srečen! Ta gomolja zlata je bila tako velika, da se je iz nje zlatov za sto tisoč tolarjev nabiti moglo. Tako je zdaj na jednog bil velik bogatec; ali si zdaj ni mogel vsega opraviti? si čertóge — palato zazidati, voze konje, služebnike, teče, opice deržati?

Ljubor. A gde bi bil to na tem ostrovi vzel vsej tu ni bilo nikogar, gdor bi toga bil odaval? — prodaval?

Oča. Prav imaš! na to nesem pozábil, tude Robinsonu je to pri ti dobi na misel prišlo.

Kako radost je imel imeti, da je zaklad našel? Z nogo ji je odbil, rekoč! „Leži tu, ničemurna reč, ko ljudje po tebi toliko hrepene! K čemu si mi! O da bi bil rajši kos železa našel, bi si iz njega bar sekiro alipak nož napraviti mogel! Rad bi te za gérst — pregerštje (pergiše) — pést železnih žrebljev dal, ali za kateri potrebni stroj!“ Tako je toti veliki zaklad značeval, ino na - nj věč poglednol ni.

Milica. Učinil je tedaj ravno tako, kakor onej kokot — petelin, ko od njega Esop pravi, da je v smetih praskal, si piče iskáje, ino biser našel. I je rekel k njemu: „O predraga reč, kako tu pohojena ležiš; marsikomu bi bila prijetna; meni bi pak vsej ljubljeje bila, ko bi na mesti tebe ječmeno zerno bil našel!“ Ino ko se mu je za nič zdel je odešel.

Oča. Ravno tako je učinil Robinson z gručo — grudo zlatá. Potem se je noč delala; kajti solnce se je uže dávno v morje vtopilo.

Ljubor. V morje?

Oča. Tako se to zdi tém, kateri na ostrovi ali v krajini, ko k zapadu, pri morji leži, prebivajo. Tem se to ravno tako prikazuje, kakor bi se solnce, kedar v večer zahaja — zapada, v morji vtapljalo. Z druge strani je izhajala — prijazna luna, ino Robinsonu tako, krasno v šupljino svétla, da od radosti dolgo ni usnoli — zaspati mogel.

Milica. Glej! Glej! ljubi otče, tam ravno tude naš mesec izhaja.

Dragotin. I res da, kako le lepó svéti.

Oča. Ljubi otroci! Robinson tedaj spi, ino jega ogenj pomalem na miru gori. Ka mislite da bi tičas delali?

Tehomil. Ne poidemo v lopo (— šater), pred ko spat ležemo?

Oča. I poite, ino pri svetlobi stvoritelju krasne lúne hvalnico — hvalno pésem zapéjmo, da smo tude toti den v radosti prebili.

Sedmi večer.

Drugega dne v večer so Dragotin, Tehomil ino Stanislav oče posilama iz hiše vedli — peljali. Na njihov krič so vsi drugi vkup pritekli, ino otec je hoté ali nehoté mórál ž njimi iti.

Oča. Kam pak me tè vlečete ?

Dragotin. I kam pak inam, če ne pod jablano!

Oča. Pak pokaj tá ?

Tehomil. O pripovedajte nam drugoč od Robinsona! Pripovédajte nam!

Stanislav. Ena, od Robinsona! vsej ste naš mili, ljubeznivi oča!

I zakaj ne? pak močno se mi dozdeva, da se vam Robinson več ne ljubi!

Dragotin. Ne ljubi? gdo pak je to rekel?

Oča. Niše; pak, če se ne motim, vas je včera v večer nekoliko zévalo — zéhalo, in s tem se navaduo na znanje davlje, da nam je dolg čas.

Dragotin. O totokrat ne, ljubi oča! To se je le izgola zato zgodilo, kèr smo v ogradu dolgo kopáli; ino če se celega pol dne na miru, koplje ni čuda, da je človek troho dremoten — zaspan.

Tehomil. Dnes smo le mèrvo — bétvo — troho — malo pléli ino zalivali, dnes se to zai-sto ne stвори.

Oča. Bom vam tedaj pravil, če se vam tako hoče, pak to vam povem, da mi rečete, ke-dar se poslušati navolite.

Dragotin. I rečemo, rečemo! — Tè pak?

Oča. Po keh mal je na onem ostrovi za dne preveč neprenosna vročina bila, je Robinson moral izveksèga za časa rano ino večer delati. Zato je tude vseli pred izhodom solnca vstal, ino naloživ na ogenj, ostanek Kokusovega oreha pojedel, kateri mu je od včera prebil. Hotel je tude pečenje na raženj nateknoti; pak je zgledal, da je meso uže od toplote zasmèrdlo, zato je totokrat le pri željah ostati moral.

Ko se je na pot pripravljaj, hote glino kopati, ino je lovečki tobolec na se povetil, je v njem korúna — podzemljik našel, ko ga je predvčeranjim na kovo koli srečo s sobo bil vzel. Ino na misel mu je prišlo, da bi ga v topel pepel zagernol, da bar izvé, če je zakaj, kedar se upeče. Ko je to učinil, je odešel.

Délal je tako skerbno, da si je še pred poldnem toliko opek nadelal, kolikor jih je za zid k kuhinji potreboval. Potem je šel na brég ostric iskat. Na mesto jih, ko jih je tu malo bilo, je k svojemu velikemu razveseljenju drugega jedila našel, katero je mnogo boljše kakor ostrice — ali ostrige bilo.

Dragotin. Kaj pak je to bilo?

Oča. To je bila stvar, kakove še sicer nigdar ni jedel, od ktere pak je le slišal, da je jejno meso zlo dobro ino zdravo.

Dragotin. Kakova stvár?

Oča. Želva — črepaka — sklednica — škornjača, ino sicer tako velika, kakoršnje zde nigdar ne vidimo. Lehko je sto liber — funtov važila — vagala.

Stanislav. I tè je bila grozovinska! Só li pak tako velike?

Dragotin. Ino še mnogo večé! Kaj li užé ne veš, kako smo tuonda v onej lepi knigi četli brali, da so ljudje v poldenjem morji želve lovili, ktere so tri sto liber vagale?

Stanislav. Tri sto liber? aj to je čudo!

Oča. Robinson si jo je del na ramo, ino ko je ž njo trudovitno domu prišel, je s sekiro po spodnji lušini tako dolgo tolkel, dokler se ni razcepala. Potem je izel želvo, jo ubil, urezal kos za pečenko, ino natèknov jo na raženj, je tako dolgo rekáje nevoljno čakal, dokler se ni spekla, pokler je pri déli prav ulaknol — se ugladil.

Pečenje neprestánoma obračaje je premišljeval, kaj da z ostalim mesom počne, da bi mu ne zasmerdelo? Naložiti ga ni mogel, ker ni imel ni sodka, ni soli. I močno je žaloval, da tega lépega mesa, ko bi lèkko ž njim štirnajst dni izhajal, užé ne bo zautra užiti mogel, ino rano za nijeden posredek — pomoček ni vedel, kako bi si je okovaril — ohranil. Najednor mu je vemdar nekaj pripadlo. Zverhnja lupanja je bila kor ničke. „Lèkko je mesto sodca potrebujem,“ si je pomislil: „gde pak soli vzemem?“

„I kako sem jaz glup — tèpast!“ je izklicaval, ino se s pestjo na glavo udaril. „Vsej lahko meso z moreko vodo polijem, ino bo, kakor bi je bil nasolil. O jaka réč! jaka réč!“ je zaplesal, ino od veselja še urneje raženj sukal.

Pečenka je dopekla. „Ah!“ je Robinson vzdèhnol ko je prvi kosek z veliko hotjo snel, ko bi le kosek kruha k tomu imel! O kako sem

jaz v svojem detinstvi blazen — glup bil, da nese premislil, kolika dobrota od Boga je kos suhega hruha! Onda so mi na — nj sirovo maslo — (puter), celó včasih tude sterdi davati mórali. O jaz neumnež! zdaj pak ako bi le černi kruh iz otrobov, ko so ga doma za pse pekli, imel, kako bi se mi to velika sreča zdéla!“

S to le miseljo se je bavil — motil, kar mu podzemljike v glavo priidejo, ko jih je vjutroma v gorki pepel bil, zagernol.

„Ta sem pač želéčen, kaj je iz njih?“ je rekel, ino jedno izgrebel.

Kaka radost je to za njega! Ti terdi korun je bil nine méhek, ino ko ga je razmučkal, je dišal tako prijetno, da se ni mogel zderžati, venj kosnoti, ino glej! vkus te rasline — kajti da je to korun, še Robinson ni védel — je bil jak. Ino na misel mu je tude kmahu došlo, da ga lahko mesto kruha jé.

Imel je drugoč izbrani obed. — Ker je solnce silno palilo — žgálo, je na ložko — ležiše legel, da bi tičas, dokler délati ne móre, kar si bodi premišljaj.

„Česa se le najpervle lotiti imam?“ je rekel k sam sebi. Opeke morajo pred na solnci vsehnoti, ner — nego — ko iz njih zid — mir delati morem. Naj bolje tedaj bo, če na lov grem, ino nekaj lamie ubijem. Kaj pak ze vsem tem mesom počnem? Léhkič da bi si kuhinjo tako udelal, da bi si v njej ga nekaj oditi — sušiti mogel? — „Prav za prav!“ je zakrikol, ino veselo iz loža skočiv se je na mesto postavil, gder si je kukinjo napraviti mislil, ino povážljivo —

pomnivo preišljati počel kako bi le naj boljše toti svoj umisel izvedel — izpeljal. Berzo je spoznal, da se to izvesti dá. Vsej ni nič druga potreboval, ner — kor v zid, ko ji je narediti hotel, nekoliko dir — lukenj napraviti, ino skoz nje debeli hlod vteknoti. Na — nj je po tem lahko mesa navesil, ino odivnica je bila gotova — sučivnica kredu.

Ta misel mu je nezmerno veselje napravila. Bil bi ne vém kaj za to dal, ko bi užé opéke suhe imél, da bi se užè berž tako velikega dela lotil. Pak kako si pomagati? moral je hotéč ali nehotéč dotle čakati, dokler mu solnce opek ne usuši.

Kaj pak pol tega dne delati? Ko si je opet na gde kako délo mislil, da bi brez déla ne bil, si je nekaj celo novega domislil, ino sicer tako imenitnega, da se svoji gluposti ni zadosti načuditi mogel, zakaj mu to užé davno ni na pamet prišlo.

Tehomil. I kaj pak mu je na pamet prišlo?

Oča. Nič ostudnega! Zavoljo kratkočašenja, ino da bi le bar nekaj živega krog sebe imel, si je umenil, nekoliko stvari rediti — kovati — deržati — pitati.

Stanislav. Bèrž čas lamice?

Oča. Ano lamice! drugih stvari še tudi dar do sihmal ni videl. Lamice so se mu zlo krotke zdéle, ino zato si je tude upal, da se mu jih nekoliko živih uloviti da.

Stanislav. I to je bila dobra misel! Ako bi pri njem bil, bi si tude jeduo zgrabil.

Oča. Kako pak bi to udélal, dragi Stanislav? Tako krotke pak uže celo néso bile, da bi se z rokami loviti nehál.

Stanislav. Kako jih je tedaj Robinson loviti mogel?

Oča. Tega ravno tude Robinson ni kčasu védel, ino je zato dolgo ino razumno to réč premišljati moral. — Človek pač le potrebuje resnično ino brez utrujenja — opešanja — onemaganja to, kar jo možno — mogoče, izkonjati hoteti — pač volje, ino gotovo jegovemu razumu ino jegovi skerbnosti ne bo nič pretéžko. Tako velike ino različne so moči, ko nas je ž njimi dobrotljivi stvarnik obdaroval.

Pomnite si to, ljuba deca! ino ne obupajte nikoli pri težkem délu, ko da bi ga ne mogli dokonjati; terdna — krepka volja ino neutrudljivost nas zagotovo k vsakemu cilu dovede — pripelja! S skerbno delavnostjo, s neprestanim premišljevanjem ino z možko poterpljivostjo so uže marsiktere reči opravljene, ktere so se izperva nemogljive zdéle. Ne dajte se tedaj nikoli težkostem odstrašiti, če se vam pri katerem delu, bodi si tude trumama soper postavijo, ampak rude — stanovitno — skoz pametujte, da boste po opravljenem delu tem večé veselje iméli, čem več ste si prizadevali — se upirali.

Tude Robinsonu se je hitro dalo, posredek — pomoček nalezti, kako bi si žive lamice loviti mogel.

Dragotin. Kako kak?

Oča. Napravil si je debeli pervez — konopec — ozinec — vérv, ino na njem zamko —

zadergo, ino si mislil, da se s tem za strom postavi, ino ko ktera lamica blizo okoli poide, da ji zamko na glavo metne.

Po nekoliko ur je to dogotovil, ino kmalu nekolikrat izkušal, da li se zamka dobro zadergnoti. To se mu je vedlo po želji.

Ker je pak kraj, koder so lamice k vodi hodile, predse daleko bil, ino ker ni vedel, če tude k večeru po tem poti hodijo, ker so onokrat k poldnevi onde bile, si je lovitvo na drugi odložil ino se ti čas na pot gotovil.

Tekel je naimer na ono mesto, gder je korun rasel, ino si ga polno torbo prinesel. Nekaj ga je opet zagernol v gorki pepel, da bi se upekel, ino ostanek v kot v otlini izsipal, da bi ga tude drugi den imél. Potem si je kos želve za večerjo ukrojil — urézal, ino kos za drugi den ino ostalo meso z morsko vodo polil.

Po tem délu je izkopal jamo ino jo je imel ti čas mesto hramu — kleti. Ta je položil na lupini nasoljeno želvo, k njej meso, ko je je za jutro urezal, ino je jamo z vejami prekril.

Drugi del due je obernol na svoje razveseljenje; šel je naimer na brég k morju, gder se je prijetno pohajati dalo, ker je tam izhodni vetrček ljubeznivo vél — puhjal, ino parno — vročo sapo ohlájeval. Z radostjo je gledal na to nézmerno veliko morje, na katerem so se mali valci krožili, jeden drug pretekali ino ljubili. Tôžno je gledal na to stran, gder je jegova mila domovina ležala, ino bolestna solza mu je lice polila, ko se je na svoje naj ljubše starše spomnol.

„Kaj to le zdaj delajo moji nebogi, prežalostni starši!“ je zakričal, ino si solze z rokama brisal. „So li še živi po tako terpki — gorjupi — grenki — bridki bolesti, ko sem jo jim jaz nesrečni napravil! ah, kako veliko toga pač vsaki den imajo! kako vzdihajo ino žalújo, da nijednega deteta več ne imajo, da so tude jedinega sina izgubili, kateri je je kor izdavec zapustil! O moj naj ljubljější ino ljubeznivejši otče! o moja preljuba, zlata mati, odpustite, oprostite nehvaležnemu, nesrečnemu sinovi, da vas je tako močno razžalostil! Ti pak moj nebeški — nine moj jedini otče — moj jedini pomočnik ino varavnik — (tu je na kolena padno ino molil) — o moj stvarnik, dodeli svoj otčevski blagoslov, dodeli vse radosti, kateri si za me pripravil, ino katerih sèm se jaz po svojem vlastnem zakrivljenji nevreden učinil, — oh! dodeli da vse to mojim dragim od mene tako hudo razžaljenim staršem, da bi za tako veliko toga nadomestilo — nagrado — povračilo imeli! Vse, ah vse bom rad voljno terpel, kar tvoja modrost ino ljubezen k mojemu poboljševanju še delje nad mene dopusti; če bodo le moji nebogi, nedolžni starši srečni.“

Še je predse dobé tako klečal, ino bolestno s solzavima očima k nebu gledal. Potle je vstal, ino je s kamenim nožem v strom svojih premilih staršev imeni izrezal, ino nad njima te besede: „Bog vas blagoslavljal!“ ino dole: „Odpustite nehvaležnemu sinovi.“ Potem je vroče poljubil izrezani imeni, inu ju s solzama zmakal. Pozde je tudi še inde gdé gdé po ostrovi ti imeni v drevesa izrezal, ino po navadi je pri teh

stromeh svojo molitvo opravljal, pri čemur nigrdar ni opustil, se na svoje starše upametovati.

Stanislav. O zdaj je, kor se spodobi, priden človek.

Oča. Je na naj boljšem poti, da je iz njegga lèhko popoln človek; ino zato imá božji previdnosti zahvaljevati, da ga je sèm vedla.

Stanislav. Zdaj bi pak ga Bog predse lèhko osvobodil ino ga staršem vèrnol.

Oča. Bog, kteri vse prihodno prevé, vé najboljše, kar mu je dobro, ino poleg tega ustanovi tude jegovo srečo. Robinson je zdaj sicer na cesti vsakodènjega pòboljševanja; gdo pak vé, kaj bi iz njega bilo, ko bi uže opet z ostrova prišel ino se k staršem vèrnol? Oj človek lèhko v svoje popredšnje popake — slabosti — pogrèhe vpada! Oj otročiči! resnični je pregovor! Gdor stoji, gledaj, da bi ne padel.

Ko se je Robinson kraj morja prehájal, mu je na misli prišlo, da bi ne kvarilo, da bi se jednor predse izkopal. Svlekel je tedaj oblèko: pak kako se je pri pogledu srakice — robače, ktero je jedino imel, zgrozil! Pokler jo je rude — zmirrom v tako gorki krajini na telesi nosil, je bila tako umazana ino nesnaža, da se ni vèč znalo, da je iz béličkèga platna ušita bila. Preden se je te tedaj kopal, si je, kolikor je le mogel, srakico izpral, ino jo na drevo obésiv je v vodo skočil.

V mladosti se je plavati naučil. Plaval je tedaj za kratek čas z mesta, gder je bil v vodo skočil, k ozki zemlji, ko se je daleko v morje tegla — vlekla,

Tu je imel drogoč srečo. Spoznal je, da to krajino, kedar je pritok, voda zatopi, ino da, kedar voda opade na njej velika množina želv, ostric ino drugih polžev ostane. Tokrat toga sicer tu ni bilo, ino toga tude ni potreboval, kajti če je domo za svojo kuhinjo zarad — zadosti imel; vemdar ga je v serdci razveselilo, da je drugoč nekaj za silo nalezal.

Na tem mestu, ko se je kopal, je bilo velma mnogo rib, da jih je lèbko z rokami lovil, ino ko bi bil mrežo — sét imel, bi si jih na legoti lahko na tisoče nalovil; pak je pomislil, ko so mu uže druge déla po sreči šle, da si tude mrežo napraviti utegne.

Uro v vodi pobiv — prebivši, je izešel vun ino se radoval, da je vzpet nekaj novoga našel. Ti čas se mu je sračica na solnci posušila, ino zdaj je drugoč jednokrat mogel čisto robačo obléči, kar se mu je nemalo dobro zdelo. Kako pak mu je le berž čas bilo, ko je pomislil: kako dolgo bom le to veselje imel? ino kaj potle začnem, ko mi ta jedina sračica spadne? — Ta misel ga je kroto razžalostila. Berzo se pak je potolil — potolažil, se spešno — hitro oblekel, se v božjo voljo vdal, ino se je pobožno pesen peva je, v šupljino ubiral.

Dragotin. To se mi dobro zdi, da ni več tako malomiseln, ino da v Boga zaupa.

Milica. O jaz bi si želéla, da bi Robinson k nam prišel; nine ga imam prav rada.

Stánislav. Ako bi mi tatinek — očka le papira dati hotel, jaz bi mu pisal.

Tehomil. Jaz tude.

Dragotin. Jaz kmalu.

Milica. Jaz bi tude pisala, ko bi le znala.

Mati. Le povej mi, kaj mu pisati misliš, ino jaz to mesto tebe napišem.

Milica. O to je dobro.

Mati. Poite tedaj, vam drugim dam papira. Za pol ure je jeden za drugim priskakal, ino so pokazali, kar je kateri bil napisal.

Milica. Tu, tatinek — očka! pogláj to je moje pisanje! prečti — preberi si je.

Oča je bral:

Ljubi Robinson!

Prizadevlji si, bodi delaven ino verli. Tako učiniš ljudem veselje, ino tude svojim staršem. Na stokrat te pozdravljujem. Nine vidiš, kako koristna da je nadloga. Dragotin ino Stanislav Te pozdravljata, Ljubor ino Tehomil tude. Priidi jednokrat k nam, té še Ti tude več naukov dam.

Milica.

Stanislav. Zdaj pak moje pismo, atek! tu je.

Oča bere:

Ljubi prijatelj!

Serdčno Ti vsi srečo prijamo — želimo! Kedar si troho penez — bečev — novec shranim, Ti tude nekaj kupim. Aj bodi le zmirrom tako priden, kakor si zdaj počel. In Ti pošiljam kos kruha, le ne zboli nikar. Kako Ti je kaj? Bog Ti daj dobro, ljubi Robinson! Akorav-

no Te ne znam, Te vendar serdčno milujem, ino
sem Tvoj zvesti prijatelj,
Stanislav.

Tehomil. Tu je moj list! Le kratko sem pisal.
Oča je četel — štél — bral.

Dragi Robinson!

Žalost me ima na Tvojimi nesrečami! Ako
bi bil pri staršeh ostal, bi se Ti nikar tako hudo
ne godilo. Srečno! Verni so skoro k staršem.
Še jednor: Zdravo! Sem Tvoj
ravnoserdčni prijatelj,
Tehomil.

Dragotin. Zdaj mojo pisanico.
Oča je bral:

Visokourojeni gospod Robinson!

Pomilujem Te, da si ode vseh živih stvari
odločen. Mislim, da se zdaj tega kešeš. Srečno!
Iz celega serdca Ti prijam — želim da bi dru-
goč k staršem prišel. Le zmirom lepo na Boga
zaupaj, on Te gotovo ne zapusti. Še jednokrat:
Z Bogam! Tvoj

verni prijatelj
Dragotin.

Ljubor. Moje pisanje malo velja!
Oča. Pak pokaži.

Ljubor. Na naglici sem le nekaj načogital — načerčkal, da bi le skoro tu drugoč bil.

Oča je bral:

Ljubi gospod Robinson!

Kako se kaj imaš na tem ostrovi? Čul sem, da si uže mnogokrat žalosten bil. Naj berže še nikar ne veš, če na tem ostrovi ljudje prebivajo: Rad bi to vedel. Tude sem slišal, da si jako grudo zlata našel; tam na ostrovi pak Ti ni za nič.

(O č a. Lehko bi pridal: tu v Evropi obilnost zlata ljudi tude boljših ino srečnih ne dela.)

Boljše bi bilo, ko bi bil mesto zlatá železo našel, ko bi si iž njega bil lahko nož, sekiro, ali drug nastroj udelati. Z Bogam! Pozdravlja Te

Tvoj

prijatelj

L j u b o r.

Dragotin. Kako pak mu te liste pošljemo:

Milica. I dajmo je plavcu, kteri v Ameriko poide, ino pri ti priložnosti še Robinsonu tude kaj druga lèhko pošljemo. Jaz mu pošljem suhega grozdja ino naših oréhov, vsej mi jih, mamic, troho daš?

Dragotin. (oči v uho.) Pri moji veri, ta misli, da še je Robinson živ!

Oča. Zahvalim vam, ljubi otroci! na mesti Robinsona, da ga tako prijateljski radi imate. Vaših pisem pak mu poslati — ne morem.

Stanislav. I zakaj pak ne?

Oča. Zato, ker je jega duša užé davno v nebesih, ino jega truplo uže davno zberznelo — sperhuélo.

Dragotin. Ah, je uže mertev? Vsej pak še se je le ravno zdaj kopal.

Oča. Zazabil si se, ljubi Stanislav, da se je to, kar od Robinsona pripovedujem, uže bérž pred dvema sto létoma godilo? On je tedaj uže davno umerel; V njegovih dogodkih, ktere zdaj od njega spisujem, pač dam natisnoti vaše pisma. Morebiti da v nebesih izve, da ga tako serdčno ljubite, ino to mu ravno tako veselje napravi.

Milica. Pak še boš, očte, od njega več pravil.

Oča. Veš da bom; dosti še vam od njega imam pripovedovati, kar bo nas tude tako veselilo, kakor to, kar ste od njega uže slišali. Za dnes pak, mislim, bi tega uže berž, zadosti bilo. — Robinson je šel iz kopelje pobožno pévajoč domu, je povečerjal, ino opravivši svojo večerno molitvo se je na posteljo položil.

Ino to tude mi zdaj učinimo.

Osmi večer.

Prostirad. Maminka! maminka!

Mati. Ka bi rad, Prostirad? —

Prostirad. Dragotinku imaš drugo sračico poslati!

Mati. Pokaj pak drugo sračico?

Prostirad. Ne more drugače iz kopelje iti.

Mati. Zakaj pak ne! kaj li ne more robače, ko jo je na sebi imel, opet obleči?

Prostirad. Ne more; pral si jo je, pak še se ni posušila. Hotel je po Robinsoni delati.

Mati. Tu imaš tedaj drugo; pak hiti, da ste skoro tu. Oča bo nam drugoč nekaj pravil.

Mati. (Dragotinu z drugimi prihajajočemu.) Nu, prijatelj Robinson! kako pak je po kopelji?

Dragotin. Dobro! le sračica usêhnoti ni hotela.

Oča. Ti si nesi premislil, da pri nas ni tako gorko, kor na ostrovi, gder je Robinson bil. — Pak gde pak smo včera prenehali?

Ljubor. Kako je Robinson na lože legel.

Oča. Uže vem. Drugega dne je rano vstal naš Robinsen, ino se na lovljo — lov gotovil. V tobolec si je del pečenega korúna, ino predse kos pečenke, ktero si je v kokosovo listje zavbalil — zavil. Pak si je k boku — na stran sekiro vteknol, prevez okoli se omotal, ko si ji je

za lovljenje lamie upletel, ino v roke vzemši solučnik, se je napot podal.

Bilo še je moč — sila — zlo zagoda — rano. Uménil si je tedaj, da si nekoliko drugam zaide, da bi opet drugo stran ostrova poznal. Med množtvom ptic po drevji je videl izvlasti dosti papig raznih šarov — farb. Kako rad bi si bil jedno iz njih dobil, da bi jo vkrotil, ino za družebnika — druga — tovariša pri sebi imel! Stare pak se neso dale uloviti, gnezda z mladimi pak tude nigder ni videl. Moral je tedaj tokrat na sami želji prestat — prejenjati.

Za to pak je na tem poti nekaj našel, kar mu je veliko potrebnje, kor papiga bilo. Ko je naimer na naveršje blizo pri morji zlezel, ino dol med skoline gledal, je smotril — ugledal tam nekaj, kar ga je silno vabilo. Brez vse pomúde se je dol spustil, ino je našel k svojemu nemalemu obveselju kaj mislite, kaj je to negde bilo?

Ljubor. Biseri — perljni!

Dragotin. A — ti bi ga tako ne razveselili! Železo je brez dvojbe našel.

Tehomil. I kaj li pak ne véš, da v toplih krajeh železa ni? Gotovo je to sopet kos zlata bilo.

Milica. Prosim te, kaj bi ga to veselilo? Vsej zlata ni mogel potrebovati.

Oča. Vidim, da vas nijeden ne ugone; povem vam to tedaj sam. Bila je to — sol.

Ugrešek — nedostatek — pomenjek soli si je sicer z morsko vodo nadomeščeval, pač namesti soli je pred imel morsko vodo, ta pak predse ni bila sol. Morska voda je vkusu — smaku gorka ino soperna ino Robinson se je motil — blodil,

če je mislil, da bi se ž njo naloženo meso deržati moglo, zato, ko morska voda, kor studenčna ino réčna — potóčna, stoji li dolgo, zasmradne. Bilo mu je tedaj moč ljubo, da je pravo sol našel, ino zato si je je kmalu v žepe — aržete nadeval, da bi je hitro nékaj za potrebo imel.

Stanislav. Kako pak je ta sol prišla?

Oča. Kaj si uže pozabil, kaj sim vam tu-onda povédal, odkod sol priide?

Dragotin. Jaz še to dobro vem! V zemlji jo kopljejo tudi jo iz slane vode izkuhajo, ko ize zemlje izvira, ino pak tude v morski vodi je je nekaj.

Oča. Dobro. Iz morske vode jo tedaj ne le ljudje, temoč tude solnce kuha.

Stanislav. Solnce?

Oča. Dà; kedar morska voda po pritoku na zemlji ostane, jo solnce počasu izsuši, ino kar usede, iz toga je sol.

Milica. Aj, aj, aj!

Oča. Tako dobrotljivo je za nás mili Bog skerbel, da brez velikega déla ino brez umenja lèhko obilo imamo, česar naj bolje potrebujemo.

Robinson je nine vesel šel na ono mésto, ko je lamice loviti ménil. Pak še nijedne ondi ni našel; pak vsej še tude poldne ni bilo. Legel je tedaj pod stróm, ino tičas se je s pečenko ino korúnom gostil. Oj kako močno so mu zdaj te jedi dišale, ko si je je osoliti mogel! Ravno ko je poobedval, so se v dalji smešne lamice objavile — prikazale.

Urno se je Robinson k drevesi postavil ino z napravljenim prevezom čakal, da nektera bliže njega priide. Mnogo jih je prebegnolo, pak

njedne ni mogel zasegnoti; pak najednog je jedna tako blizo njega bežala, da druga nič ni potreboval, nego roke povzdignoti ino ji zadergo na vrat veržti. To je učinil, ino lamica je bila ulovljena. Jela je bečat; Robinson pak, se boje, da bi se s tem ostale ne splašile, je zamko tako silno zategnol, da je lamici bečanje presti moralo, ino ve vsej tihosti jo je v germovje zavlekel, da bi drugim iz oči prišla.

Ta lamica je imela dve mladi, kateri ste za njo bežale, ino Robinson je bil odviše razveseljen, ko je videl, da se ga ne bojite; gladil ju je, ino oni ste mu roko lizale, kakor bi ga prosile, da bi jima mater pustil.

Stanislav. Pač predse bi jo imel pustiti!

Oča. Bi pač velik blazen bil, ako bi to bil učinil!

Stanislav. Vsej pak ga to ubogo zvere nič ni razžalilo?

Oča. Res da ne; on pak jih je potreboval; vsej veš, da je pripušeno, stvari, za kar so, potrebovati, če jih le svojevoljne ne močimo.

Robinson se je radoval, da si je svojo željo tako srečno izpolnil. Močno, ker se mu je zlo upirala, je za sobo vlekel vlovljeno lamico, ino lamički ste za njo bežale. Šel je zdaj, kar je prav pametno bilo, po najkratčem poti ino zato je tudi hitro do svojega prebitka došel.

Kako pak zdaj lamico na dvorek dobiti, ko je bil, kakor veste okoloma ograjen? da bi jo po prevezi s skale dol spustil, je bilo nevarno, bi se lahko pobila. Umenil je tedaj, zatega delo poleg

že njega pride. Mnogo jih je prebegnol, pak

dvorčka hlevčok udelati, ino lamico z mladima ve - nj zapreti, dokler si kaj boljšega ne izmisli.

Tičas je tedaj lamico k stromu privezal, ino se koj — hitro k delu na pravil. Nasekal je namer mnogo stromkov ino poleg jeden druga tako gosto v zemljo nasadil, da so kakor stena bili. Lamica si je tičas od medlobe legla, ino mladi, nevedoče, da ste v vjetji, ste brezskerbno pri materinem vimeni ležale, ino jima je prav dišalo, Robinson je imel grozno veselje, ko je na nje pogledaval; po desetkrat je obstal ino motril — gledal na te ljubeznive stvarce, ino se je za srečnega deržal, da zdaj bar nekoliko živih stvari krog sebe ima! Od sih dob mu ni več na misel hodilo, da je v samoti, ino pak ta radost mu je toliko moči ino urnosti dodala, da je v kratkem času hlevek dogotovil, ve - nj potle lamico z mladima vvedel — vpeljal, ino diro — verzel — luknjo z gostimi vejami zagrabil.

Kako je nine zadovoljen ino vesel bil, se pač ne da z besedami popisati! Mimo toga, da je predse nekoga za družtvo imel, kar mu je uže samo črez mero ljubo bilo, si je tude od teh zveret vsakojakega užitka pričakoval; ino to po vsi pravici. Iž njih volne se je sčasom lahko naučil, si gde kaki odev — odetelj — oblačilo napraviti; lahko je jih mleko jel, celo najberže tude maslo ino sir iž njega delali. Kako bi vse to začeti imel, še res ni vedel; zadosti pak si je uže izkusil, da človek nad svojimi umnostmi, dvojiti — pohibovati ne sme, če le k delu hot — voljo ima, ino si skerbno prizadeva.

Jedno še mu je manjkalo — falilo — hibelo, da bi prav srečen bil. Rad bi bil z lamiciami za jednim zidom — mirom prebival, da bi je kedar je doma, rude — zmirom pred očmi imel, ino je sebi privajal — priučal.

Dolgo si je s preišljevanjem glavo težel, kako bi to bërž izpeljal, kar mu kmalu na misli priide, da bi po jedni strani steno pri dvorec stergal, podolgoma drugo postavil ino tako dvorec razširal. Da bi pak tičas, dokler z novim stavljenjem gotov ne bo, v svojem prebivališi brez nevarnosti bil, je nehal stare sténe stati, dokler bi nove ne postavil!

Ker je pak neutrudljiv skerbno delal, je v malo dneh vse naredil, ino se serdčno radoval, da niné s tremi živimi stvarmi vkuper prebiva. Zato pak predse ni pozabil, kakih radosti mu je pavk, jega prvi tovaruš, napravil, ino zato tude ni prestal — nehál, še mu vsaki den za muhe skerbeti. A ta stvarca je tude hitro prijateljstvo svojega gospoda spoznala, ino tako krotka postala, da je, kedar koli se je Robinson jejne pavčine doteknoj, kmahu dol pritekla ino mu muhe iz roke brala.

Tude lamica ino jejni mladi so se mu berzo privadile — privikle. Kedar koli je domu prišel, so okoli njega skakale, ohale, nese li kaj za nje, ino kedar jim je čerstve — presne trave ali mladega véjevja dal, so mu hvaležne roke lizale.

Kmalu potle je lamički odstavil, ino staro sam dvekraj za den, rano ino večer, podojil. Mesto malih posod — latev za mleko je imel kokusove lušine, ino mesto vekših zverhnjo želvo-

vo škorlupino — lupino, ino poživanje mleka, ktero je včasih sladko, včasih pak kisló jedal, ga je mnogo veselejšega učinilo.

Ker mu je kokosov strom k velikemu užitku bil, bi ji bil rad razmnožil. Kako pak je to imel napraviti. Slihal je sicer, da se stromove cepijo ino očkujo, kako pak da se to dela, toga si ni bil v skèrb jemal.

„O kako malo sem jaz izmladega na svoj užitek gledal,“ je vzdihaval, „da sem na vse, kar sem videl alipak slišal, ne prav pozoren — pazljiv bil, da bi se vsega umenja bil naučil! Ako bi možno — mogoče bilo, da bi še jednog mlad bil, kako bolje bi zdaj na vse paznejši bil ino si vse v pamet jemal, kar le koli človečja roka ino umnost napraviti premore! Zaisto — gotovo bi remeselnika — rokodelca ino umelca — umetelnika ne bilo, ko bi se od njega nekaj ne naučil.“

Tokrat bi mu sicer cepljenje ino očkovanje, ako bi si to tude naj bolje umel, nič ne pomagalo, ker kokos razve verholca — verhunca — veršiča, kronice iz velikega listja, nikakih vej ne ima. A kedar se drevo cepi, moramo letorast — mladiko z tega drevesa — debla vzeti, ko je razmnožiti hočemo; mlado deblo, ko na nje cepimo, se razceplje — razkolje, ino letorastka — mladika se venj vtekne, se oboje: deblo razklano ino mladika z drevesno smolo — voskom ali ilom obmaže ino z likom ali platnom terdno obveže. Tako se potle vteknena letorastka z razrezanim deblom zraste, ino prirodo — prav — vlastnosti tega debla priime, s ktere ga je vzeta.

Robinson ni vedel drugega sredstva — posredka — pomočka načina, kako bi kokosov strom razplemenil, nego da bi nekoliko orehov v zemljo vsadil. Tude učinil je tako, akaravno mu je za tako vkusno ino imenitno jed žal — zlo žal bilo, pak razradoval se je, ko je v kratkem času zagledal, da uže nekoliko kokosovih drevesc ize zemlje tiši.

Počasoma so se uže tude lamice okrotile, da so bile, kor pri nas psi. Robinson jih je tedaj zdaj, kolikor je mogel, za svoje legote začel potrebovati, ino kar mu je za nesenje težko bilo, je na nje nakladal — nalagal.

Dragotin. Kako pak je je s sobo jemal, če jih iz dvorca izvesti ni mogel?

Oča. Pozabil sem vam povedati, da je v novi steni na jednom kraji, gder je ravno gosto germovje bilo, tako prostrano vèrzel pustil, kar bi lamica skoz iti mogla. Od zvuna je ni bilo videti, znotroma pak jo je vsaki večer z gostimi vejami prepletel.

Oj bilo je to pač milo gledanje, če je Robinson domu šel ino je lamica pred njim tekla! Vsej ti je vedela pot nazad tako dobro kor on, ino ko je k dvercam prišla, je obstala, dokler ni bremene ž nje vzel, ino pak zgenovši se je diro prelezla ino Robinson za njo. Tu je bilo radosti za mladi lamički! skakale, bečale ino zdaj k materi, zdaj k svojemu gospodi tekajoče ste ju sprejemale — vitale ino lizale. Robinson se je od veselja nad njujno radostjo zavzel, kor oča nad radostjo svojih otrok, kedar se s poti verne, ino je serdčno obimlje.

Do se dobé so se mu opeke, dobro, usušile, da jih je lahko potreboval. Iskal je tedaj, pokler nikakega apna ni imel, klijevite — ilovate zemlje — persti, ktera bi za zidanje dobra bila, ino jo je tude nalezal. Pak si je s ploskega — plošnatega kamena zidarsko žlico udelal, ino da bi vse imel, česar je za zidanje treba si je tude grozilo ino pravilo naredil. Moreda uže veste, kake reči so to ?

Tehomil. Aj veste da, vsej je zadosti često pri zidarjih vidimo — vidivamo.

Oča. Ko uže je vse pripravljeno imel, si je opeke za zidanje na lamici znašal.

Dragotin. Kako pak je le mogel na njo opeke nalagati ?

Oča. Dvojim — somnim, da bi vas kateri ugodel — ugonol; sam vam tedaj to povem.

Uže davno je čutil, koliko bi mu k koristilo bilo, ako bi koše plesti umel. Iz mladega pak na to ni pazil, ino tako kočarskega, dasiravno lehkega remesla - rokodelstva, kakor drugih koristnih umenj celo nič ni razumel.

Ker se mu je pak streha za solnce iz početka povedla se je potem pogosto, kedar je le tagnol, v tem delu vadil, ino zdaj to, zdaj ono priizmislil, dokler tude ni zadosti močnega koša upletal. Za lamico je tedaj dva, taka koša napravil, ino jú vkup zvezav, ji ju je črez herbet tako položil, da je s vsake strani jeden visel.

Stanislav. A jaz bi se, tatek, tude rad koše plesti učil.

Oča. Tude jaz sam, mili Stanislavek, počajte, da pred kor morem košarja poprósim, da bi nas tega za silo naučil,

Stanislav. O to je dobro! te tude Milici lepički košiček upletem.

Milica. I vsej bom se jaz tega tude učila; véste, tatinek — očka?

Oča. Kako pak; za kvár ti to ne bô. Gdé keda vam predse lahko dela menjka, ko vam kaj pripovedujem; te bo nam pletenje košev naj bolje prav prišlo.

Robinson se je tedaj zidarskega prijel, ino jako se mu je vedlo. Na jedni strani je zid uže gotov bil, ino uže je tude zaklad za drugi položil, zdaj pak se mu je nekaj nepričakovanega prigodilo, kar ga je v počinanji močno zmôtilo.

Dragotin. I kaj pak opét?

Milica. Gotovo so prišli divji ljudje ino so ga snedli!

Stanislav. I za božjo voljo! res, tatek?

Oča. Ne nikoli, to ni bilo; pak nekaj se je primerilo, kar mu je ravno toliko strahu nagnalo, kakor dabi ga divji ljudje bili popali, ino ga živega pečiti hoteli.

Dragotin. A kaj li je to tedaj predse bilo?

Oča. Noč je bila; Robinson je pokojno — mirno na ložesi — ležiši počival, ino lamice so pri njegovih nogah ležale. Luna (mesec) je prekrasno na oblogi — nebu svetila, zrak je bil čist, ino po celem okolji je bila najvekša tihota. Robinson, od dela truden, je uže ljubo — sladko spal, Ino se mu je, kakor velma često, od ljubih staršev senjalo; pak zdaj najednor — pak ne! s grozno prigodo dnešnjega večera ne skončajmo! Lehkič bi se nam od toga senjalo, ino bi potem nemirno noč imeli,

Vsi. O! o!

Oča. Pomislimo rajši na nekaj veselega, da bi tota den z radostjo ino zahvaljenjem našemu dobremu nebeškemu oči dokonjali. — Poite, draga dečica! najpervle k cveticam — rožam pogledamo, ino potle v lopo poidemo.

Deveti večer.

Ko je otec poprednji dél dopovedel, se mu je toliko dela nabralo, da je nekoliko večerov minolo, ner je opet čas imel, da bi dalje pravil.

Med tem toga so otroci ne malo skerb imeli, kaj se je beržčas nebogemu Robinsonu zgodilo, ino bi bili, ne vem kaj za to dali, ko bi jim gdo povedeti mogel, kaj se je v oni noči, ko je zadnjič od nje beseda bila, le po pravem prigodilo? Tega pak jim vemdar nigdar drugi, nego sam otec povedeti mogel! pak otec je sklenol, da jim pred nič ne pove, dokler ne utegne, da bi po redu dalje praviti mogel.

To je bilo ti celi čas gadanje ino lamanje glave, zakaj le oča tako dolgo nič ne poveda! Jeden je gadal - uganjol to, drugi ono; pak nič se ni s prigodkom shajalo, kakor jim je otec bil napovedel.

„Zakaj pak še le toga vedeti ne imamo?“ so nekteri žalostni popitavali.

„Imam pričine — vzroke!“ je oča odgovoril.

Otroci, navajeni, na taki odgovor jenjati — prestati, ga neso več trapili, pak so z vidno izvedavostjo — želečnostjo čakali, dokler k temu oča sam prigodnega času ne najde.

Ker pak starši otrokom lahko v serdce pogledajo, ino jih mišljenje ugonejo; tudi otcu ni

bilo težko, nekterim na očeh poznati, da si mislijo: „Kake pak uže le te pričine imajo biti, da nam toga kljubemu povedati ne hoče?“ — Zato je za dobro uznal, da še je jednog prepriča — presvedči, da bi jim to veselje rad napravil, ino dalje pripovedoval, ko bi važnih pričín — izrokov ne imel. Sklenol je tedaj, učenje z vajenjem jih poterpežljivosti spojiti — združiti.

„Pripravite se,“ jim je rekel za to pričino, „zautra rano na uže davno zaželjeni pot v Travemind po izhodnjem morji!“

„V Travemind? — Po morji? — Zautra rano? — Jaz tude tatek? — jaz tude?“ Tako so vsi skoro na jednokrat kričali; ino ko jim je oča odgovoril, da vsi, so od veselja skakali, tude se nikar ne da popisati.

„V Travemind! V Travemind! — gde je moja palica? hlapec! gde so moji črevlji? Hitro šest, glavnik — greben — česavnik, čisto perilo! V Travemind! O hitro, hitro!“ Taki glas je šel po celém domi.

V kratkem času je bilo vse na pot pripravljeno, ino mali popotničeki so po tisočeri — tavženterih rečeh popraševali, ino od same radosti neso na odgovor čakali. Le s težavo je je bilo toti večer na lože spraviti, ker neso učakati mogli, da se razdeni ino se iz hiše izide.

Kakor hitro se je svitati začelo, je bilo po celim domi uže vse živo ino šumno. Sovsoda se je na dveri tolklo, ino vsaki, če je hotel ali ne, je mórál vstati.

Ko so uže vsi, stari ino mladi na nogah bili, ino otroci od samega skakanja neso nič činiti ve-

deli, je oča k njim na glas pregovoril, kar je na jednokrat tega velikega veselja konec bilo.

„Otroci, če mi hočete po moji — volji stvoriti, mi dnes mojo obljubo prenesite — preložite — pregledajte.“

Kako obljubo? Kako? — ino gdor je tako le prašal, od ozkosti ino stersnenja niti ust ni zapreti mogel.“

Oča. Oljubo, da dnes z vami v Travemind poidem!

Vsi so se tako grozno užasili — prestrašili, da nijeden ni besede pregovoriti mogel.

Oča. Po noči mi je na pamet prišlo, da bi zlo nemodro ravnali, ko bi se dnes na pot podali.

„A zakaj?“ so nekteri zajekavo pitali, ino se jedva težko joka zderžati mógli.

Oča. Povem vam to, ino pak sami razsodite.

Najpervle uže nekaj času skoz veter od zapada piše, kteri vso vodo iz reke Trave tako močno v morje žene, da nikaka ladja v Travemindeki pristav — pristaniše — loko vniti, niti iz njega iziti ne more, ker je namesti, gder se reka v morje izliva, preveč plitvo — mehko. Ino kedar uže jednog v Travemind priidemo, bi pač vsi radi tamkaj videli.

„Vsej se pak veter še dnes lahko oberne!“

Oča. Verh toga še mi je nekaj na misel prišlo. Če še šteri tejdne počakamo, vidimo ravno tega času seljde — slanike — serduno — (arinke), kako iz lednatega morja dol, ino tude v Baltičko ali izhodno morje tegnejo — plavajo. in jih tema — velika truma dar do reke Trane priide, ino ribiči jih pojednor brez velikega prizadevanja veliko množino nalove. To bi pač tude predse radi videli, ni li res? Ano — pak“ —

Oča. Naj poglavitejšo pričino še vam povem. Kaj bi si od nas mislila, naša nova prijateljka, Miloš ino Konjerad, ktera še le v štireh tejdnih k nam prideta, ko bi odešli, pak na nju ne čakali. Ali bi na nas ne mèrzela, kedar koli bi se od radosti, našega pota le zmenili. Ino pak ali bi mogli radost imeti, kedarkoli bi na to pomislili? Gotovo ne! Očitati — oponašati bi si morali, da jima tega nèsmo učinili, kar bi si sami želeli, da bi nam ravno tako učinila, ko bi mi na nju, ino ona na našem mestu bila. — Kaj tedaj mislite!

Vsi so molčali.

Oča. Vsej dobro veste, da, kar obljubim — obèčam, tude vseli spolnim. Hočete li tedaj, pojdemo. Če pak me obljube osvobodite — oprostite — rešite, se prikupite — ugodite meni, svojima bodočima prijateljema, pak tude sami sebi. Govorite tedaj! Kaj mislite?

„Počakamo“, so odgovorili, ino tako ti kratkočasni pot na drugi den odložili.

Nekterim je bilo na očeh videti, kako težko jim je bilo, da bi se premogli, ino celi den neso bili tako veseli, kor drugda. Oča to opaziv je tako le k njim v večer govoril: „Dragi otroci! kar vas je dnes zadelo — srétlo, vas še v prihodnem življenji verlo gosto zadene. Zdaj to, zdaj ono posvetno srečo si boste očakovali, vaša nadéja — v pázen se vam bo neoblodna — nelodna — gotova zdela, ino preželečni boste po nji hrepeneli — hlepeli. Pak ravno v tem hipu, ko uže po nji veselo segate, ino boste menili, da jo uže v rokah imate, narèdi božja previdnost ináče, ino nadéja vas žalostno oblodi — oblegá.“

Pričine pak, zakar nebeški otec tako, z nami obrača, malokeda previdno ino razumno poznate, kakor tude dnes rano neste spoznali, zakar nesmo v Travemind šli. Kajti Bog, ker je neskončno modrejši, ner — nego — kar jaz, predveda vse tude v najudaljenejšo prihodnost zakrite véke — čase, ino gostokrat nad nas take reči dopriča, kterih dobre nasledke še le po dolgem času, ino v času v večnosti poznavamo. Kako pak sem tedaj jaz predvedati mogel, kar se v štireh tejdnih zgodi?“

„Ako bi se vam iz mladega vse po vaši volji godilo, ino ako bi vseli to, česar bi se nadejali — upali, dosegli; o ljuba deca, kako bi vam to potle v odrašenem véku gorjupo — britko prihajalo! Kako bi se po takem vaše serdce poterpežljivosti odvadilo — odviklo, ino kako bi po takem nesrečni bili, kedar bi čas prišel, da bi se vam vse, kakor zdaj, po volji ne vedlo — godilo! A toti čas priide, moja draga dečica! gotovo da priide, tude mimo vas ne poide kako dar do dnešnjega dne še mimo nijednega človeka ni šel. Kajti še nigdar se ni postaral, da bi reči mogel, da se mu je vseli ino ve vsem po volji vedlo — godilo.“

Kaj tedaj imate činiti, ljubi otroci!? Nič druga, nego da bi se hitro od mladeju navadili, si mnoge radosti često pritergati, ktere bi sicer verlo radi dosegli. Takovo često sebe samega premanje vas pokrepča, na telesi ino na duši vas pokrepi, da boste potle vse poterpežljivo ino stanovitno prenašali, kar koli premodri ino dobrotljivi Bog k vašemu dobremu na vas dopusti.“

Ino glejte, otroci! to imate tajnost — skriv-

nost ino pričino, zakaj mi starši z vami včasih tako ravnamo, da tega razumeti ne morete. Vem da se pametujete, da smo vam često gde kake dobre volje prepovedeli, katerih bi se bili radi užili. Včasu smo vam res vzrok povedeli, zakaj to činimo, — kedar ste ji naimer zapopasti mogli, pak kedar se nam je dobro ino pametno zdelo, da bi ga ne vedeli — pak včasu tude ne. Ino zakaj? Večkrat le zato da bi vas v poterpežljivosti ino čednosti, ktera je vsakemu človeku potrebna, vadili, ino vas tako k vašemu bodočemu življenju pripravljali.

„Nine — zdaj tude veste, zakaj vam vse te dni od Robinsona dalje nosem pravil. Toliko času sem sicer zmirom imel, da bi vam bår to prigodo, ko sem jo nagloma presekel — pretèrgnol — prenehal, dopovedeti mogel, da bi vas v negotovosti — dvojnosti — neistoti ne pustil. Pak ne! Nikar besede nesem zinol, de si ravno ste v me tišali, ino vam zlo nerad kaj odrečem. — Zakaj sim tedaj, Milica, to učinil?“

Milica. Da bi nas poterpežljivosti učil.

Oča. Prav! Ino če mi gdé keda za kaj posebno hvalo davate, bo to gotovo za to da sem vas učil ino vadil, da bi se brez velikega žalovanja mnogih reči odpovedeli, po katerih ste sicer velma hrepeneli. —

Opet je nekoliko dni minolo, ino oča od Robinsona ni celo nič v misel vzel — v misli imel. Teda pak je prišla taista vročno pričakovana ura, da je otec, ne imaje užé več toliko k delu, splošno željo zadovoljiti mogel. Pravil je tedaj od Robinsona dalje:

Noč je bila, kor sem užé tuonda pravil Robinson je mirno na loži počival, ino zveste lamice so pri njegovih nogah ležale. Okoli ino okoli je tiho bilo, ino Robinsonu se je kakor po navadi od dragih staršev senjalo; zdaj pak se je najednor zemlje zatresla, ino pod zemljo je bučalo — ton-tonálo ino burjalo — vrelo, kakor če zevseh krajev — strani grom bije — treska. Robinson se od groze prebudi, oskoči, nevedê, kaj se mu je zgodilo, ino kaj stvoriti ima. V tem hipu se je zajedno drugim zemlja zatresla, pod zemljo je neprestanoma grozno burjanje odumévalo — tonélo, v tem se je tude silni viher vzdígnol, drevesa izvračal, skale tergal, ino ječéče morje dar do globline — globočine prerival. Ni bilo drugače, nego kor da bi se cela priroda — natura zburjala, ino se k svojemu pokončanju bližala.

Od smertne ôzkosti je Robinson iz jame izkočil na dvorek, ino ustrašene lamice za njim jedva pak so izešli, se je skala — pečina nad jazvino uderla — zrušila, ino se na njega ložko — ležiše sipala. Strahoma je Robinson iz dvorka bežal, ino lamice ôzkostno za njim.

Jegova prva misel je bila, da na blizki verh po tej strani vstopi, gder je ravina — ravnina bila, da bi ga se udirajoča skala ne ubila. Kako pak je užasnol — se prestrašil, ko je najednor z grozo smotril — ugledal, da se je ravno na tem mesti ramna — groba — velikanska prepast — prepad odperla, iz ktere so se čad — dim ino plamen, pepel ino kamenje ino žarjova žgalina — lavg valili. Jedva je utegnol, si s pobegom življenje ohraniti, pokler se je žgalina kor reka dol valila,

ino so veliki kosi stergane skale, kakor toča daleko na široko metani bili.

Bežal je tedaj k morju. To pak ga je nova groza, čakala. Prenagli, ze vseh krajev vejoči — pihajoči veter — viher je na kup zegal oblake, ino iž njih je najednokrat tako močno bitje počelo, da se je kmalu cela krajina zatopila. Takemu nenavadnemu — neobičajnemu lijenju — plohi pravimo, da se je oblak pretergal.

Z veliko težavo se je utekel na strom; uboge lamice pak je prodka — nagla voda vzela. Ah! kako ga je serdce bolelo, ko so žalostno bečale, ino ko bi jim rad celo tude z nevarnostjo svojega življenja bil pomogel, ako bi jih povodenj s sobo ne bila vzela.

Potres še je nekoliko drobov — minot terpel — trajal; najednog pak je vse utihlo — utihnolo. Vetrove so prestali burjati, huda prepast je zmirom menje izmetovala, bučanje pod zemljo je prenehalo, nebo se je drugoč izjasnilo, ino pred ko je četvert ure minolo, se je vsa voda pogubila.

Stanislav. (Globoko vzdehnoč) Ah! bodi ga gospod Bog zahvaljen, da je uže vse proč! Nebogi Robinson! ino lamice — oj sirotice!

Milica. Jaz sem imela grozni strah!

Prostirad. Odkod pak priide taki potres zemlje?

Dragotin. To nam je otec uže davno izložil, pred še ko si ti k nam prišel.

Oča. Povej mu to, Dragotin!

Dragotin. V zemlji je mnogo velikih ino prostranih dir — lukenj, kakor kleti, pak še le ti-

sočkrat večih! te so polne sape ino par — sopar. Verh toga je tude v zemlji veliko različnih reči, ktere se lahko vnemejo, kakor: žveplo — sera, smola ino druge tem podobne. Te reči se včasih ogrejo — razpalijo, tude celo vnemejo, kedar k temu volhkost — vlaga — mokrota priide.

Stanislav. Volhkost? kako pak more vlažna reč kaj vneti — užgati — razpaliti?

Dragotin. Kaj li pak nesi videl, če zidar studeno — merzlo vodo na apno vlije, kako se hitro kuhati ino vreti počina, kor bi nad ognjem stalo; ino tu vemdar ognja ni. — Tako se tude v zemlji reči užgo, če do njih voda priide, ino kedar gori, se sapa v onih velikih dutinah — otlinah tako močno raztegne, da uže tam več nikakega prostora ne ima. Potem hoče ze vso močjo izprasnoti, ino zemljo trese, dokler je gde ne prelomi, ino si diro napravi. Po tej diri se potle kakor burljivi viher izvali, ino premnogo gorečih ino uže razpušenih gmot — reči s sobo izluči.

Oča. Ino ta gmota, ktera iz razpušenega kamenja, rud, smole itd. obstoji, je ona reč, ko ji la v a pravijo. Jednog sem bral, da se taki ognjemetni verh da ponarediti, če se vam hoče, pak to gde keda izkusimo.

Vsi. Oj le! ljubi otče!

Dragotin. A kako pak se to dela?

Oča. K temu druga ni treba, kor žvepla ino železnih odpilkov, pak veliko; to se v volhkem mesti v zemljo zakoplje, to se od samo sebe zagreje ino razpali, ino tu pri malički sopki — ognjemetniki vidimo, kako prava sopka udeluje. Kolikor najpred moremo, si to veselje na pravi-

mo, kedar si vas naimer vsaki penez, kar keda za razveseljenje dostanete, toliko uložī, kar bi potroške zaleгло.

Vsi. Oj z radostjo! z radostjo!

Oča. Potem od toga več govorimo.

Kedar je Robinson po dokončani burji z drevese zlezal je bil nad nesréčo, ko ga je opet sréla tako močno omámljen, da mu ni na misli prišlo, da bi temu, kir ga je iz tako vidne nevarnosti smerti iztergnol, za svoje otétje — izsvobojenje hvalo dal. Pak res je bil drugoč v tako veliki bédi — revšini postavljen, kakor izperva. Jazvina, jega dosihmal jedino varno prebivališe, se je brez podvojbe — brez pohličbe — najberže vsa zasipala; jega mile, zveste lamice mu je voda zanesla; vse delo, ko je je dar do se dobe opravil — vse jega dosedanje trujenje ino prizadevanje je v kvar prišlo; vse jega priprave za bodóčnost so izginole! Verh je sicer ogenj izlučevati uže prestal, pak iz odpertega žrela še se mu je zmirom gosti ino černi čad valil, ino pač možno je bilo, da verh užé za rude — vse-skoze sopka — ognjemetni verh ostane. Ino ko bi se to res pripetilo, kako bi le Robinson mirne misli biti mogel? Ali bi se mu ne bilo vsaki den báti, da bo se zemlja opet tresla, ino bo verh vzpét ogenj izmetaval?

Te misli so ga celo poplašile. Od žalosti je bil skoro ves pobit ino kakor brez sebe izumljen, ino ne da bi se k jedinemu pravemu studentu utéhe ino tolažbe utekel, je le skoz na misli imel revo svojega prihodnega življenja, ino si jo je,

kakor da bi največša ino brez konca bila, predstavljaj.

Od ôzkosti ino žalosti — bolesti sključen, se je na strom podperel, ko je bil ž njega zlezal, ino vun ino vun jokal ino jojmenekal. V takem žalovanji ino ojmekanji je pri drevesi prebil, dokler na iz hođi zarja ni novega dne oznanjevala.

Stanislav. Zdaj uznavam, da je tatinek — očka predse prav imel.

Mati. V čem?

Stanislav. I mislil sem ji tuonda, da se je Robinson uže izcela popravil, ino da bi ga Bog uže iz tega pustega otoka izsvoboditi mogel. Očka pak je pravil, da to sam Bog najbolje ve, ino da mi tega razsoditi ne moremo.

Mati. Ino kaj te iz tega?

Stanislav. Poznavam zdaj, da še na Boga predse takega zaupanja ne imà, kakoršnje bi iméti imel; ino da je Bog prav stvoril, da še ga ni osvobodil.

Tehomil. Na to sem si uže tude mislil, ino zdaj uže ga tude tako rad ne imam.

Oča. Prav imate, otroci! Tu res očito vidimo, da Robinson tako terdnega ino nepremekljivega zaupanja — sinovske dovere na Boga še ni imel, kakor bi jo po takih mnogih vidnih — moternih dokazih jegove dokrotljivosti ino modrosti bil imel imeti. Pak vemdar preden se nad njim zatega voljo userdimo, postavimo se pervle na luppe na njega mesto ino uprašajmo se sami sebe, ali bi pak mi na njegovem mestu bolje bili učinili? Kaj si misliš, Tehomil! ako bi ti Robinson bil, bi li bil serdčnejši v njegovu žalosti?

Tehomil. (Tiho ino plaho) Jaz ne vem.

Oča. Ali še se spomniš, ko so te oči bolele, ino ko smo ti španijolsko muho priložili, ktera ti je nekoliko bolečine napravila? še veš, kako si včaseh malomiseln bil? O to je bila le mala boleost, ko je le dva dni terpela? Jaz vem, da bi zdaj v takem prigodku poterpežljivejši bil ino pak je li bi tude zadosti moči k prenašanju s pobožno zaupljivostjo vsega tega, kar je Robinson prenašati moral — imel, — kaj misliš, ljubo dete, ali bi ne imel nad tem dvojiti — se somniti?

Tvoje molčanje je dober odgovor na moje pitanje. Ti naimerič sam ne veš ino vedeti ne móreš, kako bi se v taki sili zaderževal, zato, ker še te nič takega ni došlo. Vse tedaj, kar mi zdaj činiti moremo, je to, da bi se za času privajali — privikali, ve vsakem, tude v naj menjšem terpljenji, ktero nas keda sresti utegne, se k Bogu utehati, ino zmirom poterpežljivi ino dobre môti biti. Tako bo naše serdce od dne do dne zmirom véče moči dobivalo, da tude vekše terpljenje, če se gda Bogu ljubi je na nas položiti, ležej prenešemo.

Novi den je nastal, veselo se je svetloba razgernola, ino Robinson še je žalosten pri drevesi stal. Na njegove oči še se spanje ni sklonilo, ino na misli ni imel nič druga, nego to skerb ino žalost, kam se zdaj dene? — oberne? Pottle še se je vzdignol, ino kakor v senjah se k opušenemu prebitku motal. Pak kako silno je bilo jegovo radostno stersnenje — ulêknenje, ko so na naglici od dvorka — kaj mislite? — jegove male lamice zdrave ino čerstve proti njemu priskoko-

vale! Izperva niti svojemu pogledu ni verjêl, berzo pak je prestal dvojiti, ko so lamice pritekše mu roke lizale ino bečeče ino poskakujoče svojo radost na javo davale — na znanje davale.

Kmahu je v njem serdce oživelo, ko je dozdej kakor mertvo bilo. Poglednol je na lamice, pak k nebu, ino solze radosti, hvaležnosti ino kesa, da je tako nalomiseln bil, so mu lice polile. Od veselja, kakor bi bil svoje najboljše prijatelje opet nalezel, je je gladil ino obimal; pak je ž njimi šel, da bi svoje prebivališè pregledal.

Ljubor. Kako pak so se berž te lamice pred utonenjem — utonôtjem ohranile?

Oča. Naj beržje je je povodenj na kateri hrib — herbo zanesla, gder so se drugoč na noge terdno dostaviti mogle; ino ker je voda, kakor naglo je iz oblakov spadla, drugoč tako hitro opadla, so se nedvojno v jazvino vernole.

Robinson je nine — zdaj stal pred jazvino, ino je drugoč k svojemu ne malemu zasramljenju zagledal, da si je v svoji malomiselnosti kvar vekši predstavljal, nego je res bil. Strop, ko je iz kosov skale zastavljen bil, je sicer dol padel, ino kos zemlje s sobo uderel; previdel pak je, da ga te zasipine ne bodo mnogo dela stale, ino da bode, če si, otlino iztrebi — izkljudi, prebitek mnogo prostranejši ino prikladnejši — ugodnejši imel.

Mimo toga še je nekaj zavaral — ugledal, kar mu je vidni dokaz bilo, da to, kar je božja previdnost na njega dopustila, ni bilo k njega pokašnjenju — pokorjenju, ampak da bi poznal, kako dobrotljivo za — nj skerbi,

— Ko je namer toisto mesto, gder je skala visela, bedljivo — skerbno — pazljivo preglednol, je k svoji veliki grozi smotril — v misel vzel, da je skala le na sipki persti ležala, ino da se nikakor zaderžati ni mogla. Ni bi lo tedaj nič beržejšega, ner — nego da bi tedaj od same sebe bila spadla. To je Bog po svoji vsegavedočnosti predvedel ino nedvojno tude to, da bi toti kos skale ravno tedaj bil spodnol, kedar bi Robinson v otlini bil. Ker je pak ize svoje premodre dobrotljivosti za totoga človeka deljše življenje uložil — namenil, je tedaj to zemljo hitro od začetka sveta tako naredil, da je ravno v tem času na tem ostrovi takovo zemljetresenje povstati moralo. Ano tude tresket pod zemljo ino fučanje burljivega vetra, nekaj si je Robinsonu strahotno po ušeh — ušesih zvonelo — šumelo, je bila k njega odrešenju. Kajti ko bi se zemlja brez truša ino tresketa bila zatresla, bi Robinson ne prebedel, ino zaisto bi ga ta skala do smerti pobila.

Glejte, otročiči! kako je Bog vzpet za njega skerbel, ino sicer v tem času, kedar si je mislil, da je od njega zapušen; ino ravno v teh najgroznejših prigodah za njega skerbel, ktere si je Robinson za najvejšo nesrečo polagal — deržal.

Aj to si tude vi, premilička dečica, v svojem prihodnem življenji izkusite. Boste li na pote božjega ravnanja, po kterih vas ona povede, skerbno varali (merkali — ahtali), naidete pri vsaki žalostni prigodi, na vas čakajoči, resnično vseli toto dvoje:

Pervo: da si ljudje nesrečo, ko je svete — zadeve, vsegdar vekšo predstavljajo, kakor je v sama sebi; ino

Drugo: da je vsakojaka stiska od Boga iz modrih ino dobrotljivih vzrokov ino pričn na nas poslana, ino da se nam naposledek vseli na pravo dobro oberne.

Oj, otročički! — oj! radujte se nad toto uteho — tolaža polno resnico! — Bog živi, ino nas ljubi.

Deseti večer.

(Oča dalje pravi.)

Robinson, uže predse časa navajen, delo vseli z molitvo spojevati, sklepati, se je najpred na kolena vergnol in s skrušenim — obžalovanim serdcem Bogu hvalo daval, da ga opet iz nevarnosti milostljivo osvobodil. Po dokončani molitvi pak se je s hotjo dela prijel, da bi si svoje stanovališe izčistil. Zemljo je berzo izlučal; pak pod njo je ležal oni veliki kos skale, kir se je sicer na dvoje preklal — razrazil, pak še je vendar tako težek bil, da ga jedinega človeka moč ni genoti mogla.

Izkušal je vendar, bode li moči tej menjši odvaliti; pak vse zahman — zastonj! Niti k tomu delu ni imel dovolji moči. Te je opet v misleh pogrožen obitál ne vedoč, kaj si začeti.

Dragotin. Jaz vem, kar bi bil učinil.

Oča. A kaj!

Dragotin. I bil bi drog vzel, kakor smo tuonda udelali, ko smo veliko klado iz dvora valili.

Stanislav. Pri tem nesem bil; kako pak ste to delali?

Dragotin. Kako? Vzeli smo dolgi debeli drog, pri jednem koncu smo ji pod klado déli, pode

nj skoro pri sami kladi, smo podložili kos derva tude kamen se lahko podloži — ino potle smo drugi konec drogu črez totí kos derva tako silno k zemlji tlačili — tišali, dokler se klada z mesta ni genola ino se ročno odvaliti dala. Tako bi Robinson tude lahko odvalil.

Oca. To mu je tude po dolgem premišljanji na pamet prišlo. Upametoval se je naimer, da je doma vidival — večkrat videl, kako delavci velike teža vzdvigajo ino se je lotil tude sam to vardeti — izkusiti. Ino po pravici se mu je to tude povedlo. Za pol ure sta bila kamena iz jazvine izvaljena, kateru bi naj beržej niti štirje močni z golimi rokami ne bili genili. Aj vzradoval se je, da zdaj veliko prostornejši prebitek ima, ino da je v njem, kakor je previdal, nine izcela váren ino bez strahu; kajti zdaj so kakor stene, tako tude strop iz jedne skale koti iztesane bile, v kateri tude niti nar-menjše razpokline ni bilo videti.

Tehomil. Kamo pak je le paok prišel!

Oca. Prav, da si na — nj spomnol; skoro bi bil na — nj pozabil. Za resnico pak ne vem, kaj se je ž njim zgodilo, najberžej je v razsipinah pokopan bil. Robinson ga res ni več videl, pak toto izgubo — potrato so mu jegovi drugi družebniki, lamice nadomestile — nagradile.

Nine se je pustil k ognjemetnemu verhu, ko je iž njega še zmirom černi čad izhajal. Pač čudo ga je vzêlo nad to razpušeno gmoto, ko se je daleče po širokem razlila ino še je ohladla — neustidla. Le izdaleka je pozoroval — gledal — motril toto strahovito i poleg toga tude

krasno gledališe kadeče se prepasti, kajti od straha ino od lave — razpustline, ko še je žgoča bila, ni mogel bliže stopiti. Ko pak je videl, da se je lava k temo istemu mestu, gder je korun rasel, kakor reka valila, se je nemalo leknol — ustrašil, pomisle, da je toti ognjivi tok vso to rastlino gotovo pogubil; pak ni imel miru, dokler ne uve, ali ga to strašno pomišljenje ne ukani — oblodi. Kmahu je tedaj ta dirjal, ino k neizgovorljivemu potešenju — razveseljenju je našel; da nikar jedna ni pokvarjena. Ino v to dobo si je umenil, da si na različnih krajeh koruna nasadi tako da bi se, priide bi opet gde kaka zla — huda prigoda, te le imenitne rastline ne znebil. Zdaj pak je ravno, kakor se mu je dozdevalo, zima nastajala, pomislil si je tedaj: gdo ve, ni li to takava rastlina, ktera se tude črez zimo v zemlji uderžati ino hraniti da.

To si dokonjavši, si je opet kuhinjo rediti — praviti — delati jel. Ino pri tem delu mu je ona strašna prigoda k veliki sreči bila. Ognjemetni vérh je med drugim tude zarad — dosli apnenega kamenja iznametal. To le kamenje, kakor veste, se najpred v peči na rahlo izpaliti — užgáti mòra, kor se iz njega ugášeno apno dela. Tega to res ni več treba bilo, kajti se je užé zadosti v gorečem vérhu užgálo.

Robinson tedaj nič drugega delati ni potreboval, nego jamo v zemlji izkopati, apnenega kamenja v njo nametáti, pak z vodo politi ino premešati. Apno je na ti način ugášeno ino k zidanju pripravljeno bilo. Posle je je s peskom

razdelal, se k delu napravil, ter se oveselil, da k temu zadosti umnosti ima.

Med tem toga se je iz verhu kaditi prestalo, ino Robinson se je osmelil — si upal, dar k prepadu doiti. Po straneh ino na dni — podni je videl ohladlo lavo, ino ker se odnikod ni več kadilo, si je upanje delal, da je ogenj pod zemljo celo izgasnol, ino da se ga prihodnič več bati ne ima.

S to misljo upokojen — u mirjen, je pomislil, da bi si živeža na zimo nazgromadil — vkup spravil. Nalovil je tedaj blizo osem lamie, ino vse ubil razve kozla, katerega je za tovarišstvo svojim krotkim lamicam živega nehal, ino naj več tega mesa je v kuhinji povetil, da bi se preodilo — presušilo. Najpèrvle pak je, kakor je to doma od svoje matere videl, meso nasolil, ino je nekoliko dni nasoljeno ležati pustil.

Bila ti je to uže nemala zasoba — priprava mesa; pak vemdar še se je bal da bi mu ne zadolelo — došlo — zadosti bilo, ko bi preveč ostra — toga ino dolga zima pripadla. Hotel je tedaj še nekoliko lamie uloviti; pak to mu ni več pokazalo; kajti so one uže jegove zvijače — lest spasle — opázile, ino se odsega mal njega varovale. Hotel jih je imeti, pak si je tude drugi posredek — pomoček izmisliti moral.

Pokler si pak ljudski — človečji razum, če se dobro vadi ino uri, lahko vsaki posredek za svojo potrebo zmisli, tedaj je tude Robinsonu kmalu v glavo prišel. Zavaral si je, da so lamice, kedar so ga pri potoku zagledle, kmahu na gomilo — hribec bežale, ino odtod germovje,

ko je ž njim gomila z druge strani koti s plotom ograjena bila, preskočile; ino da za germovjem skala dva lakta više stoji — moli. To tedaj preiskav — vši je hitro vedel, kaj ima činiti.

I umenil si je, da na etem mesti glôboko jamo izkoplje, da bi se lamice, kedar zgore skočijo, v njej lovile. S tem novim delom, ker se je silil, je za pol drugega dne gotov bil; pak je jamo z rožjem — vejem prikril, ino na zautra k svojemu veselju smotril, da ste dve dosti veliki lamici v njo skočile ino se ulovile. Kakor si je mislil, je bil zdaj z mesom dovlje oskerbljen — založen.

Bil bi pak nemalo skérb imel, kako je črez zimo hrani, ko bi si božja previdnost pri tem zemlje potresu ne prizadela, da bi poredno klet — kamro — hrabo imel. Blizo pri jazvini se je naimer drugi kôš verhu skoro dva sežnja globoko prepadel — sedel, ino od tega je druga otlina povstała, iz ktere je dira tude v njegov dvorek šla, zdaj je tedaj imel prebitek, kuhinjo ino hram blizo sebe, rávno kakor bi to s trudom ino z remeselno (rôkodelsko) roku na pravljeno bilo.

Zdaj še je trojo reč na skérbi imel; da bi se na celo zimo prav omislil. Móral je za lamice sena nasekati — nakositi, dero za kurilo — palivo nabrati, ino koruna ize zemlje dobiti ino v hrambo odnesti. Ize sena, ktereга je mnogo vkup spravil, je na dvorku ertasti stog — kopicó naredil, kakor pri nas kmetje delajo; ino vseli, kedar je na stog sena nametal, je je tako silno pohodil — potláčil, da se tako lahko preme knoti ni moglo. Pak pri tem delu je skoro najpred izučenje dostal.

On naimer ni bil tako preveden, da bi seno najpervle prav posušil; če pak toga nikar, ino se seno močno stláči, te se potle zagreje, pari ino naposled se vneme — užgé. Od tega iz mladega nič ni slišal, ker za kmetovsko gospodarstvo nigdar ni máral. Nine pak je v potrebi spoznal, kako je dobro, če si človek vse v skérb ino misel vzeme, ino kolikor si le mòre znanosti — znanj nabere, ako bi ravno bérzo ne vedel, k čemu bi mu kedaj bile.

Te pak se je nemalo začudil, vide, da se najednog ize stogu kadi, ino se je zgrozil, ko je v seno roko vtek — vtekši čutil, da je notre kakor ogenj gorko — vroče. Ino ni mislil drugače, ner da gori, da si ravno preumeti ni mogel, kako bi ogonj v nje bil prišel. Spešno — berzo je v stog spustil, ino seno razmetaval, pak k velikemu začujenju nikakšega ognja nalezal, nego to, da je povsode gorko ino volhko — mokrotno. Potle je sam prišel na to gotovo misel, da vzrok te gorkote le volhkost biti móra, akoravno, kako bi to bilo, zapopasti ni mogel.

Dragotin. Kako pak te to je, da volhkost tude kaj zapali?

Oča. Ljubi Dragotin! tako čudovitih reči je na tisoče v prirodi — stvarjenji, ino človečkemu razumu, kteri je je uže ne koliko sto let pre-mišljjal, se je dalo, da je pričine mnogih teh reči na vlas preiskal. To umenje, ktero nas te pričine ali vzroke znati uči, ino kterega še vi dozday niti po imeni ne poznate, se sploh ime-nuje: **Prirodopis — naravoslovstvo**

ali drugače f i s i k a. Tude od tote reči, tako, kakor od mnogih drugih, čez mero čudovitnih, je to učenje; ino če boste vseli pri vsem tako skèrbni kakor kar vas zdaj učimo, vas tude totega omenja poučimo, ktero vam pre veliko veselje naprávi. Zdaĵ bi bilo nepotrebno od toga govoriti, ker še tega, kar sem pravil, prav ne razumite.

Robinson je tedaj iznova seno sušil; pak je drugoč kopico naredil, kteri ni mogel niti veter niti deĵj kvaru delati. Za boljše ovarovanje je nad njo iz terstja streho napravil, ktera je zadosti terdna bila.

Potem si je v priidočih dneh suhih derv nanósil, kolikar se mu je treba zdelo. Pak je koruna spravljal, ino si ga predse kup nagromádil. Potle še je vse zrele citrone stresel, ktere je tude za zimo poshranil. A tako je zdaj brez skèrbi bil, s čem bi se v hudi zimi živil.

Pak vsej ta huda zima še le skoz ni hotela priiti, ako-koli se je uže mesec kozopersk k koncu hilil — nagibal. Mesto zime pak je deĵjevati jelo, ino je vun ino vun peršalo, kakor bi se vso nebo v vodo bilo obérnolo. Robinson pak ni vedel, kaj si ima od tega misliti. Celih štirnajst dni niti z ного iz prebitka ni kročiti — koračiti — mogel, razve v hramec — kamro, k stogu ino izviralíšu, da bi za se ino za svoje lamice kèrme ino vode prinesel. Ostali — drugi čas je moral kor jetnik — ôznik — sôženj prebivati.

O kako dolg mu je le čas bíl, ker ničesa k delu ni imel, ino je zmirom samotén biti mò-

ral. Kakoršna je ta moka, si otročički! pač predstaviti ne morete! Ko bi mu gdo knigo, ali papir, pero ino črnilo bil dal, gotovo bi se mu ne mililo, za vsaki takši list jeden den svojega življenja dati. „Ah!“ je često vzdihal, „kaki bla-sen sem jaz v svoji mladosti bil, da sem včasu čtenje ino pisanje za težko ino nevoljno, reč, prazdnovanje — lenuhovanje pak za prijetno imel. Bukve, pri katerih se mi je tolikokratu stu-dilo — grozilo, bi mi zdaj bile naj dražejše blago, ino list papira, pero ino črnilo za veliko kra-levstvo.“

V tem času, kir mu je toliko dolg bil, se je iz sile k različnim delom gnál, katerih še do sega dob ni pokusil. Davno je na to mislil, če bi si mogel lonec — gerner — pisker ino sve-tilo — lampico narediti, dve reči, kateri bi mu v njegovi potrebi nemálo k koristi bile. Pak je derknol v največšem dežju, da bi si glin na-nosil; ino se je dela lotil.

Pak veste da se mu hitro izperva ni hotelo dati, ino se je zastonj zadosti natrudil — na-delal; ker pak nič potrebnejega k delu ni imel, je, kar je napravil, če ni bilo zadosti dobro, drugoč polamal ino, iznova delal. S tem krat-kočasnim delom je nekoliko dni prebil, pak je lonec ino svetilo tako dobro udelal, da bi bil svojevoljen, ako bi to drugoč bil raztrupal.

V kuhinji nedaleko od ognja je te posode postavil, da bi počasu usihale — se šusile. Pak še je druge piskre pekve ino ponve, vekše ino menjše, ino na nazlični način delal, ino čem

delje se je s tem bavil — obiral, — trudil, s tem vekšo ročnost ino urnost je dobival.

Med tem toga je brez prestanja peršalo. Robinon je tedaj primoran bil, še druge dela sis izmišljevati, da bi ga dolgi čas ne trapil. Pred vsem drugim je sklenol, da si mrežo — set za lovljenje rib udela. Uže pred tem si je mnogo prevezkov — vervi — konopcev — ozincev — motozov napletel, ino ti so mu zdaj, prav prišli. Ker je poterpežljiv bil, ino dosti času imel, reč ktera se mu izpervega po sreči vesti ni hotela, desetkrat ino večkrat pokušati, dokler ni pravega načina nalezel, kako bi ôzle vezati imel: je v tem toliko urnosti došel, da se mu je to le igračka zdelo. Izmisлил si je tude nastroj — orod iz lesu, podobni vezači igli, ktero je z kame-nim nožem izrezal. Ino tako si je napravil mrežo, ktera je naši navadni ribički mreži po do-broti ine rabljivosti — užitečnosti malo ustopila.

Potem mu je na misel prišlo, ali bi se ne dalo, tude lok ino strele — šipice (pšice) ude-lati? Aj, kako gorko ga je razvnelo — pod-žgalo, ko je dalje mislil ino razvažil — pretehtal, kako bi mu lok k veliki koristi bil! Lehko bi ž. njim lamice ino ptiče streljal, ino se nadto tude preti divjim ljudem, če bi gde keda nad njega prišli, v svojem prebitku branil. Od žedosti — želje je le gorel, da bi uže lok gotov imel, ino nič za dežj ino veter ne maraje, je le roč-no tekel, da bi si za — nj lesu poiskal.

Ni se mu pak zdelo, da bi k tomu vsaki les dober bil; zato si je izbral, kateri bi terd ino

poleg toga goževit bil, da bi se ogenol — usločil, ino kmahu drugoč sam vzravnal.

Dragotin. Da bi bil sprožen — uprog — žilav, vite?

Oča. Prav! nesem si mislil, da še si pomen te besede pomnite, ino zato je tude nesem hotel imenovati.

Ko je takovo dervo našel, je je utel — vsekkel, ino doma se je hitro k delu posadil. Pak pomislite! kakih težkosti da si je izkusil, ker navadnega noža ni imel! Zaisto z dvajsterim regnenjem ni toliko urezal, kolikor mi na jedno z jeklenim — ocelnim nožem urežemo. Celih osem dni je pri tem delu prebávil — prebil, ako ravno je od rana dar do večera vjednomero delal. Jaz jih dosti poznam, kerí bi tega tako dolgo ne izderžali.

Stanislav. (K drugim.) To si otec od nas misli.

Oča. Ugonol si, Stanislavek! a ne imam li prav!

Stanislav. Ah celo prav! — pak zanapred tude od dela ne neham, če se ga jednor preimem.

Oča. To prav učiniš! Robinzonu pak je pri tem vse prav prišlo. Deveti den si je k velikemu razveseljenju lôk dogotovil, ino mu nič ni več menjkalo — hibelo, nego še tetiva — struna ino strele — šipice. Ko bi se bil na to spomnol, kedar je lamice ubil, si je lahko izkusil, če se iž njih čreves dajo strune delati; kajti je vedel, da je v Evropi tude iz ovčjih črev delajo. Pak strune ne imaje, je preve-

zek kolikor je naj terdneje mogel usukal; pak se je za šipice obernal.

Kaj bi bil zató ne dal, ko bi le kôsek železa bil imel, da bi v šipico oster érteç — špic zabiti mogel? Pak je zahman bilo. Ko je to v dvereh stoje premišljaj, je nagloma grudo zlata zagledal, ktera je tu dozday koti o poveržena reč ležala. „Proč s tobo!“ je izvopil jo z ного odbersne,“ bodi železo, hočeš li, da bi te važil — v počtenji imel.“ A vèč na njo ni poglednol.

Dolgo premišljaje se je potem spomnol, kar je negda čul, da, vè — prè, divjaki, da bi šipice ino kopje ertasto imeli, kosti iz velikih rib, ino tude ostre kamene k temu rabijo, — upotreblyajo — uživajo. Ino je sklenol, je posnemati — nasledovati ino si je tude umenil, da si kopje udela. Zdaj ti je tekel na breg, ino bil tako srečen, da je kosti ino kamenev, kolikor si je žedal — želel, nalezal. Pak je usekel dolgi ravni prot za kopje — kopjiše, ino ves premočen se je domu vernol.

V nekoliko dneħ je imel kopje ino šipice gotove. Na kopje je ertasti kamen, ino na šipice močne bodeče kosti, ino na drugem konci na njih pera terdno privezal, da bi dobro letale. Lôk je kmahu izkusil, če se ga je potrebovati, ker zavoljo pomenjkanja železnih nastrojev ni bil, kakor bi imel biti; pak vendar je prevedel, da je k streljanju ptic ino menjših zveri predse dober; tude ni dvojil, ko bi nagi divji človek blizo njega prišel, da ga lahko nevarno rani. S kopjem pak je prav zadovoljen bil.

Tičas sta se mu tude lonec ino svetilo zadosti posušila. Hotel ju je tedaj izkusiti. Najpervle je v lončič kos loja vergel, kateri je iz drobba ubitih lamie zebrał; mislil ji je razpustiti, ino mesto oleja v svetilu paliti — žgati. Pak k svojemu največšemu merzenju je spoznal, da kakor se je loj razpušal, se je kmalu v glino vtegnol — vlekel, ino spider iztekal, tako da ga je maličko v lončiču ostalo. Iz toga je hitro sodil, da tude druge posode to hibo — pogrešek — napako imajo, ino da se ne bodo potrebovati mogle, kar je tude resnica bila.

Merzljiva reč! Vsej se je zlo veselil, da bi nine vsaki večer pri luči sedeti, ino drugoč jednor kako troho tople juhe — polivke snesti mogel; pak je tu videl, da mu je ta dobra nadeja najednor drugoč v kvar prišla.

Ljubor. Pak vsej je to res nemerzljivo — nevoljno bilo!

Oča. To verijem; marsikteri človek bi se bil nad tem razserdil, ino te črepe proč zalučil. Pak Robinson se je uže predse poterpežljivosti navadil, ino si je terdno pred se vzel, da vse, kar jednokrat začne, ino se dokonjati da, tude dokonja.

Sedši tedaj v kot, si je z rokami čelo terel. „Odkod jele berž to,“ je pomislil, „da so piskri v Evropi, tude iz gline delani, tako terdni, ino ničesar v se ne tegno — vleko? — Ano, to bo zategavoljo, ker so lošeni — polivani. —“ Lošeni? kaj pak je le to, ino kako to tam delajo? — Ahá! menim, da to uže vem! A to bo! Kaj li nesem jednor bral, da je izvun peska ino dru-

gih reči tude glina, ktera nekaj stèkla — glaževine v sebi ima, ino se pri naglem ognji v steklo preoberne? — A tako to gotovo delajo? nakladejo loncev v razkurjeni peči, ino kedar se glina razpušati jeme, je vun izestavijo, da bi se v steklo ne obernoli. Tako bo to! Tude jaz to napravim.“

V kuhinji je tedaj kčasu veliki ogenj razdelal, ino ko je naj več gorelo, je lonček va—nj vteknol. Pak ni bilo vsega dolgo, kar je lonček poknol. „I za božjo voljo!“ je Robinson zakričal, „gdo bi si to bil pomislil?“

Opet se je tedaj žalosten v kot posadil, ino vzpet premišljavati začel. „Pak se mi užé ni nič podobnega zgodilo?“ je rekel. „Ano, užé vem! Če se po zimi steklenice — mužoli — glaži s studeno — merzlo vodo ali s pirom na gorko peč postavijo, do bi se ogrelo, ne poknoli? — A keda ne poknejo? kedar še peč pregorka ni, ali kedar se pod njimi listek popira podloži. — Prav! nekaj pazim! to bo tako, posoda se ne sme najednog v nagel ogenj deti, temoč najpred le tako, da bi se skoz ino skoz pregrela. — Tude se gledati mora, da bi se na jedni strani pred negoli na drugi ne razpabila. „Juhe!“ je veselo zakriknol, ino poskočiv je šel, da to iznovega vardene. Drugič se mu je bolje povedlo; lončič ni pokel, pak vem dar ni bil, kakor lošani.

„A pak kaj je to?“ je Robinson pomislil, „Vsej je ogenj, si mislim, zadosti prodek — silen bil; — kaj še se k temu le greča?“ Ko se je zadosti namislil, je vzrok tomu dal, da ogenj ni bil v peči zapert, da je gorkota prehitro minola,

ino se na vse kraje jako razdelila, ino da se tako glina ni izpalila, da bi svojo gladkost, kakor druga lošana posoda imela. Kakor je sklenol, da nič ne začme, česar bi ne dokončal, tako je tude na tem ostal, da si peč za žganje loncev postavi. Pak za to delo je vsej ugodnejše vréme imeti moral.

Peršalo še jo zmirom, ino še le po dvema mesecama se je drugoč nebo nanaglo izjasnjevalo. Robinson si je mislil, da se sedaj zima začme; pak glej! uže je po njo bilo. Svojim vlastnim očem ni verjel, ko je smotril, da oživljajoča jara, — spomladna — viležnja — vigredna moč drugoč novo travo, novo cvetje ino novo berstje — šibje poganja; ino vsej je tako tude bilo. Ni mogel toga preumeti, akoravno je z očima na to gledal. „I to mi pakihode k naučenju,“ si je pomislil, „da prihodnič kmalu ničesar ne tajim — ne upiram čegar zapopasti ne morem!“

Mati. Kaj li ni šel spat, ko si je to izgolčal? — rekel?

Stanislav. Mi še nismo zaspani, matinka! — mamica!

Oča. Gotove povesti od tega ne imam. Pak vsej, ker v njegovih starih prigodkih, dokler je na tem ostrovi, v samoči živel, na toti den nič poznamenanege ni; si sam mislim, da je s temi besedami legel. Ino tako tude mi stvorimo, da bi kakor on zagoda rano, kakor solnce izide, drugoč vstati mogli.

Jedenajsti večer.

Stanislav. Otče! pač rad bi na Robinsonovem mestu bill!

Oča. Rad?

Stanislav. Veste da, nine ima vse, česar potrebuje, ino je na lepem kraji, gder nikakšnje zime ni.

Oča. Vse, česar potrebuje?

Stanislav. Ano, vsej ima meso, ribe, ostrice, korun, sol želve, citrone, ino iz lamičjega mleka si lahko masla ino sira dela.

Oča. A res da je to tude uže predse času delal; jaz sem vam pak od toga povedeti le pozabil.

Stanislav. Tude ima lok ino kopje, ino dobro prebivališe; kaj bi še tedaj več hotel?

Oča. Robinson je to tude preudaril ino važil, pak Bogu za to hvalo daval; pak vemdar bi polovico svojega prihodnega življenja bil za to dal, ko bi ktera ladja bila priplula, ino ga drugoč v domovino odvezla.

Stanislav. Aj! česa pak še mu je menjkalo?

Oča. Mnogo — premnogo. Menjkalo mu je, brez česar na sveti nikake prave blaženosti ni — prijateljstvo, ljudje, kakor on, ktere bi ljubil, ino kteri bi ga drugoč ljubili. Kako radost je, postavim, imeti mogel, ko je bil, od staršev, ko

je je tako močno razžalil, od prijateljev, katerih si niti več videti ni upati mogel, ino skratkim ode vseh ljudi na celim sveti odločen bil? Izkusi si to, Stanislavek, ino le jedini den v samoti bodi, pak uvidiš, kako je to življenje. Razve toga še je tude druge reči grešal; oblačilo je počasoma kos za kosom ž njega padalo, ino do sega mal ni vedel, kako bi si drugo spravil.

Dragotin. I vsej je tu, gder nikše zime ni, tudi lahko brez njega bil.

Milica. Fuj! da bi berž nagi ne hodil!

Oča. Za zimo rez ni oblačila potreboval! pak sram ga je bilo zavoljo nagote, ino pak tude merčes, našim muham podoben, kterega je onde na otoku vse polno bilo, ga je preveliko trafil. Kajti če ta muha ušene — pikne napravi grozno bolest, ino po nji se bulja, tako kakor če osa ali bčela piči, na telesi izpehne. Robinson je lice ino roke skoro zmirom od tega otekle imel. Ino kaka moka še le mu je tedaj nastajala, kedar bi vso oblačilo ž njega bilo spadlo! Ino do toga ni bilo dolgo.

Zaradi toga, ino izvlasti ker je po svojih milih staršeh, ino poprek po ljudskem tovarištvu tožil, je pogostoma globoko vzdehnol, ko je na bregu stal, se solznatima očima na široko morje poglednol, ino nikeder nič razve vode ino neba pred sobo ni videl.

O kolikokrat mu je prazdna nadeja veliko radost naredila, če je izdaleka mračni oblak na nebu smotril ino menil, da korabelj s stežnji ino plahtami vidi! Ino ko je tej blod spoznal, kako bridko je potem plakal, ino se z zmočenim serd-
cem v jazyino vernol.

Milica. Ako bi le goreče bil milega Boga prosil, gotovo bi mu bil korabelj poslal.

Oča. To je tude činil, milo dete! molil je Boga po noči ino po dne, da bi ga rešil; pak ni pozabil priložiti: „Pak ne moja, o Gospod, ampak tvoja volja se izidi!“ — Ino to je činil zato; pokler je presvedčen — prepričan bil, da Bog bolje ve, nego mi, kar nam je dobrega.

V skerbeh si, če bi gde keda korabelj okoli plul, alipak tičas k ostrovu pristal, kedar bi ravno na bregu ne bil; je sklenol znamenje postaviti, iz kterega bi vsaki, gdor sem priide jegovo potrebo lahko poznal. To znamenje je bil kol, ino na njem mesto praporca — zastave naj bolji kos sračice — robače, ktere uže več nositi ni mogel, obèšen.

Bil bi tude rad napis na ti kol privesil, da bi s tem svojo silo tem očitneje oznanil; pak kako je imel to učiniti? — Drugega posredka ni vedel, ner da bi besedo s kamenim nožem izrezal. Pak tu je opet bilo pitanje: v katerem jeziku ima napis napraviti? Bil bi li v angličkem, ali nemškem, bi morebiti priidoči Francozi ali Španijeli, ali Portugali ne razumeli, kar te besede znamenajo. K sreči se je upametoval na nekoliko latinskih besed, s kterimi je lahko svojo žedost — željo izjedril — izrazil — povedal.

Stanislav. A to bi bili razumeli?

Oča. Latinski jezik — govor, kako veste, se je po vseh zemljah v Evropi razširil, ino izveksèga ljudje, kteri so le nekoliko višejše vzdolanosti — izobraženosti deležni bili, ga vsej nekaj razume. Robinson je tedaj smel upati, da

na vsakem, korablji, kateri bi sem prišel, kar jeden človek jegov napis porazumi. I izgotovil ji le tako: Ferte opem misero Robinsonio! Razumiš to, Ljubor.

Ljubor. Razumim; to je: Pomozite ubogemu Robinsonu.

Oča. Nine je največi pogrešek — nedostatek — silo na črevljiv — škornah imel; pomalem so mu kos po kosu z nogu spadali. Muhe, ktere so se v čas dežja veliko množile, so ga tako grozno šipale — pikale, da si od bolesti ni vedel kaj početi. Obraz, roke ino noge so mu od pikanja tako zatekle, da človečkemu telesi neso več podobne bile.

Pogostoma je pomišljjal na gde kaki posredek, kako bi se oblekel; pak vseli zahman, kajti ni imel nastrojev — orodja niti potrebnih znatnosti, da bi to napravil, kar si je za se narediti hotel. Te še mu je na misli prišlo, da temu lehkič najležej zadoli — predipriide — izgovi, če se s kožami ubitih lamie oblači.

Pak dozdej so še bile sirove ino toge — terde — okorne; ino najhujše je pri tem, ker nigdar ni za to mǎral, kako usmarje — kožarje — koželugi ino irharje sirove kože udelavajo. Pak ko bi to tude bil videl ino vedel, vsej pak ni imel niti igle pak ne niti, da bi si iz kož jedno ali drugo učil.

Potreba pak, je ta le med tem toga zmirom bolje ino bolje nade — ni dolegala — silila. Ni ne mogel za dne delati, ne po noči spati, tako stalno so ga muhe sožile — trapile. Na posled je bil prisiljen, da bi se česa lotil, če ni hotel naj revnejše smerti zaginoti.

Ljubor. K čemu pak je berž Bog tof merčes — ničemno stvar stvoril, če človeka le moči — trapi — soži?

Oča. Kaj misliš, k čemu je mili Bog tebe ino mene ino vse druge ljudi stvoril?

Ljubor. Da bi na sveti srečni bili.

Oča. A kako pričino je imel, da bi to učinil?

Ljubor. Ker je dober, ino ni hotel, le sam srččen biti.

Oča. Dobro práviš. Kaj pak misliš, da čud — merčes nikake blagosti ne poživa?

Ljubor. Pač; vsej pak vidimo, kako se na solnci raduje.

Oča. Moreš li tedaj zapopadnoti zakaj je Bog tude to čud — merkej stvaril. — Gotovo, da bi se tude na zemlji jega radovala, ino tako srečna bila, kolikor po svoji prirojenosti biti mòre. Ni li tej umisel — namen velma ljubezniv ino tako dobrotljivega Boga vreden?

Ljubor. Jaz pak si mislim, da je ljubi Bog le take zvereta stvoriti mogel, ktere nikomur kvaru — hudobe ne delajo!

Oča. Diči — slavi Boga ino mu hvalo daj, da ni tako učinil.

Ljubor. Zakaj?

Oča. Zato, ker bi drugače ti ino jaz ne bila, ino bi nás vséh tu ne bilo!

Ljubor. Kako imam to razumeti?

Oča. Pokler mi ljudje ravno med naj diravejše — zgrabljivejše ino naj kvarljivejše — pogubnejše zvereta slišimo.

Vse drugo stvari na zemlji so ne le naši rabove — sožnji, ampak je tudo po ljubosti

ubijamo, bodi si zavaljo mesa ali kože, bodi si opet, ker so nam na poti, alipak iz druge malo-važne pričine. Kolik večo pravico bi tedaj zvereta imele prašati: zakaj je Bog to kroti zver, človeka stvaril? — Kaj bi jim na to pitanje odgovoril?

Ljubor. (Z ozkostjo.) Jaz res ne vem.

Oča. Jaz bi jim nakratce tako le odgovoril: Vedite ve, da ste le zvereta, ino da toga, kar najmodrejši ino najdobrotljivejši Bog čini, nikakor presojevati ne morete; a mi vas s svojim prikladom — izgledom v tem predhajati hočemo. Kaj misliš, bi li bile zvereta, ko bi razum imele, s tem odgovorom zadovoljne?

Ljubor. Jaz sem zadovoljen.

Oča. Tedaj se vzpet k našemu Robinsonu vernimo. Sila ga je primorala, da bi si kor si more pomogel. Vzel je kožo; izrezal iz nje, pač res da ne brez malega dela, s kamenim nožem svoje črevlje. Zešiti jih ni mogel, ni bilo tedaj druge pomoči, nego da bi direh — luknjic v njih napravil, ino si je z usukano vervco na noge privezaval. To pak mu je veste da težavno bilo. Kajti akoravno je kožo z volno navzverh obernal, so ga noge le zmirom silno žgale, ino toga — okorna terda koža, če je le malo kam šel, mu je noge do kervi oderla, kar mu je velike bolečine delalo. Predse pak še je rajši to, kakor šipanje muh prestajal.

Iz ine — druge prav toge kože si je naredil ličino — naličnik, v kateri je dve dirki za oči, ino jedno za usta, da bi dihati mogel, izrezal. Ino ker je uže pri etem delu bil, je sklenol

da pred ne prestáne dokler si tude jopiča ino nogavic iz kož ne udela. K temu pak je res mervo vekšega premišljavanja trebalo; kajti kaj pak uže je brez dela ino truda, ino kaj se na posledne opravi, če le vse s poterpljivostjo ino skerb-
nostjo obračamo? Pak tude to delo mu je srečno od rok šlo, ino je nad njim veliko radost imel.

Jopič je naredil iz treh kosov, iz dvehu rokava ino iz tretjega život, ino je to s prevezki vkup zvezal. Nogavice, kakor je pri nas za jezdo jahanje imajo, je napravil iz dvú kosú, predek iz jednega pak zadek tude iz jednega, ktera je po obema stranema zvezaval. Kakor hitro je gotov bil, se je kmalu v to oblekel, si umenivši, da si svojo staro uže celó razcundra-
no evropejsko obleko le za obletne svétke ino za rojstvene dni svojih staršev, ktere je kakor prazdnike slavil, zavaruje. Zdaj je res imel pratež — odetelj — oblačilo, kakoršnjega na sveti čudnejšega ni. Od glave dar do pete je bil v kosmati koži zaobvaljen — odenen; mésto kordú — kordca — meča je imel po boku — strani kamenno sekiro; črez ramo tobolec, lok ino zvezek šipic — strel, v pravi roki kopje, dvakrat vekše kor je sam bil, ino v levici — šujici pleteno streško — solnčnik, da bi ga solnce ne peklo, ino na glavi namesti klobuka értasti košek, tude s kosmato kožo povlečeni. Déca le prestavite si, kako ga je bilo v tem gledati! Gdor bi ga bil videl, nigdar bi pač ne bil iz tega čudnega kroja — noše na človeka pomislil. Ano sam sebi se je mórál smejati, ko se je najpred v potoku zagledal.

oni. Poslé se je paki — drugoč lončarskega lotil. Peč za žganje je berzo postavil, ino hotel izkusiti, bode li v naj hujšem ognji piskre tako izžgati — izpaliti mogel, da bi kakor lošani bili. Naložil jih je na jedendrugi, ino raznetil počasoma tako silni ogenj, da se je cela peč razbelila — razpalila. Toti prodki — silni ogenj je gojil — deržal dar do večera, pak je nehal pomalem peč ubladnovati, ine od velikega hrepenenja ni dočakati mogel, kaj bode iz njegovega dela. Pak kaj je bilo? Pervi ino drugi lonec, ko ji je iztegel, ni nikar lošan bil, pak tude drugi ne. Ko je pak med spodnjimi jeden pregledel, se je vzradoval ino počudil, da je na dnú čisto lošan.

Kako to razumeti ima, ni vedel. I gospod Bog! si je mislil, kaka bo ta pričina, da je le toti pisker na dnú lošen, drugi pak nijeden, vsej so iz jedne gline udelani, ino tude v peči žgani? — Mislil je sem ino tam, pak dolgo mu nič ni hotelo pripadnoti, da bi to reč poumel: Naposledek se je spomnil; da je v tem loncu betvo soli bilo, ko ji je v peč deval.

Dragotin. A ta sol je to naredila?

Oča. Taka je. Kar je Robinson tu po nagodi nalezel, to so v Evropi davno vedeli. Sol naimer, z mnogimi rečmi zmešana, se v ognji v steklo spreoberne. Imel je piskre le ze slano vodó politi, ali le drobet soli v razpaljeno peč metnoti, ino bili bi se mu gercni — lonci kmalu kakor stéklo lèsnoli.

To je tedaj jutre izkusiti hotel. V peči je uže gorelo, on pak je uže nektere posode ze slano vodo polil, ino v ine — druge drobet soli na-

šipal, da bi najednor oboje izkusil; v tem se mu je prigodilo, čegar se je uže davno bal — obajal, prejela ga je bolezen — nemoč — horoba, glava ga je razbolela, čutil je težkosti ino veliko medlobo po vsem životu. Kar naj groznejšega na človeka priiti more, to se je na njega zger-nolo — zvbilo.

„Veliki Bog!“ si je mislil, „kaj počnem, ne vstanem li več z loža? Nikar človeka ni tu, kateri bi mi postregel, ino v moji boleznì pomogel! Nikakega prijatelja, kateri bi mi smertni pot — srage obrisal — uterel, ino kaj k pokrepčanju podal? — Bog! Bog! kaj si začnem?“ — To povedevši, je od velike ôzkosti zmočen ino strapljen v medlobo padel — omedlel.

Ako je keda trebalo, da bi na Boga, povsode navzočnega — pritomnega ino naj ljubeznejšega, pravo sinosko zaupanje imel; zdaj zai-sto najbolje. Ode vseh ljudi zapušen, brez vse pomoči; kaj mu je zdaj druga ostalo, če ni imel v svoji revì zaginoti? Bog, Bog sam, ovače niše drugi na celem sveti.

Ležal je ino se ze smertnimi težavami ino ozkostmi boril. Roki je močno spêl, ino ne mogé govoriti niti misliti, je neprenehama v nebo gledal. Bog! Bog! Smili da se! — To je vse bilo, kar je včasoma globoko vzdihaje pregolčati mogel — pregovoriti zamógel.

Pak le tesnoba mu ni dala, da bi si počinol. Zebravši svojo poslednjo moč je šel, da bi si napotrebnejše reči za svoje obživljenje k ložku znesel, ino ko v boleznì vstati ne mogel, da bi čisto brez občerstvljenja ne bil. Z veliko težavo

je prinesel dve škarlupini polni vode, ino ju k ležišu postavil. Pak je tude priložil nekaj pečenega korúna ino štiri citrone, ktere še so mu ostale, ino omedlev je padel na svojo žalostno posteljo.

Ako bi se ljubemu Bogu poljubilo, ga z rano smertjo iz esega — totega sveta poklicati o! o kako rad, kako velma rad bi bil umerel! Opovažil — podstopil se je Boga za to prositi; pak predse se je upametoval, da ta molitva ni prav. „Nesem li otrok božji? je pomislil,“ nesem li delo jegovih rok, a ni li on moj ljubeznivi! moj predmodri ino mogočni otec? Kako bi mu tedaj predpisovati smel, kaj bi z meno učiniti imel? Ne ve li naj boljše, kaj mi je dobro, ino ne oberne li z meno, kako bi mi koristno — prospešno bilo? Gotovo! tako učini toti dobrotljivi, ljubeznivi, močni Bog! Upokoji — umiri se tedaj moje nebogo žalostno — dreselo serdce! Na Boga se zanesi — nasloni, moja uboga utrapljena duša — na Boga, velikega pomočnika ve vseh potrebah! ino on ti pomore; ti gotovo pomaga ob življenji ino smerti!“

Po teh besedah se je vzdignol, na kolena padel, ino z veliko vročnostjo svojega serdca molil! „Tebi se izročam, ljubi moj otče! celó se izročam tvojemu očinskemu ravnanju! Oberni z meno, kakor se tebi rači ino ljubi! Rad bom prenašal, kar nad me pošleš! ino ti mi k temu pomoči dodeliš. O podeli mi moči, moj Otče! — to je vse, za kar te prosim — udeli mi poterpljivosti v mem — mojem križu, ino stalnega zau-

panja do tebe! Usliši toto prošnjo svojega stiskanega otroka!

Tu se ga je lotila uročinska treslika — zimnica — merzlica. Bil je sicer v kožah vsi obaljen — odenen, pak vendar se zagreti ni mogel. Zima — mraz ga je skoro dve uri tresla — lamala.

Potle pak ga je vročina — gorkota razvnela, kakor bi mu ize vseh žil ogenj plal — plahotal — plapolal. Serdce je v njem silno bilo, kakor v človeku, kedar se v begu usope ino jedva k sapi — dušku priide. V tej grozni težavi je le jedva toliko mogel, da bi lušino z vodo k ustom prigenol, ino si suhi — izpragli jezik zvlažil — — namočil. Potem se je pot kakor velike kaplje — srage na njem izpehnol — šinol, ino Robinson je nekako polehčanje čutil. Ino ko je črez uro v potu ležal, se je opet spametoval; ino tu mu je pripadlo, da je na ogenj detí trebe, da bi ne ugasnol. Po četverceh je lezel, če se je ravno od medlobice jedva vlekel, ino je nalučal derv na ognjiše, da bi do rana ogenj zavaroval, kajti da se je uže temnilo.

Toto noč, kar jih je živ prebil, je imel naj hujšo, zdaj zima ino zdaj drugoč vročina mu je hudo zadévala; grozno bolenje glave mu ni nikar za dobice odleglo, ino celo noč ni očese stisnal. Od toga je tako zlo omedlel — oslabeled, da je drugega dne rano jedva le lezel, da bi drugoč derv na ogenj priložil. Ti celi den ni več z postelje vstal, ino k večeru še mu je hujše bilo. Hotel je drugoč k ognju dolezti, pak več ni mogel. Moral je tedaj od toga nehati, ino zato ni

grobo — dosti več maral, kajti da se je zagotovo nadeval — úpal, da ne bo več dolgo živ.

Ta le noč je bila kakor snočešnja — popredšnja. Ogenj je tičas izgasnol; ostala voda je v lušini usmerdla, ino Robinson je uže tako ob moč prišel, da se ni mogel z jedne strani na drugo obrniti. I mislil si je, da se uže k zadnji urici popira, ino od radosti nad tem se je toliko ukrepil, da se je še z nabožno molitvo na to daleko cesto pripravljal.

Še jednor je Boga ponižno prosil, da bi mu gréhe odpustil. Pak mu je zahvalil za vse dobre te mu je — tako nevrednemu sinovi, skož njegovo celo življenje izkazal. Izvlasti pak mu je zahvalil za križe ino težave — strásti, ktere je na — nj k njegovemu poboljševanju postal, ino ktere zdaj veliko bolje negoli pred spoznáva, kako veliko so mu koristne bile. Na posléd še je prosil, da bi Bog jegove ljube starše potéšil — utovil — potolážil, ino je poblagoslovil; pak izporočiv svojo neumerjóčo dušo v otčevsko ljubezen svojega véčnega Boga — ino legoč na pravo stran, je z raddostno nadéjo svoj konec čakal.

Pak bilo je tude vidéti, da se k smértili bliža. Vun ino vun, so šle vekše medlobice nad njega; v persih mu je hrúlo — hropotalo, ino sapa se mu je zapirala. Zdaj je, kakor si je videlo, poslednji hipec prišel! Ozkost — tesnoba, kakoršnje še nikedarni počutil, mu je na serdce vstopila; dèh se je naglo ustavil, on se je davil — dérgnol, glavo sklopil, ino — za sebe ni nič véč vedel.

Vsi so molčali, veliko času, ino z bolestinimi občutki so čestili spomin svojega prijatelja, kterega živi neso videli. — Ubogi Robinson! so nekteri vzdèhnoli; bodi ga Bog zahvaljen! so drugi pravili; nine je vseh môk izprošen — osvojen! — Ino tako so se tega večera z vekšo tihostjo ino bolje premissljavajoče, nego inda razèšli.

Dvanaajsti večer.

Ko so se vsi drugoč pod jablano zešli, ino koše pletli, česar so se tičas naučili bili, ino ko se je otec pripravljaj, kakor bi svojim ljubim otrokom drugoč nekaj povedeti hotel; je Milica pitala: Otče, kaj pak boš nam zdaj pripovedal?

„Od Robinsona!“ je otec odgovoril; ino vsi so oči izvalili, — debelo pogledli

Milica. Vsej pak je umerel.

Dragotin. Le počai! lehkič je drugoč obživel; vsej veš kako smo jednor tude mislili, da je umerel, ino je vemdar živ bil.

Oča. Na Robinsona so kakor ste tuonda čuli smertne medlobe pritisnole; on je glavo sklopil, ino za se ni nič več vedel. Če je popravici vmerel, ali je le v medlobah bil, še se ni moglo vedeti.

Dolgo je tako ležal za se nič ne vede: pak je — gdo bi si to bil mislil! — drugoč k sebi prišel.

Vsi. Ah! to je prav, da le ni umerel!

Oča. Z globokim vzdehnenjem je jêl opet kakor drugda — inda dihati; ino je oči odperel.

Občul je sicer, da je grozno ohabel — slab pak teh velikih bolesti ni več čutil. Mesto gorke vročine, ktero je pred imel, se mu je zdaj iz ce-

lega telese pot izpustil — šinol. Da bi se pak tem bolje izpotil, se je s kožami prav dobro prikril, ino jedva da je pol ure tako ležal, je veliko polehčanje počutil.

Te pak je ramno — silno žejo dobil — do stal. Kar je vode ostalo, ni bila več za pitje; pak dobro, da se je na citrone spomnil. Zadosti težko je jedno nakosnil, a s sokom iz nje se je nemalo pokrepčal. Pak rahlo je usnul — zaspal, ino stalno v potu leže, je spal dar do belega rana.

Koliko mu je zdaj ležaj bilo, ner včera! Iz naj vekše nemoči — bolezní je izvêznil — prišel ino ni čutil na sebi, nego da še je mèdel. Ano tude hot je drugoč k jedi imél, ino snel pečeni korun, na kteri je troho sokú iz citrone izcédil, da bi za občerstvljenje hotnějši — vkusnějši bil.

V tej tēžki bolezní se cela dva dni na lamice niti spomnil ni; nine pak se je v serdci genol, vidé, da mu pri nogah ležé, ino nekakor ze smiljenjem na — nj gledajo, kakor bi ga prašati hotéle, če mu je zdaj užé boljše? Prav! da so te zvereta, kakor velblodove, mnogo dni brez pitja lahko; ováče bi pač ob nje bilo, ker užé dva dni nič néso pile, ino še je Robinson tako slab bil, da vstati ino jim vode prinesti ni mogel.

Ker je stara lamica tako blizo njega legla, kaj jo je dosegnoti mogel, je napel vso moč, ino udojil — umolzel troho mleka da bi ga ne izgubila. To čerstvo mleko je moralo jega hiravemu telesi tude teknoti — prospeti — dobro deti, kajti mu je po njem prav dobro bilo. Pak opet je sladko usnul, ino šele ob zapadu solnca prebedél. Snedel je opet nekoliko korunov s citronovim sokom, ino drugoč legel.

To stalno spanje, s katerim se je krépil, ino ker je poleg tega dobro prirojenost — postávo imel, mu je toliko moči dalo, da je drugi den rano drugoč vstati ino nekoliko krokov — koračajev — stopinj — če so se ravno pod njim noge tresle — iti mogel.

I motal — plahtal se je iz otlina dar na dvorek. Tu je oči k nebu povzdigel; topel pramen — žarek — trak — poblesk juternega solnca mu je skoze stromovje na lice padel, ino bilo mu je, kakor bi se iznova narodil. „O ti večni izvir življenja.“ je zaklical padoč na kolena „Bog! Bog! hvala ino čest tebi, da si mi dal še jednor tvoje krasno solnce smotriti, ino v njega jasnosti velike čudeže tvojega stvarjenja razimati — premišljati. Slava! hvala! dika tebi, da me v sili nesi ostávil — zapustil; da si me še jednor v življenje pozvál, ino mi s tem še več času k mojemu pobilševanju udélil!

Daj! dabi ostale dni svojega življenja tako obernal, da bi vsakega hipu pripravljen bil, na ono mesto oditi, gder plačo — odplato za dobre ino zle dela priimemo. Po sej kratki, pak vroči molitvi je gledal zdaj v nebo, ktero je z modrim — plavim stropom — oblogo obstérto — opéto bilo, zdaj na drevje ino germovje, ktero je lepo zelenélo, ino se od rose kakor od biset lèsketalo; ino zdaj drugoč na svoje, verne lamice ktere so se radostno ino s prilizavanjem k njemu tišale — tlačile. Bilo mu je pač ravno, kakor bi se iz daljnega pota drugoč k svojim domačim vernol; serdce je v njem plesalo — igrálo, ino od veselja ga solze polijaho.

Čerstvi zrak — vzdub, čerstva voda, katero je z mlékom zmešano pil, ino veseléjša môt so velma k temu pripomogli — prospéli, da se je celo pozdravil. V nekoliko dneh je novih moči dobil, ino je čul, da drugoč lahko dela.

Prede vsem je šel gledat, kako so se mu kaj piskri podáli. Odperel je peč, ino glej! vsi so bilo tako lepo lošani, kakor, bi je kateri naših lončarjev bil delal. Od radosti nad tem se dolgo ni spomnil, da zdaj tega dobro opravljenega dela ne more potrebovati, za to, ker mu je ogenj izgá-sel. Ino ko mu je to na um došlo, je s sklopljeno glavo stal, zdaj na piskre, ino zdaj na ognjiše gledè, ino si je globoko ozdèhnol.

Tako zlo kakor inda, se pak zdaj vemdar ni žalostil, pomislil je naimer: „Dobrotljivi Bog, kir ti je tuonda ogenj poslal ti ji lahko ravno na ti ali drugi način, rači li se mu, drugoč oskerbi.“ — Védel je pak zdaj tude da se tukaj nikake zima báti ne potrebuje, ino ako ravno je od mladosti mesa navájen bil, si je upal, da tude brež njega, ino le od ovoča — sadja ino od mléka svojih lamíc lahko živi.

Pri tem pak mu predse ni bilo žal, da si je loncev nadélal, vsej jih je lahko bar za mleko potreboval. Naj vekši iz njih si je za posebno potrebo uložil — odmenil.

Dragotin. Aj, za kako pak?

Oča. Mislil si je, če si korún z maslom omásti — zabéli da bo mu s tem bolje dišal.

Stanislav. Oj to verimem!

Oča. Pak da bi si metilnico iz lesú udelal to se mu je nemožno zdelo — ino tude bilo. Ho-

tel je tedaj izkúsi, da li se tude v velikim lonci maslo — sirovo maslo — puter délati. Vkup je spravil smetene, kar je mislil, da bi došlo. Pak v mali leseni pokrivki je nasredi diro naredil, skož njo hlod pretèknol, ino tako dolgo metel — tolkel, dokler se ni izmetenec — maslo — puter od izmetkov oddelil, potem je maslo v čisti vodi izpral, ino drobet nasolil. To se mu je tedajsrečno obneslo; pak ko je sad svoje marljivosti vžiti hotel, še se je le spomnil, da si koruna peči ne more, ker ognja ne ima, kar mu od same skerbnosti pri délu niti na misel ni prišlo. Tu je bilo lepo maslo, ktero k nikaki potrebi biti ni imelo, ino Robinson je žalostno na nje gledal. Najednokrat je drugoč v takovo bedo — revšino padel, kakoršnjo je hitro iz začetka imel. Krom — razve ostric, mleka, kokosovih orehov ino sirovega masla, mu je drugoč vse druge hrane menjkalo, ino bilo je ob to če bo tude te reči zmirom imel.

Naj hujše je bilo, ker posrédka ni vedel, kako bi si v tej sili vzboljšal.

Česa se je zdaj lotiti imel? Vse, kar je z rokami napraviti mogel, je bilo gotovo. Zato, kakor si je mislil, mu nič druga ni ostálo, nego da bi svoje celo življenje v prazdnovanji ino lenobi prebil. Pak nič groznéjšega mu ni bilo, kakor to. Kajti da se je déla privadil, mu ni bilo več možno — mogoče, da bi brez dela živ bil, ino so z nečim koristnim ne bávil — môtíl. Ino potem je česko rekal: da za popravljenje svojega serdca posebno tej prigodi kaj zahvaliti ima, de je iz perva, ko je na ti pusti ostrov prišel, ino nike pomoči ni imel, k neprestanemu delu prisil-

jen bil. D é l a v n o s t, je določil, je iz virek mnogih čednosti; kakor lenoba začetek vseh nepravosti.

Dragotin. Tu ima gotovo prav! Je li človek brez déla, ga različne gluposti — t é p a v o s t i z a l é z a j o.

Oča. Prav imaš! zato je potle Robinson tude mladim ljudem svetoval, da bi se kmalu od detinstva zmirom délati vadili — privikali. „Kajti“ je rekel, „kakor se človek iz mladega navadi, tako potle tude skoze celo življenje ostane, len ali skerben, umen ali neumen, dober ali zél — hudoben — zanikarn.

Tehomil. To si bomo pamétovali.

Oča. Pametujte si to, otroci! ino poleg tega se tude deržite; tega vas ne bode žal. Nebogi Robinson je dolgo sem ter ta mislil, kakega dela se prejeti ima, da bi ne prazdnoval; pak kaj mislite, kaj mu je posle napadlo?

Dragotin. Jaz vem, kar bi bil délal!

Oča. Povej nam tedaj to.

Dragotin. Bil bi kože iz lamie izdelaval. Vsej pak mu je to moralo grozno težko prihajati, da bi v ti gorki zemlji rude — zmirom v kosmatih kožah hodil.

Oča. Pak kako bi bil to delo začel?

Dragotin. Pri usmarji — kožarji — koželugu sem to videl. Najpervle sirove kože za nekteri den v vodo klade — dene, da bi prav razmoknole — se razmočile. Potem je na klado pretegne, ino na kozlik povesi, da bi izsékile-izséhle. Pak je posoli ino prikrije, da bi zrak — sapa na nje ne prišel. To se imenuje zagrevan je, ker se ta-

ko zagrejo, kakor človek, kateri silno dela. Potem ž njih s topo koso kosminje na kladi poreže; Potle je klade v šare — farbe, ktere ize smrekove škorje ino kiselice obstoje, ino to kiselico dela iz dobove — hrastove škorje, na ktero vode nalije, ino vkisati da. Potle je dene v kadi, vsako s čreslom ali dobnico posiplje, vode nalije, ino vseli po nekoliko tejdnih trikrat tako čini, dokler jih izcela ne izdelava.

Oča. Prav, Dragotin! pak veš li, kake so to kože, ktere usmar — koželug na ta čin izdelava?

Dragotin. I vem; iz kterih črevlje — škorje, (bote — sapóge) ino remenje delajo.

Oča. Tedaj to neso te gibke — mēhke kože za rokovice, svitice — gáče — spodnjice, ino za druge podobne reči? A gdo pak te izdeluje?

Dvagotin. Irhar: pak v njega delavnici še nēsem bil.

Oča. Pak Robinson tude ne; on ni videl ne pri usmarji, neti pri irharji kože izdelavati, ino zato po njih tudi nič ni mogel delati.

Ljubor. Kako pak irhar izdelava?

Oča. Krojar ali irhar najpred skoro kakor usmar, pak le samo ne z lúgom ino ápnom, kar usmar tude imeti mora, temoč le s toplo vodo, ktera je s pšeničnimi otrobi, soljo ino kamencem — galuom zmešana. Pak vsej tude jednor k irharju poidemo!

Zdaj je Robinson noč in den na to mislil, bilo li bi možno — mogoče ladjico napraviti, da bi iz te puše, ko se mu je na nji zavoljo izgube ognja opet otelo-ogabilo-pristudilo, omrasilo prišel,

ino opet k ljudem stigel — se dostal. Imel je pričino si domišljati, da bi Amerika od suhe — terde — pevne zemlje predaleko biti ne mogla; ino umenil si je tedaj, da se, ko bi le ladjičko imel, v vsako nevarnost vaga, ino se, bo li možno, k ti zemlji popelja. S temi mislemi se stalno obiraje — bave, je najednokrat derknol, da bi strom poiskal, kateri bi izdolbsti ino za ladjičko prigotoviti mogel. S tem namenom nektere mesta pretekoč, gder še nigdar ni bil, je našel muoge neznane razstline, ktere je s sobo vzel, da bi izkusil, če so za jed dobre. Med drugimi je tude našel indičko žito, ko mu mi turska pšenica alipak kurùza rékamo. Počudil se je nad temi velikimi klasi — kijemi ali rogi, ko je na vsakem črez dve sto velikih, kakor grole, nasajenih zern naštel. Ni dvojil, da bi se iz te pšenice močna — meljna jed ino kruh delati mogel; kako pak jo mléti? kako bi môka od otrobov oddélil? a kakó kruh ali hlébe ino kolače pečiti mogel, ko ognja ni imel? Vzel pak je vemdar nekoliko klasov s sobo, da iž njih nekaj zern nasadi. Pomislil si je: gdo ve, če jih s časoma k čemu dobremu lahko ne rabim — uživam? Pak je našel sadovni strom, kterege še etu — tu tude ni videl. Visele so na njem velike ježice — lušine, ino ko je jedno razlušil, je v njej bilo do šestdeset zern. To zerno mu je predse dišalo; zato je tude jedno zrelo ježico v tobolec vergel — v torbo del.

Dragotin. Kakošnje pak je le bilo to ovóče = sad?

Oča. Bilo je to kakav, iz kterege čokolado délajo,

Tehomil. I zdaj bo pač lahko čokolado pil!

Očo. Še pak ne tako hitro! Najpred Robinson kakav ne zna; pak se mora najpervle na ogenji pražiti — žgati, na drobno stolčti, ino s sladkorom — cukrom zmešati; pak vsej vémo, da ne ima ne ognja ne cukra. Tude se običajno — navadno različno korenje pridavlje, koti kardomom, vanilja ino klinci, česar tude ni imel. Pak vsej je brez toga tudi lahko bil, ako bi le bil vedel, kako k ognju priiti.

Potle še je veliko, tude celo neznano sadno drevo nalezel, na katerem je veliko ovóče — sadje, kakor kokosovi orehi pak brez lupin — škorlupov viselo, ino se je celo jesti moglo, ino je velma prijetni vkus imela. Tej strom je bil zevsema drugak, kakor kokus; kajti toti obstoji iz jedinega debla, katero verh ima iz dolgega listja, pak ovi je imel letorasti — veje — panoge — grane ino listje ravno kakor pri nas sadno drevje. Po času je izvedel, da je jeden iz teh cepov, ktere krušno drevo ali pak hlepovnik imenujemo, ker ovóče ž njega bodi si sirovo ali razmēčkano ino koti testo izgnetenó divji ljudje mesto kruha jedo.

Csej — toti strom je bil od starosti po jedni strani nekoliko izgnil. Robinsonu je hitro na misli prišlo, da bi lahko za ladjico dober bil, ko bi ji le podseknoti — podreti ino dobro izdolbsti — izótliti mogel. Pak groza ga je obšla, ko je drugoč pomislil, ko bi tako koristni strom, nevede, če bi še ladjo iz njega imeti mogel, nepremišljama skazil. I dolgo ni vedel kaj činiti. Med tem

toga si je mesto pametoval, gder je stal, ino k ničemur se ne razmisliv, je domu šel.

Na poti je našel, česar je uže davno žedostiv — želečen bil, papigovo gnezdo z uže godnimi mladimi. Veliko se je uradoval; ko pak je k gnezdu pristopil, hoté mlade izéti, so vsi izleteli, dár do jedinega, kterega je srečno zgrabil. Vsej pak je tude z jednim dovoljen bil, ino vesel je domu hitel.

Ljubor. Kaj li pak mu je papiga pomoči mogla?

Oča. Res ne mnogo; hotel jo je le nekoliko besedi naučiti, da bi se potešil — poveselil, ko bi drugoč jednor glas človečkemu podoben slišal. Nam sicer, kteri v ljudskem družtvu živimo, ino to srečo imamo, da ljudi zmirom vidimo, je slišimo, ino lahko ž njimi romonimo — kramljamo — govorimo ino občujemo — obhajamo — se družimo, se ta radost, ktere se je Robinson ize žlabodranja te papige nadejal — upal, ne zdi toliko velika. Ko bi pak na njega mesto priti utegnoli, bi spoznali, da je to, kar mi za tako ničemurno imamo, za njega ne mala blaženost biti moralo.

Spél — prospéšil se je tedaj vesel domu, kakor je mogel še je tude kletko naredil, ino jo je postavil ze svojim novim prijateljem pri postelji, ino šel spat.

Trinajsti večer.

Drugega dne večer je oča otroke nč kaj pred
zezval, rekoč, da se ž njimi posvetovati móra,
pervle nego bo dalje pravil.

„Od česa se bomo posvetovali?“ so otroci
kričali, okoli ga obstopivše.

Oča. Od reči, ktera je Robinsonu celo noč
v glavi tečala, tako da tude oka ni zaperel. Mi-
slil si je naimer zmirom, ima li beržčas krušno
drevo, ko je je včera videl, ino je iz njega na
dobro srečo ladjico udelati menil, podreti, alipak
— stati nehati.

Dragotin. Jaz bi je stati pustil.

Ljubor. Jaz pak bi je bil podtel — podse-
kel — poderel.

Oča. Tu je tedaj dvoje razdelno menjenje:
jeden hoče drevo podreti, drugi pak, da bi ob-
stalo. Kaj k temu vi drugi pravite?

Stanislav. Jaz mislim, kakor Dragotin.

Prostirad. Nehaj — naj se podtne — pode-
re, da bi nebogi Robinson ladjičko — čoln imel.

Oča. Tedaj se na dve strani postavite, pak
čujmo, gdo kaki vzrok svojega menu — zdenja —
umisla ovadi — pove. — Ti Dragotin počni: za-
kaj ima strom ostati?

Dragotin. Zato, ker lepi sad nese, ino ker
je naj beržej na celem otoku jedini.

Ljubor. I vsej je star, ter ovoča — sadja tako dolgo več ne nese!

Dragotin. Kako ti to veš? Vsej je le troho izgnil — perhek, ino dosti takših stromov vidimo, pak predse dolgo sad neso.

Tehomil. Trebalo je le, da bi Robinson mnogo vejčic — grančic s toga stromú na druge debela bil cepil, ino bi lahko dosti krušnih dreves imel.

Stanislav. Kaj li pak mu kmalu izrastó? gotovo štiri leta mino preden ovoče nesti počno.

Prostirad. Pak li ni boljše, da bi ladjico imel, ino drugoč med ljudi prišel, nego da bi rude — skoz na ostrovi sedel, ino drevesni kruh jedal?

Dragotin. Ano, ko bi ladja kmahu gotovo bila! S čem pak drevo podere, ino s čem je izdolbe, dokler le kameno sekuro ima?

Ljubor. Sékaj le dolgo v nje, če bo voljen ino poterpežljiv, si to predse izkonja.

Stanislav. Pak vsej še tude plaht — jader — vetril ne ima! Kaj li ze samo ladjo začme?

Tehomil. Z veslom si mora pomagati!

Milica. Ano! to bi lepo šlo! Kaj li ne veš, ko smo pri Travemindu na izhodnem morji bili, ino se je plavcu — veslarju — grebcu veslo zlamalo, kako bi skoro po nas bilo? Vsej jo otec pravil, ko bi se to zlamano veslo ne bilo še potrebovati moglo, da bi nas drugi veslar sam jedini ne bil k zemlji dovezel — pripeljal.

Ljubor. To pak je bila velika ladja, ine je bilo na njej osemnajst ljudi! Če si Robinson malo ladjičko ino dve vesli napravi, tedaj jo lahko sam ruda — veze.

Oča. Otroci, po tem vidite, da ta reč ni lehka za razsojenje. Kar ste tu povedeli, je tude Robinsonu moždane motilo; ino to rečemo reč razvaževati — pretehtavati — preudarjati, če premišljamo, ali bi bilo bolje jo učiniti ali pak ne učiniti. Od se dobe, kar je Robinson breze vsega pretehtanja — premišljenja v svet izešel, ino si potle izkusil, kolikor zlega — hudega je iz tega izvrelo — prišlo, si je, za pravilo — vodilo vstanovil, — postavil, da nikoli nigdar nič nikar ne učini, česar bi se pred modro ne prevažil — pretehtal — premotril. Ino tega pravila se je tude zdaj držal. Ko se je ob tem zadosti dolgo nameslil, je videl, da vse na sem — tem pitanji leži: Bilo bi li modro, malo pak bar gotovo korist — dobiček — užitek za vekšo pak vemdar negotovo opustiti? Ino tu mu je najpred na misli prišla básen od psá, kir je prek potoka bežé ino kos mesa v gobci nese, je izpustil, da bi ovo (meso), ktero je v tenji — vodi videl, dosegel, ino posle celo ničesar ni imel. Pak kmalu se je drugoč spomnil, kako gospodar — kmet čini; da naimer jeden del zèrnja v zemljo s tem upanjem zaseje, da bi si ga obilše — več dobil. Tega psa vsaki imenuje ne modrega kmeta pak razumnega ino previdnega; „kakši bi blizó v tem razložek bil“, si je Robinson pomislil.

Še nekoliko je to pretehtaval, ino pak k sebi pravil: Zaisto, pač res bo to tako! Tej pes je nespametno činil, zato ker se je le po svojih željah ravnal, pak si nič ni razvažil — pretehtal, more li to, kar je popadnoti hotel, tude gotovo

dosegnoti. Kmet pak pametno čini zato, ker si z gotovostjo upati mora, da več pridela, kakor je izsejal. Ni li to tudi z meno tako? je dalje pravil. Ni li verjetno, da ze skerbno marljivostjo to vemdar izpeljam, ino si iz tega starega dreveťa ladjico napravim. Ino če mi po sreči gre, ne imam li upanja, da si iz te žalostne pušave pomorem? Na odrešenje pomislivši, je kor bi trenol take radosti občutil, da je, se naglo vzdigši, ze sekiro skokoma k dreveti dirjal, ino tu hitro veliko delo začel.

Pak res če se gdo keda nevoljnega ino mudnega dela preime, je pač toto zaistino takše bilo! Tisoč drugih ljudi bi se kmalu po prvem têtji — sečenji odstrašilo bilo, ino to reč za nemožno — memogočno imelo. Pak Robinson, kakor se je bil jednog umenil, da se nikakošnji têtžkosti od pametnega predsevezetja odstrašiti ne da, je tudi zdaj terdno na tem ostal, da to reč izvede — izpelja, ako bi ga tudi ne vem kolikor času ino trudu stalo.

Ko je od rana noter do poldne brez prestanja delal, ino je tisočkrat bil v deblo tél — sekel, še ga tako globoko ni nasekal, kar bi le roko v nje vložiti mogel. Iz tega sôdite, koliko času bo potreboval, preden ti celi, dosti debeli strom podere, da bi iz njega ladjico naredil. Vide tedaj, da je to delo, ktero bo mnoge leta terpelo, je za potrebno uznal, da bi den poredno razdelil, ino si za vsako uro — godino gotovo delo odločil. Kajti da se je uže iz izkušnosti naučil, da pri delavnemu življenji marljivost nič tako ne pripomaga, ino je ne polehčuje, kajor redino pravilno razdeljenje ur

v s a k e g a d n e. Tukaj imate razgled, po kterem videte, kako je vsako uro obernol.

Ko se je razdenilo, je vstav, tekel k studencu, da bi si glavo, roke, persa ino noge umil. Ne imaje pak nikakše brisače — ročnika, je hitro domu tekel, ino v etem teku ga je zrak — vzduh osušiti moral. Posle se je oblekel, vstopil na verh nad svojo jazvino, odkodar je celi kraj pregledal, ino padnoč na kolena je opravil nabožno juterno molitvo, pri kateri nigdar ni na starše pozabil, da bi jih Bog obilno oblagodaril. Pak je pomolzel lamice, katerih si je počasoma jako čredo — stado zaredil. Jeden del mleka je shranil v klet, ino drugi del je za jed spotreboval — za zautrek použil. Pri vsem tem delu je berž čas kako uro potrošil. Potle se je ves ozbrojil — oborôžil, izšel ali kmalu na mesto, gder je strom stal, alipak, če je morje opadalo, najpervle na breg, da bi si gde kaj ostric za obed zebal. Po navadi so vse lamice za njim bežale, ino kedar je strom podiral, so se okoli njega pasle.

Ob desêtih je običajno tako sparno bilo, da je od dela nehati moral. Šel je vzpet na breg ali ostric iskat, ako jih rano ni nalezal, ali pak se kopat, kar je po navadi dvakrat za den činival. Ob jednajsti uri se je ze vsemi lamicami domu vernol, ino je drugoč pomolzel — podojil. Iz kiselega mleka je tlačil — stiskal sir, pak si je napravil čedni obed, naimer mleko, v katero je sira nadrobil, nekoliko ostric ino pol kokusovega oreha. Bilo je za njega dobro, da človek v teh gorkih krajinah, kakor v hladnih studenih — merzlih, nikar za polovico toliko hoti do jedii ne ima. Nič

menje je predse po mesu tóžil, ino naposled se ni mogel zderžati, da se je drugoč posredka lotil, kateri si je s početka zmislil, ino si je meso s tolčenjem perhal — perhčal.

Pri obedu se je s papigo igral ino obiral, ino ji kar bodi predrekaval, da bi jo nekoliko besed govoriti — oponašati naučil.

Stanislav. S čem pak jo je kermil — hranil — pital.

Oča. S sirom ino kokusovimi orehami. Krotke papige jedo naimer tude vsako naše jedilo.

Po obedu si je blizo uro v jazvini ali pak v senci počinol, ino papigo ino lamice vsegdar okoli sebe imel. Tu je včasih z dovoljno miseljo posedal ino k neumnim stvarim govoril; ravno kakor mali otrok — dete, kateri se ze svojo lilo — punco meni ino si misli, da ga lila razumi. Oj kako močno si je jega serdce želelo, da bi kateri živi stvari svoje misli ino občutke ovaditi — ujaviti mogel, da mu nekterokrat še na pamet ni prišlo, da se z nemimi — nerazumnimi zvereti razgovarja — meni. Ino ko je gda keda papiga to ali ono razumljivo besedo po njem zažlabodrala, mogel li je gdo od Robinsona srečnejši biti? Vsej si ni drugače mislil, nego da človečji glas čuje; je pozabil na ostrov, na lamice, ino na papigo, ino se je v misleah nasredi Evrope prebudil — očutil. Pak esá — etá radostna senja navadno ni trajala — terpela, nego kratek čas; hitro se je opet na svoje nevoljno ino pušavničko življenje upametoval, ino žalosten vzdihnol: Ubogi Robinson!

Od dvúju — od druge ure popoldne. —

Ljubor. Kako pak je vedel, koliko na uri — ob kolikih je, ker ni imel nijedne ure — godinke.

Oča. Ravnal se je po solnci, kakor to mnogi ljudje po krajeh delavajo.

Od dvuju tedaj po poludné je hodival k délu k drevesi ino celi dve uri dar do potu delat. Pak je drugoč béžal na breg, nekaj, da bi se drugič izkopal, ino nekaj da bi ostrice pobrál. Ostali dén je z raznimi opravili potróšil, tu je sadil tursko pšenico, ali pak korún, v tej nadéji, da bi, ko bo, drugoč ogenj imél, ga užil, zdaj je cepiče s krušnega dreveti cépil — kajti da se je tega bil zadnjič po dolgem premišljanji in čéstem izkušanjji tude resnično naučil, potle je drugoč te cepige zalival, ali pak okoli sadovnika — ovočnika — sadéža plot délal; ali pak je pred jazvino drevesca obrezával, ino s protjem tako prepletal, da bi s časoma vkup zraslo, ino iž njega lôba — lôpa — podsénje — besédka — (úta) bila.

K njega veliki žalosti na tem ostrovi naj deljši den ni bil nego trinajst úr, tako da se je ob sedmih večer uže mračilo. Moral je tedaj opravila, pri kterih je svetlóbo potreboval, pred le tó uro dokončati.

Ob šesti uri, če ni imel nič imenitnejšega pred rokama, se je izvekšega v junáckih — vitežkih igrah úril — vadil — obúčival — se je v boj-skih úrnosteh účil.

Stanislav. Kake pak so te igre?

Oča. Uril — učil se je v streljanji iz lokú ino v metanji s kopjem, da bi v sili ino potrebi, ko bi divjaki na — nj prišli, kterih še se je vseskoze hál, se braniti mogel. V jednom

ino drugem se je počasoma tako izučil, da je uotárčo — krôg, če je ravno menjša kakor tolar bila, skoro vseli zadél — ugodel — namèril. — Kakor hitro se je zmračilo, je opet lamice podojil, ino prav pokmetovski povečerjal, pri čemur so mu zvezde ali mésec svétile. Poslednjo uro si je za premišljevanje samega sebe odločil — odmènil. Ali se je posadil najviše na vérhu, gder je nebeški strop — nebez polni migljajócih zvéd nad sebo imel, ali pak se je pri večernem hladku po bregu sprehajal. Pak se je v misleh sam sebe tako le pitával — praševal: „Kako si dnešnji den opet prebil? Si li se spominal na Boga, tega dobrotljivega darovnika, kedar si jegove dare používal, kterih ti je dnes drugoč udélil? Ali je počutilo tvoje serdce ljubezen ino hvaležnost do njega? Si li imel na njega upaznost — zaupanje če te je kaj neprijetnega zadélo, a li nesi na njega pozabil, kedar si se radoval? Si li udúšil — udávil kmalu vsako hudo misel, ktera ti je pripádla, ino sléderno gerdó željo, ktera je v tebi povstala. Ino si li tako tude dnes v dobrem dalje napred prišel?

Gdar koli je jegovo serdce na te ino podobne prašanja z radostnim „Da“ odgovoriti moglo, kako radost je te imel, ino kako vroče je pél pesmo na čest ino hvalo velikega Boga, da mu je k dobremu činjenju svoj blagoslov udelil! Če pak je videl, da se celo tako, kor bi se spodobilo ni zadržal, kako grozno se je kesal — žaléval, da je jeden den svojega življenja izgubil! Kajti vsaki den je imel za izgubljeni,

kterega je kaj mislil ali činil, česar večer za dobro uznáti ni mogel. Ino toistokrat je pri čerki — čerti, s katero je taki den v svojem časoslovníku — kolendri pratiki na stromu poznamenal, vselej križek napravil, da bi na njo pogledne se na svojo pregrèho spomnil, ino se je prihodnič s tem skerbneje habal — varoval.

Glejte! ljubi otroci! tako je Robinson činil da bi od dne do dne boljši ino nabožnejši prihajal. Imate li tude vi terdno voljo, si tude svoje serdce popravljati, vam svetújem, da bi ga v tem nasledovali. Odločite si, kakor on, vsaki večer gotovo uro za premišljanje, če ste se tega dne vredno zaderžali ali činili, za kar bi pred Bogom ino svojo vlastno vestjo odgovoriti mórali, vpišite si to v bukvice, da bi se na to vseli upametovali. Tako boste den za dnem, kar on, boljši, ino tude den za dnem zadovoljnejši ino srečnejši.

Ko je oča to povedel, je vstal; ostali so se razšli po vertu vsaki posebi, da bi kmahu jegov dober nauk — svét izpolnili — svojo vést izpraševali.

Štirnajsti večer.

Robinson je tedaj kakor sem včera povedel tri cele leta jeden den kakor drugi den jednako živel. V tem času je stanovitno ladjico delal; pak kaj mislite kako daleko je skoz toti čas le s svojim delom prišel? Sterstnite se! do nine še ni niti polovice debla izdolbel ino gotovo še ni bilo bo li to délo, ko bi si tude še več prizadel, po treh ali štireh letih dokončati mogel?

Pak vemdar je z voljo delal, kajti da druga delati ni imél; ino ker si je tako ustanovil — odločil, je nekaj zmirom delati móral. — Jednog mu je naglo pripadlo, da je uže tako dolgo na ostrovi, ino da bo posihdob malo kam inam prišel. To pač ni prav, si je pomislil, da se iz boječnosti dalje ni pustil — podál; ino da potá od jednega kraju k drugemu ni vážil — vágal. Gdo vé, kaj na drugih mesteh za svoj užitek naideš?

Tako pomislivši, se je kmalu gotovil, da se drugega dne za jutra na pôt poda, ino še tega dne je vse krêdu pripravil. Rano je na lamico živeža nalóžil, ker bi ga na štiri dni došlo, je na se vzél vso zbròjo — orôdje, ino v Božjo ohranbo se izročivši je z veselím sérdcem izšél. Boje se pak divje zveri se je gostemu lesu — gozdovi — gôši vgibal, ino se izvekša bregu deržal — ob morji šel. Pervi den se mu nič imenitnega prigodilo. Šel je skoro tri mile, ino s čem dalje

je prihajal, s tem očitneje je videl, da je ravno tó kraj, ko se je na njem usadil — uselil, na celém otoku najpustéjši. Na veliko mest je našel strome s sadjem, kakega še nikada ni videl, ino je smel upati, da ga kakor zdravo ino vkusno jelo lahko užije. Med drugimi je tude našel papirno drevo ko iž njega skorje *J a p a n l j a n j e* lepi papir, ino prebivanci na ostrovi *O t a h a y t i* lepo tkanino za poletno oblačilo delajo.

Tega dne je *Robinson* boje se divje zveri črez noč na drevéti preležal, ino za svitanja drugoč dalje šel.

Jedva pak je kôš pôta prišel, je bil uže na kraji — koncu ostrôva v poldenji — južni strani gdér je zemlja na mesteh peskovita bila. Ko pak je dalje ino po drugi strani iti hotel, je najednor obstál, kakor da bi grom v njega udàril, je obledél kakor stena, ino se je ves trésel.

Dragotin. Pak zakaj?

Oca. Uglédal je — česar se ni tukaj nadel — človečke stopinje v pésku.

Tehomil. Te toga se je tako ustrašil — lékl? I vsej ga je to le imelo potešiti — poveseliti!

Oca. Vsej res da, ko bi se bil nadévati — úpati mogel, da je to takov človek, kateri bi do njega ljubezniv ino kakor brat bil, ino kateri bi mu v sili pomagati ino streči gotov — pripravljen bil. Pak v etem hipu si ni mislil inace, nego da vidi stopinje groznega človečjega neprijatelja — divjega Amerikana, kateri ga kakor ljudojedec — pesjan vzteklo popadne ubije ino zežrè; kajti je slišal, kakor tude vi to veste da so tedar — toistokrat na *Karajbskih ostroveh* ljudojedci bili.

Prostirad. Te se je pač ustrášiti — léknoti móral!

Oča. Bilo bi pak predse bolje ino modreje, ko bi se bil od mladosti navadil, da bi se nikáke, bodi si tude naj vekše nevarnost tako ne strašil, da bi ob razúm priite mogel. In to vam je vsem, moji mili otroci, lahko, če si le za časú prizadévamo, da bi zdravi ino silni — močni na telesi ino na dúši bili.

Dragotin. Kako pak to učinimo?

Oča. Tako, ljubi Dragotin! če si prizadévamo, da bi si z delavnostjo, zmernostjo ino kolikor le mòremo s prostim življenjem svoje télo otôžili — ožilavili — ukrepili — uterdnili ino si nepokvarjeno dušo, s čednostjo ino strahom Božjim proti vsakterim premenam osode — sreče ozbrojili — oborožili. Ako se tedaj naučite, da bi po našem izgledu v zmernosti, zdravih prostih ino nepokaženih jedi uživali, mlaskačič — sladčič pak se ino drugih slastnih reči kakor jadú — strupú habali — varovali, če boste pred lenóbo — lenem postópanjem kakor préd kužno rano teléasa ino dúše utékali — bežali, ino kolikor vam le koli moč zalega — dohája zdaj z glavo z branjem ino premišljevánjem — ino zdaj drugoč z rokami delali; če se boste pogostama vadili, da bi gde kaj jako prijetnega, kar bi sicer radi imeli, ino tude lahko imeli, dobrovoljno opustili: neprijetno pak, ino kar se vam čez vse soperstavi ino grozi ino pred čmurn bi se lahko uvarovali, milo radi prijéli; če boste gledali, da bi tuje — ljudsko pomoči kar najmanje potrebovali, ino si rajši sami z vlastnim razumom ino vlastno močjo

pomagali, si svetovali ino se tako nepotrebnih skerbi sprostili — osvobodili; ino potle če si prizadevate, da bi si skoze svoje celo življenje veliki zaklad — naj boljše blago dobre vesti ohranili, ino se tōdi ljubezni ino prijazni našega vsegamogočnega ino najdobrotljivejšega nebeškega Očé zagotovili — udeležili — tedaj bodete, preljuba moja dečica! zdravi ino krepki na duši ino na telesi; pri vsaki osodi — prigodi, oberni se na katero koli stran, ostanete mirne ino upokojene môti, zato, ker boste tedar celo prepričani — presvedčeni, da vas nič sresti — zadeti ne more, nego kar na vas toti premōdri ino ljubezni polni Bog k vaši resnični blagosti dopusti.

Naš Robinson, kakor vidimo, še se v stalosti — stanovitosti ktera je na strahu Božjem — na bogoboječnosti založena, ni tako izučil — navadil, kakor je k upokojuju — umirjenju ino blaženosti jemu trebè bilo. Pak naj beržej je temu bil ti vzrok, ker je te nekoliko let zaporedoma pokojno brez vse nevarnosti in brez hudih prigod živel. Kajti, otročki! pomnite si to tehtno — imenitno resnico! — prepokojna misel ino varnost skazi človeka, stvori ga plahega ino boječega, ponavadi tude malovrednega; ino zatore je to pravo dobrota od Boga, če včasu sopernosti ino nevolje nad nas pošilja, ktere morajo moči našega telesa ino duše k delavnosti prigenoti — privedi, ino našo môt z vajejem pokrepčati.

Robinson, kakor ste slišali, je, ko je človečke stopinje zagledal, stal, kakor od groma omamljen. Ze strahom se je oziral — ogledaval, z veliko ozkostjo posluhal, ino ko je le listje za-

šustnolo, ves zmočen dolgo ni vedel, kaj početi. Pak vzdignovši se je bežal, kakor bi ga gdo gnal, ino ni imel ne toliko serdčnosti, da bi se le oglednol. Pak nanagloma se je nad nečim zavzél — ostermenel, ino od ztrahu ino groze užasnol — se prestrašil. Uglédal je — pripravite se otročki, da bi se ne uplašili te grozne nesreče, v kakovo ljudje prihajajo, ako brez izučanja — vaj ino vzdelanja rasto, ino nikogar, gdor bi je k dobremu vel — peljal, ne imajo — ugledal je mesto, gder je zemlja okrog izkopana, ino posredi od ognja izpaljena — izžgana bila. Okoli ino okoli so ležale — da mraz po meni gre — da v meni pogomezi, ker to reči moram — lebanje — buče človeških glav, rôke, noge ino druge kosti iz človečjih teles, ko je ž njih meso ožerto bilo.

Vsi. Pak od koga! od koga?

Oča. Od ljudi; pak vsej nikar! le od stvari ljudem podobnih, kateri so v taki toposti — sirovosti ino poživinjenosti izrastli, da jih, tako kakor divje zevri, niti ogabljivost — gnusljivost niti smilečna ljubezen do ljudi, da bi svojih pobitih bratov mesa ne jedli, zderžati ni mogla. Kakor sem vam uže povedel, so tedar na karajbskih ostroveh divji ljudje prebivali, ko so je Karajbe ali ljudojede — pesjane nazivali — imenovali ino to zaradi tega ogavnega — gerdljivega običaja — navade, ker so vse svoje sovražnike, ko so jih v bojeh živih polovili, ubili, ino je skakajoče ino popevajoče pekli, ino ukrotno — ljuto kakor gladovni volci zžerli.

Milica. Fuj! to so gerdi ljudje!

Oča. Jih nečlovečke nravi — vade — običaje

mila Milica, si pristudimo, pak teh nebogih ljudi ne, kajti da za to ne mogo, ker jih niše ni učil niti izobražal. Ko bi ti tako nesrečna bila, ino se med temi ubogimi divjaki tude bila narodila, bi gotova bila kor oni naga, divja ino neumna po gozdeh — leseh begala, — letala; bi si bila lice ino telo z grudko mazala; bi ti bili uha ino nos prepehnoli — prederli, ino bi se bila nemalo pobahavala, ki bi v njih ptičje perje, lupine polževe ino druge reči vteknene imela, ino pri takših nečlovečjih godovinah svojih divjih staršev ino zemljakov — krajanov bi bila ravno tako vesela ino potešena — uradovana, kakor sedaj, ko boljših jedil uživaš. Veselite se tedaj, radujte se ljubi otroci! ino zahvalite Bogu za to, da ste se od nravnih, razumnih ino po človečki mislečih roditeljev narodili, kateri vas lahko k temu nagnejo, da bode te tude vi nravni, razumni ino človečki misleči, pak omilujte to grozno nesrečo naših nebogih bratov, kateri še zdaj v zverinski divjoti ostajajo.

Prostirad. Kaj li so še gde takšnji ljudje?

Dragotin. So Prostirad! pak daleče od nas. Otec nam je to minolo zimo čtel — brál iz lepega cestopisa. Tam so prê — vê, — boj še zdaj tako divji ino ukrotni ljudje, da človečko meso jedo.

Oča. Tada j drugoč k Robinsonu. Od tega grozljivega gledališa je spešno — hitro oči odvernol; hudo mu je prišlo, ino bil bi omedlel, ko bi si priroda — нрав — natura s silnim davljenjem — dergnenjem — bljuvanjem ne bila pomogla. Kakor hitro je polehčanje čutil, je bežal kar je mogel, da mu je jegova zvesta lamica jedva do-

hajala, pak vemdar je za njim tekla. Od velikega strahu je bil tako zmočen, da v pobegu niti se ni na njo spomnil, ino sliše za sobo topot, si drugače ni mislil, kor da divji môž za njim hiti; zato je v najveksi ozkosti svojo poslednjo moč napêl, da bi pred njim utekel. Tega pak še ni bilo zadosti: tude zbrojo — orožje, kopje, lôk ino tude kameno sekiro, ktero si je predse nad vse tehtati — važiti imel, je od sebe spometal, da bi mu na uteku — vbégu zmotnjave ne delali. Pri tem tude na pot ni pazil, ino se je zdaj sem ino zdaj tam ugenol, tako da je naposledek, gde bi bil, ne vedel, v okrog je bežal, ino v uri se je drugoč na etem mesti, odkodar je bežati začêl, znašel.

Iznova se je prestrašil ino vžásel. Kajti ni znamenal — spazil, da je to ravno toisto mesto ko je je pred videl; imel je je za drugo gder bi divjaci bili, ko je pred njimi béžal, tude človečje trupla snédli. Tedaj še je hújše bežal, dokler zadnjič ni preohabljen — vnavljen omedlel ino kakor mertev na zemljo padel.

Ko tako leže nič ni od sebi — za se vedel, je lamica prišla, ino k njegovim nogam legla. K sreči je bilo to ravno onde, gder je pred zbrojo od sebe vèrgel. Ko je pak po času drugoč k sebi prišel, je vse v travi blizo sebe zglêdal. To ino kar ga je druga zadélo, mu je le kakor v senjah prihajalo, ni vedel naimer ne kako je sam niti kako je to vse sem prišlo tako je od strahú od umú prišel! — ob úm bil!

Opet se je vzdigel; ko se je pak ponekoliko spamétoval, se je pred vsem na orôžje—bra-

nivo spomnol, da bi je kor jedini posredek za svojo obrano hranil, pak je je s sobo vzêl. Nine — zdaj pak je takše medlôbe počutil, da ni mogel vêč tako spêšno — hitro, kakor koli ga je strah priganjal, bêžati. Tej celi den se na jelo — jed niti spomnol ni, samo pri studenci se je zastavil, da bi si žejo ugasil.

Mislil si je, da še lahko do svoje jazvine doide, pak ni bilo mogoče, pomalem se je zmračilo, ino imel še je dobre pol ure iti, pred ko je prišel k mestu, ko je je svoje poletne čertoge — palato — paláčo — dvor — grad imenoval. Bila je to lôpa — lôba — besédka ino zravno nje postráni okol — ograd, gder je nekoliko svojega stada — čréde varoval, zato ker je tam tučnejša paša, nego okoli njegovega prebitka bila. Na tem mestu je minolo leto ker je esú — tukaj menje muh bilo mnogo noči po léti preležal, ino zato je to lôpo — sên poletni grád imenoval — nazval.

Ker je tedaj zmegljen bil, ni mogel dalje iti ino akoravno si je mislil, da je v tej neográjeni seni — lôpi — úti ne malo v neváršini, je vendar v njej ostáti uménil. Pak jedva je od medlobe premožen — premoren — premágan ino še poln strašnih misli legel, se je opet tako ramno — zlo lêkel, ustrašil, da je čudo, da na mésti ni umèrel.

Dragotín. Za božjo voljo! kake čudne pri-godke da imá!

Stanislav. Kaj pak je drugoč bilo?

Oča. Čul je glas ravno kakor z neba kli-čóci: Robinson ubogi Robinson, gdé si bil? ka-ko sem priidêš?

Prostirad. I kaj pak je to le bilo.

Oča. Robinson od strahote splášen je odskočil, ino se kakor osika — trepetljika tresé, ni védel, imali béžati, ali ostáti. V tem še je jednor te beséde uslišal, ino ko je oči k temumestu obèrnol, odkodar je glas prihájal je spoznal — kaj mislite? da —

Vsi. I gdo bi pak to védel.

Oča. Je spoznal, kar bojazljivi skoro vseli spozná, če si le času k preiskanju vzeme, da gladko nikake pričine ni imél da bi se lékal — bál. Tej glas ni z neba prihájal, temoč z vejice na lôpi — séni, na kateri je jegova ljuba, papiga sedéla. Brez dvojne — somna se ji je doma uméruzilo, ino ker je uže nekolikokrati ze svim gospodem v sej lôpi bila, ga je tude zdaj tam iskala. Robinson jo je često te besede učil, ktere je tude govorila, ino zato si je je tude pomnola. Kako vesel je bil Robinson, ko je drugoč vzrok svéga prestrašenja izvédel. Roko po papigi vztegnovši, je na njo zaklical, ino tej krotki veseli ptič mu na palec skočivši, mu je kljunek na lice položil, ino stalno šebetal: Robinson, ubogi Robinson, gde si bil?

Robinson skoro celo noč od strahú ino skerbi ni spal. Rude — zmirom je imél pred očmi to grozno mesto, ko je je bil smotril — videl, ino se nikakor tem mislim ni mogel ubraniti. Ako strásti človéku razúm zaslepe, kako mu tè nemôdre ino kvarne reči pripadajo! Robinson si je za svoje ohranjenje sto posredkov zmislil, pak je bil, jeden od drugega nespametnejši. Med drugim — verimete li to? — je umenil da, kakor hitro

se razdeni, vse razdéne — razvalí, kar je bil si dosegamal tako trudno ino v potu svojega obráza napravil. Hotel je lôpo, gder je zdaj ležal, ino ograd pred njo stergati, ino lamice narazno vsakosebi razpustiti. Pak si je hotel svoj prebitek razoriti — razdréti, ino steno, ko je bil okoli njega iz dreves udélal, razmetati. Ino potle še je hotel cepnik s cepigami ino sadež zgubiti — pogubiti tako da bi na celim ostrovi nikar nič sledú ne bilo, da so tu keda človečje roke delale.

Dragotin. Zakaj pak le?

Oča. Da bi divji ljudje, prído li keda do tega kraju, niti znamenja ne našli, da bi tu človek prebival.

V teh nepokojnih misleh ga zdaj nehajmo, kajti mu tako pomagati ne maremo, ino ko se sami, na svoje varno ložko položimo, dajmo z veseljem dobrotljivemu Bogu čest ino hvalo, da nam je v takovi zemlji se naroditi dál, v kateri med dobrunravnimi, ljubezvimimi, ino postrežljivimi ljudmi živimo ino se pred divjimi ukrotniki — grozovitneži nič strašiti ne imamo.

Vsi. Léhko — dobro léhko noč, otče zahvalimo ti, kar si nam dnes lepega povedel.

Petnajsti večer.

Vsi so se vzbudili zjutraj in otec je drugič počel:

Otroci, resničen je oni pregovar: Z dobrim svetom (ratom) čaj do zutra. Robinson nam je to tude poterdil. Vite da, kako nemarne reči so mu včera iz nezmernega strahu pripadle. Bilo pak je to dobro, da je to na drugi den odložiti moral; kajti ko se je razsvitalo, si je užé vse ináče razložil. Kar je včera za dobro, môdro ino potrebno uznal, je dnes za ničemno, blaznivo — neúmno ino nepotrebno imel. S kratkim, vse je zavergel, kar si je bil v naglosti uménil, ino k čemur je iz nezmerne strahu dognan bil, pak se je k néčemu drugemu razmislil, kar mu je razum odobrival — hvalil.

Jega razgled, ljubi otroci! vam v svarilo bodi da bi v rečeh, s kterimi se predléti — preležiti more, nigdar kmalu, kakor si kaj vmislite, nanagloma k temu ne prikročili — pristôpili, ampak rajši, če se koli dá, to do drugega dne odnašali — odlagali.

Robinson je zdaj spoznal, da je ti strah, kteri je bil včera pokúsil, prevéč prepét bil. Tu le sem užé tako dolgo, si je pomislil, ino še

nigdar ni divji človek k memu prebivališu prišel. Vse je to zadosti gotov dokáz, da tu na ostrovi teh ljudi ni. Kako verojetno je, da le keda keda sem — sé z drugega ostrova prehajajo, da bi veselice svéga junáctva — vitežstva slavili — obhájali, ino kervave gode imeli ino najberžej k ostrovu vseli le na poldenji strani pristano, ino dalje nikamor ne priido! Tedaj je opet veliki dokaz dobrotljivosti Božjega ravnanja, da sem jaz ravno v ti pusti krajini iz morja izveržen bil, ktera je za mene najvarnejša bila. Ino kako bi tedaj na Boga zaupovati ne imel, da bo še me delje hranil, ino pred nevárnostjo bránil ko so jega môdri ino dobri svetove ino sklepeve do sihdob tako očitni bili.

Tu se je sam, ostro svaril ino vádil, da je včera v tem ne modrem strase — strahu tako malo zaupnosti na Boga imel, ino poln kesu je padoč na kolena prosil, da bi mu to pregréšenje oprostil. Pak pokrepčavši se, je šel k prebilku da bi se k delu napravil ktero si je zdaj bil umenil. Hotel je naimer še nektere priprave za svojo vekšo varnost učiniti; ino v tem je res prav modro ravnal.

Kajti akoravno na božjo previdnost se zanašati moramo, da nas, če se po njegovi sveti volji živeti trudimo, v nikaki potrebi ne zapusti: tedaj predse sami nič zamuditi ne smemo, kar k naši varnosti ino srečnosti nekakor teknoti more. Zato nam je tude mili Bog razum ino vse druge dúšne ino telésne moči dal, da bi je k napredovanju — pospešanju svoje blaženosti obračali.

Pervo, kar je pred se vzel, je bilo to, da je nedaleko od sténe, ko je ž njo prebitek ograjen bil, gosti les gozd zagajil — založil, da bi skože — nj nigdor izdaleka jegovega stanovališa ne videl. Zatóre je počásoma do dvuju tisoču protov — šib s tega stromu, ko se kakor verba plemeni ino spéšno — hitro raste, nasadil, pak pač ne poredoma, temoč navlaš le kakor bodi sem ter tá, da bi se ne znalo, da je ta šumica delo človeških rok ampak kakor bi od sama sebe bila izrasla. Potem si je umenil, da iz jazvine prehod pod zemljo dar do drugega kraja verhú prekoplje takó da bi tode v sili, ko bi neprijatelje jegov grad prepádli ino oblegli, si življenje otéti mogel. To pak je drugoč bilo trudno ino mudno delo, ino se ve, da je tičas od delanja ladjice nehati moral.

Ko pak je kopal, je to prehodiše tako delal kakor če rudarje — rudokopci podkope zakladajo — délajo.

Stanislav. Kaj so to podkopi?

Dragotin. Povem ti! Rudarje najpervle rávno v zemljo kopajo, kakor bi studence delali, ino to imenujo rov, ino kedar nekaj globljeje priidejo, delajo poprečne prehode po straneh, ino je podkope imenujejo. Pak drugoč kopljejo rov ino drugoč podkop, dokler na mesto ne priidejo gder rude dobivati imajo.

Oča. Prav si mu to izložil! Kedar pak na poprek kopljejo, bi jim zemlja odzgora na glavo pádala, ko bi je gde kakor ne utérnili. Morajo jo tedaj če hočejo dalje delati, s hlodi — koli — stebri ino poprečnimi lemezi — drevesi podpreti,

da bi se dol ne sipala, ino tako je to tude Robinson delal.

Vso perst, ko jo je izkopal, je k steni nametal, ino jo dobro pohodil, tako da je počasu koti zid udelal, kateri je bil šest črevljev debel, ino blizo deset črevljev visok. Zde pak onde je nehal v njem malih dir ~ lukenj, da bi skož nje gledati mogel. Pak je tude shode — grednico izril, da bi po moti gor ino dol hoditi, ino svojo terdino, če bo keda trebalo, s tuda zidu brániti mógel.

Nine — njan — zdaj je pomislil, da je pred nenadejanim — naglim neprijateljskim napadenjem zadosti varen — okovarjen. Kaj pak li, ko bi neprijateljem pripalo, da bi ga oblegli?

To je za moglejivo — mogoče uznal ino zagadelo videl, da je trebe se tude na to pripraviti, da bi od lakote ino žeje k vdanju prisiljen ne bil. Iz te pričine je umenil, da bode bar vsej jedno dojno lamico neprestanoma na dvorci deržal, ino za njo stog — kopico sena nagromadi — vkup spravi, da bi jo le v naj veči potrebsini s čem kermiti imel, pak tude, da si sira, kolikor bo moči, ushrani, ino zalogo — pripravo sadovja ino ostric, ako bi se le dolgo deržati dale, od dne do dne omišlja.

Potle še mu je nekaj na misli prišlo, od čegar pak je prestati moral kajti je prevedel, da bi pri tem preveč času strošil. Mislil si je vrélec — vrutino — vrelčino — izvirek — vir ko je ne daleko od njegovega prebitka kloktal, ino potocem tekel skoze svoj dvorek vesti — peljati, da bi v čas oblege — obleženja tude z vodo o-

skérbljen bil. Bil bi vsej veliko gomilo prekopati moral, čegar jedini človek brez velike izgube časa izkonjati ni mogel. Zato je za dobro uznal, da bi tičas od tega namena pustil, ino se opet k delanju ladjičke vernol.

Tako je drugoč nekoliko let minolo, ino nič znamenitega se ni pripetilo. Pak posle se je namerila čudna prigoda, kakoršnja še dozdej — dar do nine — Robinsona na ostrovi ni zadela.

Jednor za rana, ko je nebna sapa lepa ino topla bila, ino je Robinson ladjico delal, smotri nanagloma grozni dim, kir se je visoko k višku valil. Zagledši ji se je lèkel — ustrašil, pri tem pak želečen izvedeti, kaj bi znamenal-pomenal, je kakor je naj hitreje mogel, na verh za svoj prebitek tekel, da bi vse bolje razvidel. Jedva je na verh prišel, je smotril v velikem vžasnenji berž pet čolncev pri bregu, ino do trideset divjih Amerikanov pri velikem ognji, kateri so plesajoče s ukrotnimi šalami v okrog skakali. Kakorkoli je Robinson na takši pogled — pozoriše pripravljen bil, je vemdar malo menjkalo — hibelo, da bi drugoč od ozkosti ino strahu ob vso pamet prišel. Pak tedar se je spešneje spametoval, ino ko se je uže z vekšim zaupanjem na Boga zanesel, je kmalu dol zlegel, da bi se, k potrebni obráni prigotovil. Vse orožje je na se vzel, ino na Boga terdno zaupuje je z junačko miseljo umenil, da bó svoje življenje, dokler mu moč dohaja, branil. Jedva da se je k temu razmislil, ino se v tem s kratko molitvo pokrepil, mu je pri serdci tako lahko bilo, da je drugoč serdčno po lezvici gor

izlezel, da bi sovražnike, kamo bi se obernali, z verhu pozoroval — váral — gledal.

Pač kako mu je serdce od gnévú ino groze v telesi tolklo, ko je očitno videl, da so divji Amerikani dva nesrečna človeka ize čolnka popadše k temu mestu, gder ogenj goreše, vlekli. Ni mogel inache misliti, ko da so ja k ubitju peljali, pak skoro je tude ugledal, da se v tej misli ni motil. Kajti ti ukrotnici so jednega vklenenega na zemljo porinoli, ino drugi padše na — nj so ga brez dvojne razrezavali, da bi ga k svojim grozovitnim godom pristrojili — pripravili. Tičas je drugi óznik stal pri tem groznem gledali, s strahoto čakaje, dokler tude na njega versta ne priide. Pak pazé, da se vsi ze svojim zaklanim tovarišem obavljajo, na njega pak posebne pazke ne imajo, se je, kor bi trenol se vzdigši s tem upanjem, da bi si življenje otél, v pobeg podal, ino pritisnol ravno tam, gder je Robinson svojo stajo — prebivanje imel.

Serdce Robinsonovo je radosti, nadeje, strahu ino groze najednog napolnjeno bilo, ino lice mu je zdaj kakor roža zaerdélo, ino zdaj kakor na mertvečkem truplu obledélo; radosti ino nadeje, ker je videl, da eti, kir uteka, mnogo hitreje beži, nego kateri ga gone; pak proti temu strahu ino groze, ker je spazil, da se vsi k njegovemu prebitku nagibljejo. Med tem so pak še na poti imeli mali morski zatok — zaliv, kateri je nesrečni óznik, hotel li je neprijateljem iz rôk niti, prebresti imel. Pak jedva da je do njega pribežal, je brez vsega pomišljanja po glavi ve — nj skočil, ino ji s takovo hitrostjo, s kakoršnjo je pred bežal,

preplaval. Dva jegova preganjavca, ko sta naj bliže njega bila, sta za njim plavala, drugi pak so se k svojim strahovitnim veselicam vernoli. Robinson vide, da ga niti v begu, niti v plavanji dostignoti — doseči ne moreta, je nad tem imel serdčno veselje; kajti esej — toti se je uže k njegovemu prebitku bližal, ona pak še nesta neti do pol morskega zatoka preplula.

V etem hipu je Robinson toliko hrabrosti dobil, kolikoršnje še do sih dob v sebi ni počutil. Iz oči se mu je isknilo; serdce ga je gnalo, da bi nesrečnemu prispel — pomogel? pak zgrabil je kopje, ino več se ne razmišlja je tekel z verhu, ino k hipu je bil med vhačajcem ino jegovim stigavcem — preganjavcem. „Stoj!“ je s upornim ino prediravim glasom zavpil, iz germovja izskočiv; stoj!“ Ubogi ôznik se oglednê je bil od strahu kakor izumljen, ko je na Robinsona poglêdel, kateri je bil ves v koži zagaljen, ino bolje gôšni spaki, kakor človeku podoben; pak ni vedel, ima li pred njim na kolena podnoti, ali pak se v pobeg izpustiti.

Robinson pak z roko pokinov mu je dal na zrazúmenje, da mu k pomoči priide, ino se je kmalu k njegovima prenasledovnikoma — preganjavcema bližal. V mali dobi je prišel k prvemu tako blizo, da ga je s kopjem dostiči — doseči mogel. Ino kmahu se upenši, mu je kopje tako silno v nago telo vtékel, da se je po prvi rani na zemljo zvalil. Drugi, ko je blizo sto krokov — stopinj zade bil, je se pozastavivši, hitro šipico — strelo vzêl, ino strelil po Robinsoni, ravno ko je on v njega kopje metnoti hotel. Šipica

je Robinsonu ravno k serdцу vletela — pak k veliki sreči tako slabo, da se je od koženega jopiča, kakor od bernje — železnega oklopa odbila, ino mu ni kvaru stvorila.

Za to pak mu ni času pustil, da bi drugič strelil; ino k njemu priskočiv, ga je s kopjem pregnal, ko je opet lôk na pinal. Ino tu še le se je po ôzniku ozèrel — oglêdel, ko ga je smerti rešil.

Toti ubogi je stal do zdaj v nadeji ino strahu na tem mesti, gder je Robinson na njega skričal, ne vede, ali se je to, kar je videl, za njegovo ohranjenje zgodilo, ali pak je rêd na njem, da bi tude smert stvoril. Pak junak — vitez opet na njega skričavši je z roko pokinol, da bi k njemu pristopil. Ustrašeni Amerikan je poslehnol ino šel; pak nekoliko krokov ide, je drugoč stal — še je bliže šel, ter opet z očevidno ôzkostjo ino koti prosé obstal. Robinson, kolikor je mogel, mu je dobro prijateljstvo na znanje daval, ino je drugoč z roko kinol, da bi le k njemu pristôpil. Učinil je tako, pak jedva je deset ali dvanajst stopinj šel, pak je vse^{li} z najvekšo ponižnostjo klekal, kakor da bi dokazati hotel, da mu zahvaljuje ino zvestobo prisega.

Robinson je tude kmalu ličino stergel, da bi mu človečko ino prijazno obličje pokazal; ino zdaj je on, se nič vèč ne razmišljaje voljno pristôpil, ino pred njim zemljo ljubal — celoval — kuševal, ino je jegovo nogo objemši si jo na svojo šijo — vrat kladel — del, kakor na znamenje, da hoče jegov rab — sôžnik biti. Robinson pak, kteremu je prijatelj ljubljajši bil, kakor sôženj, ga je ljubeznivo od zemlje povzdignol, ino, kakor koli

je le mogel, mu je gledal dokazati, da se od njega nič zlega, temoč vsega dobrega nadeti ima. Pak v tem se je drugoč nekaj prigodilo.

Jeden teju dvu Amerikanu, kteriga je Robinson, kakor si je mislil, k smerti prebodel, ni bil ubit, ampak le samo težko uranjen; ino zato se spametovavši, je trave natergal, ino rano zatal, da bi kerv zastavil. Robinson to ugledavši, je pokazal Amerikanu na njega, on pak je v svém jeziku nekoliko besed pregovoril, kterih Robinson sicer ni mogel razumeti; ker pak je po tako mnogih letih drugoč jednog človečki glas čul, mu te besede neso drugače, nego kakor mila godba — musika v ušeh pele. Amerikan tedaj vide, da ga Robinson ne razumi, je pokazal na njegovo kameno sekiro, pak tude na sebe, kakor bi mu rečti hotel, da svojega sovražnika dobije. Robinson, kteri človečje kervi nikakor ni bil željen, je vendar predse potrebo tega uznal, da bi ranjeni celo umorjen bil; podál je Amerikanu sekiro, ino oči proč odvernol. I oni jè hitro oddirjal, ino z jedno rano mu glavo dár do ramenu razténši — razsekši, ino se ze smehom vèrnovši je Robinsonu pred noge sekiro ino lebanjo svojega neprijatelja na znamenje hrabrosti — vitežtva z mnogimi čudnimi šalami položil.

Robinson pak mu je z različnimi znamenji oznanil, da bi ubitima loka ino šipice pobral, ino za njim šel. Amerikan mu je pak pokazoval, da se prede vsem trupli ubitu v pésku zagérnoti morate, da bi ostali Amerikánje, more da priidoče, ino svoja tovariša izkajoče, ju ne nalezli. Robinson je jegovo previdnost jako shvalil, ino

oni je pri tem delu tako uren — maren bil, da je sa četvért ure obe telesi zagernol. Ino potle sta šla, gder je Robinson prebivanje imel, ino tu sta na verh izlezla.

Milica. Pak otče! te je Robinson ubijec — umoritelj bil.

Prostirad. Vsej sta to le divjaka bila, ko ju je ubil, vsej to nič ne de.

Milica. Pak vsej sta človeka bila!

Oča. Bila sta — bila, Prostirad; divji ali vzdeleni, to nič ne razlôči. Samo pitanje je: je li imel kako pravico, da bi ta nesrečna ubil? Kaj misliš, Dragotinček!

Dragotin. Mislim, da je prav učinil.

Oča. Zakaj?

Dragotin. Zató kér sta bila vkrôtnika, ino ker bi tega ubogega Amerikana tude bila ubila, kteri ju še najberžej z ničim ni razžalil.

Oča. Kako pak je to Robinson vedeti mógel? Lehkič pak si je on smert zaslužil? Ktera sta ga gonila, sta lehkič bila prava posla od viših k temu postávljena. Ino pak, gdo li je Robinsona za sodnika nad njimi postavil?

Tehomil. Se ve, pak ko bi ju ne bil ubil, bi bila jegov grad ugledla; pak še tude ovim od njega oznanila.

Stanislav. Potle pak bi bili vsi prišli, ino nebogega Robinsona umorili ino sneli.

Oča. Nine ste na pravi kraj prišli, zavoljo svoje vlastne varnosti je to mórál učiniti, prav imati! Pak imamo li pravico, da bi zastrán ohranjenja vlastnega življenja drugega ubili?

Vsi. Da, imámo!

Oča. Zakaj?

Dragotin. Zato, ker Bog to hoče, da bi si življenje, kakor le moremo zavarovali. Hoče li tedaj gdo nas ubiti, je prav, če bode on sam ubit, da bi to nehati mòral.

Oča. Prav! ljubi otročki! taka obrána — branba je poleg človečjega zakona postave pravična pak — pomnite si to — le v tem jedinem prigodku, če čisto nikakega drugega posredka k našemu ohranjenju ni.

Imamo li pak priložnost, bôdi si da bi vtekli ali da bi nas drugi ohraniti — ovarovati — ubraniti mogel, ali pak da bi protivniku — soperniku, da bi nas ne gubil, napôtek — zmoto učiniti mogli: tedar je uráza — poguba jegovega življenja premišljeni ubój ino viša oblast ji tude tako kazni — (žtrafúje).

Ne zazábite se, ljubi otróci! Bogu zahvaliti, da živimo v taki zemlji, gder gospodska za našo várnost takó dobre posredke čini, da je med sto tisočami ljudi malogda jeden prisiljen, da bi pravico obrane v silni potrebi rabiti — upotrebovati móral.

Dnes tedaj bode užé dosti.

Šestnajsti večer.

Ko so se drugega dne večer drugóč vsi zbráli ino po navadi vpili: „Le od Robinsona!“ je oča jegove znamenite prigodke tako le dalje pripovedoval:

Kar bi se z Robinsonom, ljubi otroci dalje lahko zgodilo niše ni védel. Kar ste včera slišali, je z ohranjenim Amerikanom izlezel na verh za svojim prebitkom; ino tam smo ga nehali ne vedoče, kaj še se ž njima zgodi. Dosihčas še je bil v veliki nevarnosti, kaj ti kaj li je bilo gotovejšega, kakor to, da se divji Amerikani po kervavih godeh za svojima tovarišema pusté, ino ôžnika, ko jim je bil všel — perhnol, poišejo? Ino učinijo li tako, ali se ni bilo bati, da Robinsonovo prebivališče naido, ze silo je dobodó — dobijo, ino njega z ohránjenim vréd ubijo.

Robinson na to pomisliv, je ostermenil; ino stoje naj više na verhu za stromom, ino gledé izdaleka na ogavno, veselico ino skakanje divjih vkrotnikov, si je na nóti — urno razvaževal — raztehtaval, kako bi naj bolje udélal, ima li ubegnóti? ali pak se v svoj grad pobrati? Da pak je na Boga, varuha nevinosti — nedolžnosti pomislil, je dobil tóde moči ino sêrdca ino kmalu si je umenil, da v grad poide. Lezel je tedaj,

da bi ga Amerikánje ne uglédali za nizkim germovjem dar k lestvici ino svojemu tovarišu znamenje dáv je ukazal, da bi ravno to učinil. Ino tako sta oba k jazvini zlezla.

Divji Amerikanec je s počudavanjem oči izvaljeval, ko je tako ugodno ino porêdu napravljeno prebivališe uzèrel — zaglêdal, kajti kar je živ ni nič kaj tako lepega videl. Ravno takó mu je bilo, kor kedar ÷lovek kteri še kar živi, iz vesí ni prišel, pervokrat v krasne ÷ertoge — palate — gospodske hrame priide.

Robinson mu je razumeti dal ÷esar se od njegovih ukrotnih krajanov — rojákov boji, ino pak mu tude na znanje dal, da je pripravljen, svoje življenje si do poslednje kaplje kervi proti njim braniti. Divjak ga porazumevši, se je serdito zamračil, ino sekíro, ko jo je še s popretki — pogrožnjami proti neprijateljem obrnol, kakor bi je k boju klical, da bi s tem svojemu otemniku — ohranbu dokazal, da tude jemu serdčnosti — hrabrosti ne menjka, ino da se jim junácki braniti hoče. Robinson je pohvalil jegovo vitežkost, mu dal lôk ino kopje, kajti jih je nagleu uže več bil naredil, ino ga je postavil na stražo k mali diri, ko jo je navlaš v steni pustil sam pak se je tude na drugem kraji steni, ves oborôžen, na stražo postavil.

Prebitek tako varujoče, sta blizo celo uro stala. V tem uslišita izdaleka divji krik mnogih glasov, ino sta nemalo zastrašena bila. Oba sta se h terdnemu boju prigotovila, ino jeden na drugega kivajoče, sta si sérdce dodavala. Pak po mali dobi je bilo tiho, iznova pak drugoç takši

krič, ino se je sicer uže mnogo bliže razlegal, pak drugoč je vse utihlo. Najednor pak —

Milica. Otče! priidejo li, jaz ubežim!

Prostirad. Aj poide uže gdo pak bo taki bojazlivec!

Stanislav. Le poterpi Milica! Robinson bo se branil, to me nikar ne stara.

Milica. Boste videli, da ga usmertijo!

Oča. Najednor pak sta dosti blizo uslišala jeden grobi glas, kateri je skoz germóvje strašno donel, ino se ob verh odbijal. V to dobo sta se naša junáčka bojevnika pripravila, ino tetivi napêla, da bi temu gdor se prvi prikaže, šipico v sêrdce vsula. Oči so se jima od serdnátosti iskriale, ino njih nesta iz tega germóvja spustila, odkodar se je eti strahovitni glas razlegal. —

Tu je otu naglo prejenjal — prestál, ino vsi molčáho čakajoče, kaj bo jim dalje dravil. Otec pak je molčal. Naposled so vsi pitavili zakaj bi dalje ne pripovedoval? na kar je on odgovoril, rekoč:

Drugoč vam priložnosti ponujam, da bi se své žêdosti — želje skročevati učili! Mislim da ste vsi zlo želéčni izvedeti, kaki konec je oni strášni boj vzêl, ko je našemu Robinsonu nastajal ino jaz vam tude če hočete, od njega povem. Kaj pak, ko bi dobrovoljno od toga upustili? ko bi svo žêdost premogli ino do jutra počákali? Vsej imate svobodno — prosto voljo, govorite, hočete li, ali ne? Hočemo! Hočemo! so z jednim glásom skričali ino s spokojeno motjo do drugega večera čakali — ždáli.

Tičas so, preden so k večerji šli, po navadi delali ino se razgovarjali od reči ktere so jim k ponaučenju bile. Nekteri so koške pletli, drugi vervi — prevézke — krôtili — sukali pletli, ino še drugi risali malo terdinjo — gradec, ko so jo kterege dne na dvoru staviti hoteli ino otec še je le drugega dne odsoda, gdér je prenehal, tako le dalje praviti jêl:

Robinson ino jegov drug — tovariš, vérli junak, sta, kakor smo včera čuli, k obranbi pri-gotovljena, dar do večera stala, pak nesta naj-menjega več niti slišala. Naposled jima je v pamet prišlo, da so divjaki najberžej videče, dá bi zahman iskali, drugoč v čolnke vsakali, ino se domu vernoli. Zložila sta tedaj oba orôžje ino Robinson je nekaj ize svega hramca za večerjo prinesel. Ker se je pak prigoda, ktera je v pri-namerkih našega ljubljenciča izvlasti znamenitna, v petek priključila je umenil, da to ime svému Amerikanu da, ino tako ga je potem zmirom P e t k a imenoval.

Robinson še je le zdaj utegnol, da ga bolje na tenko poglêda. Bil je dobro izrašen mladi člo-vek blizo dvajsti let star. Imel je kožo načerno — černkasto ino lesknato, vlase černe, dolge, pak nikar kodravih kakor je Zamorci imajo, nos kratek, pak ne razpleskel ustnice male ino zobe bele kakor slonova kost. V ušesih je imel rázne lušinke polževe ino pérje ino se je zato kor se je videlo ne malo zdel. Drugače je bil nag od glave dar do pete.

Jedna iz naj lepših Robinsonovih čednosti je bila sramežljivost — stidljivost. Kakor koli je

zlo lačen bil, je predse si najpervle času vzêl, da bi za svêga nagega gosta ize stare kože krilo — zastiro izkrojil — urezal, katero mu je s prevežčičem na bedrah obvézal. Pak mu je dal znamenje, da bi prisedel, ino š njim večerjal. Petek tako bomo tude mi tega divjâka zanapred imenovali, se približav z naj vekšo spočtljivostjo ino hvaležnostjo, je pred njim na kolena padel, ino glavo na zemljo pripognov je kakor pervokrat nogo svojega odrešnika na njo položil.

Robinson, kateri je užé davno po drugu ino prijatelji tožil — hrepenel, je v sercu take radosti počutil, da bi ga rajši bil obimal ino ljubil; pak pomislivši, da bi za svojo vlastno varnost dobro bilo, da bi si novega gosta ino prijatelja, kterega nravi — cene — vrednosti, povage — tehte ni znal, nekoliko času v mejah — granicah spočtljive poddanosti — podložnosti zaderžal, kakor bi mu po dobri pravici šla — slišala, ter je pred njim koti kralja igral, ino od njega sôženjsko pokoršino žedal — tirjal. Zato mu je porazumeti dal, da ga je sicer pod svojo ohrano prijel, pak s to pogodbo, da bi mu ve vsem poslušen bil, ino tako da mora vse činiti ali pak nehati, kar mu on, kakorti jegov gospod ino kralj ukázati ali zapovedeti ino prepovedeti za dobro uzna. Pri tem je rabil — vpotreboval besedo „kazik“ s katero divji Amerikani svoje najviše vladavce ali carje imenujo, kakor se je Robinson upametoval, da je to ime negda čul.

Petek je po tej besedi vêč nego po vseh znamenjih menjenje svojega gospoda razumel, ino na dokaz, da je s tem zadovoljen, je nekolikrat

besedo kazik na glas opetoval — povtoril — ponovil, pri tem za Robinsona pokazoval, ino mu drugoč k nogam padel. Celi, da bi dokazal, da dobro ve, kaj kraljevska oblast znamena, je kopje popadoč ino je svojemu gospodi v roko dav jegov ertec si na svoje perse priložil, kakor bi rečti hotel, da se mu s telesem ino življenjem pod njegovo oblast padava. Te mu je potle Robinson kakor dostojni veljak po prijateljski roko podal, na znamenje sve kraljevske milosti ino ukazal, da bi se posadil, ino ž njim večerjal. Pettek je poslehnol, pak le na golo zemljo k njegovim nogam sedel, gder je Robinson nekaj više na dernu sedél.

Glejte, otroci! na eti ino podobni način so pérví kraljeve — carjeve na sveti postali. So môži bili, kateri so z modrostjo, močjo ino sérdčnostjo nad drugimi iznikali. Ino zato so ti le k njim prišedše žedali — prosili, da bi je pred divjo zverino, ktere je iz prvočasu več bilo kakor zdaj, ino pred takovimi ljudmi, kir so jim hotili krivico delati, ze svojo močno roko bránili. Naproti tomu so obljubili, da jim bodo ve vsem pokorni, ino da jim od vsega dobitka ino zemeljšnih pridelkov vsako leto nekaj odložé, tako da bi si živeža dobivati ne morali, ampak se samo za podložnike očinski starali ino skerbeli. Taki dár, kateri so podložniki svemu kralju davati obljubili, so nazvati imenovali dáčo — dán. Tako se je začela kraljevska oblast, tako tude dolžnost — poslužnosti pokorsine ino podložnosti jednemu ali pak večim osobam, pod katerih ohranbo so se drugi utekli.

Robinson je tedaj nine zares kralj bil, le samo da je nad jednim jedinim človekom, nad nekoliko lamicami ino pak nad papigo kraljeval. Jegova kraljevska svetlost se je pak k svojemu poddaniku tako poniževati račila, kakor je le jega dostojnost dopustila. Ko pak je po večerji bilo, so Jih najmilostljivejša Svetlost narediti račila, kam bi kateri lečti imel, ino so za dobro uznali, da bi Jih poddanik — kateri je nine tude Jih prvi državski svetovnik — minister ino dvorjanin — ključar — komornik, vojvoda — polkovodec ino cela vojska, posteljnik, naj višši dvorski konjušnjani — maršal ino gradoderžatelj bil — še ne hitro v Jih jazvini, ampak v kleti spál, kajti da je Robinson pomislil, da bi modro ne učinil, ko bi svoje življenje ino skrivni prehod iz jazvine nováku upati imel, kterege zvestobe še ni izkusil, ino zato tude za voljo njega ni bil brez skerbi. Zato je Petku velél, da bi mervo séna v klet vnosil, ino si tu postlál, Jih Svetlost pak so k svoji veči varnosti vse orôžje v svoje čemnate — ispe — sobe odnesli.

Pak so račili prede vso državo priklad — razgled — izgled ponižnosti ino pohlebnosti na sebi dati, od česar moreda kar je živ, nigdor ni slišali. Vi se nad tem počuditi, ino bi tega lahko še ne verjéli, ko bi vas ne uistel — ugotovil — uréšnil, da se od toga v letopisih kraljevanja našega Robinsona z uvidnimi besedami bere, ino da je to užé davno celemu svétovi znano. Verimite li pak, da je Robinson, samoderžec — močnár, neobmejeni — neograničeni kralj ino vladar na celem ostrovi, gospod nad

življenjem ino smertjo vseh svojih poddanikov, pred Petkom, vsej je na to z očima gledal, službo kravarice opravljal, ino na dvorku ze svojo kraljevsko roko lamice doжил, da bi svojemu najviššemu dvorjānu — ministru, na kterega je poslé to delo preložiti umenil, pokazal, kako bi je prihodno konjati — oprávljati imél!

Petek še do zdaj ni vedel, kaj bi to, kar je od svega gospoda delati videl, znamenati imelo; kajti on ino vsi jegovi rojaci ze svojim slabim razumom še neso na to prišli, da bi mleko od živine zdrava ino zaživna jed bilo. Še niddar ni mleka okusil, ino je zato, ko mu ga je Robinson k okušenju podal, nad njega prijetnim vkusom ves užasno! — ostermel. Po vsem tem, kar sta tega dne prestala, sta oba po spanji ino počinku tōžila. Robinson je tedaj svojemu podložniku ukazal, da bi spát šel, ino tude sam je to učinil. Pak ni pozabil, preden je ulegel, Bogu z goréčnostjo zahvaliti, da je tega dne nevarnost od njega odverno!, ino človéckega pomočnika mu poslal.

Sedemnajsti večer.

Ljubor. Zdaj Robinson gotove, več opravi, nege pervle, kajti da pomočnika ima.

Oča. Delje ino delje, otroci, zmirom bolje poznate, koliko je človeku družtvo koristno ino koliko vzrokov imamo, da bi Bogu za to hvalo ino diko davali, da je hrepenenje po družtvu ino obhodu z drugimi v nas tako globoko vcepil.

Pervo, kar je drugega dne Robinson s Petkom predsevzel, je to bilo, da sta na toisto mesto šla, gder so divjaci pred tem dnem svoje ukrôtne vitezne — junačke gode imeli. Na poti sta najpred prišla k mestu, gder sta od Robinsona ubita divja Amerikanca zagrebena bila. Petek je gospodi pokazal na to mesto, ino je očitno na sebi znati dal, da bi s hotjo ti mértvi trupli izgrel ino si iž nju obed ustrojil — napravil. Pak Robinson serdito na — nj pogledne je kakor gnev — jezo ino ostudo — gursnost na sebi pokazal, ino kopje z grožnjo — poprétkom povzdigné, mu je dal izrazumeti, da ga kmalu prebodue, ako še se keda človéčko meso jesti opováži — podstôpi. Petek zrazumevši to pogražnjo, se je s pokorsino volji svega gospoda podvergel, da si ravno zapopasti ni mogel, kako pričino bi imel, da mu slast brani, od ktere da bi gnusna ino ogavna — nesklutna bila, celo nič ni vedel.

Potle sta došla k mestu, gder so divjaci o-
genj — vatro imeli. Robinson je od groze oter-
nol — ostermel. Tu so kosti ležale, onde po ko-
seh ožerto človečje mēso, pak na mesteh je zem-
lja okervávljena bila. Robinson je od tega žalost-
nega gledališa oči odvértoti moral, ino je Pet-
ku ukazal, da bi vse na kup zmetal, jamo izko-
pal, ino te ostánke ukrôtnosti — grozovitnosti
jega zemljakov zagrebel, ino Petek je tako učinil.

Med tem toga je Robinson v pepeli zvésto
grebel, če bi v njem kaka iskrica — škindra ognja
ostala; pak zastonj! ves je izgasnol. Nad tem se
je močno razžalostil; kajti ko mu je Bog tova-
riša poslal, ni želel ničesar z večim hrepenén-
jem, kakor — da bi ogenj imél. Ko je tako ze
sklopljeno glavo stal, ino žalostno na izhladli pe-
pel gledal, je Petek nekoliko na — nj glede, mu
nektare narazumljivi znamenja dal, ino naglo se-
kiro popadoč je kakor strela v les — gôšo — čé-
so — gozd — šúmo — hosto dirjal ino Robinsona
stati pustil, kateri ne vedé jegovega naména, se
je le nemalo temu ubégu počudil.

„Kaj je to?“ je pomislil, s čudovanjem za
njim glede. Moreda te tej nehvaležnik zapusti,
pak še ti sekiro vzeme? More da bo tako vkro-
ten da si tvoje stanovališe, osvoji, pak še k zad-
njemu te svim ljutim krajanom — zemljakom izda?
— „Malovrednež! Malovrednež!“ je zavpil, ino
nad tako nezahvalnostjo od gnevu razpaljen je
kopje zgrabil, da za izdajcem pobegne, ino jemu
zabrani, da bi svojega hudobnega namena izpel-
jati — izkonjati ne mogel. Uže se je v beg po-
dal, v tem pak je Petka uglêdal, kir je, se opet

vračaje, skokoma tekel. — Robinson je odrevenét obstal, ino k svemu začujenju smotril — uglêdal, da dozdevani izdajec gerst — pregerše — pergiše suhe trave gor derži, ino da se iz nje kadi. V tem se je vnêla — užgála; Petek jo na zemljo vérgši je priložil še več suhe trave ino nekaj hoste, ino Robinson je kor bi trenol k velikemu veselju videl da jasni ogenj polje. Ino kmahu je porazumél, zakaj je Petek tako naglo odbegnol, ino od radosti kakor brez sebe mu je okoli vratu padel, ino ga z vrôčnostjo objemši, je v misleh tisočkrat za odpušenje prosil, da ga je brez vse pričine v podzrenji — somnu imel.

Tehomil. Gde pak je Petek sej ogenj vzêl?

Oča. Bežal je s sekiro v lês da bi si s suhega debla dve dérvi utêl — vsêkel. Umel ji je tako čerstvo ino dobro ob jedno drugo tréti — dergnoti da ste se v hipu zapalile. Pak je tleče dervo urno v travo zaobalil, ino ker je hitro bežal, od tega se je trava v begu plameuem vnêla — razpolêla.

Hotimir. Tu se mi Robinson drugoč ne ljubi — poviđi — dopade.

Dragotin. A zakaj?

Hotimir. Zato, ker je Petka podziral, v podzrenji imel — dolžil, kakor da bi neveren — nezvest bil, akoravno k temu nikakšega vzroku ni imel.

Dragotin. Vsej pak bi lahko resno bilo, česar se je Robinson bojal, ino tako je treba bilo, da bi si pred njim v skérbi bil.

Hotimir. Le dobro me razumej Dragotin! da mu podtika, ko bi Petek nezvest bil, mu za zlo

ne vzemem! niti tega, da je za njim bežal, da bi ga prestregel, ko bi gde kaj zlega proti njemu naklepal, kajti ta previdnost do še neznanega človeka je res potrebna bila. Pak to le mu zamerim, ker je to podzrenje kmalu za gotovo imél, da se je svoji strasti premoči dal, ino od gnevu užgan se na to nikar ni spomnil, da bi Petek le predse nedolžen — nevinen biti utegnil. — Naša neupnost — somnljivost — somnež — podperljivost do drugih ne ima nikoli tolika biti, razve ko bi nam bila jih nezvestoba dokazana. V dvojnih — pohibnih primerkih imamo nigdar najhujše, temoč vseli — vse krati naj boljše sôditi.

Oča, Dober nauk! Pomnite si ji, otroci! ino se ga deržite.

Robinson tedaj, kaker sem pravil, je od veselja kakor brez sebe bil, ker se je Petek opravičil, ino ker zdaj drugoč ogenj ima, po katerem je uže tako dolge tôžil, ino brez njega biti moral. Dolgo je s potešenjem na plamen gledal, ino se ga ni mogel zadosti nagledati. Pak vzemê žerjavi ôgelj, je k ôtlini tekel, ino Petek ž njim.

Ino rôčno je v kuhinji razdelal veliki ogenj, nekoliko koruna k njemu pridél, ino je kakor šipica — strela k stadu po mlado lamico fuknol — perhnol, ktero je zdaj ubil, kožo ž nje stegnol — potêgnol, ino meso razsekav četvârt na razenj napêhnol — nateknol. Petek je mórâl obračati.

Kar je Petek pečenko obračal — obračâše, je Robinson vsekél kos persnine ino jo dobro izprav v pisker del. Pak je olupal nekoliko korunov, ino vzeme gerst — pést tursko pšenice, jo

je med dvema kamenema na moko — meljo razmél — razmenol — razterel, oboje na mēso vergel, ino kolikor trebaše, na to čiste vode nalil. Tude ni pozabil troho soli prideti ino je lonec k ognju pristavil. To sta iméla jélo, kakegar Robinson gotovo za osem lét ni okusil! Lehko si pomislite, kako so mu do njega želje šle.

Petek vide te priprave pač debelo gledaše, kajti da ni mogel preumeti, k čemu bi vse to bilo zato si tude ni mogel razmisliti, kaj bi voda v lonci pri ognju delala? Ko je pak Robinson nekaj dobe v jazvino odešel, ino je voda v piskru vreti začnola, je z glavo vertel ino se veliko čudil, od česa bi se ta voda najednor pogibavala; ino ko se je s klokotom varila ino kipela, mu je ta neumnost pripadla, da je v njej lehkič zver, ktera jo tako naglo pogibavlje ino ji to zabraniti hote ino jo zgrabiti, da bi vse vode ne razburkala, je roko hitro v pisker vteknol. V tem hipu pak je tako močno zakričal, da se je skala v jazvini zatrésla.

Našega Robinsona je velika ôzkost ino strahota napala, ko je grozni krič uslišal, kajti v to dob si drugače ni mislil, nego da so divjaki tu ino uže Petka derže! V strahu, ino da je pri tem na svoje ohranjenje mislil, si ni vedel drugega svetu, nego da bi po skrivnem prehodu, ko ji je pod zemljo imel, utekel, ino si tóde svoje življenje uhranil. Pak kmalu je ti namen drugoč zavergel, po vsi pravici si za sramoto jemaje, ko bi svega novega prijatelja v nevarnosti zapustiti imel. Nič tedaj ne pomišljaje, je iz jazvine izbegnol s térdnim predsevizêtkom, da se mu za

Petka, da bi ga iz rok ukrotnikov opróstil, ne bo niti kri niti življenje dati mililo.

Svetoš. Tako se mi ljubič — dopadeš, prijatelj Robinson!

Oča. Izbegel je tedaj s sekiro; kako pak se je začudil, ko je uzerel — videl, da je Petek sám ino kako nespametno z groznim vpitjem v okrog skače, ino oči čudno preobrača. Dolgo je stal kakor omàmljen, ne vede, kaj ima od toga soditi dokler mu ni Petek s znamenjemi, svoje nesreče izložil, da si je roko nekaj oparil. Robinson je pač imel kaj dela ž njim, da bi ga drugoč upokóžil — utóлил.

Da bi pak vedeli (kar je Robinson še le k leti izrozumel, ko je užé Petek naimer ž njim lahko romonil — govoril) zakaj je zavoljo take maličkosti tako grozen hrup delal, ino se tako čudno deržal, vam najpervle povem, kar si neumni ino v svoji mladosti — junosti neizučevani ljudje mislijo, če je gde kaj sréte — zadéne, ino vzrokú tega zapopasti ne moró — mogó.

Takši ubogi, sprosti ljudje si ponavadi mislijo, da je gde kateri nevidljivi duh temu vzrok, česar zapopasti ne morejo, ino menijo, da bi to ti duh po ukazu gde ktereга človeka to naredil ko bi mu v službo podveržen — podrabljen bil. In takega človeka, od ktereга si mislijo, da nad jednim ali večimi duhi gospoduje, nazivajo v r a ž - n i k a — volhva — čaróvnika, ali če je žena, v r a ž - n i c o — volhvico — čaróvnico.

Če, postavim na razgled, nebogemu neúmnemu selaku — kmetovi konj ali krava naglo krepne — cercne ino ker on vzroka te bolezní

ne ve, mu berž v misli prihajajo one glupe — blaznive misli, da je čarovnik ali čaravnica v vesi, kateri je jegovega konja ali kravo ovražil — očaral — mu naredil.

Milica. Ah veste da, vsej je to tude naša Ljubuša istila — terdala, ko je krava najednog menje mleka dávala.

Oca. Pazi tedaj, mila Milicka, na to dobro, kar še vam nine od te vražnosti — povere povem, da bi to vbogo devko drugokrat iz blodu — zmôte izvesti mogla.

Ako tedaj takovi preprosti ljudje v ti vraži — prevéri — paveri veze — teče, se berzo hinjavski lestljivi ino brez božni goluf — zapeljavec naide, kateri si jih neumnost ino pavernost k svému užitku — koristi oberne, da bi si penez iz njih izšálil. Takši mamež je v blôdu — zmôti poterdi, doda, da to je tako, pravi, da imajo prav, da je to govedo zares očarano; da je to v njegovi moči; dajo li mu bar toliko a toliko penez ali drugega blaga, da je drugoč tega očaranja — narêjenja sprosti — osvobodi, ali pak da čaravnika ali volšvico prisili da bi od toga pustil.

Nemôdri ljudje tako učinijo, ino rotivec — zaklinavec hudih duhov (tako tega hinca — ukanjávca imenújo) zato različne — razne glúpe glúme — sleparstva — prazdne one dela. Zgodi li se potem, da se živinče okoravno po goli nagodi opet zazdravi, te prisegajo, da je po pravici očarano, pak od tega môdrega môža ali (kakor temu kanjuhu rekajo) drugoč osvobojeno bilo. Če pak se govedo iztegne tu ovi môdri môž tisoč izgóvorov vé, s kterimi ljud — ljudstvo —

polk omámi, za česar voljo to zaróčenje — zaklinánje brez njega dolgú nikakega tekú ní imelo.

Sčem glupejši so ljudje, s tem bolje se na take kvarne pavere zanášajo. Ino lahko si mislite, da jih je posebno pri divjih ljudeh naj več. Vse, česar ze svim glupim razumom zapopasti ne mogo, pripisujejo hudim — zlim duhom; ino ravno to ti je tude bilo, nad čemar je Petek tako močno kričal. Nigdar še naimer ni zlišal ino ne izkusil, da se voda kuhati dà; tude nikedar ni počutil, kako da toboli, če se rokau vrelo vodo vtekne pak zatóre tude ni mogel nikakor zapopasti, odkoda ta pregrozna bolest — bolečina prihaja, ko ga je napala, kakor hitro se je vroče vode dotekel. Terdno je tedaj veril, da se to s čarami a vražami deje, ino da je jegov Gospod čarovnik.

Tedaj, otročci, pripravite se k temu, tude vam bo se gde keda kaj takšega prigodilo, da ne boste vzroku dognati — iztražiti — iziskati mogli. Videli boste mamiče — mameže ino slepárje — glumnike, kateri ume prečudne reči delati, postavim, kakor bi ptiča v miš premenili, ptiča brez glave drugoč oživili, ino še več kaj takega; ino ko bi tude, ne vem kako dobro pázko iméli tega slepárstva vendar ne previdite. Ako bi vam tedaj gde kedar na misli prišlo; to ni možno — mogoče, to mora čarovnik biti! te se le na Petka upametujte, ino verimete, da se to vam kor jemu godi, da bodete iz napreúmnosti bodi kaj za črezravno — črezprirodno reč imeli, akoravno v resnici ni. Da bi vas pak še boljje poučil, vam gde keda nekteere slepárske kôske — glu-

me izložim, ino iz teh boste potle tude druge presoditi mogli.

Kakor sem pervlje pravil, je imel Robinson kaj déla, da bi ubogega Petka upokojil ino pregovoril, da bi drugoč k pečenju sedel ino je obračal. Posle je to sicer učinil, pak na toti pisker je stalno z grustljivostjo, ino pak na svojega gospoda, kterega je zdaj za nekaj druga, nego za golega človeka imel, z bojazljivo spočtljivostjo pogledával. Ino v tem svém zdenji še se je bolje uterdil, pokler je Robinson, koti Evropčan, belega lica — ličese bil, ino dolge ôse — ruse — baruse imél, po čemer je bil celo inače ner Petek ino jegovi zemljaci videti, kteri so načerneli ino brez ôsov.

Tehomil. Kaj li ljud v Americi ne ima ôsov.

Oča. Tako se je negda mislilo, da so tam môži od narojenja brez ôsov; zdaj se pak je iztražilo — našlo, da jih za to ne imajo, ker si je, kar jim rasti počno izkubajo — pukajo.

Ti čas se je polivka — juha skuhala, ino pečenka ino korun spekel. Robinson žlic ne imaje, je juhe v dva lončeka nalil, za se ino za Petka. Pak ni ga mogel k temu nagovoriti, da bi lonček v roke vzél, kajti polívko je za vražni napoj imél, ino se grozil, ko je videl, da Robinson lonček k ustam nagiblje ino to ovraženo — občarano juho pije. Pak pečenke ino korona je z veliko hotjo pojel.

Kako radost je Robinson imel, ko je drugoč tople ino zauživne jedi ukusil, si nikar pomisliti ne mórete. Pozabil je na vso revšino ino težave, kterih je minole leta zakusil, pozabil, da še zdaj

na pustem osrédku prebivlje ino si mislil, da se je zdaj v drugi krajini ali na sredi Evrope predramil. Tako božja dobrot rane našega sérdca, ktere je v nas k našemu dobremu urázila, ino ktere si mi v bolesteš za nezaceliteljne imamo — polagamo, umi čêstokrat v hipu z neúpano radostjo drugoč popolnoma uléčiti — uzdraviti! Da je pak Robinson najbérže se v poživanji teh novih božjih darov tude na jih darovnika z ljubezno ino hvaležnostjo spomnol, od tega se nam ni trebe méniti.

Po obedu je Robinson v kôt sedel, ino pre-mišljaj, kako je zdaj srččen. Vse se je izmenilo, ino vse mu je bilo ljubše. Ni bil vêč samotén; imel je druga — tovaruša, s kterim se sicer ni mogel pogovárjati še, pak vemdar dosti na tem da mu je k veselju ino k pomoči bil, imel je drugoč ogenj, ino v obilnosti vkusnih ino zdravih jedil, da se je po ljubosti dositega najesti mogel.

„I kaj li ti zdaj,“ je pomislil, „more branniti, da bi v radosti ino brez skérbi živel? Uživaj tedaj teh mnogih dobrot z nebes; poživlji ize stada — črede svoje ino zemeljskih užitkov — pridelkov, kar je naj boljšega, kajti da vsega zadosti imáš, ino nadomesti si zdaj, da v miru živiš, dobro ješ ino piješ, za to revšino ino silo, ktero si si pretečene leta izkusil! Petek tvoj za te déljaj; vsej je mlad — jun ino močen, ino to si si na njem zaslužil, da bi tvoj služebnik bil.“ Tako je Robinson mislil; pak stérsnol se je, ko so mu o tem druge misli prišle.

„Kaj pak li,“ — je pomislil, dalje — „ko bi vsa tá tvá blaženost drugoč konec vzêla? Ako

bi Petek umerel? Ako bi drugoč ogenj ugásel?“ Tega se je tako zgrústil, da je mraz po njem šel. „Pak kako bi le potle bilo,“ je dalje mislil, „ako bi se nemarnega življenja ino pak samopašnega privadil — priviknol, ino ne bilo bi to mogoče da bi opet v svo popredšnjo revšino ino stradanje vgrêznol, ino predse k temu primoran bil? Nad tem si je globoko vzdehnol.

Pak dalje še si je mislil: Čemu to posebno pripišeš, da si z božjo pomočjo mnogo slabost ino nečednost ze sebe odpravil, ko se te je pred térdno deržála? Ni li resnica, da izgola le samo delavnosti ino zmernemu življenju, k čemur si dar do nine — dozday siljen bil? ino zdaj bi hotel črez lenobo ino telésne razuzdanosti — slasti se v nevarnost podati ino ob zdravje telese ino duše, katero si si po zmernosti ino delavnost dobil, se opet pripraviti? Vari Bog!“ Takó pomisliv, se je vzdignol, ino po dvorku spéšno — hitro gor ino dol hodil. Med tem je Petek ostánke od obeda v klét znosil ino kakor mu je Robinson zapovedel, lamice molzt šél.

Pak Robinson si je drugoč tako le raztehtaval: Ako bi od esé dobé pokojno ino leno življenje vedel — peljal bo li tega dolgo, da bi na vso negdašnjo nevoljo — bedo ino na otčevsko pomoč ne pozabil, katero ti je mili Bog zmirom skazoval? Ali bi ne bil berž napuhnen — ohol, terdovraten — terdošijn ino boga prazden? I to je strášno!“ je zakričal, ino padne na kolena je Boga prosil, da bi ga pred tako gerdo nehvaležnostjo obaroval.

Še je nekoliko časa v globokih misleh bil pa je toto ravno vzveličavno predse vzetje ze serdčno miseljo stvoril: „Onih novih božjih darov bom sicer požival, pak vsakokrat z naj vekšo zmernostjo. Naj prostše jedi ako bi ravno lahko boljših imel, bodo vseli moje hrána. Svoje delo, tako kakor do sih čas, bom še tude posle rad ino neprenéhama vpravljaj da si ravno věč tako potrebno ni. Ve vsakem tejdni jeden den, ino to bobi sobota, ostánem pri sirovih jedeh, s kterimi sem se donine živil, ino zadnji dén vsakšega meseca tako na samoči prebávím — prebím — prebom, kakor sem ves pretečeni čas prebil; Petek pak tičas noč ino den v mém poletnem prebitku prebôdi.“

Ko je to hvalitveno predsevizetje učinil, je toliko radost počutil, kakoršnjo po navadi imevamo — imamo, kedar se silimo, da bi svoj razúm k vekši popolnosti privedli. V serdci je prevedel, kar ga vse dobrega iz tega čaka, ino je bil prav vesele môti. Ker je pak nestanovitnost človečkega sérдца, ino tako tude svojega znal, mu je pripálo, ali bi se ne moglo lahko zgoditi, da bi predse keda na to dobro napredvizetje pozabil. Da bi je tedaj rude — skoz — zmirom v pameti imel, je pomislil, da bode naj bolje če si nekte vidne znamenja udéla, ktere bi ga vsaki den na to spominale — upametovala. S tem namenom — umislom vzem sekiro, je nad diro — luknjo koder je v jazvino vhal, v pečini tote besede iztesal: **D e l a v n o s t i n o z m é r n o s t.**

Nu, otroci! nine vam dar do zaútra časi dam, da bi o tej réči, ko je v dogodkih našega

prijatelja teliko imenitna, ino vam k dobremu naučenju slúži, premislili, če pri tem kaj takega naidete, kar bi za svoje vlastno dobro posnemati — nasledovati mogli. Kedar se vzpêt snidemo, mi povéjte svoje menjenje ino jaz vam tude svoje menjenje ovádim — oznánim.

Osemnajsti večer.

Drugega dne so otroci zmirom med sobo šepetali, ino znati je bilo, da nekaj znamenitnega prednesti hočejo. Pak nič se ni moglo izvedeti, kaj bi to po právem bilo, dokler ni ura odbila, kedar je imel otec od Robinsona praviti. Te so se vsi stekli ino se okoli njega tlačili, tako da je prisiljen bil na travnik uteči, da bi ga ne stisnoli.

Oča. Kaj je? Kaj je?

Vsi. Prosimo, mili otče! prosimo!

Oča. Zakaj prosite? povejte po jeden drugem, da vas razumim! Ljubor, ti záčni!

Ljubor. Jaz ino Tehomil ino Dragotin prosimo, da bi se nam dovolilo, zautra ne obedovati.

Stanislav. Jaz pak ino Prostirad ino Milica prosimo, da bi jutre za zautrek ne imeli nego kôs suhega kruha, ino za večerjo nič.

Oča. Pak zakaj to?

Dragotin. Radi bi se tude učili sami sebe premágati.

Tehomil. Pak hoteli bi se vaditi, gde kaj gladu terpeti da bi nam keda težko ne bilo, ko bi stradati mórali.

Stanislav. Pak tude prosimo, da bi nam dovolil, jedno celo noč bedeti.

Oča. Pak k čemu to drugóč?

Stanislav. Lehkič se tuđe keda prigodi, da bi nas to nikar težko ne stalo.

Oča. To me téši — to se mi dobro zdi, ljuba déčica! da potrebo tega uznávate, da bi si nekaj prijetnega dobrovoljno pritergali, ino se, ko keda ináče ne bo, brez toga bi ti učili. To človečka na telesi ino na duši krepčá. Izidi se po vaši želji — žedosti, pak le s to pogodbo, da to prav radi — sami radi činite, ste pri tem pokojne móti, ino zravno rečete, ko bi vas to težko stalo.

Vsi. Nas to zaistino ne bo težko stalo.

Hotimir. Jaz bom se, vi mlajši, kakor vi, jutre večer postil.

Svetoš. Jaz pak z vami staršimi ne bom obedoval, ino po noči bom ze vsemi bedel.

Oča. Prav! Prav! — Vsej morebiti jaz na poti k dobremu sam jedini zadi ne ostanem? — Slišite, k čemu sem se jaz razmislil! Veste, da sem v junosti — mladosti zlo skažen bil. Davali so mi kavo ino čaj — tej, pivo ino vino piti. Iz same ničemurnosti — blaznovstva sem se kor mladenič tabáka privadil, sem ga dúhal ino puhá — šnofal ino kadil — pil — žgal — pražil. Vse to telo grozno slabi ino medli, ino iz toga nam toliko potrebšin naizvre, da nam vsako dob kaj menjka — hibi, ino dáva vzrok, da smo, nemoremo li tega imeti, nepoterpljivi — nevoljni. Čestokrat me glava boli pak bi me gotovo nikár, ko bi se od mladih nog ne bil toplih ino gorkih napojev — pijač navadil. To ino razgled našega Robinsona me je k temu nagnole — privedlo, da

sém si umenil, se vsega tega odreči. Od dnešnjega dne tedaj ne bom več tabaka niti duhal niti pihal; od dnešnjega dne ne bom več pil niti kave, niti čaja, ne vina pak ne piva olú, razve na svoj rojstveni den ino v nektere prazenike — svetke gder bomo družki — z drugimi vred troho vina pili, da bi se tude tega daru božjega veselili, ino darovniku za — nj hvalo davali. Toto obljubo veste da zadosti težko izpolnim kajti da sem užé star — ino tega davno navajen. Pak nehaj bo! s tem vèkšo bom radost imel, če to vemdar izpolnim. Tude ljudje bodo soperto mermrali; esejporečej, da sem Diogenes, kateri si je vse, česar k ohranjenju življenja tako prezlo ne treba, pri térgel, na izgled: v sodu je prebival, s pestjo si vode zajimal itd; ino ovi: da sem zamišljivec — težkoserdčen, ino da se mi dobro zdi, če se sam sebe trapiti mòrem. Tako ti dobri ljudje porekò pak ljubi otroci, kedar kaj stvoriti hočemo, kar je pred Bogom ino naša vlastno vestjo prav ino dobro, se nigdar ne pitajmo: kaj ljudje k temu porečejo? ampak nehajmo je, govoriti, kar hočejo mi pak činimo, kar za prav ino dobro uznamo.

Ino tude lekárje — zdravniki — vračeve — vračniki bodo z glavo nad meno majáli, ino mi ne vem kake nemoči — bolezní prerokovali, da si prizadevam da bi najednog na telesi ino na duši bolen biti prestal — nehal. Pak, ljubi otroci! imámo li to serdce ino to voljo, da bi se na pervlenji pot prirode — nravi obernoli, tedaj ne prašajmo vračev za svet — (rat), kajti da so sami od nje odstópili.

Menim, da bo dobro, če vam vse napred povem, da se iz mojega priklada — izgleda na-

učite, da človek mnogo more, če mnogo hoče, ino da se nijedna zla razvada v nas tako globoko ni vkorenila, da bi je, ako le resnično hočemo, z božjo pomočjo ne izrúli — premagali. Izpervega, moji otročki! bo tega vajeja, ko smo si je umenili, v zdéržljivostjo ino premaganji sebe zadosti, ino če to srečno pre stojimo, posle bo nam vsako drugo vajeje s tem ležejše. Tedaj pri tem ostane, vsaki učini to, k čemur se je zadovoljno razmislil, ino tako se opet k Robinsonu vernemo.

Zdaj je bil veliko srečnejši, nego kedaj pervle, kar je na otok prišel. Samo to veliko skérb je imel, ktera ga še je motila, da se najberžej divjaci drugoč vernejo, ino svoju umorjenu bratu poiskat priido, ino da te ž njimi drugoč kervávo bitvo — boj dobi. Na to pomisliv, se je ves strêsel ko bi ize sile vzpét človečko kerv prelitu primoran bil; ino za svoje življenje si je zravno ne malo v strahéh bil. Da bi tedaj sebe ohranil, se je dolžnost tega izkazovala, da bi kolikor more na svojo v lástno várnost mislil. Uže davno si je mislil, kako bi si iz svojega prebivališa malo terdino — pevnost — krepost — taber — grad napraviti mogel; dokler je sam bil, je videl, da se tega dela kratko nikar ne more lotiti. Zdaj pak, ko je pomoči imel, je lahko kaj takšega pokusil. Šel je tedaj najviše na verh odkodar je to celo mésto pregledel ino premislil, kako bi začnoti imel, ino berzo mu je to pripalo. Ni trebalo, ner da bi za spleteno steno okoli ino okoli prebitka nekaj širši ino globši prekop iz-

kopal, iz izkopane persti nasipe zdelal, ino prekop po straneh s koljem ogrادل.

Prostirad. A kaj je to kolje.

Oča. So derva — polena ertovite, ktere se pred tabrom — gradom — terdino gosto poleg sebe v zemljo zabijo, ino se sploh stakete ali palisáde imenújejo. — Tedaj dalje. V eti prekopje sklenol, da mali izvirek popeljá, ko je nedaleko proč od njegovega prebitka izviral, ino sicer tako; da bi pol tega potoka posredi dvorca teklo, da bi, ko bi ga lehkič neprijatelje oblegli, zádosti vode imeli.

Dosti težavno je bilo, Petku vse le s kazanjem na znanje davati. Med tem se je vemdar Robinsonu udalo, ino Petek je kmalu na breg bežal po različne nastroje — orôde za kopanje, naimer po polževe lušine, ino ploske ostre kamene; pak sta se oba déla poprijêla.

Lehko si pomislite, da to ni bilo nikáko rôčno delo. Prekop, če je imel k čemu biti, sta morala bar tri lakte globoke ino najmenje štiri lakte široko kopati, ino dolg je gotovo osemdeset pak vsej tude sto kročajev — korakov — krokov stopinj biti mogel. Ino k temu nesta imela nikákšega železnega orôda — nastroja, nikake motike ino nikakove lopate. Le pretêhtajte, kakó grozno móra to delo biti! Kolov sta potrebovala do štiri sto, ino glej, morala sta je le s kameno sekuro obtesati — obkresati ino zaertiti — ošpičiti; ino po resnici, to ni tako lehka réč! ino mimo toga sta od izviranjeka dar k prekopu morala skoro tude tako globoki žleb — strugo izkopati, po katerem bi vodo vedla — peljala, ino med iz-

virkom ino prebitkom še je gomila bila, ktere sta tude prekopati mórala.

Pak vse te težkosti neso Robinsona vendar odstrašile. Skoz zmérno ino vseli delavno življenje je tude pri vsakem imenitnem delu serdčnejši ino krepši bil, nego razmazani — omêkuženi ljudje, kateri so le v lenobi ino slasteh — nasladah — razkošeh izrêjeni, **Z B o g o m i n o s e r d č n o!** je bilo jegovo gezlo — pregovor, s katerim je vsako vekše delo začêl, ino vsej vemo, da od njega pred tude ni upustil, dokler ga ni dokonjal.

Ino tako je tude zdaj bilo. Oba, on i Petek sta vsaki den od božjega rana noter do noči s hotjo ino neprestanoma delala, ino začuditi se je bilo, kaj vse sta na den s temi ubožnimi nastroji opravila. K sreči je po dva meseca stalno taki veter vel — pihal, kir je divjim ljudem na Robinsonov ostrov priiti bránil. Ino tako se tude bati ni bilo, da bi v čas tega dela na njega planoli.

Med tem si je Robinson pri sem delu prizadeval, pomálem Petka svoje besede učiti da bi bar razumel, kedar bo kaj ž njim govoril; pak on je bil takò zapopadojočen — umen, da je v kratkem času dosti mnogo zapopadel. Robinson je to tako delal, kakor mi z vami, če vas nemški ali latinski učimo; pokazal mu je na to ali ovo reč, če je bila na očeh, o kateri je govoril, ino pak mu jo je na glas ino razumljivo imenoval. Če pak je o rečeh govoril, ko mu jih pokazati ni mogel, mu je je s zamenjemi izjašnjeval — razlagal da ga je Petek razumeti moral,

Na ti način se je Petek, pred ko je pol leta minolo, toliko naučil, da si je jeden drugemu svoje misli dosti jasno — razvidno povedeti mogel.

Tu je Robinson drugoč srečnejši bil! Dosle je Petek bil jegov nemi — mûti pomočnik, pak odsle resnični drug ino prijatelj, tu še je le daleče vekše radosti počútil, nego ktere mu je papiga ze svim nerazumnem šebetanjem naredila.

Petek je zmirom bolje dokazoval, da je mladenc zvesti ino dobrega serdca, pri kterim nikakše lesti ino hinbe ni ino videti je bilo, da svéga gospoda z najvéčo odkritostjo ljubi. Zató je tude on od dne do dne do njega prijaznejši bival da se je s tako ljubeznjo k njemu naklonil, da ga je pri sebi v jazvini spáti nehal.

Preden sta dva meseca minola, sta s prekopom okoli jazvini uže gotova bila, ino ker sta se zdaj za svojo varnost oskerbila, se jima ni trebalo véč tako bati, da bi divjáki na nja planoli. Kajti, pred ko bi kateri iz njih prekop bil prešél ino kole prelezel, bi ga lahko s šipicami do smerti ustréljala, ali pak z dolgim kopjem ubodala. Ko sta potem jednokrat Robinson ino Petek blizo pribregu na gomilo izlezla, odkodar sta lahko daleko po morji videla. je Petek v to stran bistro gledal, gdér je nekoliko zlo daljnih ostrovov ležalo. Pak je začnol najednor od veselja skakati, ino je razne prečudne šale — glume delal.

Ino ko ga je Robinson upital, kaj bi mu bilo na misel prišlo? je izvпил radostno neprenehama skakaje: Hejsa! Hejsa! Onde le je moja domovina! Tamde prebivljejo moji zemljaci! Ino

ker se je v licu razpalil, ino z očima iskril, ko je to pregovoril, je iz tega znati bilo, da do domovine veliko ljubezen ima, ino od žêdosti — želje gori, da bi ta drugoč prišel, Jegovemu gospodi to ni ljubo bilo, akoravno si je Petek za to ne male pohvale zaslugoval, ker svojo domovino črez vse zemlje, ino svoje prijatelje ino žlahto veliko serdčneje, nego vse druge ljudi ljubi. Robinson se boje, da bi ga Petek k volji svojim rojâkom sčasoma lehkič zapustiti utégnoł, je iskal ga tega izprašati ino se je dal ž njim v toto razgovârjanje iz kterega se počténega Petka še bolje znati naučite:

Robinson. Ali bi rad bil, ko bi drugoč med svimi krajanj — rojaki živel.

Petek. Oj se ve da! močno bi vesel bil, ko bi opet med njimi bil.

Robinson. Lehkič bi žnjimi vzbêt človêčje mêso jel.

Petek. Gotovo ne! poučil bi je pač, da bi v divjoti vêč ne živali, da bi zverinsko meso ino mleko, pak nikâr človêčjega mesa jedli.

Robinson. Kaj pak, ako bi tebe tude snedli?

Petek. Tega pak nikâr ne učine!

Robinson. Vsej pak človêčje mêso jedo?

Petek. Jedo, pak le ubitih neprijateljev.

Robinson. Lehko bi si pak ladjico udelal, na kteri bi se preplavila?

Petek. Ano, lahko!

Robinson. Tedaj si jo vdelaj, ino se k njim peljaj.

Petek si je oči sklopil, ino je žaloste bil,

Robinson. Kaj ti je, nad čem ti žališ?

Petek. Žalim se, da je moj ljubi gospod name hud.

Robinson. Da sem hud? Pak zakaj?

Petek. Zato ker me proč odslati hoče.

Robinson. Vsej pak si v domovino želiš?

Petek. Ano, pak vsej, ni li tam mojega gospoda, si tudi Petek ta ne želi.

Robinson. Tvoji zemljaci bi me za sovražnika imeli, ter me snedli; zato le sam idi.

Po teh besedah je Petek svému gospodi od boku sekuro iztergnol, ino mu jo v roko dav, je glavo nastavil, da bi mu jo raztnol — razsekkel.

Robinson. Kaj to pomeni — znamenja?

Petek. Da bi me usmertil? bolje je, da me usmertiš, kakor pak da bi me proč poslal!

Pri tem so ga solze polile. Robinson se pripogov mu je v narôčje padel ino rekel: „Ne boj se, moj mili Petek! Vsej tude jaz ne želim, da bi se keda od tebe ločil, ker te serčno ljubim! Kar sem rekel, je le zato bilo, da bi te izkusil, ljubiš li ti mene tako, kakor jaz tebe. Pak ga je drugoč obinol — objêl, ino si solzo obrisal, ko mu je od veselja iz oka priigrala — priderla. Ko pak je od Petka izvedel, da lahko ladjičko napravi, se je jako razradoval, ino vzeme ga, za rôko, ga je vedel na to mesto, gder je uže sam nekoliko let ladjico delal. Tu mu je pokazal deblo — ril, kterege še ni tretji del izdolbel, ino mu je povedel, kolikor času da je pri tem delu strošil. Petek je z glavo majal ino se posmehoval. Ino ko ga je Robinson uprašal, kaj bi proti temu imel, je odgovoril, da bi vsega tega dela ne bilo trebalo, ino da se taka klada — ril veliko boljše ino spešnejše z ognjem izdolbiti da. Nad

tem se je **Robinson** zlo razveselil, ino v hipu ni inace mislil, nego kakor da bi uže gotovo ladjico imel, se po morju vozil, ino k terdi zemlji, gder so Evropčanci, pristal. Serdce je od radosti v njem tolklo, ko je na svoje bližnje osvobojenje pomislil. Ino zato je sklenol, da se kmalu za času rano tega dela loti.

Stanislav. Zdaj bo pak skoro naša radost proč!

Oča. Kaka?

Stanislav. Ko bo ladjico imel, se berzo popelja; ino ko v Evropo priide, te nam otec od njega več praviti ne more.

Oča. Kaj li bi se nikar rad tega veselja ne odrekel, ako bi s tem ubogemu Robinsonu osvobojenje izkupiti mogel?

Stanislav. Aj rad, po resnici! le da se na to spomnol nesem.

Oča. Vendar pak gdo ve, kaj še se lahko prigodi, da delanje ladjice ino pak svoje potovanja drugoč odložiti morata. Bodoče — prihodne reči so negotove, premenljive, ino po navadi drugi konec zemljo, nego — kakor se nadejamo — upamo. Naša nadeja — upázen, ino ko bi se tude najgotovša zdela nas često lódi — ukanjava; ino zategovoljo je velma — zlo môdro, če se za časú k temu pripravimo.

Robinson, kir se je tega užé nekolikrat ize izkušénosti naučil je šel zdaj s **Petkom** domu, s tem dobrim namenom — umislom, da svojo vróčo žedost — svojo goréčo željo najmodréjšemu ino najdobrotljivejšemu Bogu izroči, da bi jo izpolnil, dokler boljše, nego — kakor on vé, kaj bi mu naj najkoristnejšega bilo. Ino tako mi, ljubi otroci! v podobnem prigodku učinimo.

Devetnajsti večer.

Ko so se drugi den večer drugoč vsi skupili — zgromadili, pak vesali ino dobre volje bili je oča k njim rkel: Otroci! kako vam je po postu?

Vsi. Dobro, prav dobro!

Oča. Vidite, jaz sem še tude živ, če sem rávno dnes le vodé ino mléka pil.

Tehomil. Ako bi treba bilo, bi še se delje postil!

Oča. Ni trebé, da bi se dolže postili; lahko bi to vašemu zdravju v kvar bilo. Hočete li pak, vam jaz drugo vajeje ponudim — naveržem — predložim, ktero bo ravno tako koristno.

Vsi. Hočemo! Hočemo! mili otče!

Oča. Dnes nas je vsaki zadosti učinil, posebno, ker še nekteri to noč bedeti hočejo. Pak hočete li resnično, da bi prav popolni ljudje bili, kteri so zdrávi ino kréпки na telési ino na duši, ino takó tude urni, da k dobremu svojega bližnjega mnogo, prav mnogo lahko pripomágajo: čujte, kaj učinimo!

Jaz vam bom bral spise starih môdercev, ko so bili učitelje onih slavnih ino preljubih môžev, kteri so se vam ko sem vam stare dogodke pripovedoval, tako močno ljubili — dopáli. V teh so ti nauki, ktere so oni môderci svojim učen-

cem davali, ino po kterih so jih učenci, je polnéce, tako dobri ljudje bili. Vsaki tejden vam jedno teh naučenj na deski napišem, ino vam je bom razkladal. Pak vam vseli rečem, v čem se vaditi imate, da bi se taki nauk lahko ino z veseljem polniti navadili. Res je da vam to také lahko ne bôde, kajti da se vi pogostama radovoljno razmisliti morate, da se mnogega vam mi-lega veselja odrečti, pak včasu nekaj grozno so-pernega terpeti hočete, da bi tode te dušne moči dobili, ktera nas ūrne čini, da vsako nedovoljeno željo v sebi potlačiti, ino vsako izgubo, uterpek ino vsako pomenjkanje z razumno dobromiselnostjo prenesti zamoremo.

To se razumi, da vam bomo mi starši ve vsakem tem vajeji predi hodili, ino da od vas nič ne pohóčemo, razve to kar sami učiniti moremo. Hočete li k temu privoliti?

Vsi so zakričali: Hočemo! ino so od radosti z rokami pleskali. V to dobo se je za nje uredila učilniča modrósti ktera se je izvlasti od drugih učilnic v tem lôčila, da so se v njej otroci le pol ure v tejdni učili, ino v tem, česar so se naučili, so se najmenje osem dni zaporêdoma po sebi vaditi mórali. — Zdaj tedaj drugoč od Robinsona! je otec rekel, ino je tako le dalje pravil:

Jaz sem vam otróci! včera večer povedel, da se čêstokrat naj gotovejša nadeja nagloma skazi; ino da se tude Robinsonu, kolikor koli si je mislil, da bo s kratkim rešen, celo lahko nepričakovana zmotnjava — napota nameri, ktera bi ga prisilila da bi še dolže onde ostal; pak také

se je tude res dogodilo, kajti užé drugega dne mu je ta zmotnjava na pot stopila.

Tega dne je opet nastalo dežnjevno vréme, od ktereга je Robinson skoz veliko let iz izkušénosti vedel, da vsako leto dvekrat, ino sicer vsegdar v čas ravnodenosti prihaja. Dokler je tej dežj šel, ino to po navadi jeden ali dva meseca tičas ni bilo možno kaj delati, ker je silno ino stalno bilo! Tude Robinson je čutil, da v ti krajin, če človek v tem času izhaja ino se zmoči, to jegovemu zdravju zlo na kvar priide. Kaj tedaj je imel činiti? Delanje ladjice je moral odložiti, ino tej čas v domačem delu prebiti.

Pač dobro je bilo za Robinsona, ko je to dežjevno vréme pripadlo, ino so dolge temne noči nastale, da je drugoč ogenj, ino če boljše, da da je tovaruša ino prijatelja imel, s katerim je lahko pri domačem delu ino v zaupnem razgovarjanji čas trošil — travil! Préd tém je te žalostne večere brez dela ino v temi sam strošit — straviti moral, nine pak je s Petkom pri svetilnici sedel, ali pak ne daleče proč od ognjiša delal ino se menil, ano nig dar mu ni bil dolgi čas, kir človeku veliko zadene.

Petek ga je učil različne maličkosti, s kterimi si divjiaci v svojih potrebah pomagajo; Robinson pak je njega drugoč druge reči učil, o kterih oni nikake znanosti ne imajo. Ino takó sta oba v umenji ino urnosti bolje napredovala — prospevala, ino z družko skérbnostjo in marljivostjo mnogo izkusnih kôskov izdelovala, kterih bi jeden ali drugi, ako bi samotén bil, narediti ne bil mogel. Tu sta tude obá prav spoznala,

kako dobro je to, da ljudje družki — vkuper prijateljski žive ino neso kakor divja zverina, ktera nerazumo po sveti teka.

Med drugim je tude Petek umel delati rogónice iz ličja ktere je tako čisto ino gosto pletel da je iz njih tude oblačilo — odevalo lahko bilo. Robinson se je tega od njega naučil, ino sta jih vkuper toliko nadelala, da jima je vsaki celo oblačilo imel. Kako se je pač Robinson radoval, da tega težkega oblačila iz tóghih — tér-dih ino neizdelanih kož več ne potrebuje!

Pak je tude umel iz vlaknja, ko je v njem kokusov oreh obaljen — ovit, ino iz raznih rastlin, ktere lenu podobno vlakno — ličje imajo, niti ino vervi — konopce — prevezke sukati, ino so bile mnogo boljše, nego ktere je dozdej Robinson delal. Iz niti je umel na izvlastni — posebni način ribičke mreže — séti vezati; ino to je jima bilo tako vgodno delo, da sta si marsikteri dolgi večer ukratila.

Pri tem domáčem delu je posebno Robinson na to gledal. da bi razum svega ubogega divjega prijatelja nekoliko osvetil, ino mu pomalem nekakor pravo ino potrebno znanost o Bogu v pamet vcepil — vprávil. Kakor slabo ino blóдно znanje o veri — neboženstvu je Petek imel, lahko iz nasledujočega razgovarjanja, ko sta je med sobo imela izrazumite.

— *Robinson.* Reci mi, prijatelj Petek, veš li pak, gdo je morje zemljo, zverêta ino tebe stvo-ril?

Petek. Aj vem! To je Tupan učinil.

Robinson. Gdo je toti Tupan?

Petek. Germélec — Germovnik — Perun!

Robinson. Gdo pak je toti Germelec?

Petek. Stari, oj stari môž, kteri je delje nego vse reči živ, ino grom dela. Je veliko starši nego solnce, mesec ino zvezde; ino vse reči k njemu „O!“ kličejo. (To toliko pomeni, kakor: Vsi ga vzivajo — na pomoč kličejo.)

Robinson. Prihajajo li pak kam ljudje v tvoji domovini, kedar umro — umerjejo.

Petek. Kako pak; k Tupanu priido.

Robinson. Gdč pak je on?

Petek. Na visokih gorah prebiva.

Robinson. Ga je gdo tam videl?

Petek. Niši k njemu gor ne priide, razve Ovakakove, (kar predpostavljene ali pak žërce — duhovnike poméni) kteri k njemu „O“ vpijo ino, kár je govoril, nam potle povedó.

Robinson. Pak je ljudem pri njem dobro, kedar po smérti k njemu priido?

Petek. Oj dobro, če so zde — tukaj mnogo neprijáteljev ubili ino pojeli.

Robinson se je lèknol — prestrášil tega gróznega blodu, pak je od se ure gledal, da bi ga v Bogu ino prihodnem življenji boljše podúčil. Učil ga je, da je Bog, nevidljive najmogočnejše, najmodrejše ino najdobrotljivejše bitje — bitnost — bivnost, da je vse, kar je, stvoril, ino se za vse stára — skerbi; sam pak ni nikoli začétka imel, da je povsode navzočen — pričen — pritomen, ino vse ve, kar koli mi mislimo, govorimo ino činimo; da dobro ljubi vse hudo pa sovraži — nenavidi — studi, ino da za toga delo tukaj ino onde v prihodnem življenji le teiste srečne učiniti premore,

kteri si ize celega serdca prizadevajo, da bi dobri bili.

Petek je toto imenitno ino razveseliteljno naučenje z veliko paznostjo ino počtljivostjo poslušal, ino si je globoko v pamet vtisnol. Zmirom več je iž njega izvedeti hotel, ino ker je Robinson ravno tako pri volji bil, ga učiti, kakor on, od njega slišati: je tedaj v kratkem času najglavnejše resnice vere — naboženstvo tako jasno ino k svojemu presvedčenju — prepričanju porazumel, kakor mu je je jogov učitelj prednesti umel. Od te dobe se je tude za najsrečnejšega polagal — déržal, da je iz svoje domovine na toti ostrov prišel, ino sam je to uznal, da je ljubi Bog pač le zlo dobro ž njim mislil, ko ga je v roke jegovih neprijateljev izdal, kér bi se inace z Robinsonom nigdar ne bil zeznanil. „Ino tako bi,“ je priložil, „bi tega dobrega Boga v totem življenji nikoli znati se ne bil naučil!“

Od esega času je Robinson svoje molitve vseli v navzočnosti — pritomnosti Petka opravljal ino serdce se mu je nad tem gibalo, ko je on z gorečo nabóžnostjo za njim molil. Ino nine sta oba živela takó radostno ino srečno, kakor koli dva ode vsega tovarišstva odločena človeka živeti moreta.

Takó jima je preminolo to dežjevno vréme da si ga celo v pamet nésta vzéla. Potle se je nebo opet počasoma vedrilo — jasnilo; burljivi vetrove so utihnoli, ino se dežjevni obláči — mégli razegnale. Robinson ino jega zvestí tovariš zdaj imaje čistše ino toplejše vréme, sta drugoč ležej oddihovála, ino nove moči dobivše, sta z veselo

motjo k delu prikročila — pristopila, ko sta si je pred dežjem bila umenila.

Petek kakor ti učitelj v stavljenji ladjice, je hitro začel ril — deblo izžigati — izpalivati. Ino to mu je tako hitro ino dobro od rôk šlo, da se je Robinson za tepca imél, ker mu tude tej posredek ni na pamet prišel. Pak vem dar je pomislil za svoje potešenje: „Ino pak ako bi mi to tude na misli bilo prišlo, vsej pak tega nesem mogel stvoriti, kajti da nesem nikakšega ognja imél?

Da pak vam povem na kratce, toto ladjico, ktere bi samotni Robinson morebiti nigdar, ali pak vsej bar za mnogo let ne bil napravil, sta z jedinjeno močjo za dva meseca dočista izgotovila. Ino tu jima posle nič ni menjkalo, razve plaht ino vesel. Petek pak se je jednega, ino Robinson drugega poprijel.

Stanislav. Kako pak sta plahto napraviti mogla, vsej je k temu platna treba?

Oča. Platna — pertú tkati véš da ni znal, niti k temu tkalčevskih statev — stolú ni imel; pak kakor sem vam pravil, je umel ténke rogóznice iz ličja delati, ktere divjaci vmésto plaht — jader — vetril rabijo — imajo.

Potle pak sta skoro najednog Robinson vesla Petek pak plahto dodelala; ino dalje nič ni mênjkalo — hibelo, nego da bi ladjico na vodo spustila.

Pak k nesreči je to mesto, gder sta jo izdelovala, nekoliho tisoč krokov — stopinj od bregu proč bilo, ino zdaj se je mórala gledati, kako jo tá pripravita. Da bi jo nesla, vlekla, ali

valjala, k temu nésta moči imela, kajti da je bila odviše téžka. Kaj sta tedaj činiti iméla? Tukaj je vzpet dobrega svetú trébaló.

Ljubor. Robinson je drugóč léhko takove droge udélal, kakar je je tedar imél, kedar je te iste velike kôsé pečine iz jazvine izvaljeval.

Oča. I spomnil se je tude na to, pak zdaj je pokúsiv jo vedel, da k temu neso, ino da bi najmenje céli mésec valjati moral. K sréči pak se je potle na drugi, ravno tako prosti posredek — pomoček upametoval, ktereга se tesarje ino drugi remeselniki rokodelci v Evropi pri odvaljevanji velikih též poslugújejo — uživajo — rabijo; ino to so valci.

Prostirad. Kaki je toti nastroj — orôd?

Oča. So derva podolgovate ino okrogle — kuljate, ino zato se tude lehkó valjati dajo. Podkladajo se pod téžo, ktero na drugo mésto preváliti hočejo, ino kedar to téžo le maličko premeknejo, se od sama sebe po teh valceh vali.

Robinson jedva to pokusiv, je k svojemu veselju ugledal, da se ladjica lehkó ino spéšno odváliti da. V dvema dnema je užé na vodi bila ino oba sta imela ne malo radost, vidéče, da je prav lehkó potrebujeta.

Ino tako zdaj nič druga ni bilo trébe, nego da bi se na pot — vožnjo pripravila, naimer da bi ladjico, kolikor je nesti mogla, z živežem založila, ino pak da bi se na pot, po katerem sta obá moč tóžila, podala. Pak kamo? Petek si je žedal — želed na ostrov priiti, odkodar je rodu bil; Robinson pak drugóč poničemur ni toliko tóžil, kakor da bi z ostrova k terdi — pevni zemlji

prišel, ino se ondeka ze Špannijoli ali pak drugimi Evropčani znašel. Petkova domovina je le blizo štiri mile, terda zemlja pak dvanajst mil daleče bila. Ako bi hotela naj pervle k oni plúti — se peljati, bi si bila nekoliko mil od tote zašla, ino tako sta se po pôti še vëče nevárnosti nadeti — upati mogla. Pak še druga zmotnjava jima je na pôti bila: Petek drugega pota ni znal, nego po katerem bi se v svojo domovino plaviti mogel; pot pak k terdi zemlji mu je bil izčistega neznán. Pak Robinson ji je kam ménje znati mogel, kajti da se po tem morji še nikoli ni vozil. Tu je tedaj dober svet bil drugoč kaj vreden!

Naposledek je Robinsonova želja, da bi drugoč med dobronravne ljudi prišel, vse téžkosti ino nametke — vgovore — sopergovore svojega tovaruša premágala. Ostala sta tedaj pri tem, da hitro za goda rano vse priprave za po poti učinita, ino, kakor hitro bosta ugodni veter imela, se v imeni Božjem k tej strani poplavita — popeljata, gder bi k brégu térde zemlje kakor je Petek menil, naj bliže iméla.

Pak tega je dnes, zadosti, kajti da čas imamo, da bi se tude mi k prebedenju te noči, ko smo si je umerili, pripravili.

Na to so se skupili — zgromadili — vkup prišli v stražnici, gder je mati uže različnega dela za nje pripravila, da bi celo noč bedé se s čem motiti — obávljati imeli. Vseli po dva ino vsaki iz njih posebe so se v vertu v jednom rogu postavili, ino črez četvert ure sta je drugoč druga dva pri polni straži z bobnjevanjem ino pis-

kanjem naméstila. Ino ko je ura odbila, so vseli nekaj sadja za počertvljenje pojedli.

To je bila krasna noč po léti. Na jedni strani je mesec svétel na drugi strani pak so oblaci vstajali, iz katerih se je stalno bliskalo. Pri tem je bila sapa po meri topla, ino cela priroda tiha. Drugi den rano so vsi pravili, da nigdar neso nijednega dne, ne rečem noči, z vekšim veseljem prebili, kakor toto noč.

Dvajsti večer.

Oča. Otroci! Robinson ino Petek imata na pôtu vse vkuper, ino tude dober veter. Pripravite se, da bi jima na veke slovo dali, kajti gdo ve, izvemo li ali pak čujemo li kedaj drugoč kaj o nju!

Vsi. (Z bolestjo — žalosljo vzdehnoče). O Bože!

Oča. Ko je Robinson ize svega gradù izešel, je na vérhu nad njim v misleh obstal, ino svému tovarišu velél, da bi napred šel. Pak še si je jednor na pamet vvél — vpeljal vse te nesrečne prigode, ko so ga v ti pušavi zadele, ino sêrdce se mu je gibaló, da ga je Bog dar do nine tako čudežno ino prav za prav ze svojo sveto mogočnostjo ohranil. Od velike hvaležnosti se mu solze iz oči lijaho, ino rôke k nebu razpenši, je z vrôčo nabožnostjo na glas molil.

Po tej molitvi pokrepčan je drugoč vstál, ino še jednor to krajino preglednol, ktera mu je takó mila bila, ino ktero je zdaj zapustiti imel. Ni bilo mu drugače, ner — nego kakor če človek svojo ljubo domovino zapustiti ima, pak si ne more upati, da bi jo kedaj drugoč videl. S solznatimi očmi je na vsaki strom, pod katerim se je keda v senci občerstvil ino na vsako délo svo-

jih rok ko je je v potu svojega lica izdelal, ljubeznivo ino žalostno pogledel. Ino to mu je ravno tako k sêrceu šlo, kakor bi se s tolikimi prijatelji poslovil — razestál — razložil. Ino ko je posle še svoje lamice vgladal, ko so se pod goro pasle, je móral za voljo velike bolesti oči od njih odvernoti, da bi se pred odhodom še drugače ne razmislil.

Naposledek je vse te težkosti premogel, ino se spametovav, je roke po célem okraji iztegnol kakor bi hotel vse, kar je v njem bilo, obimoti — obinoti — objeti, ino je na glas izklical: „Srèčno ostanite vi svedki — svedoki — priče mojega negdašnjega terpljenja! Srèčno ostanite! Srèčno na véke!“ — Poslednje besede uže zavoljo groznega plača več povedeti ni mogel. Te še je jednokrat oči k nebu povzdigel, ino se voljno na pot k morju podal. Ko je odhajal, je na naglem svojo zvesto papigo zagledal, ktera je za njim z jednega drevese na drugo letala. Nad zvestobo tega ptičeta vesel je sklenol, da je s sobo vzeme, je iztegnol rôko, ino na njega poklical. Papiga mu je hitro na roko zletela, ino na ramo mu vskočiv je obsedela.

Tako je Robinson k svojemu Petku prišel, kteri je z nepoterpljivostjo na — nj čakal, ino oba sta v ladjico vstopila.

Bil je 30ti dén meseca Listopada rano ob osmi uri, v devétem letu Robinsonovega prihoda na ti pusti ostrov, kedar sta ladjičko, jasno vreme ino pogodni veter imaje od zemlje odrinola. Jedva pak sta nekoliko tisoč kroko — stopinj odplula, sta na skale prišla ktere so se črez dve

mili daleko ino zavijato pod vodo ino nad vodo têgle — vlekla. Da bi je preplula, sta videla, da brez očitne nevarnosti ni možno — mogoče; za česar voljo sta plahto — jadro inache zavesila, da bi se na drugo stran obérnola, ino se tega skalovja — pečevja ognola.

Tehomil. Kako pak sta mogla vedeti, kako daleče se je skalovje v morji teglo, ko je voda črež nje rinola — tekla.

Oča. To sta lèhko poznala z voln - valovja, ktero se v teh mesteh, gder so skale pod vodo, deli, se više duje ino grozno peni za to kër je te skale zaderžuje ino pak naglo — prodko razbija.

Jedva pak sta k naj poslednejši skali priplula, je ladjica najednog tako berzo začela bežati, kakor bi ne vem koliko plaht na njej bila zavesila, ino kakor bi jo najhitréjši veter gnal. Oba se grozno prestrašivše, plahto kmalu zvineta — zvijeta; kaj ti drugače si nesta mislila, nego da nagli viher ladjico tako silno žene.

Pak zastonj je bilo; ladjica je tude brez plahte v enakem bégu bila, dokler celo ustrašena ne porazumita, da sta na srédi nagle struge — strúmene.

Prostirad. Kaj li so v morji tude struge — strumeni — (prodove).

Oča. Se ve da! kajti v morji je tako neravno, kakor na zverhu zemlje; tamkaj ti so verhi, gomile ino doline kakor na zemlji; ino zato se voda, kër odzgora dol teče, s tem nagleje vali ino odtôd se na srédi morja delajo ravno tako veliki strumeni — struge, kakor je naša Laba (re-

ka), ino zlo naglo bežé. Pak zató tude na takovi strugi za korablje, izvlasti pak za male ladje, odviše nevarno biva, kajti ni možno, da bi se tako lahko iz nje otele, ino mnogokrat po petdeset tude več mil daleko po morji zanesene bivajo.

Milica. Imel bi rajši na ostrovu ostáti! Vsej sem si mislila, da si paki kako nesrečo na se navali!

Oča. Tokrat tega ni učinil iz radovednosti, tude ne iz lahko miselnost, da se je na pôt podal; pak imel je nažne pričine. Kar ga je tedaj taka srelo, je bilo božje dopušenje ino Robinson se je kakor vémo, popred Bogu izročil, da bi ž njim, kakor bode jegova svéta volja, obrnóti račil.

V esi — toti nevárnosti sta obá vso silo — moč uperla, da bi ladjico, ako se da, iz te strúge spravila; pak zastonj! Voda je jako močno bežala ino sta uže bila takó daleko zagnana, da sta ravino svojega ostrava iz oči izgubila.

Vse se je k temu nagibalo, da jima za življenje grê; kajti bilo še je le pol ure kaj činiti, ino bili bi jima tude najvišši vérhi gor iz oči izginoli. Ino tako bi posle ko bi se tude ta nagla voda bila utišila, ne mogla več drugoč nazad k ostrovu na pot priiti, zato kèr nésta dralke — kompasa imela.

Prostirad. Kaj je to dralka?

Tehomil. To ti kmahu povem! je igla z ocela — jekla — náda, ktera se s kamenem, kir se dralec — magnet imenuje, nadergne — natere. Od toga ima ta igla tako čúdežno moč, da zmi-

rom na polnoč k severu káže. Tega se plavci deržé ako izvun neba ino vodé nič druga ne vidijo, sicer bi na velikem morji berzo zablodili, ino ne vedeli, na kateri kraj se vezti — peljati imajo.

Oča. Robinson tedaj ne imáje take dralke, bi, kakor hitro bi bil ostrov izoči izgúbil, ne bil več pota k njemu našel. Ano kakor grozna nesréča mu je potem nastajala! le pomislite si! Bil je vgnan nasredó morja, na mali nevární ladjíčkí, ino ni imel razve na nekoliko dni živeža. Ali se pač kaj groznéjšega misliti da?

Pak tukaj se vidno poznáva, kako preveliki zaklad je v sili ino nesreči prava nabožnost ino dobra vest! Ako bi Robinson tega ne bil imel, kako bi le nezmerno tēžo te nove nevolje ino ozkosti bil prenesel? Gotovo bi bil rad sam sebo obúpá, ino svojemu revnemu življenju konec učinil, da bi tako dolgo ne térpel, ino ođ strašnega gladú ne umerel.

Dober Petek, kij v božjem strahu še tako uterjen ni bil pak tude ne kar jegov gospod skoz tolikere nesreče pokrepčan, čudo da ni obúpá. Ves medel je veslo položil, ino z bolestjo svemu gospodi v oči poglednovši, pital: če ž njim v morje ne vskóči, da bi vsej nevolji ino vsému terpljenju, katero jima nastaja, na jednokrat všlá? Robinson je izperva ljubeznivo k njemu govoril, ino mu gledal móti ino serdca dodáti; pak ga je s prijaznimi besedami nagovarjal, da je takó male vere, ino na Boga ne zaupa, kateri skoze svojo moč vse naréja ino ravna, ino ga je opomenol, na to naučenje, ko mu je je bil pred tem o tej reči dal. Potem je dalje pravil: Kaj li smo le na

zemlji v rokah vsegamogôčnega Boga? Ne vláda li tude nad morjem ano ne more li, če je jegova svéta volja, tude temu razburjenemu valovju ukazati, da bi nas drogoč na varno mesto doneslo? Ali misliš, da jegovi mogôčnosti uideš, če v morje skočiš? Vedi, nepremišljeni mladenčič, da tvoja neumerjoča duša vsegdar ino na vse večne čase v nezmernem kraljevstvu božjem poddána ostane ino da ni mogoče, da bi se ji po tem dobro godilo, ako bi kakor vihrivka ino sópernica proti Bogu, preden, bo od svojega stvarnika poklicana iz tottega življenja ubegla.

Petek je v serci resnico tega čutil, kar mu je Robinson predstavil, ino sram ga je bilo svoje malo miselnosti. Ko še ga je pak Robinson pregovarjal, je drugoč veslo vzela, ino oba sta do potu delala, akoravno jima je vsa nadeja — upanje izginola, da bi juju delo kaj pemagalo. „To je najna dolžnost“, je Robinson rekel, „dokler še le troho življenja v sebi imava, sva dolžna je kolikor naj bolje moreva, hraniti. Potem pak, ne móre li drugóče biti smeva s tem potešenjem ino s to gotovo nadejo vmreti, da se je to Bogu tako račilo. Ino jegova volja, ljubi Petek, je s povišanim glasom ino vrôčo gorljivostjo — gorêčnostjo dalje pravil, jegova volja je vseli dobra ino vsegdar modra, da si ravno bi je mi slabi ino medli červički dostignoti — zapopasti ne mogli.“

Med te je struga zmirom naglo strúla — bežala — tekla, ino po nji ladjica; ino na daljšnjih ostroveh nesta videla, nego še le herbolke — verhe gor. Pak skratkim so se tude ti skrili, ino nesta več videla, kakor le herbolek jednega

verhu kir je naj višši bil. Ino tako jima je vse upanje v kvar prišlo. Pak kedar vsa pomoč na sveti mine, kedar beda — nevolja nesrečnih ljudi naj više stopi ino kedar se zdi, da uže nikakega posredka ino nikakše pomoči več ni tedar! ljubi otroci, tedar božja previdnost očitno iztêgne svojo mogôčno desnico, ino nam posredkov poda, na ktere še niti pomislili nesmo.

Ino tako le se je tude tukaj pripetilo. Ko uže je Robinson sam menil, da je vsa nadeja izčista izginola, ino od medlobe vesla več gnati ni mogel; je na nagloma poznal, da ladjička tako silno več ne leti, ino v vodo pogledne je videl, da ni več tako skaljena, kakor je pred bila. Ko je pak drugič na vodo poglednol, je porazumel, da se tu struga deli, ino da jejna naj silnejša panoga k polnoči — k severu struje — rine — beži, druga pak se slabša, po kateri je ladjica plula, zavitinato k poldnevi — k jugu obrača.

Poln radosti je zaklical k svemu drugu, kir je na pol mèrtev bil. „Gor! Gor! Petek! Bog hoče, da se ótneva — réšiva!“ Povedel mu je vzrok svojega upanja, ino od veselja oba plesajoča, sta se drugoč vésel lotila, ktere sta ravno od velike slabosti odložila. Pokrêpčana z nepričakavanim upanjem ohranjenja svojega življenja, sta se opet z velikim prizadevanjem proti strugi upirala ino k svojemu naj vekšemu veselju uglêdala, da jujni trud zastonj ni. Robinson kir je tako dolgi čas črez tolikere nesrêče poučen bil, da bi na vsako réč dobro pazko imel, je poznal, da mu tude toti veter ni dober. Zato je tude kmalu plahtu — jadro razesterel — razpnol, v

ktero je veter močno vél — dúl — pihal, ino ker sta obá z vesli jako pomagala, sta skoro to neizrečensko rádot počutila, da sta iz te nagle struge izbegla, ino na tiho morje stšla — prišla.

Petek je od veselja plakal, ino gor skočiv je hotel svojemu gospodi okoli vratu padnoti. Pak Robinson mu je dal izrazumeti, da bi maličko počakal, ker še jima mnoga težkost ino delo nastaja, preden pomisliti moreta, da bi celo osvobojena bila. Kajti po tej strugi sta bila tako daleko zagnana, da se jima jujni ostrov ni drugáče prikázal, nego kakor bi neočitno černo znamenjce, ktero se naj zadi kakor v nebezi vznáša, videla.

S to dobro nadejo pokrěpčana sta še se z vekšim trudom upinala, ino ker je veter po južni strani k ostrovu, ko sta sek njemu plavila, pogodi ino čerstvo vlekel sta drugoč črez malo na ostrovu gore smotrila — vzerla.

„Dobre môti!“ je Robinson na Petka skričal, kir je predi sedel, ino k ostrovu s hérbtom obernen bil; dobre môti, Petek najne béde hôberž konec! Jedva je to povedel, je ladjica v nekaj tako močno tércila da sta oba plavca ze sédel spadla. V hipu je tude ladjička obstala, ino kmalu so se črež njo valove prevalili

Mati. Rada bi pač, kakor vi, večerjo opustila, ako bi s tem ubogemu Robinsonu pomóci mogli pak zdaj moramo iti. Večerja na nas čaka Ljubuška je uže dvakrat klicala.

Vsi. Žal! Žal!

Jeden ino dvajsti večer.

Nekteri. Le berž, ljubi otče! da bi najpervle slišali, kakó je z ubogim Robinsonom bilo.

Oča. Ravno kedar si je mislil, da je užé réšen, ga je nova nesréča, kakor ste slišali, vjêla, ktera bi pač lahko veliko vekša bila, nego iz ktere sta malo pred tem izvêzla — prišla. Ladjica je naglo vgreznola — vvêznola, ino so užé valovi v njo šterkali. Bila li je to peč — skala, na kateri je ladjica têrdno stala tedaj ni bilo druge pomóci, ner da bi duše Bogu izročila. Pak Robinson, se ne mude, je v tem hipu dno v vodi z veslom obiskaval, ino našedši, da je okoli ino okoli ladjice têrdo, ino da voda črez dva lahta globša ni; se nič ne razmišljaje je v vodo skočil, ino Petek za njim, ino k svemu velikemu obeselju sta zgedala, da je to le méł — melčina — plitvina — prôd, pak ne skala, na kateri je ladjica uvêzla.

Oba sta vso moč napnola, da bi ladjico drugóč nazad v globljejšo vodo porinola. To se jima je dalo, ino ladjička je jêla pluti, ino oba sta v njo skočila. Ko sta potem naštêrkano vodo, kakor sta z vesli ino rokami le mogla iž nje izpravila, sta sklenola, da bosta previdnejša, ino se brez plahte — jadra vezeta — peljata tako da

bi ladjico, kamor bi hotela, varneje rudati mogla. Plavila sta se poleg meli — produ s to nadéjo, da jo skoro mineta.

Pak sta se mórala gotovo četiri ure peljati preden se jima je nadeja izpolnila, kajti tako daleko se je ta mel od polnoči k poldnevi tégla. Robinson je v pamet vzél, da se ravno na to strano vleče, gder je on pred devêtimi léti tonol ino da je to ravno ta mel, na kateri je toistokrat korabelj uvêznol, ino se več génoti ni mogel.

Naposléd sta drugoč prišla na pogodno vodo ino kolikor sta le mogla se uperše, sta se na ravnost plavila k ostrovu, ko jima je nine celi pred očmi bil. Tu sta potle k brégu priplula, ravno ko je solnce zahajalo, ino vsa umedljena, pak nad svojim osvobojenjem nezmerno razveseljena, sta na zemljo izstôpila.

Nijeden jima celi den nič ni v usteh imél; ino zato se tude dočakati nesta mogla, da bi domu prišla, ino sta pojedla vso zalogo živeža, ko sta jo pred s sebo na ladjičko vzela. Pak sta ladjico v mali zatok — zaliv potégla, ino sta se ze vsem, kar sta na — nji imela, domu vernola.

Robinson ino Petek sta se po teh mnogih nevóljah ino težkosteh, ko sta jih na morju pre-stála, v počinek podala; Petek je uže skoro dremal, ino Robinson še je Boga goreče pomolil, da ga je drugoč pred smértjo ohranil.

Mi bi to tude lahko učinili, pak ker še pozdno ni, preskočim to noč, ino vam povem, kaj se je drugega dne zgodilo.

„No Petek,“ je Robinson pri zauterku pital

„ne hotel bi še se jednor z meno vagati, kakor včera?“

Petek. Obári Bog!

Robinson. Tedaj si voljen na tem ostrovi z meno življenje prebaviti — prebiti?

Petek. Ako bi tukaj le tude moj otec bil.

Robinson. Kaj li še imaš otca?

Petek. Je li ti čas ni umerel. —

To povedev je korún položil, ino gorke solze so ga polile. Robinson se spomnov na svoje starše, se je tude v serdci génol, ino zavoljo jokka besede pregovoriti ni mogel. Oba sta dolgo sedela pogrožena v terpkih — trapnih — téžkih misleh.

Robinson. Bodi dobre moti, Petek! tvoj otec še brez dvojbe živi, ino bô li božja volja, se kar naj pervle k njemu preplaviva ino ga k sebi v-zemeva.

Petek to sliše je takovo radost počutil, da je dopovedeti ni. Glasno je jokal, ino se vzdigši je Robinsonu k nogam padel, se jih z obema rokama oklenol, ino od groznega plača besede ni pregovoriti mogel.

„Otroci!“ je mati zavpila, „glejte, koliko lepi izgled ljubezni do staršev imáte tu nad tem divjim človekom! Nad divjim človekom, kteri svojemu oči ne za dobro iz rejenje, neti za učenje, ampak le za golo življenje, ino sicer za preravno življenje kaj zahvaliti ima!“

„Res je“ je otec dalje pravil, „Bog je ljubezen ino hvaležnost do staršev vsem ljudem v serdca vcepil — vsadil! — Ino kako grozni hudobnež bi tedaj biti móral! — ko bi predse gdo

med dobronravnimi ljudmi takši bil — kateri bi toto prirojeno nagnenje v sebi potlačil, si staršev svojih čreze vse ne važil — štimal, pak jim skérb žalost ino bolest delal! Če bi se keda prinamerilo, da bi s takim hudobnim človekom kaj opravljati imeli, tedaj se pod jedno strého ž njim ne spravljajte! Varújte se jegovega tovarištva kakor kúžne rane, ino kakor tega, kir je tude k vsaki drugi hudóbnosti úren, ino kir pravični božji šibi nikedar ne uide.

Ko se je Petek poslé drugóč nekoliko spametoval, ga je Robinson uprašal, če pot, k svojemu domu prav ve da bi se drugóč takove nesréče kakor včera bojati ne mórala? ino Petek ga je uistil — zagotovil, da mu je tej pôt dobro znan, da si tá tude v noči priiti upa, ker je prê — vê — bojê čêsto poleg bil, kedar so se jegovi rojaki sém preplavili ino svoje vitežke — junačke gode slavili — obhajali.

Robinson. Ali si tedaj čêstokrat poleg bil, ko so ljudi sbijali.

Petek. O se ve!

Robinson. Ino si je pomagol tude jesti?

Petek. Bogu žal — Bogu bodi potoženo, tedar še nesem vedel, da bi to kaj zlega bilo!

Robinson. V kateri stráni pak ste prihajali k najnemu ostrovu?

Petek. Vseli na poldenji, kajti ta stran nam je naj bližša, ino tam tude mnogo kokusovega drevja raste.

Robinson je iz tega še očitneje poznal, da ima Bogu gotovo velike zahvaliti, da ni dopustil, da bi v poldenji strani pri tem ostrovu bil

tonol, ináče bi bil divjakom v roke prišel, ino ukrotno smert stvoriti móral. Pak še jednog je Petku obljubil, da se ž njim vkratkem po otca poplavi ino pak zdaj nibilo mogôče zavoljo dela v vertu, za katero je zdaj ravno najpogodnejši čas bil.

Zato sta tude k temu delu kmalu sêgla. Robinson ino Petek sta kakor za stavo kopala, ino kedar sta uro počivanja imela, sta stalno premišljala, kako bi si zmirom potrebnejših nastrojev — orodov napravila. Robinson, kateri je za izmišljanje reči prebrisane glave bil, ino pri delu poterpežljiv, si je skoro zmislil, kako bi tude grablje napravil, akoravno je dirke — luknjice za zôbe v njih z ertastim kamenem — si lahko pomislite kako dolgo! vertati moral. Petek pak je počasoma s kamenim nožem izrezal dve lopate iz tako terdega lesu, da ju skoro, kakor bi iz železa bili, lahko potrebujeta.

Ino zdaj Robinson ni imel vêč na tem zadržosti, da bi se le za naj potrebnejše reči stáral; ampak je pomalem tude na to mislel, kako bi si svoj prebitek okrasil. Ino tako, ljubi otroci! je na sveti zmirom bilo. Dokler so ljudje le na to misliti morali, kako bi si kruha dobili, ino ze svojim življenjem várni bili, jim nigdar ni pripalo, da bi se takovim umenjem oddali — se jih lotili, ktere so jedino za to, da bi reči, ko je na očéh imamo, okrasili — urêsili, ino svoji duši žlahtnejše naslade, kakor so telesne, napravili. Pak, jedva so se s preživitkom ino varnostjo zadržosti oskerbeli so tude na to pomislili, da bi, kar je lepega, z užitečnim — koristnim, ino kar je

prijetnega, s potrebnim spojili — združili — zjediniili. Ano, odtoda ravno so postale umenja, kakor staviteljsko; zidarsko ino tesarsko, malarsko — živopisno, rezbarsko — kiporezno, godbeno — musično, ino vse druge, ke kterim je posebne urnosti treba, ino ktere so pod imenom lepe umenje obsežene — zapopadene.

Robinson se je prede vsem vertničtva-ogradničtva poprijel, da bi je popravil ino okrasil. Vert — ograd je poredome razdelil v lehe — ogone, med kterimi je po vervci — konopcu stezice napravil, zasadil žive plote ino lope — seni — besedke; jeden kos vertu je odmenil — odločil za cvetice — rože, drugi za zelenje, ino tretji za cepige — cepiče, gder je nasadil citronovih drevesc, kar jih je gde našel, ino mnogo drugih sadik — sajenic, na ktere je cepce — letorasli — mladike s krušnega stromu cepil: (pozabil sem vam pervle povedeti, da je jednor ide skoz les — gozd še jeden taki strom nalezel.) Na to delo je Petek posebno debelo gledal, kajti doumeti ni mogel, k čemu bi to bilo, dokler ga Robinson ni poučil.

Takaj sta mnogo koruna ino turšice zasadila ino ker je naj beržej ta zemlja v ugoru — prahi paru ležala od stvorjenja sveta, je na nji vse zlo obilno ino rodovitno raslo. Med tem sta takaj ribe lovila, kajti Petek je, kor sem tuonda pravil, v tem dežjevnem vremeni mrež nadelal. Vseli sta nalovila veliko več, nego li sta potrebovala; zatore sta, kar jima je prebilo — preveč bilo, drugoč v morje vergla; kajti Robinson je rekaval: Darov božjih ne imava nikoli več vzéti, nego kar za potrebo doide, ino to bi bila velika brezbož-

nost, ako bi več zveret, ko nama neso v kvar, zagubila, ner vsaki den za svoj preživitek potrebujeva.

Pri lovitvi sta se običajno — navadno kopal. Robinson se je zlo zlo čudil, s kako obertnostjo — úrnostjo — gébljivostjo je Petek plaval, ino se potapljal. On si je tolikokrat navlaš breg iziskal, gder visoka skala beše — je bila, ino ob katero se valove nagloma bijàho — so bili. S te skale je s smehom skočil med vale ino nekoliko drobcev — minut je ostál pod vodo, da je pri tem Robinsonu ozko bilo, pak je opet na vodo viplaval — izplaval, se navznàk položil, da bi ga valove kolebali — zibali, ino je delal različne glume, ko bi vam o njih širje govoril, bi se vam pač neverjetni zdeli. Robinson se pri tem ni mógel zadosti te veliki urnosti človečke prirojenosti načuditi, če se naime k malu izmladega úriti — vaditi začne.

Drugi čas sta se z lovino — lovijo — lovom — gonbo obveseljevala; kajti Petek ni le umél lôke ino šipice dobro delati, temoč tude izverstno — dobro stréljati. Stréljala sta ptice ino mlade lamice, pak vsej nikoli vèč, nego kar sta jih vseli potrebovala, zato ker je Robinson, kor sem uže upomenol, po pravici za greh deržal, ako bi se stvar, bodi si kaka koli, le za kratek čas, ali pak za nič ino nič trapiti — močiti ino usmertiti imela.

Kakor koli je sicer Robinson dobrega Petka z razumom ino mnogo urnostjo daleko prestignol — presegel — prehitel, je Petek vemdar drugoč mnoge maličkosti umel, ktere so popred jegove-mu gospodi neznane bile, ino ktere so jima zdaj

celo prav prišle; umel ti je iz kosti kamenev, polževih lušin — škorlupin ino drugih reči različne posôde delati, s kterimi lahko reč tako dobro izdelujeta, kakor bi železne nastroje — orôde imela. Tako je postavim iz človečje gnati, ko jo je po nagodi nalezel, dleto udelal, iz grol strugalo — pilo, iz lušine nož, ino iz ostre ribje kosti pilo ino tako tude druge reči. S temi nastroji je narêdil mnoge male potrebnosti, ktere so se jima v domu za vèkšo legóto dobro ugodile.

Posebno se je Robinsonu to dobro ino imenitno zdélo, da ga je Petek naučil, kako bi iz ovočo — sadja krušnega drevese tésno udelal, ktero je kakor pri nas kruh zaužitno bilo, ino je tude v nečem kruhu podobni vkus imelo. Divjaci to testo sirovo uživljejo; Robinson pak je je pred na gorkem kameni upekel, ter pak skoro kakor drugi kruh jedal.

Potle še se je od Petka naučil, da se tude bob, tako rečeni kakov, potrebovati more, ktere-ga je jednor po ostrovu hode našel, ino nekoliko zern na dobro srečo v tobolec — torbo vergel. Te zèrna je zagernol kakor korun v gorki pepel, ino nehal, da so se spekle. Pak je iž njih bila dosti prijetna, ino poleg toga velma zauživna ino zdrava jed.

Ker je pak Robinson vsako reč še vseli bolje izkusiti hotel, tedaj je takaj te spečene zèrna med dvema kamenema razeterel — razmêl, potle v lonec vsipav, ino na nje lamičjega mleka naliv, k ognju pristavil. Kako se je čudil, ino koliko radost je imel, ko je te skuhane juhe — polivke okusil ino poznal, da je to prava čokolada.

Milica. Tè je nine tude čokolado imél?

Oča. Je samo da v njej korenja ino cukra ni bilo — Tako je počasoma dobri Robinson skoz več posredkov k svemu preživljenju ino potešenju dobival. Pak k njegovi pohvali moram reči, da od svega predsevzetja vemdar ni upustil, ampak je tako čedno ino prosto živel, kakor je bil začel.

Ino hodil je sedaj često s Petkom daleče po ostrovu, ino izvlasti v teh dneh, kedar je divjakom odporni — soperni — protivni veter vél; ino takó sta še kar bodi nalezla, kar se jima je goditi — ugajati moglo.

Tičas sta ograd — vert celó zdelala ino si den ustanovila, gdar se na Petkov ostrov preplavita, ino odtoda jegovega otca s sebo privezeta — pripeljata. Kamor bolje pak se je ti čas bližal, tam gošše — česteje si je Robinson v serdci mislil. „Kaj li? ko bi pak Petkovi krajani s tebo vemdar kakor z neprijáteljem ravnali. Ko bi na jegovo besedo nič ne deli, ino bi se on sam tem ukrôtnikom, kir po človečjem mesu tako želečno hlepe, v žertvo podati moral?“ — Ni se mogel zderžati, da bi te svoje skerbi Petku ne ovadil — neoznanil. Petek pak mu je terdil, ino za Boga se mu rotil, da ne ima pričine se bati, ker sve krajane zna, ino zaisto ve, da nikogar, gdor jih neprijatelj ni, v naj menjši reči ne urazijo — užalijo. Robinson je bil presvedčen — prepričan, da bi toga ne govoril, ko bi to res ne bilo. Zato je vso ozkost ino starost — skerb ze sebe zložil, veril počtenosti svega prijatelja, ino

na tem ostal, da se drugi den rano v imeni božjem ž njim poplavi — pelja.

Za toga delo sta ladjico, ko sta jo perville na breg potegnola, opet na vodo spustila, ino jo na kol v zemljo zabiti uvézala. Pak sta večer s pečenjem koruna ino s pripravljanjem drugih jedi za po poti, da bi bar za osem dni hrane imela, prebila. Petek je pri tem dokazal, da tude v kuharstvu nekaj umi, ino je svega gospoda naučil, kako bi se cela mlada lamica, ko jo je ravno ustrelil, spešneje ino mnogo perhčeje, nego na različni upečiti mogla. Učinil je to tako le:

Izkopal je v zemlji blizo dva črevlja globoko jamo, ktero je po verstah s suhimi dervi ino kremenjem napolnil. Potle je derva užgal, ino lamico nad ognjem držal, dokler ni vse sersti — dlake opalil, pak jo je s polževo lušino tako čisto oškral, kakor bi jo bil z vrelo vodo oparil. S to le lušino je lamico razrezal ino drob iz nje vzel. Ti čas so derva na ogelje zgorele, jama se je dobro iztopila ino kamenje razpalo. Pak je hitro iz ogelja kamenje izmetal; drobet razbeljenega kamenja je vergel na dno v jamo, ino jo s čerstvim — presnim kokusovim listjem prekril. Na nje je položil lamico, jo drugoč z listjem prekril, ino ostalo razpalo kamenje na njo metol. Te pak je celo jamo s perstjo zasipal.

Po nekoliko urah je jamo opet izgernol, ino lamico iztegnol. Robinson kosek te pečenke okusiv je viznal — ovadil, da je veliko perhčejša, sočnatejša ino vkusnejša, nego da bi se na različni pekla: ino je tako umenil, da bo prihodnič vseli v razbeljeni jami pekal.

Dragotin. Tako delajo tudi Otahajti, gder pse pekô!

Oča. Prav imaš.

Stanislav. Pse? Ka li pesje meso jedo?

Dragotin. I veš da! vsej smo to v cestopisu četli — brali; ino Angličanje térdijo, da ono dobro diši.

Nekteri. Pesje meso? fuj!

Oča. Vejte pak, da onde psi inace nego li naši živô; ne jedo mesa, temoč samo ovoče — sadovje, ino tako mora jih meso tudi celo drugače dišati, nego li meso naših psov.

Otroci! vse je za pot prigrotovljeno. Nehajmo tedaj, da se naša potnika izspita — naspita, ino jutre vidimo, kako bo dalje.

Dva ino dva jsti večer.

Oča. Robinson ino Petek sta jedva uro spala, kar je grozna burja nastala, ino Robinson se je prebudil. Burljivi veter je strahovitno fučal — dul, ino grom je trešil, da se je zemlja tresla. „Čuješ li Petek?“ je Robinson pital, bude svega tovariša. „Joj!“ je on odgovoril, ko bi naju to na morji bilo sretlo! ino jedva sta se tako zmenila, kar najednor uslišita germot, kakor bí daleko odsod iz dela — topu izstrelili. Petek je mislil, da je grom udaril, pak Robinson je terdno na tem obstal, da je strel iz topu slišal, ino se je nad tem zlo razveselil. Spešno je z loža izskočiv, v kuhinjo bežal, ino Petku velel, da bi za njim šel. Te popadne gorečo glavno — ogorek, je po lestvici gor lezel. Tude Petek je lezel, da si ravno ni vedel, kaj bi jegov gospod činiti hotel. Na temeni — ertu verhu je spešno ogenj razdelal, da bi tem, kateri bi moreda v nevarnosti bili, znamenje dal, da pri njem utočiše — pribežiše naido. Kajti da je menil, da je negder blizo korabelj v nevarnosti, ino da to z izstreljenjem iz topu vadi — na znanje dava. Pak jedva — komaj se je ogenj plamenem vnel, kar je grozna ploha najednog ogenj drugoč ugasila. Robinson ino Petek sta bila prisiljena v jazvino zlesti, da bi ju povodenj ne ujela.

Zdaj še le je burja razsajala — divjala, peršalo — le lilo je kor iz rôčke, ter se je gemiljavca vzdigla, da so jima vlasje kvišku vstajali. Grom je bil stalno za jedendrugim; akoravno se je Robinsonu dozdevalo, da je med tem še nekolikrat iz topu izstreliti čul, na posled si pak je le vemdar pomislil, da bô najberžej tej treskot le od gromu. Ničmenje se je celo noč s tem tešil — dobro mot delal, da je korabelj k njegovemu osvobojenju blizo, da pred kor sled tej nevarnosti, v kateri je sedaj bil, srečno uide, ino da njega ino jegovega tovariša v Evropu odveze — odpelja. Berž čas še je desetkrat ogenj iz nova razvnetí hotel, pak ti neprenehani dežj ji je vseli ugasil. Ni bilo tedaj druge pomoči, ner da bi za te nesrečnike molil, kar je takaj z največšo vročnostjo učinil.

Stanislav. Tedaj se burje ni več toliko bal, kakor inda?

Oča. Brez dvojbe se je tega blaznivega — odurnega — neumnega strahu znebil, ino kaj misliš, zakaj?

Stanislav. Zato, ker ga zla — huda dušna vest ni več gnetla — šipala — pekla.

Oča. Prav! ano berž takaj za to, ker je zdaj prav za prav presvedčen — prepričan bil, da je Bog Bog ljubezni, ino gdor je nabožen, ino dobro tvori, da ga nič sresti ne more, kar bi mu posle k pravemu dobremu ne bilo.

Še le ko se je razdenilo, je burja utihla; Robinson Petka s sebo vzem, je v strahu ino nadeji — upanji na breg bežal, da bi izvedel, če je dobro slišal, ali ne? Pak kar sta tuka najpervle smo-

trila — zavidela, jima je bilo strašno žalostno, pak izvlasti ubogemu Petku; kajti ta nesrečna burja — (fortuna) jima je ladjico utergnola ino daleko na morje zanesla. Bil je to pač dreseli — žalostni pogled, kako je ubogi Petek žaloval vide, da mu je ta dobra nadeja, da bi se ze svim dobrim otcem opet videl, najednog izginola. Obledel je korti stena, za dolgo času ni ne besede pregolčal — pregovoril, ino oči imaje k zemlji sklopljene, je stal, kakor da bi v njem ni duše ne bilo. Pak se je pustil v glasni plač, z rokama lomil, se v persa bil, ino si vlase z glave erval — pipal — tezal. Robinson, kir se je iz vlastne nesreče poučil, da bi tude, kakor drugi nesrečni človek, občutljivega serdca bil, je imel nad to jegovo žalostjo veliko smiljenje, ino ga je z ljubeznivimi ino prijateljskimi besedami drugoč k razumu priversti — spraviti gledal. „Gdo pak ve,“ je rekel med drugim „k kolikemu dobremu da nama je to, da sva se ladjičke znebila? Gdo ve, kako veliko korist je ta burja, ko je tega kriva, nama ali pak drugim napravila?“ — „Lepa korist!“ je Petek s terpkimi besedami odgovoril; „odneslo nama je ladjico, ino to je vse!“ — Ino ker ti ino jaz, „je Robinson rekel,“ ma — midva človeka slabega razumu, nikakega drugega učinka — posledka te burje ne čutiva, krom — razve, da nama je ladjico zanesla; tedaj misliš, da tude Bog, toti naj modrejši vladavec nikakše druge pričine ni imel, da bi jo poslal? Nerazumni človeče, kako pak se podstopiti — opovažiti moreš, delo — skutke velikega Boga posojevati — soditi!?

„Pak vsej, k kaki koristi bi le tude nama

mogla biti?“ je Petek prašal, — „Za kaj le mene za to pitaš?“ je Robinson odgovoril. „Sem li jaz vsegavedočen, da bi umisel — namen Gospodina celega sveta porazumel? Domišljati se vemdar morem tega ali onega, kedo mi pak pove, da sem ugodel — ugonol? More biti da se je na najmen ostrovu na kupilo — nabralo mnogo nezdrave pare — soparice — sape, da je burje trebalo, ktera bi jo razegnala, da bi ne zbolela ali celo ne umerla! More da bi nama ladjica, ko bi nama bila ostala, lahko na skazo — v skvar bila! More da — pak k čemu toliko besed, zadosti je tega, da veva, da je Bog, kir vetrom zapovedavlje ino da je ti Bog modri ino dobrotljivi Otec celega stvarjenja.“

Petek se je spametil, obžalil svoj nerazum, ino se v voljo Božje previdnosti izročil. Tičas je Robinson po širokem morji pavsôde oči obračal, če gde kaki korabelj smotri. Pak zastonj, nigder ni bilo nič videti. Pak je videl, da se je le mô-titi moral, ino da ti tresket, kateri je nekolikrat slišal, ino za streljanje iz topov imel, druga nič ni bilo, ner grom, kateri je tolikrat udaril. Tega žalosten, da se je v toliko dobri nadeji ublôdil, se je drugoč domu vernol.

Pak doma ni imel nikákega pokója, nikákega stánja; rude — zmirom je korabelj, kakor bi pri njegovem ostrovu zakotvljen — z mačaki uterjen bil, na očeh imel. Izlezel je tedaj iznovega na verh, odkodar je celo izhodno pobréžje preglednoti mógel; pak neti odsôda ni mogel tega ugledati, kar mu je jegova radostna senja predstavljala. Pak na tem še zadosti ne imáje ino v misli s tem nemirnejši, je drugoč skokoma na

ini — drugi verh béžal, kir je mnogo višejši bil, ino s kterege je tude zapadno pobrežje uglêdati mogel. Kor stréla je bil na njem, ino pogledne, odsód k izhodni strani — Bože! kako močno se je zaradoval ino lekel — stersnol, ko je uzèrel — uvidel, da se vemdar ni môtil!!

Vsi. Kaj je videl? Kaj je videl?

Oča. Karabelj je videl, ino sicer tako očevidno, kakor koli je oddaljen bil, da več dvojiti — sômнити — pohibovati ne móre, ino k vsemu temu je to bil preveliki korabelj. Prosim vas, déčica! ne trapite — môčite me zastonj, da bi vam jegovo radost, kor se vekša pomisliti ne da, dopovedoval. Jedva sopoč — sapo predihaje je zad — nazad v jazvino tekel; vzêl zbrojo — orožje, brez kterege nigdar ni izhajal, ino k Petku, na kterege je le s čudovanjem gledal, ni mogel nič druga rečti, ner: „Sô tu, oj hitro! hitro!“ Kakor stréla je izlezel po lezvici, ino k bregu bolje letel, ner bežal.

Petek iz te raztergnene misli, naglosti, ino očitnega govora svojega gospoda inace ni sodil, ner da so divjaci tu. Pak je zgrabil orožje, ino takaj tako hitro za njim bežal. Črez dve mili sta imela dobro iti, preden sta na breg prišla, gder je korabelj, kakor se je Robinsonu videlo, proti njemu zakotvljen — zasidran stal. Ino zdaj še le je Petek izrozumel, o čem je govor bil. Robinson mu je zdaleka korabelj pokazal, na kteri je on oči iztrešil, kajti kolikor koli je vzdaljen bil, je vemdar dobro lahko razeznil, da je stokrat veči, nego največša ladja ize vseh, ktere je dosihmal kar je živ bil videl.

Robinson od radosti ni vedel kaj činiti, ali kaj govoriti. Zdaj je skakal, zdaj kričal, ino zdaj drugoč Petku v roke padne je s solznatima očima prosil, da bi se tude radoval! Kmalu mu je na misel prišla Evropa, kmalu Hamburg! „To vidiš,“ je zavpil: „kako ljudje v Hamburze živó! Kako ljudje dome staviti umè! Kako tam pogodno, mirno ino radostno živo!“ Tega pravljenja ni ne konca bilo. Mislím, da bi moreda dar do rana bil govoril, ko bi se najednor ne bil upametil, da ne tegne z nepotrebnimi besedami času kvariti, ino da je prede vsem trebe, da bi se ljudem korablja znati dal. — Pak kako, to je pač bilo naglavno pitanje.

Kar je mogel, je glasno vpil, pak hitro je spazil, da je zahman, da si je ravno veter v čas burje obernal, ano nine od ostrova k korablju vel. Pak je Petku ukazal; da bi kolikor spešno móre ogenj razdelal, kateri bi ljudje na korablji ugledali. Petek se je pri tem urno obračal, ino Robinson je plamen raznečeval, da je visoko gor plahtal — plal.

Potem s karablja ni ne oči spustil, ino s hrepenenjém čakal, če se skoro čoln od korablja odtergne ino k bregu priplove. Pak čolnu ni bilo videti. Ino ko je ogenj celo uro zastonj gorel, je Petek svoj namen ovadil, da kakor daleko bode mogel, poplava, ino tem ljudem oznani, da bi k njima na ostrov prišli. Robinson ga je zato ljubeznivo objel, ino žedal — želel, da bi pri tem tude na ohranjenje svojega življenja pamétoval. Petek je tedaj urno ze sebe odev — odetelj — oblačilo z rogožja stergnul, ino utergne zeleno

vejčko, ktero je v usta vzél, je serdčno v vodo skočil, Robinson ga je z vročimi željami sprevaljal — sprejemal.

Milica. Pokaj pak je vzél to zeleno vejico — grančico?

Oča. Pri divjem ljudu je to znamenje miru; ino gdor se k njim tako približa, se bati ne potrebuje, da bi mu kaj zadeli. Vzél je tedaj to vejko za svoje varnosti voljo.

Ino srečno je k korablju prišel, plaval nekolikrat okoli ino okoli njega, ter kričal: Hola! Hola! Ni ga pak bilo, gdor bi mu odgovoril. Pak je zagledal ladjino lezvico, ko je po strani dol visela, je doplul k nje, ino gor izlezel, zeleno vejico v rôce deržé.

Ko je tako visoko izlezel, da je na palubo — pokritec videl, je uzerel — ugledal neznanu zvere, ktereга se je veliko lekel — ustrašil. Bilo je belo — gunjato — kosmato; ino kakor hitro je Petka zagledlo, se je na glas ozvalo, kakregor še kar je živ ni slišal. Berzo pak je drugoč umolklo, ino se krotko delalo, tako da je Petka ti strah, ko mu ga je nagnalo, drugoč minol.

Pak se mu je prilizavalo ino krotilo ino z repom verteč je žalostno cvililo, kakor proseč, da bi jegov ohrannik bil. Petek to razumev, je je gladil, dokler mu ni k nogam prilezlo, ino to zvere od radosti ni vedelo kaj činiti.

Petek je potem hodil sem ter tam po palubi, ino stalno vpil: Hola! pak niše se ni oglašil. Pak se je zavzél, ino se močno čudil tem neznanim rečem, ko je je na korablju vgleđal, ino pri tem je bil s herbtom k stopnjam — gredem

obernen; po katerih so s polube dol v korabelj hodili, ino tu je nenadejama — iznenadeje nekaj tako močno ino naglo od zada v njega udarilo, da je z usti na tla padel. Ves prestrašen se je opet uzdignol, ino ogledne se, čudo da ni umertvel, ko je videl dosti veliko zvere z dolgimi slokimi — krivimi rogi ino z grozno brado, katero se je ravno na zadnji nogi stavilo, da bi ga še jednor tako nemilo sprejelo — privetalo. Petek se je izderel, ino se več ne razmišljaje je s korablja v morje skočil. Ovo prvo bélo zvere, katero ste moreda iz popisavanja spoznali.

Dragotin. I vsej! to je bil kôder — kodrastí pes!

Oča. Vgodnol si! — Tej kôder, vidé Petka, kar dela, je tude s korablja skočil, ino za njim plul. Petek slišè, za sebo vodo šplohtati — bunkati — šterbunkati, inaçè ni mislil, ner da je to rogato zvere za njim skočilo, ino napadel ga je takši strah, da bi skoro, znebivši se moči k plavanju, bil vtonol. Tu imate opet priklad — izgled, kakó da je bojazljivost kvarljiva, ino kako često se sami v nevaršino podamo, ktere bi se sicer lahko, ko bi se ji premoči ne dali, uvarovali. Tega se je toliko ustrašil, da se ni ne oglednol, ino ko si je maličko oddehel, je tako čerstvo plaval, da ga je kôder jedva dohajal. Posle k bregu priplavav je Robinsonu k nogam kor mertev padel, ino ni besede zinoti mogel. Po kratki dobi je takaj kodrek na breg izskočil.

Robinson je vse činil, da bi svojega zvestega tovariša spametil. Ljubal — celoval — kuševal ga je, gladil, ino ga tresel, ino ga na glas

po imeni imenoval. Pak velika doba je minola, preden je Petek opet oči odperel ino znamenje od sebe dal, da se v življenje povrača. Pak je drugoč pregovoril, ino mu pripovedoval, kolikor grozna prigoda ga je srcla, da se mu je tej korabelj kakor velika lesena gora zdel, iz ktere so trije visoki stromove izrasli (mislil je stežnje — jadrene drevesa — (jambore), da se mu je to belo zveré ljubeznivo prilizavalo, ino da ga je rogata ino osata — bradata obloda — spaka — pošast usmertiti hotela; ino kakor bi sodil, da je ta spaka gospodin tega lesenega verhu, ker razve nje ni ne jedinega človeka videl.

Robinson ga je s čudovanjem posluhal. Iz tega popisanja je poznal da to rogato zveré ni nego koza, ino ize vsega ostalega je sodil, da je korabelj na meli — prode vbegel, ino da so ljudje ji opustivše, se na čolne bili vtekli. Kamo bi se pak bili déli, tega ni zapopadnoti mogel. Ako bi bili na njegov ostrov prišli, bi bili morali, kakor je verjetno, ravno na tem mestu k zemlji pristati, gder sta on ino Petek, nine bila, tu pak njih ni bilo ne sluha ne duha. Ako bi je pak na čolneh nesreča bila zalezla, bi morala jih mrtve trupla videti ino čolne na meleh — prodeh. Potle pak se je spomnil, da se je v čas burje veter najednog obernal, ino od izhoda vlekkel, kir je iz početka zapadni bil. Tako, kakor si je mislil, se je cela tajnost — skrivnost izložila.

Gotovo, je pomislil, ti ljudje, ko so v čolne vskakali, so od izhodnega vetra, kir je najednor postal, zaderžani bili, da k najnemu bregu neso mogli pristati. Burja je je k zapadu gnala, ino te

so na poti ali nesrečni bili — morebiti na to strugo prišli — ali pak je je veter k kateremu ostrovu zanesel. Bog da, da bi to res bilo! si je vzdihnol, ino to svoje menjenje Petku povedel, kir je tude tako sodil, da bi lahko res bilo.

„Pak kaj imama zdaj činiti?“ je Robinson uprašal. „Nekaj so li ljudje mertvi ali še živi nekam zaneseni, v oboji prigodi ne morema nič boljšega stvoriti, ner da bi iz korablja toliko reči, kolikor le koli morema, zavarovati — otêti gledala. Pak kakó? ker ladjice več ne imama?“ Tu je zdaj zavoljo izgube svoje ladjičke skoro tako, kakor pervle Petek, žalosten bil. Mislil je na vse strani, da bi mu kaki posredek pripadel, pak dolgo nič zmisliti ni mogel. Da bi si drugo ladjico napravila, k tomu je mnogo, aj mnogo času trebalo. Da bi pak tam jeden pak drugi plaval, se mu ni zdelo, kajti da je preveč daleko bilo; ino kaj bi le tude v plavanji bila mogla od nesti?

Dragotin. Jaz vem, kar bi bil učinil.

Oča. A kaj? povej!

Dragotin. Plav — plit — vor!

Oča. Ravno to je tude Robinsonu na misli prišlo. Plav, si je mislil, se da naj hitreje narediti.

Ljubor. Kaj je to plav?

Dragotin. Je versta — red vkup zvezanih berven — rilov, na kterih se stati, ino kakor na ladji plaviti da.

Oča. Dobro praviš! takovo plav je hotel Robinson napraviti, da bi se na nji k temu velikemu korablju plaviti, ino iž njega mnogo reči, kolikor bo le možno odnesti mogla. Potem se je s Petkom zmenil, da bi jima jeden domu tekkel, ino ži-

veža na den, ino vse preveze — vervi, kar jih gotovih imata, ino vse remeselničko — rekodelsko orodje prinesel; ino ker je Petek uruih pet bil, se je na pot podal, a Robinson je tičas debila za plav podsekaval — podiral — podtinal.

Bil je skoro večer, ko se je Petek vernol. Robinson je tičas s kodrom serdčno veselje imel, kterega je koti svojega krajana Evropčana, močno zaljubil, ino miloval. Pak tude koder se je odviše radoval, ino brez ukazu je delal različne šale, ko se jih je bil naučil. Ko se je Petek vernol, ino živeža prinesel, je Robinson prvi kosek kodru dal, okoravno sam celi den nič ni v usteh imel.

Ker pak je noč svetla — jasna bila, sta brez oddehnenja delala dar črez polnoč; pak po tem sta bila toliko zaspana, da se snu — spanju nesta braniti mogla. Legla sta v travo, ino kôder je moral stražati, položil se jima je k nogam, ino tako tiho ino pokojno so dar do jutra spali.

Tri ino dvajsti večer.

Oča. Jedva se je razdenilo, je uže Robinson Petka budil, da bi začeto delo dodéjala. Celi den sta z naj vekšo hotjo — motjo delala ino takó sta tude plav do večera dogotovila. Dve re-di debel — bérven sta nékaj s prevezi, nekaj pak z verbovim šibjem — prôtjem tako térdno zvezala, da sta prav varno plaviše imela, ktero je blizo dvajsti črevljev dolgo, ino skore toliko široko bilo; tude sta bila tako previdna, da sta to plav na samem kraji brega ino na valceh vkup zvézala, da bi jo brez pomude ino brez velikega dela kmalu pojednor na vodo spustiti mogla.

Dobro je bilo, da je drugi den rano ob svitu ravno morje od!ekalo — opádalo — ubivalo. Nesta se mudila ne hipú, pak sta plav z bregu po valceh spustila, da bi z vodo, ktera je od bregu nazad ustopovala, kakor po strugi k zaritemu korablju pluti mogla. Tako tedaj sta se plavila, ino pred kor je pol ure minolo, sta bila na mesti.

Kakó je Robinsonu sêrdce tolklo, ko je veliki Evropejski korábelj pred očima imel! Malo je menjkalo — hibelo, da bi ji bil celoval — kuševal, kako veliko si ji je bil čéstil, ker je iz njegove domovine prišel, od Evropljánov postavljen bil, ino ker so se na njem Evroplanje pripeljali! Pak joj! toti Evropljánje so izginoli.

Morje je je najberžej pogôltlo. Ko je Robinson na to pomislil, čudo da v njem od žalosti sêrdce nîpôknolo, ino rad bi bil polovico svega prihodnega življenja za to dal, ko bi s tem zagubljene ljudi drugoç nalezti, ino se ž njimi v Evropo plaviti mogel! Pak možno ni bilo; ine tako druga nič ni prebilo — ostálo, nego da bi iz naloženegu korablja, kolikor bi naj več mogel, zahrnil, ino k svoji pogodnosti obernol.

Stanislav. Ali pak je tude smel s teh reči vzeti, ko mu neso slišale?

Oča. Kaj misliš Dragotin! Smel li je?

Dragotin. Aj smel je je iz korablja vzeti, ino na ostrov odnesti, ko bi se pak ti ljudje našli je bil dolžen, jim vse povernoti.

Oča. Prav tako! kajti da ako bi teh reči ne bil iznosil, bi je valove bili počasoma ukonçali. Zato si je tude z dobro vestjo ino kmalu prisvojiti smel, çesar je naj bolje potreboval, ino tem ljudém, ako bi keda drugoç prišli, za svoje delo ino svoj trud odpóçítati — odraçuniti, ko je je za voljo ohranjenja tega blaga imel. — Ko se je nad tem korabljem dosti naradoval, je perva želja ko je v njem postala, bila ta: da bi le toti korábelj pokážen pokvarjen ne bil, ino bi drugoç po morji plúti mogel. Ino je li takó si je terdno umenil, da s Petkom na — nj sede, ter se ali v Evropo, ali pak vsej bar do ktere druge Evropejske osade — selitve — nasebine v Ameriki poplavi; da si rávno bi to nevarno biti moglo, da bi se na tako velikem korábiji, brez izkušenega ljudstva, ino brez vse brodarske znánosti na široko morje

vagal — odvažil. Plavil se je tedaj na plavi okoli ino okoli koráblja, da bi globino v morji ogledal, ino je našel k svoji preveliki žalosti, da si ne pomisliti, da bi korábelj na morje pripravil.

Burja ji je ravno med dve skali vgnala, s kterima je tako tesno zevert bil, da ga ni bilo ne zad neti napred genoti. Ni bilo tedaj pomoči, ner da bi tu tako dolgo vezel — tečal, dokler ga valove na kose ne razbijo. Robinson vide, da se je jegovega skvarjenja nadejati, je na korabelj vstopil, da bi blago preglednol, ko je na njem bilo ino se je presvedčil — prepričal, da skaženo ni. Dobri Petek še je ode včera tako ustrašen bil, da se je razmišljaj, ima li z gospodem na korábelj vstopiti. Pak je vemdar šel pak ves se je tresel, izvlasti ko mu je ta rogata spaka prede vsem v oči prišla.

Pak ta rogata obloda — spaka ni bila več tako bujna — divja — ljuta, kakor pred včerašnjim; medla je ležala, kakor bi več na noge povstati ne mogla, kajti da nji od predvčerašnjega niše ni več piče — kerme dal. Robinson v pamet vzešči pričino te medlobe, je pred vsem skerbel, da bi za to zaglajeno stvar nekaj piče poiskal. Kér je pak dobro vedel, kako da je korábelj vnotrema, je berzo kar je iskal tude našel ino je z veseljem gledal, kakó koza, kar je pred njo metal, želečno popada. Tičas pak se Petek temu neznanemu zvereti ni mogel zadosti načuditi. To potle je počnol Robinson vse poredoma preglejevati. Iz jedne kamre — hramca je tekel v drugo, ino z jedne palube na drugo, ino povsode je smotril — videl natisoče reči, za ktere se v

Evropi jedva gdo zmeni za njega pak so toliko imenitne bile. Tu so stali polni sodove suharov, vlaškega pšena — riže, moke — melje, žita — zernja, vina, strelnega prahu — smodu, kugel — krugel ino drobi — šprihov; etu so bili topove — dela — (štuki — kanone), puške, pistole, kordove — čorde — meči ino tesaki — sáblje; onde pak sekire — topori, pile, dleta, svedri — nebozci, strugala, skobli — strugove — (hobli), kladiva, železa, žreblji, noži, škarje, igle; etu opet lonci — gercni, sklede — mise — bljuda, okrožniki — talerje; žlice, kleši, mehi, ročke — buče — verči ino druga lesena, železna, cinova ino medena kuhinjska posoda; esu — tu so takaj bile polne truge — škrinje oblačil, perila — pertenina — rušenske odeteli; črevlji škornice, škorni — boti ino sto drugih reči, za katero vsako bi vžásneni — zavzèti Robinson z radostjo bil to celo grudo zlata dal, ko je na njo davno pozabil, ko bi mu kedo jedno ali drugo iz njih bil prodaval.

Petek je pri vsem tem stal kakor dreven; kajti kar je živ, nič ni podobnega videl, ino tude ni mogel ugonoti, k čemu bi ta ali ona čudna reč biti imela. Robinson pak je bil kakor v zameknenji. Od veselja se je jokal, korti malo dete, je po vsem, na kar se je nameril, segal, ino to vzpet vergel, kakor hitro je gde kaj druga smotril, kar se mu je še potrebnejše zdelo. Na posled je hotel tude na dno korablja — ladje priiti pak je zagledal, da je vse z vodo zatopljeno, kajti korabelj je bil silno razdren.

Te je s sam sebo sklepal, kaj bi le najpred odsod vzal, ino dolgo se ni mogel razmisliti. Zdaj

se mu je zdelo, da je to ino zdaj da je ovo najpotrebnejše, ino tako je kmalu zvergel, kar si je ravno izbral, da bi drugoč kaj druga vzeti mogel. Potler je iziskal reči, kakor ti ize vseh najvažnejše, ktere je takaj s sobo vzêl, naimer: polni sodek strelnega prahu, drugi sodek polni drobi, dve puški, dve pistoli, dva korda, dva tesaka, dvoje oblačilo od glave do pete za sebe ino za Petka, dve dvanajsterki — tuceta sračic — robač dva topora — sekiri, dve pili, dva skobla — struga, nekoliko železnih protov, kladivo, ino druge nastroje — orode nekoliko knjig, nekaj papira za pisanje, ter peroti ino črnilo, kresalo z gobo — trodom ino kresnimi kameni, sod suharov, nekoliko kosov plaht — jader ino kozo.

Stanislav. Vsej koze ni potreboval.

Oča. Prav imaš, pak koza je njega potrebovala, ino Robinson je imel smilenje nad vsako stvarjo tako da toga ni mogel učiniti, da bi jo etam nehal kajti bilo je mogoče, preden bi se drugoč vernol, da bi burja korábelj raztreskala, ino vsej je na plavi tude dosti prostora imel. Vzel jo je tedaj s sobo.

Naproti tomu pak je pustil nekaj tu ležati, po čemur bi ljudje v Evropi najpervle segali — polni sodek zlatega peska ino škrinjko z najkrasnejšimi diamanti — prežlahtnimi kamenimi, ktero je v korabljevodčevi — kapitanovi hiški — svetlici našel. Da bi to s sobo vzêl, mu pač ni na misli prišlo, kajti Bog me! ni védel, k čemu bi to bilo.

Med izkanjem, odpiranjem, izlaganjem, radovanjem, ino pak med izbiranjem ino nakladanjem na plav je toliko času preteklo, da nesta

imela, nego uro, kar je morje drugoč pritekati — pribivati imelo. Pak na to sta morala čakati, sicer bi s plavjo težko nazad bila prišla. Robinson je to uro na to obernal, da je drugoč jednor po Evropejski jedel.

Prinesel je tedaj kos ojenega — poôjenega govejega mesa, nekoliko slancev, nekaj suharov, masla ino sira pak lagvico vina ino vse to na mizo v korablje vodčevi svetlici znosiv, se je s Petkom na stolici — stolu posadil. Da je drugoč jednog pri pravi mizi ino na stolu sedeti, ino porodu z okrožnika z nožem ino vilicami jesti mogel, je nad tem takše veselje imel, da vam ga res popisati ne morem. Ino pak še potler te jedi izvlásti kruh — hleb, po katerem je tako često pak zahman tožil, si naimer predstaviti na morete, od kolike radosti je plesal. Pač po pravici bi moral človek devet let, kakor on vseh teh jedi ino pogod življenja znebavljen biti, ako bi to radost, ko jo je nine — sedaj Robinson imel, prav počutiti hotel.

Petek, kako bi se v Evropi jedalo, je tako malo vedel da mu tude ni na pamet prišlo, k čemu bi nožev ino vilic potreboval. Robinson mu je to pokazal; ko pak je po njem delati, ino kos mesa na vilice v usta deti hotel, je to k uhu tišal, ino vilične černe k čobam obernal.

Vina, ko mu ga je Robinson k okušenju podal, nikakor ni hotel piti, kajti vode navâjen, močnjšega napoja prenesti ni mogel. Suhar pak mu je nad vse dišal.

Nine je morje pritekati začelo, oba sta speshno na plav stopila ino se po morji pustila, da

bi s to povadajo k bregu prišla. V mali dobi sta bila pri bregu, ino urno naložene reči na zemljo iznašala. Tu je Petek velma želečen — žedostljiv bil, izvedeti, kaj bi vse te reči znamenale, ino k kaki koristi bi bile? Pervo, kar je Robinson k upokojenju jegove izvedavosti — radovednosti učinil, je bilo to, da se je, zaide v germovje, v bélo sračico ino celo oblačilo, ko je bilo jednakokroj — uniforma — obleka za vojnškega dostojnika — oficirja, oblekel, ino ter si hlačice ino črevlje obul, pak je kord — meč k boku pripnul, pozlačeni klobuk na glavo del, ino najednor kakor pretvorjen izstopiv se je Petku pred oči postavil. Petek ves prestrašen je nekoliko krokov — stopinj nazad odskočil, kajti v prvem hipu je resnično dvojil, če ali vidi svèga gospoda, ali pak kaj druga, ali berž golega duha. Robinson, kir se je jegovemu prestrašenju smejati móral, mu je prijateljski roko podal, ino ga uistil — ugotovil — mu uterdil, da je vsej le Robinson ino jegov prijatelj, akoravno se je zdaj jegova obleka ino negdanja nesreča zdaj v srečo bila premenila. Pak vzeme celo plávčje — brodársko — mornarsko oblačilo je Petku pokazal, kako bi kos po kosu na se oblačiti imel, ino mu je velel, za germovje iti, da bi se tude oblekel.

Petek je poslehnol — (bolgal); pak predse času je minolo, pred ner je vse na sebi imel. Zdaj se ni v to, pak zdaj ne v ono obleči umel. Sračico — robačo, postavim, je na opak vzal, vteknovši noge v rokave, kakor bi si hlače oblačil. To je tude s hlačami — bregešami učinil, v ktere je z nogama, od spodu vlezti hotel, ino je

telovnik — podjopič — brezrokavnik zade zapinal. Potle je le počasu te blôde — hibe spazil, ino je popravil, dokler se po mnogem preoblačenji ni ves oblekel. Te pak je od radosti skakal kor otrok, ko se je tako pretvorjen videl ino pak ko se spoznal, kako bi tej odev pogodен bil, ino kako bo ga pred pikanjem — šipanjem muh dobro hranil. Samo s črevljemi ni bil zadovoljen — spokojen, kajti je videl, da je lahko brež njih, ino da so mu na poti. Prosil je tedaj za dovoljenje, da bi je drugoč zuti smel, kar mu je Robinson na voljo pustil, kako bi sam za dobro uznal.

Te potle mu je Robinson pokazal, kakó bi se sekire ino drugih nastrojev — orodov potrebovati imelo, nad čemer je Petek od veselja ino čudovanja kakor od umu šel. Ino tude kmalu sta se tega poslužila, ino strom za steženj na plavi poderla, da bi na njem plahto — jadro zavesiti mogla, ino bi ne bila primorana dotle čakati, dokler bi morje ne odtekalo ino pritekalo Robinson se je ù temu delu sam podal, ino tičas Petka v jazvino poslal, da bi lamice pomolzel, kar sta uže dva dni odložiti mórala. Te pak kedar je Petek v jazvini bil, je Robinson puško nabil, hote si to radost napráviti, da bi svojega prijalelja s čudežnim učinkom — stvorkom strelnega prahu prestregel. Po nedolgi dobi se je Petek povernol, ino s zavzetjem je gledal na delo, ko je je Robinson tičas izkonjal — opravil. Ino v tem smotri — zagleda Robinson sokola, kir je ribo zgrabiv ž njo kvišku letel. Kmahu je puško popadel ino za kričal: „Pazko imej, Petek, kako ga dol uderem!“

Ino jedva ta povedev je sproži — spustil, ino sokol je na zemljo spadnol. Predstavite si da veliko začudovanje ino prestrašenje ubogega Petka! Zvernol se je na zemljo, kakor bi sam ustreljen bil, kajti da mu je v tem hipu drugoč stara povera o Tupanu ali germéleci — gromšeku pripala za ktereга je v pérvem leknenji — ustrašenji svega gospoda imel. Kotal se je, razpel roke k Robinsonu, kakor bi ga za milost prositi hotel. Govoriti ni mogel.

Robinsonu pak to celo ni na misli prišlo, da bi si iz česa, kar se vere — naboženstva tiče, šale — smehe delati imel; zatorej je ko je zrazumel, kaj bi si Petek mislil, kmalu obžalil, da ga pred v tem, kar je učiniti naménil ni podučil pak si je k mahu toto zmoto — hibo popraviti zadeval. Ustrašenega Petka je prijaznivo vzdignol, ga objêl ino prosil, da bi se nič ne bojal, da ga tude k hipu nauči kako bi se blisk ino takši grom napráviti mogel da se to po nravi — prirodi — (naturi) godi. Pak mu je puško pokazal, kakobi za streljanje naprávljena bila, ino mu je povedel tude lastnost ino učinek — moč strelnega prahu; je puško pred njegovimi očmi nabil, ino mu jo v roko dal, da bi tude sam izstrelil. Pak Petek, kir še je preboječ bil, ga je prosil, da bi to rajši sám učinil. Robinson si je tedaj postavil cil — namerek na sto rokov — stopinj, ino Petka poleg se postavivši, je iz puške izstrelil.

Malo je menjkalo, da bi se Petek opet bil zvernol, tako se mu je to čudno ino čeznravno — preknaturno zdelo, kar je ravno videl ino slišal, Robinson je v cil — namarek grobo — veliko

drobi — šrekeljnov vstrelil, pak je zadosti globoko v drevesi obveznola. Potem je Petku dal razumeti, da bi sam poleg toga sodil, kako sta zdaj pred vsakim neprijateljskim vpadom divjega ljudu — ljudstva varna, ker toto preumno iznaideno bliskanje ino germljenje v svoji moči imata.

Petek je skoz to, ino kar je vse na korablji — ladji videl Evropčane, ino posebno svojega gospodina v tolikem spoštovanji imel, da mu nekoliko dni ni bilo mogoče, da bi tako zaupljivo ino prijateljski kakor inda ž njim zahajal. Tičas se je noč približala, ino konec jujnemu delu tega veselega dne učinila.

Štiri ino dvajsti večer.

Oča je drugi večer k velikemu veselju svojih ljubih otročičev tako le dalje pripovedoval.

Naš Robinson še nikedar ni tako ljubeznivo sladko spal, kakor toto noč; kajti od tega dne, kar je na ti pusti ostrov — otok — osredok prišel, še nijednokrat ni bil tako srečen, kakor se si je zdaj zdel. Pak vsej tude nijeden človek ni nikoli vekše hvaležnosti v serdci svojem ino ljubezni do nebeškega dobrotnika, ko ga je za vso to srečo zahvaliti imel, počutil, kakor on. Pogostoma, kedar je sám bil, je na kolena padel, ino hvalil tega dobrotljivega darovnika za to, kar mu je podeliti ráčil! Ino tude Petku je iskal toto nabožno počútnost hvaležnosti vdehnoti.

Učil ga je preden sta spat šla, to pesmo: „Boga zahvalimo! ino pak sta z genenim serdцем k česti ino hvali svojega nebeškega očē pela.

Na drugi den sta zagoda rano vstala, vse reči v germovje — šumo zložila, ino z vejami prekrila, ko bi péršati — liti imelo. Ino ko je počnolo morje pritekati — pribivati, sta plav od kraja — zemlje odrinola. Ker pak včera, kar sem vam zabil povedeti, nesta nikákih vesel s sebo vzela, pak nesta na nje dnes pozabila, ino sta plula — se peljala vceliko spešneje nego ko bi brež

njih bila. Opet srečno sta k korablju došla, ino prvo, kar sta pred se vzela, je bilo, da sta vse deske — blanje — dile, kar sta jih tu našli, na svojo plav spustila, ino dvojo podlago imela, pak reči, ko sta jih hotela s sebo vzeti, sušje nego li včera, na ostrov dopraviti mogla.

Tu je Roainson drugoč vse preglèdal, da bi si iz teh premnogih reči, ko jih vseh najednokrat vzeti ni mogel, gde kaj znamenitejšega izbrál. Sedaj mu ni bilo več tako težko izbirati, za to kér je uže vse najpotrebnejše na varno mesto spravil. Pak je vsej le vemdar kakor včerah previdno volil. Med drugim je umenil da tude jeden izmed šestih malih topov — (štukov) s sebo vzeme ko je je na ladji našel.

Dragotin. Topov? I vsej bi si uže pač kaj potrebnejšega lahko vzel.

Oča. Tako se nam zdi, ker teh reči bolje povážiti — počitati — ceniti ne umimo; Robinson pak, kteri je vse dobro premislil, je hitro poznal da tega topu, ino akoravno le k upokojenju svoje misli, najhujše — najviše potrebuje.

Dragotin. Pak zakaj?

Oča. To mesto na bregu, gder je za tičas za-hranjene reči skladati moral, ni bilo uterjeno — uvarovano, ino k nesreči je ravno na tem kraju ležalo, gder so divjaci po navadi na zemljo — na suho izstopovali. Zdaj se je sicer na branbo svoje púške ino pistole lahko zanesel, ko bi morebiti na njega planoli; pak mraz je po njem šél, ko je pomislil, da bi drugoč gde keda ize silne potrebe jednega ali drugega ubiti primoran bil. Mislil si je tedaj, če bo top na bregu imel, ino če se div-

jaki na ladjicah k njegovemu ostrovu približajo, da jim lahko z daleka kugle čez glave izstrelijo, ino da se potem brez dvojbe od strahu prepadejo drugoč nazad verno.

Glej, moj dragi, kako je ne gotovo, če dela — čine drugih ljudi posojevati hočemo. Pač odviše malo keda nam je možno, da bi znali vse pričine — vzroke, po katerih se drugi v svojih delih ravnaajo, kako bi nam tedaj na misel priiti moglo, da bi je sôdili? Zató modri mož druge nerad posojuje; ino če ni poklican — pozvan se tega nič ne ujima, kajti da ima sam zadosti o sebi ino o svojih vlastnih delih — čineh misliti ino soditi, ino tako bomo tude mi, otročki, za napred činili.

Robinson ino Petek, sta razve topov še te reči odnesla vrečo žita, drugo vrečo ječmena ino vrečo grahu, tružico polno žrebljev ino vretenc — svorkov — ferkov, dvanajst sekir, sodek strelnega prahu ino pak brus.

Stanislav. Pak k čemu brus?

Oča. Za brušenje sekir, nožev ino drugih nastrojev — vrodov, kedar se stopijo, kajti toti kamen mora celo drugo lastnost imeti kakor — nego drugo kamenje, mora naima mehke biti, ino takšega na svojem ostrovu ni imel. Nič se tedaj ne razmišljaje, si ji je važil — počital — cenil čez zlati pesek ino diamante, kar je vzpet na ladji ležati nehal.

Pervle ner sta se odplavila, še je Robinson korabelj pregledal, ino videl, da je voda v njem nekaj više izstopila, ino da so tude valov mnogo desek iž njega skoz trenje ob skale odderli. Pre-

vedel je da celi naj pervejša burja na kose raztresketa. Umenil je tedaj, da hiti, da bi še tude ostale reči, kolikor bo le mogel, zahrauil ino zavaroval. Ino ker je zdaj veter k bregu vel—pihal, sta lahko s pomočjo plahte ino vesel odcšla akoravno je morje jedva do polovice odtekalo. Na poti si je Robinson očital — oponašal, iz česar se jegova počtenost kaže.

Stanislav. A kaj si je oponašal?

Oča. Da zatega peska ino teh diamantov s sebo ni vzel.

Stanislav. Kaj bi bil s tem delal.

Oča. Za sebe tega res ni hotel; pak pomislil je, vsej pak je mogoče, da še gospodar korablja ni zaginol, ino drugoč lahko priide, da bi izvedel, da li še se kaj otêti? Ak bi tedaj naglo burja postala, ino korabelj razbila, preden bi drugoč nazad priiti mogel, ino bi zlato ino drago kamenje v kvar — v strato prišlo, kako bi za to pred Bogom ino tvojo vlastno vestjo odgovor dal, ker si si same takašnje reči uhranil, ktere so le tebi koristne ino ne téh, za ktere je gospodarju vseh téhle reči naj bolje mar? V kterih morebiti jega ino mnogih drugih ljudi vsa sreča — vse blago leži? „Robinson! Robinson!“ je dalje govoril, se s pestjo v čelo bije, „oj koliko še ti menjka — hibuje, da bi bil tako dober, kakor bi imel biti.

Jedva je mogel čas učkati, da bi k bregu prišla, ino se drugoč k korablju plavila; toliki nepokoj je čutil v svoji vesti, ker je v nemar pustil dolžnost, ktera se mu je po pravici svêta zdela! — Po tem takem sta se k bregu približala, pak ravno, kedar sta k zemlji pririnoti hotela, sta v

veliko nevaršino — pogibel prišla, kaj bi se ves naklad v morji bil potopil. Zakaj, ko še je morje odtekalo, še je voda pri bregu plitva — melka bila tako, da je prednji podel plavi najednog naglo na pesek vbegnol, ino je tako mnogo više stal, ner zadnji podel — del, kir še se je na vodi vznášal.

Dobro je bilo, da sta Robinson ino Petek na zadnjem konci stala, ino sta tako naklad — nalog zaderžati mogla da bi v vodo ne padel. Ko sta drugoč vse poterdnila, sta morala dar do kolien se po vodi ino blatu — muži gleni brodití, da bi reči na ostrov iznosila, kar pak sta čerstvo ino previdno stvorila, da se nič ni pokvarilo, ino da sta mogla še pred odpluti, ner se je morje drugoč prignalo. Jedva se je Robinson opet k korabelju vernol, mu je naj več bilo za sodek s zlatim peskom ino za škrinjico z diamanti, da bi to na plav odnesel. Zdaj se mu je, je pravil, pri serdci ulehčalo; tako tedaj to izkonjav, si je mislil, da se pa — paki drugoč lahko za sebe stara — skerbi.

Tokrat je vzel razve druga nekoliko kolese — teleg, ktere so, ne vem za kako potrebo na korablji bile; mnogo različnega odeva — svit — oblačil, belih šatov, mnogo nastrojev ino orodja, jedno lučnico — laterno, pak vse spise, ktere je v korabljevodčevi — kapitanovi svetlici — hišici nalezal; ino ker je morje opet pritekalo, ino je veter pogoden bil, sta berzo drugoč k bregu priplula.

Ostatek dne je Robinson obernal na delo, ktero se mu je zdaj naj petrebneje zdelo. Od strahu

je sehnol, ko je pomislil, da bi blago lahko, ko bi dežji prišel, razmoknolo, ino se jegov naj vekši zaklad, strelni prah skazil. Da bi to nevaršino odvermol, je umenil — sklenol, da še toti den iz velike plahte — jadra, ko jo je s korablja prinesel, stan — šater napravi, pod katerim bi jegovo celo bogatstvo pred dežjem varno ležalo. Ker pak je imel škarje, igle ino sukanec — niti, tedaj mu je to delo hitro od rôk šlo, ino Petek se je od njega toliko naučil, da mu je tude pomagati mogel. Tej se ni mogel dosti načuditi, da je tako izverstna reč, škarje ino igle, iznalezena, ino je drugoč priznal — ovadil, da so jegovi krajani — zemljaci ino on ubogi ljudje, če se k Evropčanom primerijo.

Eto delo sta dokonjala še pred večerom, ino zdaj še se je Robinson razveselil, da je Petku preveliki učinek — moč — opravek dela — topu (štuka) pokazati mogel. Nabil je je s kuljo — kuglo — kruglo, ino tako postavil, da je strel gladino morja zaseči moral, da bi Petek videl, kam daleko kulja poleti. Zdaj je je izstrelil, ino akoravno je bil Petek uže črez dva strela iz puške k totemu čudelu pripravljen, se je vemdar opet tega silnega germota toliko vlekel — ustrašil, da se je kakor osika — trepetljika tresel. Kulja je skakala po morski gladčici, ino se v daljini izgubila, ktere ni bilo preglednoti. Petek je potem terdil — istil — gotovil, da bi le jednega takovega strelu trebalo, ino bi vse jegove krajane, ko bi se jih ravno mnogo tisoč snešlo, razegnalo, zato, ker bi tega, gdor je tej germot učinil, gotovo za Tupana imeli.

Ko se je stemnilo, je Robinson lučnico — laterno razsvetil, da bi spise pregledel, ko je je iz korablja prinesel, če bi se iz njih izvedelo, čiji — čegav je ti korabelj bil ino kamo je pluti imel? Pak k nesreči so vsi ti spisove ino knige, ktere je pervle s sobo vzel, v taki besedi, ktere ni razumel. Kako mu je zdaj drugoč žal delo, da si v svoji mladosti — junosti ni bolje prizadeval, da bi se tujih — ljudskih jezikov naučil! Pak je bilo pozde žalovati. Med tem je vemdar iz dvoje prilike, ktero je spazil, spoznal, kam bi bil korabelj ino zakaj plul. Nalezal je naimer med drugim nekoliko pisanj — listov, ktere so se v *Barbados* dodati imele, na ostrov — otok pri Ameriki, gder se z rabi — sožnji silno kupčuje — terži.

Prostirad. Z rabi? — s sôžniki?

Oča. To ti izjasnim — razsvetlim. V Afriki — veš li pak še gde leži?

Prostirad. Aj vem? ta bi se šlo od nas čez zeleni most ino čez gosinjo pašo! — Le dalje!

Oča. V Afriki tedaj, keder Maurenini — Morove — Zamorci prebivajo, je naj več ljudi še tako neizobraženih — zarobljenih ino nenravnih, kakor goveda. Jihovi vodci ali kraljeve, kteri neso veliko boljši, ž njimi tude tako obračajo, kakor bi res goveda bili. Keder se Evropčanje tam pripjavijo, tedaj jim cele črede — stada takovih černih ljudi prodavajo, ravno tako, kakor kedar pri nas živino na terg — senjem prižene. Mnogi očeve — otcu tude svoje vlastne otroke privedo — pripeljajo, da bi je za kako bódi reč prodali, ino tukaj jih Evropčanje vsako leto mnogo kupijo, ino se ž njimi v Ameriko plavijo, gder morajo

naj težje dela konjati — opravljati, ino mnogo hudega prestati. Takšemu rabu — sožnju (tako tem nesrečnim prodanim ino stiskanim ljudem rekajo) se pač hudo hudo godi, ino želel bi si dostikrat raji umreti, ner li živemu biti, — kakor živeti.

Ljubor. To pak celó ni prav, da se z ljudmi tako dela!

Oča. Věš da to ni prav; pak vsej je tude nadeja — upanje, da to grozovito kupčevanje vemma da jednog mine, vsej se zato zdaj užé posebno Angličanje jako izkušajo. —

Dalje je Robinson našel počet — račun — čislo — število, iz kterega je mogel toliko izrazumeti, da je na tem korablji blizo sto takih rabov — sôžnjev bilo, ktere so v Barbados odpraviti hoteli. Vse to Petku povedevši, je določil: „gdo vé, ne imajo li ti nesrečni ljudje za svoje osvobojenje burji kaj zahvaliti, ktera je ti korabelj k skali prignala? Lehkič so se na čolnceh uhranili, ino negder na gde kteri ostrov pripluli, na kterem jim zdaj ne smejo jih ukrôtniki — grozovitniki ukazovati, ino gder nine po svojem prav srečno ino mirno živo.“ Petek je uznal, da je to verojětno.

„Blagor tebi, mili Petek!“ je Robinson pristavil, se zaerde,“ ali bi še si upal, tuondašnje svoje pitanje ponoviti — opetovati?“

Petek. Ktero?!

Robinson. Toto: kako korist bi burja mogla imeti, ko nama je ladjičko zanesla?

Petka je kri polila, ino je obžalováno oči povesil. „O Petek!“ je Robinson skričal z nabožno gorečnostjo; uznaj pravičnost Boga vsegamogo-

čnega ino naj môdrejšega, ktera je tu opet tako očitno vladala — ravnala. Viš — glej! kako obilno nama je burja drugoč to nadomestiti — dostaviti morala, kar ji je narêjeno bilo, da bi nama pobrala! Pogledni na to celo zalogo — pripravo živveža, da bi po legoti ino srečno živela — ali bi jo imela, ako bi burja ne bila nastala! Vsej je to res žalostno, če mora človek svojo srečo zahvaliti nesreči drugih ljudi! Ko bi pak zdaj največ têh, kateri so bili na tem stresketanem korablji, srečneje živelo ner pervle? Ino da je to zdaj res tude takó, ni bar neverojetno? Kaj se ti nîne zdi do božjega vladanja sveta?

„Da je neizgovorljivo môdro ino dobro, ino da sem blaznik — têpec bil,“ je Petek odgovoril, spné roki ino k nebu pogledne, da bi Boga za greh odprosil, kateri je iz nerazuma stvoril.

Še šest dni sta se za jednodrugim plavila, ino na den dvekrat tude trikrat k razbitemu korablju, ino sta vse kar koli sta le genoti mogla, na suho spravila. Premnoge maličkosti sta imela za velike — vâžne reči, ino sta je s sobo pojemale, ktere bi se jedva vredne zdele, da bi je mi vzdignoli, dokler še jih pomenjkanja — nedostatka nikoli nismo čutili. Drugi naklad na tem korablji so bili slonovi zobje; te sta ondeka nehala, za to ker jih potrebovati ne umesta. — Tako sta tude učenila z nekolikimi sôdi — bečvammi kave, ktere je Robinson takaj zavergel, zato ker ni menil, da bi se keda več nepotrebni ino pogubni sladčic — lagodb vadil. Za to sta gledala, da bi desek nalamala, ino jih, kolikor bile môgla, nabrala, ker so se jima koristnejše ino te-

daj tude večje cene zdele. Ino te še sta ostalih pet topov spravila na suho zemljo tako, kakor vse železo, ktero sta le našla, ali iz korablja dobiti mogla.

Kedar sta uže osemnajstkrat sem ino tam poplula, ino ze svojim nakladom vseli srečno na mesto prišla, sta spasla, ko sta vzpêt na razbitemu korablji bila, da se burja bliža. Pospelahala — hitela sta tedaj kar sta mogla nalagati, ino sta plula upajoče, da k bregu do ploveta, pred ko burja nastane. Pak — jujno prizadevanje je uže za hman bilo! Pred ner sta do polovice prišla, se je vzdigel strašno vihrasti veter z germenjem, bliskanjem ino dežjem, da so se valove črez plav valili, ino reči na nji v morje zmetali. Sama pak sta se tako terdno privezala, da ju valove neso zmetnoti mogli, akoravno so jima na laket črez glava švigali — plali. Pak naposledek ni mogla slaba plav razpijanju valov odoleti — soperstati; vezi, s kterimi so bervna — rilove spojene — zvezane bile, so pustile, ino cela plav se je razpadla.

Milica. Aj za božjo voljo, ubógi Robinson!
Oča. Petek se je upnol, da bi izplaval — izplinol. Robinson pak je bervno popadel, s kterim je bil zdaj v morsko propast — globino, ino zdaj drugoč k višku metan. Bil je pri tem česteje — večkrat dole ner li nad vodo, ves zmamljen je bil, ni čul pak ni videl. Pomalem je pogubil moč ino ž njo počutke — smisle. Še jednor je zakričal ino izginol v groznem valu, kteri ga je z bervna stergel. K sréči pak je bil jegov zvesti Petek rude — zmirom pri njem, ako ravno bi bil

lehko, če bi le hotel, veliko hitreje izplaval. Vide tedaj, da jegov gospodin tone, se celo nič ni razmišljal, se je pogrozil, ino ga z lévo — šújo roko popadné, si je s pravo — desno drugoč gor pomagal. Ino se je tako silno trudil, da je v nekih drobceh — minutah z mértvim telesem svojega gospodarja na breg prišel.

Vsi. (prestrášeni) Ah! — Ah! z mertvim telesem?! —

Oča. Takó ga imenujem, zato, ker nič ni bilo znati, če še je živ.

Petek iznesel mértvega celo na zemljo, v obupanji se je na — nj metal, vpil — klical ino kričal, ga po celem telu terel — dergnol, ino svoje usta k njegovim desetkrat pritisnol da bi mu drugoč duh vdehel. Pak je dostal to neizrečeno radost, da je drugoč zavaral — občutil, kaj še je živ, pričinił se — prizadel si je s tem več, ino Robinson je začel opet okrevati — se kolehati.

„Kede sem?“ je z medlim glasom opet preglednoč uprašal. — V mojih rokah, mili gospodar! „je Petek odgovoril, ino solze so se mu iz oči derle: — Aj to je bilo zavzêtno gledati, ko je Robinson svemu osvoboditelju — rešniku hvalo daval ino on od radosti, da se je jegov ljubi gospod drugoč vzbudil vzkresil, ni vedel kaj početi.

Pak, ljubi otročiči! s čem lepšim ne moremo dnes te prigode skončati; tedaj bodi tega dosti.

Pet ino dvajsti večer.

Nagodile so se drugoč mnoge zmotnjave, za voljo katerih oča ni mogel dalje praviti. K mlademu družtvu se je tičas šest drugih sternolo — pridružilo. Ti so sluli — se imenovali: Tehomil, Domorod, Vlastimil, Konjrad, Mestislav, Dragotin. Pervejši — pervlešnji so se med sobo skoro prepirali, hotel je naimer vsakši najpred novim prijateljem praviti, kar je uže o Robinsonu slišal. Vedel je o njem jeden to, drugi ono, ino tretji jim je v besedo vskočil. Ko so tedaj vsi najednokrat govorili, je na posled tako zmočeni krič postal, da svoje besede slišati ni bilo. Ino otec je videl, da je sila, to zmešnjavo pretérgnoti, ino pripoved je dar do tam opet pravil, gder je tonda prestal — prenehal. Pak je počnol sploh vsem k veselju tako le dalje pripovedovati:

Otročiči! Robinson se je opet pozdravil. Sen — spanje, kterege je to noč pod svojim šatrom — stanom na perinah blazinah užival, ga je tako občerstvil, da je, ko je svitati počelo, drugoč imel vso svojo moč, ino je Bogu zahvalil za dobito zdravje ino za sve življenje. Burja je celo noč udelovala — razsajala — razgrajala. Želečne je tedaj dne čakal, da bi videl, kaj se je z raztresketanim korabljem zgodilo. Zdaj je solnce celo

nebo — ves zrak osvetilo — obsijalo, ino tu je k svoji žalosti smotril — videl, da je korabelj do celega izginol. Dêske ino tramove, kateri so se k bregu prignali, so bili svedki — priče, da ji je burja popolnoma stresketala. Ino ljubo mu je bilo, kër si je bil svest, da mu za skerb ni bilo žal, kaj je blaga na tem korablji toliko ohranil, kolikor je le mogel, ino blagor temu človeku, kateri se celo tako modro derži, da ve vsaki neprijetni prigodi kakor sedaj Robinson k sebi reči sme: „tega nesem kriv!“ Ino ta vest lahko mnogo osladi, kar bi našemu serdцу prejako terpko bilo.

Robinson ino Petek sta zvesto vsaki ostanek korablja na breg vzvlačivala, zato ker sta prevedela, da bi lahko vsaka dêska ino vsaka lata k koristi bila. Pak sta poredu umenila, kaj bôsta dalje činila. Te reči sta morala v jazvino — otlino spraviti; ker sta pak se vseli imela toliko udaliti, se jima je to za resnico nevarno zdelo. Robinson je tedaj to tako naredil, da bi po jeden drugem s kolesci — telegami vozila ino varovala — stražala, jeden do poldne, drugi po poldnevi. Nabil je tope, ino je na bregu proti morju postavil. Pak je ogenj razdelal, na kateri je tiisti, kateri je ravno stražal, prilagati moral; ino zravno topovje vnetilo krèdu pripravljeno ležalo, da bi se iz njih, ko bi trebalo, kmahu izstreliti moglo.

Robinson je začel sam reči voziti. Da bi si pak lepši odev — oblačilo prihranil, se je oblekel koti plavec ino mesto svojega negdanjega braniva je zdaj nosil lovečki tesák — méč, ino dve nabiti pistoli za pasom. Najpred je naložil nekoliko sodkov strelnega prahu z drugimi rečmi

za voljo katerih se je naj bolje móče bal, ino je odešel.

Koder, kir nigdar ni od njega šel, ga je prevajal, pak tude ni bil nekoristen. Robinson je okoli njega prevez — verv — konopec obêzal, ino ga prede k tolegam privezal, da bi mu tude vlečiti pomagal.

Ker se kodri bodi kaj hitro nauče, tedaj je takaj toti kmalu za to bil, tako dobro, kakor bi izučeni tegun — vlekavt bil. Tude je vseli ozlek v zobeh nesel, česar so ga pred naučili.

Kedar se je Robinson verno, je vzêl vse krotke lamice, ktere so uže bremena nosivale, da bi je za nošnjo napel. Ker jih je sedem bilo, ino je vsaka pol drugi cent nesla, si lahko pomislite, koliko so vse, jednor nesle. Ker pak se v jazvini toliko reči ni moglo podevati, sta spešno razbila še jeden veliki šater — stan na dvorci, kateri bi jima za shrambo bil. Za tejden sta vse odnosila, le samo gromada — kup dil — desek je tam ostala, ktere sta tičas v gôšo — čêšo odpravila, dokler bi jih drugam vložiti ne mogla.

Milica. Ti pak nam, otče, od kozé nič nesi povedel.

Oča. I skoro bi bil na to pozabil. Kozo sta res, kakor si lahko mislite, takaj s sebo vzela, ino jo v okol — grad k lamicam dala, s kterimi se je dobro pogodila. — Oj zdaj sta imela Robinson ino Petek mnogo prijetnega činiti, tako da sta jedva vedela česa bi se naj pervle lotila. Pak Robinson je, kër je rêd ino pravo razdeljenje v svojih delih ljubil, hitro razloček med potrebnimi ino naj potrebnejšimi deli napravil ino se naj pred

k potrebnejšim podal. Naj potrebneje je bilo postaviti sén — staj ali kolarnico, da bi onde shranil reči, ktere v jazvino neso šle pogodnjeje ino varneje, ner se je v šatru — stanu zgoditi moglo. Etu je bilo činiti, da bi se vadila — urila — učila v tesárskem remesli — rokodélstvu kterege se jima veste da nijeden ni bil učil.

Pak kaj je moglo zdaj težkega biti marljivosti prebrisanega umnega Robinsona, ko je videl, da vse nastroje ima, kterih je k temu potrebeval? Pretežke ino nenavadne dela so mu zdaj pač igrača bile, zato ker jih je pred veliko drugih brez nastrojev — orodja ino brez pomočnika srečno izkonjal.

Podiral je tedaj ino strome tesal — kresal, trame spojeval — zlagal, stene iz užganih opek — cigla zidal, ino dvojo streho delal, jedno iz desek, drugo pak iz kokusovega listja, ino vse to mu je dobro ino hitro od rok šlo. Zdaj je tu hram stal, podoben kočam naših kmetov — selakov. Jako modro je Robinson tude okna iz hišk na koráblji izêl, ino te so mu zdaj silno dobro prišle, da bi hram znotreh obsvetil, ino nikake odperte — odverzte dire — luknje ve — nj ne imel. Steklu — (glažu) se je Petek močno čudoval, zato kêr ga nigdar ni videl, ino je nine izvedel, koliko pogodnost da hramu narêdi.

Ko se je vse pod streho položilo, je Robinson mislil, kako bi si pogodni vhod v grad napravil, ino k temu se mu je najgotovši posredék zdel, ko bi brano — vrata ino vzdigatni most udelal. Ker je imel vsega zadosti, česar je k temu treba, kakor žrebljev, verig — retezev, ste-

žajev — tečajev — čepov, ključenic i. t. d., se je kmalu dela poprijel, da bi, kar si je umenil, izpeljal. Pred sta vse napravila, česar je trebalo; pak sta prekopala diro v nasipu ino v steni po velikosti uže gotove brane — gatra — vrat. Brana se je postavila, ino vzdigatni most sta tako naredila, da je, kedar se je vzdignol, celo brano zakril. Pak sta postavila nabite tope na nasipu tako, da sta jih dva pravo stran, dva levo, ino dva predek — prednji del terdine — pevnosti branila — varovala. Ino tako sta bila varna pred vsakim vpadom divjih ljudi. Zdaj tedaj je ženj — žetva nastala. Robinson je imel stari meč mesto serpu da bi turšico požel, ino za kopanje pravo motiko, ktero sta med drugimi rečmi našla. Kako jima je pač vse to pri takih nastrojeh po sréči šlo — od rok šlo! Lepo bi to gledati bilo, ako bi le več delavcev bilo delalo.

Domorod. Jaz bi rad pri tem bil, da bi bil ž njima vrêd delal.

Dragotín. A pak kaj bi bilo treba, da bi za Robinsonom na pusti ostrov — osredok na morji šel? Vsej lahko tukaj delaš; le oči reci, ino dosti dela ti ukaže.

Oča. Kakor vsem drugim, zdaj na polji, zdaj v vertu da bi nikedar brez dela ne bili. Pak zakaj vas imam k takovim delom?

Dragotín. Kêr nas to zdrave ino krepke čini.

Oča. Taka je bila tude z Robinsonom, kakor uže vemo, pri tem je zmirom zdrav bil, tude mi si počasu tega izkusimo, kaj dobrega iz delavnega življenja izvira.

Zdaj se je žetva skončala, pak Robinson ino Petek sta začnola tursko pšenico — kuruzu lupati — likati — kožuhati, ko sta jo pospravila. Lehko ste je bile dve vreči. Za nekoliko mesecev sta imela suharov, ino tako mu ni menjkalo — hibelo, ner — razve gôsto sitece, da bi moko čisto presejal, ino peč, da bi v njej kruh pekel. Za obe reči se je moral postarati. Mesto sita je vzel tenkega platna — pertu, kterege je bil obilo na korablji našel, ino kako bi peč postavil, ni imel velike starosti — skerbi. Tude eso delo je izkonjal, pred ner je navadni dež nastal.

Ino zdaj se je pečenja kruha poprijêl na dvoji način — sposob — dvoje peke, nekoliko hlebov — kolačev je spekol ize žitne moke ino nekoliko iz turšice, pak je kmalu poznal, da je žitni kruh mnogo vkusnejši. Zato je umenil, da mesto turšice najveksi del svoje njive z žitom obseje, da bi ga zmirom k pečenju kruha do volje imel. Ino ni se mu zdelo, da bi to za njega ino za Petka preveliko delo bilo, kajti na tem ostrovi sta lahko vsako leto dvékrat zasela — obsejala ino žêla — spravljala.

Še nekaj jima je menjkalo, česar med drugimi rečmi na korablji nesta nalezla, ino kar bi jima vemdar groznu koristno bilo, naimer nekoliko železnih lopat. Petek jih je sicer iz terdega lesu izrezal; pak z železno lopato se vemdar lahko vêč opravi, nego li z leseno. Ker pak si je Robinson térdno umenil, da bode posle orba — oránje jegovo naj ljublejše ino glavno delo: je skoz in skoz na to mislil, da bi tude kovačnico vzložil, gdér bi si lopate ino lehkič tude drugo po-

trebno orôdje sam delal. Ta jegova misel ni bila brez razvaženja — raztehtavanja, kor bi se vam lahko zdelo, kajti česar je za kovačnico trebalo se je vse v njegovi zalogi nalezalo, naime malo nakovalo, nekolikere kleši, dosti veliki meh ino toliko nekaj starega pak nekaj ne izdelanega železa, da ga je berž za svoje celo življenje lahko zadosti — zarad imel. Kar je umenil, je takaj k malu izkonjal.

Ko je nad kuhinjo večo streho iz desek izdelal, je to mesto — prostor tako razširil, da sta tu vigenj, ognjiše postaviti, ino tude v čas dežja kovačko delo delati mogla. Obernola sta tedaj nekoliko dežjevnega vremene na kovačstvo, ino to se jima je, ko sta se maličko v njem poučila — navadila, izverstno — na urok pogodilo. Ko sta lopate gotove imela, je Robinson dalje pokročil — šel, ino je pokusil, če bi tude plug — oralo izdelal, za kateri bi dosti moči imela. Ino ji je izmislil, ino nad tem prevoliko radost imel.

Esej — toti plug je bil od našega velma — zelo razločen; bil ti je napravljen iz jedne ogene — sloke veje pri kateri je na jednem konci, kir je na zemlji ležal, terdno pribiti lemež — oralica — oralnik bil, ino držalo — ročnik s katerim je orač — rataj plug rudati ino kamor je hotel, nagnoti mogel; pri drugem konci bi pak lahko konje ali vole — junce zapregla, ko bi je bila imela.

Na mesto teh pak je moral jeden ali drugi sam stopiti. Iz kratka, toti plug je bil izcelo onemu podoben, kakoršnjega so stari Gerki potrebovali, kedar so se v orbo kmetovstvo podavati začnoli.

Ljubor. Kaj li ti plug ni nikakših kolese — plužnic imel?

Oča. Nikakših; ino kakor je ti plug bil prostega dela, tako prost je iz počëtka tude vsaki drugi nastroj — orôd bil. Pomalem so se ljudje naučili, da se jedna ino druga reč bolje popraviti more, so menili — premenjali, poboljševali, ino zmirom bolje ino bolje užitku — koristi ino pogodnosti vsake reči pripomagali, ktere so za svoje delo potrebovali. Za toga delo je imel Robinson priçino — vzrok se radovati, ker je izmislil ino naredil reč, ktere izrisane nigdar ni videl. Kar nam je znano, je mnogo stotin let pérvle minilo, ner so ljudje taki nastroj, kor ti plug, iznašli; ino oni so od odvetka — ostanka — zaroda — potomkov — mlajših za tako premodre ljudi imeni — deržani bili, da so jim za pamêtvo — spomin ravno božjo čest izkazovali. Dragotinček! veš li koga so Egypčanje za Boga imeli, ker je bil plug iznalezal?

Dragotin. Oj vem! kralja O s i r j a, kteremu so se potem za to kakor Bogu klanjali.

Oča. Feničanje so toto koristno iznaidenje nekema D a g o n u pripisali, kterega so ko ti božje bitje čestili, ino ga sina z neba nazivali — imenovali.

Dragotin. Pak kaj li Robinson lamic k o r a n j u ni mogel potrebovati.

Oča. Najpred je dvojil — pohiboval, če bi se za to godile — za to bile, ker je spazil, da so bolje za nošenje, ner — kakor za vlečenje, Vendar pak je hotel tude to izkusiti; ino glej, dalo se je, česar se ni nadel — si ni upal. Na-

učile so se počasoma te zvereta, ino pak je to tako dobro šlo, kakor bi Robinson ino Petek izučena kmetovavca bila, ino lamice volove ali osli. Zdaj jima za obdelavanje njiv je še le jedinega nastroja menjkalo, brez kterega nesta biti mogla, ino kterega tude na koráblji nesta našla.

Dragotin. Pač vem, kaj je to bilo.

Oča. A kaj misliš?

Dragotin. Brane.

Oča. Prav imaš! Zemlja se brez bran ne môre dobro zdelati, zato kër se ž njimi morajo najpred velike grude razdrobiti, da bi vsejano sème v vlažno zemljo prišlo ino se z zemljo prekrilo. — Robinson je najpervle toliko železnih žrebljeh — zôbi skul — skoval, kar je mislil, da jih bo zadosti. Pak je napravil, nekolikrati to pokusivši tude brano v ktero bi bil žreblje zabil. Potle je navertal v brano, toliko dir — lukenj, kolikor je zôbi imeti imela, jih je v njo zabil, ino brana je bila gotova.

Zdaj je po dežji razsel — posejal dve meri žita, jedno ječmene, ino pol mére grahu, pak se je po petih mesecih zaradoval, ko je dvanajstkrat toliko nažnol nažel, naimer štiri mere žita, dvanajst mer ječmene, ino šest mer grahu, kar je bilo več ner sta s Petkom použiti mogla. Kajti kakor previden gospodar je na to mislil, da bi mu vsega nekaj prebilo — prek ostalo, zató kër v časeh huda létina potegne, ali kër bi se jegova žetva skoz točo, ali pak drugo negodo — uimo skaziti mogla. Umenil jo tedaj, da zernja — silja založi, da bo ga imel zmirom na pol leta napred ko bi mu gde keda žetva v kvar prišla. Iz tega

namena — umisla sta za jasnega vremena streho s kolarnice — seni stergala, da bi na njo postala še drugi pêter — pêtro — pod — ponebje, gder bi se zernje založilo. Tukaj je veste da užé več umenja ino dela trebalo, nego ko sta prvi peter pod delala, vemdar je stalna marljivost vse te težkósti premogla, ino stavljenje — hram je po malo dnch izgotovljeno stalo.

Tičas je skotnola koza dva kozleta, tako da so se tude te stvari na ostrovi razplemeniti mogle. Koder jima je bil za ponočnega stražavca, ino papiga ju je obe seljevala pri mizi ino tude čêsto pri delu. Za lamice jima je pak zdaj bolje bilo kakor drugda, zato ker sta od njih imela ne le mleko, sir ino maslo, ampak ker so jima tude polje delati pomagale. K Robinsonovi zadovoljnosti — spokojenosti tedaj nič ni vêč menjkalo, ner — kaj mislite?

Dragotin. Da ni bil pri svojih starših.

Oča. Ino — ker stá le dva bila, iz kateru bi lahko jeden prej ali slej umerel, ino drugega kakor ode vséh ljudi odločenega pušavnika — samotnika — samonjaka ostavil — zapústil. Pak Robinson si je to za greh polagal, da bi se imel s tem žaliti, boje se nesrečnih prigod, ktere bi še le vprihodnič nastáti utegnole. „Bog,“ si je mislil, „kteri mi je vseli pomógel, lahko tude vprihodnič pomóre.“ Ino takó mu je sedaj vsaki den v zadovoljnosti minol, zato kér je nine znotrema ino zvuonoma pokoj — mir imél! Ino k temu nas vsakemu Bog pomózi.

Šest ino dvajsti večer.

Oča. Otročci, tokrat vam imam mnogo kaj praviti.

Vsi. O izvrstno! izvrstno! — lepó!

Oča. Je li bom le za jeden večer ze vsem gotov?

Nekteri. Oj boste; mi vam, ljubi očka nijednog v besedo ne skočimo.

Oča. To tedaj pokusim. Pak pripraviti se k novemu, strahovitemu dogodku, o katerem še se ne more vedeti, kako se najberžej izide.

Otroci so na se kuknoli — pogledli ino v liceh jávili — vadili — kázali, kaj bi to beržčas biti moglo.

Oča. Ako bi vam zdaj pripovedoval, kar sta Robinson ino Petek s svojimi nastroji vsaki den činila, to bi vas pač nikar zlo ne tešilo — veselilo — kratkočasilo.

Dragotin. Oj, téšilo bi, pak to se lahko ugoniti da.

Oča. Povem vam tedaj le, da sta počasoma srečno po vseh remeselnikih — rokodelcih činila — je posnemala; bila sta pekarja, kovača, krajača, šivca — črevljarja, tesarja, mizarja — škrinjara — stolarja, kolarja, lončarja, vertnika — ogradarja, seláka — kmetovavca, lovca, ribiča, ino

druga remeselnika, ino sta se mnogo reči naučila delati, k čemur je nam Evropejskim lenuhom — manjuhom toliko ljudi trébe. Čem boljje sta se silila ino napinala, tem več moči sta dobivala; ino jujna môť — misel je bila pri neprenehnem koristnem delanji čem dëlje tem veselejša, čem delje tem boljša. Očitni dokáz, da nás je Bog k delu posebno stvoril, zato, ker smo po njem skoz zdravejši ino srečnejši.

Věč ner pol leta jima je bilo pri takem pri-jětnem delovánji preteklo, kar že se Petek ni opovážil — vágal — podito pil svojega gospoda na pot v svojo domovino — otčino opominati, akoravno je pogôstoma po dokonjánem opravilu na verh dirjaval — tekal, s kterega je bilo videti na ostrov jegovega narojenja ino pak vseli je zde kakor v senjah stajal v globokih misleh pogrêzenen, nad nesrečo vzdihaje, da morebiti na vsegdar od svega oče odločen ostane. Robinson pak navlaš do sihdob ni hotel o tem govoriti, zato, kër želje svojega prijátelja pred ni mogel spolniti, dokler nesta z najpotrenejšimi deli za svoje novo življenje gotova bila.

Nine — zdaj se je naj potrebnejše dokončalo; ino sedaj je Robinson prvi bil, kteri je ponavergel, da bosta sopet korabelj — ladjo stavila, kaj bi po Petkovega očo plula — se peljala. Radost dobrega junaka — mladenča je po tej veseli obljudi tolika bila kakor tuonda, ino jegova hvaležnost do Robinsana se je na ravno ti način razodevala. Podala sta se tedaj hitro drugega dne za rana k delu, ino jima je zdaj deset-

krat čerstveje ino boljše od rok šlo, ner pervokrat, dokler sta nina s pravimi sekirami delala.

Nekega jutra, ko se je Robinsen z domačim delom motil, je Petka bil na pobrežje poslál, želv — kleduječ iskat. Zato ker te prijetne jedi uže dolgo nič nésta povžila, kar je toti pridirjal, onde se dolgo ne pomudivši, vés prestrášen, ne mogoč od begu ino strahu dihati, ino je zaikavo jedva tote besede pregovoril: Tu so!“ Robinson se je vleknol — prestrášil ino nagloma pital, gdo bi tu bil? „O gospod, gospod!“ je Petek zavpil „jedna, dve, tri, šest ladjic!“ Od ózkosti ni mogel čisla — števila šest naiti.

Robinson je urno izlezel na págorek — verh ino se z grozo za res tega presvedočil, kar je bil Petek povedel, zagledav šest ladjic z divjaki, kateri so ravno na breg izlezati namenili. Na to hitro s stopiv je trepetajočemu Petku serdca dodaval, ino ga uprašal, če bi gotov bil, mu zvesto prispeti — pomagati, ko bi se s temi divjaki biti imela?

„Ze vso močjo!“ je toti odgovoril, ko se je opet ukrepil ino bojske môti — sérdčnosti dobil. No tedaj „je Robinson rekel, „pokusiva če tem ukrotnikom ubraniva, da bi ne mogli svojega gerdega predsevizetka izkonjati. Svoj namen — umisel ti na poti ovadim — povem, zdaj pak ne vtegneva govoriti, ampak nama je činiti.“

Te je svezel — speljal jeden top z valu, kateri je bil na kolesih, prinesel je šest nabitih púšk, štiri pistole ino dva korda — sablji — meča. Vsak jima je vteknol dve pistoli ino jeden kordi za pas, vzel tri púške na ramo, ino se zapre-

gel pred top, pak se omislivše s kuljami—kugljami, drobjo — streteljni ino prahom dovoljesta tēgla — šla tiho ino plaho skoz vrata vun. Presedše vzdigatji most, sta se zastavila. Te se je móral Petek drugoč vernoti, da bi vzdigatji most iztēgel, ino brano — gater zaperel. Opraviv to, se je opet spojil — združil z vodcem po prevezu — vervi, kateri še je zmirom s skale visel izlezši. S to prividnostjo je Robinson za to ravnal, ko bi se jegovo predsevzētje nesrečno izešlo, da bi jima neprijatelje terdine — gradu — pevnosti prevzeti ne mogli. Ino zdaj je Robinson svoj namen razodel, kateri si je bil dobro razmislil. „Poideva — potegniva,“ je pravil „okoli verhu po lesu gdér je naj gošši, da bi naju neprijatelj ne zaglēdel. Pak se k njemu po česti — gosti šumi, ko se skoro dar na breg — kraj morja razprostira, tako približava, kolikor se le moreva, da bi naju ne smotili — videli; ino ko ta doideva, najednor jedno kuljo iz topu črez glave jim izstreliva. (Za to pričino je s sebo vzel goreče vnetilo. Najberžej se ti vkrotniki tega tako velma vlekno — uplašijo, da svoj plen — korist ostavijo — puste, ino na ladjicah uperhno — ubežē.“

Petku se je to jako verojetno zdelo. „Pak,“ je Robinson dalje rekel, „okusiva to radost, da nesrečnike, ktere so pečti hoteli, osvobodiva — oprostiva, pak nama ni treba, kaplje kervi preliti. Ko bi pak nadeja — ūpanja naju nepričakovano — ma vemdar ulodila — oblegala, ko bi se ti ukrotniki soperstavili — protivili, ker jih je mnogo, ino bi se ne hoteli v pobeg podati, tē pak, ljubi Pe-

tek pokaživa, da sva móževa, ino da ideva derzo — serdčno nevárnosti v sretenj — vstret, v katero sva se iz najboljšega naména postavila. Tiisti, kir vse rêdi, ino vé, zakaj svoje življenje vagava, nama je gotovo ohrani, če nama je to k dobremu. Zgodi se volja jegova!“

Pak je podal svojemu sobojevniku — zdravnobojevavcu roko, ino oba sta si obljubila, da si bosta jeden drugemu zvesto pomagala, dar do poslednje kaplje kervi.

Medtemtoga sta bila tihim krokom skoro dar na konec goše prišla, ino se zastavila. Zde je Robinson svojemu tovarišu v uho pošepetal, da bi se, kar more previdno za veliko drevo ukradel, ko mu je je pokazal, ino mu oznanil, če se odsog neprijatelj preglednoti more. Petek se vernov je pravil, da se odonod prav dobro pazko imeti da, da vsi okoli ognja sedê ino ogrizavajo pečene kosti jednega ujetega, kterege so bili ubili. Da še drugi dalje proč zvezani na zemlji leži ino jega tude berž ubijo; eti pak da se mu ne zdi iž njega narodu, ino da je to beli osati — rúsasti mož?

Robinson je le gorel, izvlasti ko je ó belem moži uslišal. Bil pak je dalekogled — perspectiv k sebi vteknol, ko ji je na korablji nalezel; s tem je sam k drevesi lezel ino zgledal, kar mu je Petek bil povedel.

Štirideset ali petdeset — petredov ljudojedcev je okoli ognja sedelo, ino je očevidno pozval, da je ostali jêtnik Evropčan.

Te je imel, kaj činiti, da bi se zdéržal. Kri je v njem vreti začnola, serdce mu je silno bilo

ino ko bi bil svoji želji — žedosti uzdo popustil, bi bil brez odláganja izskočil, ino je porêdoma spomiril. Razum pak je pri njem več veljal, nego slepa strast — nagnenje, dal se je tedaj razumu vladati, ino je svojo nevoljo zderževal.

Po goši je po drugi strani nekaj dalje napred dirjal; onde se je tedaj vernol; je postavil top za poslednjim germom, kir je imel malo diro — verzel — špranjo, ko je zdaleka niše ni spazil, ano je nastrojil — napravil top tákó, da je kulja — kuglja visoko divjakom črez glave preleteti morala, da bi jih ne urazla. Pak je Petku v uho pošepetal, da bi vse tako udelal, kakor uvidi, da bo on delal.

Na to je položil dve pistoli na zemljo, ino tretjo je v roci poderžal; Petek je toisto učinil. Pak je preteknol goréče vnetilo k ponvici tópole, ino je izstrelil.

V tem hipu, ko je, hrum — germot slišati bilo, je nekoliko divjakov z dernene klopi — lavice na zemljo padlo, kakor bi vsi kmalu bili ustreljeni.

Robinson ino Petek sta stala ino čakala, kaj bo se delo, pripravljena, ko bi to potreba ukazala, k boju. S kratkim pak so omamljeni — utamljeni divjaci sopet na nogah bili. Jih naj bojazlivejši so k ladjicam utekali, serdčnejši pak za branivo — orožje zgrabili.

K nesreči neso videli iz topu niti bliska, prahú, niti nad njimi leteče kulje, samo le strel so čuli. Uléknenje — prestrášenje njihovo ni bilo toliko, kolikoršnje se je bilo očekavalo: ino ko se ozirajoče po okolici nič neso videli, kar bi je iznova vleknolo — ustrašilo so opet okrevati jeli

vsi kmalu bežeči so se nasad vračali, vsi so se podali v strašni krik, ino so začeli, serdito svoje orožje sukajoče, navadni bojni tánc — ples — raj.

Robinson še je stal, se razmišljaje, dokler bi bojski tanec skončan ne bil. Ko pak je k svoji grozi uzerel — videl, da se divja družba opet posaja, ino sta jih dva izslana bila, da bi ubogega Evropčana prinesla, mu ni bilo delje dréžati—čakati. Je na Petka poglédel, ino mu le te besede pošepetal: „Ti na levo, jaz na právo! Ino sedaj v imeni Božjem!“ Pri téh besedah je izstrelil svojo puško, ino takó je Petek učinil.

Petek je bil boljše, ner Robinson sam nameril, kajti na levi — šúji stráni jih je pêt padlo na pravi — desni le trije. Troje jih je bilo resnično ustreljenih, pet pak le ranjenih. Kako so se vsi vlékli — zastrášili, kateri neso poranjeni bili, kako se izkočili ino ležali, ne morem popisati. Nekteri so sém pak tam tekali, ino pregrozni krič gnali.

Robinson je nine hotel izskočiti, da bí je z mečem v roci popolnoma k ubego prisilil, ino svojega ubogega zvezanega krajana osvobodil, pak k svojemu užasnenju — ostermenenju je smotril, da se ti, kateri so bežali, iznenadeje drugoč stekajo, ino k branjenju pripravljajo. Popadel je tedaj z najvékšo spešnostjo — hitrostjo drúgo púško ino Petek je to stvoril. „Si pripravljen?“ je Robinson pital, ino čuvši, da je, je drugoč sprožil — spustil, ino Petek tako.

Takrat sta le dva pala; nekoliko drugih pak, kateri so nastreljeni bili, je begalo — tckalo, kričeči ino opijoči kakor nespametni, nekaj

malo, nekaj pak veliko ránjeni. Iz poslednjih še so berzo potem trije padli, ako ravno neso celo mèrtvi bili, na zemljo.

„Zdaj Petek!“ je Robinson skričal, puško, ko je iz nje bil izstrelil zavergoč, ino tretjo nabito, popadoč, „izskočiva!“ Pri tolih besedah sta obá iz šumé na široko mesto plánola ino Robinson je najpervle k ubogemu, kterege so ubiti namenili, hitel, da bi mu jegovo osvobojenje oznanil. Priide k njemu, je spazal, da so nekteri divjaki, ga zagledše, obstali, ino se iz novega vkup strinajo — zbirajo, ino se k boru — borbi — boju gotovê. Pokinol je svojemu tovarišu on ga je porazumel, se približal, strelil, ino jednega iz njih ubil.

Robinson tičas razrezavaše z nožem preveze s prôtja — šibja, k so ž njim ujetemu roke ino noge ukrotno — silno bili zvézali. Uprašal ga je nemski ino anglički: kedo bi bil? ino vjeti je latinski odgovoril: „Christianus,, kerstjan! Hispanus, Španijel!“ več ni mogel govoriti, toliko medel je bil. Robinson je imel, ko bi kedor ranjen bil, lagvico — bučico vina pri sebi. Tega se je dal Španijelu napiti, ino ko se je najednor pokrépčan čutil, mu je Robinson podal jedno pistolo ino méč, da bi pomagal bitvo skončati, Petek je moral tičas spéšno izpaljene puške prnesti, da bi iznova nabili.

Španijel jedva pistolo ino méč v rokah ima je, je uže kakor lev nad sovražnike bežal, ino kmalu dva iz njih sklal. Petek je prišel, da bi mu prispel — pomogel, z nabito šesto puško. Robinson pak tičas druge nabijaše. Obema tema biv-

cema so se branili, pak se berž od sebe odločili, ko je med Španijélom ino divjakom k boju prišlo, ino Petek iz Puške izstreliv, je z nagim méčem v rôki celo trumo utekajočih pred sebo gnal — podil. Nektare je razsekal, drugi so v vodo vskali da bi k svojim čolnom doplaval, ino drugi so v šumo utekli.

Med tem pak se je Španijélu hudo godilo. Šél je sicer, da síravno je mêdel bil, tako hrabro — serdčno nad tega divjaka, da jé toti užé dve težki rani v glavo dostal, pak zdaj se je divjak takó razpalil — razžestil, ino se je ze svojim težkim kamenim méčem tako krôto — silno na — nj metnol, da se je Španijél s težavo jegovim ranam — udarcem ugenoti mogel. Potle ga je divjak zgrabil, ga ob zemljo trêsnol mu méč iz rok izvil, ino mu ravno hotel glavo utnôti — useči, kar je Robinson k sreči to nevársino zagledel, ino ukrotniku — grozovitežu glavo s kugljo prederel.

Jedva se je bil Španijél spametoval, kar je užé nabito puško popadel, ino za temi bežal, kteri so se v gošo skrili, ino Petek se je k njemu sternal — pridružil. Ker jih je le nekoliko bilo, ino k temu ranjenih, je Robinson sodil, da je bolje, da bi na bojiši ostal, nér da bi se takaj za njiml gnal, varal je tedaj genenje ostalih neprijateljev, kteri so ur — užé v svojih čolneh bili. Dolgo ni tervalo — trajalo — terpelo, kar sta se sobojevnika užé vračala, pravéce, da nijednega ni več v goši.

Oba sta hotela brez pomude v gde kteri čoln, kterih so divjaci zde zanejali, ino za temi hiteti,

kteri so si v plavanji svoje utočišče — ubežišče iskali; pak Robinson je to branil, rekoč: „Zadosti moja prijatelja! Uže — ur smo kervi več prešli, ner bi morebiti imeli. Nehajmo ostale živeti, zato ker nas užaliti ne menijo, ino ne morejo.“ „Pak,“ je Petek pravil, „se moreda z večimi ljudmi ver- no če jim uteči damo!“

Aj, je na to Robinson, prijázno mu na ramo terkaje: „tedaj nas je tude za tretjino več, ner dáve — dnes rano!“ pokazav na Španjéla. Zdaj zadolimo — odolemo — soper stojimo tude celim kupom teh le siromakov, izvlásti če hočeme za zidi čakati, kedar nas prepadno.

Milica. To je pač drugoč velma — zlo le- po od Robinsona bilo, da ni pustil ostálih divjá- kov ubiti.

Oča. Vsej res, da je prav včini; kajti groz- no bi to bilo brez potrebe le jedinega iz teh le ubógh stvari zagubiti, kteri še toga celo razu- meli néso, da bi to kaj huđega bilo, kar so de- lali, ino kteri so še celo v tem žalostnem blodu tečali, da je to zasluga — zasluženje, ako ma- go sovražnikov pobijo ino pojedó.

Naš vljudni — priljudni junak — vitez — ko- renjak je nine hodil, solze smiljenje prelivaje po bojiši, da bi pogledel če bi jednimu ali drugemu iz teh, kteri so še živi bili, ne bilo pomoči? Pak naj več jih je ur — užé skonjalo; drugi pak so berzo v njegovih rokah pomerli, ko jim je vina v rane lil, ino je na vsakojáki način — sposob pokrepčati hotel. Mértvih pak je vkupe jeden ino dvajsti bilo. S premažne — vitezne strani ni nijeden padel, tude ni bil kteri ranjen, le samo

Španijelu, ko ga je divjak ob tla mahnol, se je otok nabral.

Prostirad. Kako pak je le naj beržej Španijel divjakom v roke prišel?

Oča. Za to še Robinson ni utegnil pitati; tedaj moramo tudi mi svoje želje, nekaj novega o tem izvedeti, dár na jutre poodložiti,

Vsi. Pak je uže drugoč konec.

Sedem ino dvajsti večer.

Prostirad. Oj otče! kako je Španijel med divjake prišel?

Oča. Le malo še poterpi, pak izveš! Tičas se je nekaj druga naključilo, kar najpred pripovedati moram.

Dragotin. Pač čudno!

Oča. Robinson je bil želečen, jeden iz dvuju od divjakov popušenu čolnu pregledati, je ve—nj stopil, ino k svojem nemalemu začudovanju v jednem nalezal, da tam nesrečni človek leži, kir je kakor Španijel roke ino noge zvezane imel. Zdel se je bolje mértvev, kakor ner živ.

Robinson je prihitel, da bi ga razvèzal, ino mu je pomoči hotel. Pak oni ni mogel niti stati niti govoriti, ampak je preveliko vpil, zato ker je brez dvojbe menil, da ga nine povedo — popeljajo, da bi ga ubili.

Kér pak ni bil Evropčan, temoč divjak: je Robinson svojega Petka poklical, kteri je ravno merliče — trupla vkup znašal, da bi ž njim v materski besedi govoril. Pak jedva mu je Petek prav v oči pogledal, se je zgodilo, na kar Robinson ino Španijel brez solz gledati nesta mogla. Petek je bil najednor kakor brez sebe — izumljen. Letel je naime ujêtemu v naročaj, ga lju-

bal — kuševal, ga ke sebi tiskal, kričal, se smejal, skakal, plesal, plakal, z rokama lomeč se v lice ino pérse bil, opet kričal, ino delal, kakor bi se mu v pameti mešalo. To je predse času trajalo, preden je Robinson na svoje pitanje iz njega odgovor izmogel: „Moj oča!“ Ne morem vseh znamenj radosti ino sinovski ljubezni tega dobrega junaka — mladenca popisati. Pač dvajstikrat je izskočil iz čolna ino drugoč vskočil ve — nj.

Zdaj se je posadil, se razpêl, ino glavo svojega oče na svoje perse položil, da bi ga zagrel; zdaj mu je roke ino gležnje térel — dérgnol, kateri so od zvezanja sternoli — oterpnoli; zdaj mu je okoli vratu padel, ino ga ljubeznivo celoval — kuševal. Robinson še je imel nékaj vina v lagvici — kupici, s katerim mu je očine otekle ude tretji — dérgnoti porôčil, pak je za nekoliko času poodešel, da bi mu v radosti na poti ne bil. Po dobri dobi se verne, ga je uprašal če je svojemu otcu kosek kruha bil dal? „Ti hlapec je sam vse snedel!“ je Petek odgovoril; sam na sebe pokazav. Robinson pak mu je dal svojega zaúterka, kateri še je v torbici imel, ino Petek ji je svojemu otcu dal. Jedva je bil to učinil, kar je tude nagloma iz čolnu izskočil, ino bežal, kar je naj več mogel. Preden je Robinson „kam?“ izgovoriti mogel, je uže bil iz oči izginol.

Za kratki čas se je opet vračal, pak kesneje, ner je bil pervle bežal. Ko se je bil približal, se je, pokazalo; da v jedni roci glineno ročko — bučo — évan vode, v drugi pak kruh i sir nese. Vodo je otcu podal, kruh ino sir pak

svojemu gospodi, da bi mu párvle odstopljeni — pušeni zaúterk nagradil — nadomestil. Čerstva voda je starca očevídno pokrěpčala, kajti da je od žěje uže skoro bil omedlel.

Nine se je Robinson k Španjělu obernol, kteri se je, ves oslabljen v travo položil. Naročil je Petku, da bi mu tude vodě k občerstvljenju podal, sam pak mu je kosěk kruha ino sira dal. Španijěl je pogledel s prijaznivo zahvalnostjo na nju, ino je hotel vstati, pak ni mogel; veliko bolečino je čútil v gležnjeh — sklepeh na nogah ino rokah, ktere so mu od tógega — terdnega stegnaenja velma — močno otekle. Petek je moral k njemu sésti, da bi mu je z vinom rahlo polival, kor je bil pervle svojemu otcu učinil. To je bil mili pogled, kako je toti dobri sin, opravljaje kar mu je veleno bilo, vsako dobó glavo po svojem otčeti obračal, da bi videl, kaj dela? Jednor, ko se je starec, da bi si bolje ugodil — pogovél, položil, je Petek nikár besede ne rekaje, tako naglo k njemu, da ni bilo varati — videti, da se zemlje dotika, pak kmalu se je vernol, se presvedčív — prepričáv, da je otec bil od medlobe troho legel. Potem je hotel Robinson vardeti — izkùsiti, če bi mogla s Petkom Španijěla k čolnu dovesti — pripeljati, pak mladi Petek, močni junoh — junak — mladenec — golec, je vzel Španijěla, kor gde kako maličkost na ramena, ino ga je sam k čolnu donesel. Ko sta bila na to top ino puške z drugim uplenjenim orôžjem ubitih v drugi čoln znesla, je Petek drugoč v prvi vskočil ino veslal, če bar je silni veter veti začínal; tako rôčno odsôd, da mu Robinson po bre-

gu beže, zadoleti ni mogel. Robinson še tedaj ni došel pol poti, ko je úr — uže Petka srel, da se je Robinson na mesto došel, gder je prvi čolu z obema bolnima stal, je Petek bil uže z drugim tu. Tolika je bila hitrost, s katero je Petek tekell ino plul. Nine sta bila naproti gradu. Da bi oba bolnika ležej ta vnesla, je Robinson po nosila dirjal. Na tote sta položila po jednega drugom, ino ga v terdnjavo — grad nesla. Koliki dobitček je to bil Robinsonu, kir je toliko po ljudeh dihtel — želel! Kako mu je serdce v teli, od veselja tolklo ko je pomislil, da se zdaj več tega bati ne ima, da bi drugoč zde, sam jedini svoje življenje prepravljati — traviti — (peljati) moral. Jegova radost nad tem se z besedami nikar ne da dopovedati. Oba ohranjena sta zdaj spanje potrebnjše imela, ner kaj druga. Kar je tičas Petek ohema lože — ležiše pripravljal, je Robinson nekaj vina ogreval, da bi jima otekle — zabuhle sklepe umil. Pak sta si lečiti morala.

Pak zdaj sta se oba starala za pripravo večerje, ktera bi ju pokrepčala. Petka je poslal po mlado lamico, ino Robinson je vse drugo obskerbel, I pač se je zasmeljati moral, ko je pomislil, da uže je bolje pravemu kralju podoben. Celi ostrov — otok je jemu slišal, svoje podlane — podložnike, kteri so mu življenje zahvaliti imeli, imel na svoji volji, ino so bili dólžni, ko bi tega trebalo, za njega življenje postaviti.

Posebno čudna se mu je pri tem ta prigoda zdela, da ima ravno toliko ver, kolikor poddanicov — podložnikov v svoji kraljevini. Petek je bil od njega to vero prijel, ktero Luterjani va-

dijo — izznavaajo. (Vi dorašeni veste, kaj toto ime znamenaja, vi menjši se morate tičas z golim imenom zadovoliti, kedar pak bolje h razumu pridete, izveste tude to.) Petek tedaj je bil kakor je rečeno Luterjan ali protestant. Španijel katoljški kerstjan, Petkov otec pak še celo pogan — ajd.

„Kaj ti je pri tem treba činiti?“ si je Robinson mislil. „Ne imel bi le pravice, vse s silo primorati, da bi se priznali k tej veri, ko jo ti za naj boljšo imaš?“ To je, premišljaj, zato kér je to reč bila, na ktero še nigdár ni pomislil.

Ano kaj mislite. Sdaj mu je jegov zdravi razum na to odgovoril? Smél li je svoje poddane siliti, da bi jegovo vero naboženstvo prijeli, ali ni smel?

Vsi. Nikoli nikakor ni smel!

Oča. Zakáj pak ni smel?

Dragotin. Dokler za to nikomur ni már, kar gdo veruje, če le živi, kakor se sliši — spodobí.

Oča. Če pak drugi, kir nad njim vlada, vidi, da toti v bludu živi, ne imelo bi li mu dovoljeno biti, da bi ga primoral — nudil, da bi svoj blod opustil.

Stanislav. Kaj bi to pomoglo. Tode če se gdo prisili, da bi kaj veroval, ne umnejši niti boljši

Oča. To je resnica! kajti tako se ne presvedči — prepriča da je v bludu vezel — tečal. Ino kaj pomore izznanje — ovajenje — vera, če o njem resnično presvedočeni nesmo? Ino pak, odkod pak ve gdo zagotovo, drugi, kterega k

svoji veri siliti hoče, v blôdu vezi — teči? Ni li to mogoče, da se on sam v blodu nahája?

Vlastimil. Se ve, da je.

Oča. Pak zakaj!

Vlastimil. Zato ker vsi ljudje lahko blôdijo.

Oča. Nikomur tedaj ne sme na pamet priiti kakor da bi jegovo menjeuje neukanljiva resnica bila! Bogu tedaj, ljubi otroci! Bogu samemu gre da bi sodnik naše vere bil. Le on sam popolnoma ve, kaj je resnice, in kaj blodu v naših menjenjih; le on sám jedini popolnoma ve, kako zvesto ino skerbno, ali pak kako lehkomi selno smo resnico iskali; on tedaj ve, koliko smo si svojega blodu krivi ali nekrivi; neukanljiva véra pak je le jedna: Rimsko - katoljška.

Naš Robinson si je to skoro tude takó predstavil. „Kaj je,“ je izklical, „kaj je le ta nerazumna gorljivost — gorečnost, hoteti gdé kogar po silama na svojo vero obernoti. Proč ze slepo strastljivostjo, svojega bratrà pregánjati ino stiskati, jedino samo za to, ker je nestečen ino blodi, pak toliko počten, da ne hoče ničesar z usti izznáti — vaditi, od česar še v svojem serdci presvedočen ni!

Pak vsej bar na mem ostrovise ne ima takošnja nečlovečnost vkoreniti. Pričinim se — prizadenem si, če morem, da bi svoje nove mestjane — stanovnike — derželjane poučil; ko bi se mi to ne ugodilo, da bi je jihovega blodu ino resnice moje vere presvedčil — prepričal: te pak veruj vsakteri, kar more, ino daj negda stvarniku svetá, ne meni — jih blodečemu bratu — za to odgovor.

Ino ustanovljeno je bilo, da bi se jih vsaki brez izmenka — izêtká svoje vere pridéržal, če se po obderžancem vajeji za dobro ne uzna, da bi se od vsch jedna ino taista vera prijela.

Tičas se je bil Petek vernol, ino zdaj sta se urno kuhanja ino pečenja lotila. „Toti den,“ je Robinson pravil, „nam mora biti dvoja slavnost — obhajilo, pokler sva dva bratra osvobodila iz pažnohtov — krempljev človečjih tigrov, ino pokler si ti Petek svojega otca opet nalezal. Bodi tedaj, kar naj boljšega imava dnes na naši mizi.“ Petka ni bilo več treba k radosti pobujevati. Vsej še ni nikoli tako vesel bil, kakor dnes. Ni ti prestal — jenjal peti si, skakati, ino se smejati; opravil pak je vemdar vse, kar je opravljati imal, kar naj hitreje ino naj poredneje ino kedor tako čini, je lahko zmirom vesel.

Zdaj sta se oba gostá prebudila. Če sta bar še nektere bolesti čútala, sta uže vemdar takó pokrepčana bila, da sta mogla s Petkovo ino Robinsonovo pomočjo vstáti, ino se za mizo posaditi. Oj nine se je stari divjak vsemu čudil, kar je videl, kakor pervle jegov sin, ko je najpred evropejske reči videl.

Petek je moral svojemu gospodi tolmačiti, kedar je toti ž njegovim otcem ino s Španijêlom se razgovarjal.

Vlastimil. Pak je Petek takaj Španijêlski umel?

Oča. Ni ne umel; pak Španijêl, kir je ur — uže pol leta med divjáki živel, je nekaj Petkove besede razumel ino se je ž njim lahko nekoliko zrazumel. Glavni obseg — zapopadek jegovega pripovadovanja je bil nasledujoči:

„Naš korábelj — ladja je bil na morje k redu naprávljen, da bi robov — sožnjev nakupili. Prihajali smo z Afrikanskega pomorja, gder smo za različne Evropejske reči, zlati pesek, slonove kosti ino černuhe — zamorce — more izmenili. Černuhov smo naložili 100, ktere smo v Barbados plaviti hoteli, da bi je onde prodali, 20 pak jih je vsej pred umerlo, za to ker so bili kakor slanci — sledi — arinki naloženi. —

Stalna, silna burja nas je z naše plavbe dar k brasiljskimu pomorju zagnala, ino pokler je pri tem naš korábelj k skazi — v kvar prišel, si nesmo upali, se drugoč na morje pustiti, ampak smo kraj — zravno pomorja veslali.

Na nagloma pak nas je zastigla — zasegla nova burja, prihajajoča od zapadu. Esa — tota nas je serdito od suhe zemlje podila, ino nas v noči nedaleko jednega ostrova na skalo vergla. Neke krati izstrelivši, smo se na tem korablji namenili ostati, dokler bo nam možno. Iz tega namena — umisla smo razpnoli pota ujetim černuhom, da bi nam pomagali vodo, ktera je v ladjo derla, plati. Jedva pak so toti seznali, da so na svobodi, so se ur čolnov pooblastili, da bi tode svojo svobodo ino življenje ohranili!

„Kaj smo zdaj počnoti imeli? Siliti jih ne smo mogli, kajti da nas je bilo le petnajst, njih pak osemdeset, ino mnogo se jih je naše orožje pooblastilo. Breze čolnov pak na stresketanem korablji ostati, je bilo očitna smertna nevárnost. Tedaj smo prositit jeli, iskaje te, kteri so perve naši robove bili, s prošnjo omehčati, da bi ali ostali, ali pak nas s sobo vzeli. Ino tu mo-

ram velikomiselnost ino človečjost tehle ubogih rabov hvaliti. Akoravno smo ž njimi térpko — terdo ravnali, so se vendar iz smiljenja genoti dali, dovolivše nam k njim stopiti, pak s tem iznemkom — pristavkom — pogodbo, da bi nika-kega orôžja s sobo ne vzeli. Privolili smo v to pogodbo, ter smo v čolne vskakali, v katerih se jih je užé mnogo nahajalo, da smo si vsaki čas mislili, da zaginemo.“

„Priložili smo k temu vso svojo moč, da bi se k bližnjemu otoku doplavili; pak na jednokrat se je veter obernol, ino nas vsemu veslanju kljubemu drugoč na morje gnal.

Nad svojim utonenjem — zaginotjem nismo več dvojili — pohibovali. Ali k našemu užasotju — osolpnenju — ostermenetju so se čelnove, na kterih je tako težki naklad bil, ino ktere so visoko vztekajoči valove premetavali, še srečno nad vodo uderžali, dokler se potle, ne izgubivše ne jedinega človeka, nesmo k nekemu nam celo neznanemu ostrovu dostali — kterega ubozi obivavci — prebivavci so nas velma — zlo vljudno sprijeli — spriimnoli?“

„Pri totih smo dar do teh le dob živeli vsaki, kakor je mogli pak vemdar zadosti revno — mujno, dokler ubozi divjaci sami nič ne imeho — so imeli, ner ribe, ktere so ulovili, ino nekaj malo ovoča — sadja, ktero je ostrov prinosil. Pak vemdar so se z nami s tem delili, kar imeho, včéče nas, kako bi si sami loviti mogli. Najurnej pri tem so bili naši černusi — zamorci, ker drugega življenja navajeni neso bili, ino so še nine verhka tega na svobodi bili.“

„Pred nekoliko dni je sosednji narod — ljud toti ostrov z bojem — vojsko prepadel. Vsi so segli za orožje, ino tu smo si za dolžnost polagali, da bi svojim gostiteljem primogli — pripeli. Jaz sem se bil — bojeval po boku — na strani totega počtljivega serca — starca, kateri je kakor lèv, če so se mu levčeta vzele, nad neprijatelje derel, gder so naj gosteje stali. Videl sem kako so ga obstopili, ino hotečmu prispeti, sem imel to nesrečo, da so me ž njim vred zaimnoli — ujeli.“

„Dva dni ino dvé noči sva v totemu žalostnemu ujemenji — ujetji prebila, imajoče roke ino noge zvezane, pak tude nesva nikaj jela ali pak pila. Ne davaho nama nič druga, razve zgnilih rib, ko je je morje izverglo. Dave — dnes rano, ko se je razdenilo, so naju v čolne vlekli da bi tem nečlovekom po njihovi šegi, na drugem kraji za jedilo služila. A tu je božja previdnost vaju privedla — pripeljala, žlahtna moževa, k najemu osvobojenju, da bi nama dobroto izkazala, za katero se vama nigdar ne bova odplatiti mogla.“

Te je Španijél umolkel, ino solze hvaležnosti mu po njegovem lici kapljaho. Robinson je bil od veselja ves zameknot, da se je jegovo ondašnje menjenje poterdilo, ino Petek je občudoval modrost ino dobroto božje previdnosti. Na pitanje, čivo je blago na koráblji vlastno bilo, je Španijél odgovoril, da sta kupca v Kadiksu na Španjskem naložiti dala; pak samo jeden je bil naročil, na Afrikanskem pomorji černuhe za nje izmeniti, drugi pak, kteremu je to kupčevanje o-

merzljivo bilo je za svoje blago le zlate zerna hotel. Potem je Robinson vzel Španijela za roko, ga je vedel v svojo založnico — hram, ino mu k njegovemu užasnenju pokazal, da je najimenitejše blago ize stresketanega korablja zde nakupi. Petek mu je to prigodo pripovedovati moral; a Španijel od samega čudovanja ni kar besede pregovoriti mogel.

Robinson pak je izpraševal, za koga so diamanti bili ino čiji dostojnički — (oficirski) odév — oblačilo, kar je na korablji nalezel? Španijel mu je na to odgovoril, da je oboje anglički vojnški dostojnik — (oficir) pustil, kateri se je bil dolgo času v izhodnji Indiji zderževal, pak v Anglijo se vračaje se je tako razbolel, da so ga morali na njegovo željo na Afrikansko pomorje na zemljo iznesti. Onde je umerel. Španijelski korabelj je imel jegov imetek v Barbados s sobo uzeti, da bi odtod v Angličane prišel.

Robinson mu je potem vse spise pokazal, ko je je bil v korablji k sebi vzel, v katerih je Španijel kupčevo imè našel, ko so mu zlate zerna slišale, kakor tude imè vdove po dostojniku, kateri so se imeli ti dragi kameni ino oblačila umeršega moža poslati. Od sé dobé je Robinson zlate zerna, drago kamenje ino te spise, kakor gde kako sveto reč varoval.

Tičas se je stemnilo, ino prestana reva ino nevarnost totoga dne je zmedlila moč vseh, da jim je bilo blagodarnega občertvljenja sna — spanja pervle treba, ner po navadi. Učinili so tedaj, kar tudi mi učinimo, ko Boga za stalni pokoj — mir ino blaženost, ko smo je tudcka dnes deležni bili, zahvalimo.

Osem ino dvajsti večer.

Oča. Drugega dne za rana je Robinson svojo celo družino sklical, da bi se spojeno — združeno — zjedinjeno močjo delo izkonjal, ktero se odložiti ni dalo.

Vlastimil. A kakó je bilo to delo?

Oča. Trupla — mertvóle pobitih so še po bojiši ležale, ino bati se je bilo, da bi po kvarljivem hlapu — izparu iš njih nevarni mor — pomor — kuga poiti mogel. Napravili so se tedaj vsi s sekirami, ino so šli na to strášno mesto — moriše.

Vlastimil. S sekirami?

Oča. Aj no: ne da bi grob kopali: kajti k temu bi bili lopate ino motike vzeli; ampak da bi drevesa poderli ino gromado postavili, na kateri so si vse mertve tela na pepel zežgati umenih.

Dragotin. Kakor so Rimljanje z mértveci činivali.

Oča. Ino družni narodove v starih časih. Robinson je na svojem ostrovu, keder je dosti derv bilo, raji navado — običaj starih vvesti, ner bi se približeval gerdemu običaju svojih krajanov, kateri so tedar še v tem nerazumenji bili, kaj so tela svojih merličev na sredi mesta, vem da tude v cirkveh, gder svojim hlapom — duhom pomor ino smert živim prinašavajo, pokapali.

Robinson ino jegovi drugove — tovariši, zžegše — zežgavše mértve trupla, so se domu vernoli. Petek je za tem svojega otca poučeval, da dobronrávni ljudje človečjega mesa ne jejo, česar toti izperva razumeti ni hotel. Pak Petek ni nehal, mu vse to drugoč praviti, česar ga je bil Robinson naučil, ino takó mu je v kratkem eto nečlovečjo navado ogadil — ostudil — umrazil. Esemu starcu je Robinson dal iz te pričine kér je bil pred ner jegov sin, ime Četverték; ino ravno tako ga bomo za napred tude mi nazivali — imenovali.

Nine je Robinson zezval — sklical vse k zboru, pri katerem je Petek tolmačiti móral — moráše. On sam, kakor to glava družtva, je počel sedenje z nasledujočim govorom.

„Ljubi moji prijatelje! Sedaj smo oskerbljeni ze vsemi temi rečmi, kterih je treba k pokojnemu ino utešenemu žitku. Jaz pak za svoj del ne bodem mogel tega blagodarstva s pokojnim serdcem uživati, dokler so ljudje, kteri bi vekšo pravico k temu imeli, ner jaz, ino kteri nine predse v pomenjkanji — nedostátku ino bedi — reví živo. Vaše krajane, Evropejski prijatelj! menim Španijele, kteri so med divjaki ostali. Prosim vas tedaj, da bi vas vsaki svoje menjenje izústil — objavil — povedel, kakó bi to naj hitreje stekli — dosegli, da bi te uboge s sobo spojili — združili.“ Je umolknol; ino zdaj je vsakteri svojo misel pronesel — povedel. Španijel se je ponudil, da se ta po nje v gde ktrem čolnu sem poplavi. Četverték je ravno to učiniti hotel. Petek pak je svetoval, da bi stari otec tukaj ostal, ino da bi

rajši jemu privošili, Španijeje sprejavati. Pokler so se o tem vsi velikodušno prepirati počeli, ino jeden črez drugega svoje življenje postaviti hotel, se je Robinson prisiljen videl, sam to razgoniti — sklenoti — odločiti, čemur so se vsi, kakor se je tude spodobilo, podvergli. Ustanovil je to naimer takó, da bi Španijel ino Četertek odplula, Petek pak bi pri njem ostal.

Dragotin. Zakaj pak ni raji Petka poslal, ner ubovega starca?

Oča. Nekaj iz ljubezni do Petka, kterege bi brez strahu ne mogel pustiti v nevarnost, pri kateri bi sam ne bil. Nekaj za to, ker se je starrec znanejši z morjem ino plavbo zdel, ner jegov sin. Španijel pak je moral za toga delo pluti, ker bi si drugače jegovi krajanje na Robinsonovo poklicanje priiti ne bili upali.

Ureklo se je tedaj, da bi oba, kar najpred svoj pot nastopila. Pervle pak se je moralo za to skerbeti, da bi se bar desetkrat vèče polje zoralo ino obselo, kër bo razmnóžena družba več živeža vsaki den spotrebovala.

Vsi tedaj so na nekoliko tjednov poljedelci — kmetje bili ino pokler se jih je vsaki skerbno pričinił, je tude delo velma dobro ino spešno od rok šlo. V štirnajstih dneh se je vse opravilo, ino nine so se činile priprave k nastajajočemu poti.

Preden sta odplula, je dal Španijel dokaz svoje poštenosti ino svoje hvaležne ljubezni do Robinsona, kar je tude ob urni — umni prividnosti svedóčilo. Pravil je naimer, da so bili jegovi krajanje, kakor on, le prosti plávci — bro-

dárje — morjárje tedaj ljudi brez dobrega izrê-
jenja. Kér jih vseh dobro ne zna ne more za
njih dobrost stati. Jegov svet bi tedaj bil, da bi
Robinson, kakor to gospod ostrova pervle gotove
— iste pogodbe postavil, s kterimi bi je sprijêl,
ino kaj nikogar s sobo ne vzeme, ner kteri bi
s pogodbami zadovoljen bil.

Robinsonu se je dobro zdelo do zvestobe
svojega novega prijátelja, ino je stvoril, kar mu
je eti bil svetoval.

Pogodbe, ktere je postavil, so bile nasle-
dujoçe:

1. Da hoçe živeti po volji zakonitega go-
spoda ve vseh rêch, ino da si da ljubiti vse za-
kone — postave ino narêdbe, ktere toti k do-
bremu cele osade — naselbine za potrebne uzna.

2. Da hoçe delavno, zmerno ino počteno
živeti, zató, ker se nijeden lenuh, nijeden ger-
dun ino sploh nijeden hudoben človek ne bode
na tem ostrovu térpel.

3. Da se varuje — haba vse svaje ino vsega
prepira, ino če ga gdo užali, da ne bode nigdar
svoj sodec — sodnik, ampak da marveč svojo
tožbo gospodi ostrova prednese, ali pak temu,
kogar toti za sodnika postavi.

4. Da vse dela na se vzeme, ktereh bo za
blagost cele občine treba nič ne gondraje — mér-
mraje, ino ob času sile gospodi ostrova ze vso
močjo prispeje — pomore.

5. Ze vsemi bôde, pravi, za jednega stal
proti temu, gdor bi se opovažil — podstopil jeden
ali drugi iz tehle dobrih zakonov prestopiti, da

bi se takši človek k poslušnosti — pokoršini prisilil, ali pak za vseli z ostrova zapodil.

Vsaki se opomina, da bi te reči pervle zdravo povážil — potèhtal — pomislil, ino svoje ime mesto prisege še le teda podpisal, kedar popolnoma nakáni — nameni da se poleg totih zakonih — postavljenih členkov ravnati hoče. Robinson Španijel je to zapoved pervle v svojo besedo preložiti moral, ino ugovorili so se, da bi pero ino črnilo s sobo vzel ino jo pred, nego odplovo, od svojih krajanov podpisati dal.

A nine sta si najboljši iz obu vplenjenu čolnu iziskala ino se k odplutju — odplovenju pripravljala.

Konjrad. Pak so imeli vsi Španijeli v jednem čolnu prostor?

Oča. Nikoli! pak te male ladjice sta le toliko potrebovala ko sta se po Španijeje plavila. Nazad so lahko v čolneh razbitega korablja pluli kateri še, kakor je Španijel terdil, dozdej neso poruhani — razdreni bili.

Ko sta dovoljno spravo življenja — živeža v čoln nanosila, ino je prijaznivi veter veti počnol, sta se naša popotnika z Robinsonom ino Petkom razločila, ino odplula. Petek je bil od žalosti vés ob um, kér sta si z otcem slovo dati morala. Ur — uže večer pred odplovenjem je rude — zmirom plakal, od dreselja — žalosti celo nič jesti ne mogoč. Sedaj pak ko sta se resnično lôčila, nikar ni bil utišiti — utoliti — utážiti. Vse hipe je svojega očo okolj vratu obimol, lice si s solzami rosê. Starec se je potle moral posilama od njega odtergnoti; pak ko je ur na ladji bil,

ino je čoln ravno od bregu odrinol je Petek za njim v morje vskočil, ino k čolnu priplával, da bi ga še jednor poljubil, ino da bi še mu pojemaje — jokaje rekel: „Z Bogom!“ Pak se je opet vér-nol, ino posadiv se na naveršil, je po tem čolnu gledal, kateri je odsod pospehal — hitel, vzdihaje ino se solze dotle, dokler mu ni iz oči izginol.

Robinson, kir ga je raztrêsati ino udobromotiti iskal, je najvekši del tega dne z lovljo — lovom ino prehajanjem po gorah prebavil. Še daleko nesta prišla, kar se je koder, kir je za njima tekel, pri pèti z gôšo porastle skale ustavil, ino neprenehoma ščekati — lajati počel. Približala sta se k temu mestu ino sta nalezla, da je dira — verzel — luknja v skali, ktera je le vemdar tolika bila, da se je v njo vlezti, pak ne vstopiti moglo.

Robinson kateri je vse rad preiskal, kar se mu je znamenitega zdelo, je poročil — velel svogemu tovarišu, da bi pokúsil, če bi tam vlezti mogel? Petek je poslehnol — tako stvoril. Pak jedva je glava ta vteknol, je odskočil grozno kriče, ino bežal ne maraje za Robinsonovo zvanje, kakor izumljen. Robinson pak ga je dostigel — došel, ino ga s čudovanjem po pričini — vzroku jegovega pobega izpitaval? „Ohi! Ohi!“ je Petek vzdihal, kir je jedva govoriti mogel „pustiva se mili Gospod! v beg; kajti nékaj pregroznega je v ti diri — jami — dupli, z velikima ognjivima očima ino z žerlom — labotjo — gobcem, da na ji oba najednog lahko pogoltne.“

„Aj to bi moralo jako žerlo biti“ je Robinson rekel; pak to moram sam videti.“

„Za Boga!“ je Petek vzkričal, pred njim na kolena padnoč! „zžerlo bi te gotovo, pak bi ubogi Petek ne imel nikákega gospoda! Robinson ga je uprašal, se smejê če ga je to zžerlo? ino ko tega terditi ni mogel, mu je velel, da bi urno domu tekel, ino svetilnico prinesel. On sam se je k diri vernol, ino je pred njo z nabito puško obstal.

„Za vse na sveti! kaj le to more biti,“ si je pomislil, „kar se je Petku tako strašno zadelo? Diravo — zgrabljivo zvere? Lev, tiger, pardal, ali kaj takega? I ko bi to bilo, bi prederzno ravnal, ko bi ta lezel. A ko bi takše zveri se na etem ostrovi zderževale bi uže to bil davno zavaral. A pak te bi se tude Petek ne bil zdrav vernol. Ne nikoli! To zagotovo ni nikaki diravec — dereče zvere. Jegova strašljivost ga je ukaniła — zalodila ino mu pokazala, česar tam ni bilo. Moram tedaj to pregledati, da bi tega verlega — pridnega mladenca detinske neumnosti sprostil — osvobodil.“

Ti čas je Petek prišel z užgano svetilnico, ino še je jednokrat izkusil, solze pretakaje, svojega gospoda pregovoriti, da bi se ne podaval v tako strašno nevaršino, v kateri zaisto v konec iti mora. Ali Robinson bojazni ni znal, če je reči razumno považil — potehtal — premislil, ino se ni dal v svojem nakanjenji — predsevizêtku môtiti. Prosil je te Petka, da bi dobre moti bil, ino vzešši užgano svetilnico v levo, ino ostro nabito pistolo v pravo roko, je serdčno šel po svoji odvagi — nevarnosti. Jedva pak je ta glavo vteknol, je pri slabi luči svetilnice res nekaj zagledal, česar se je sám zgrozil, zato pak še

se na pobeg ni podal, ampak je roko s svetilnico nategnol, da bi očitneje to spako videl. A tu se je presvedočil, da to nič druga ni, kakor stari lamičji oven, kateri se je ravno od starosti ino medlobe iztegnol — scepnil, — krepnol. Célo razgledavši ino ničesar ne nalezši, razve tega zvérete, kterega se ni treba bojati, je celo noter vlezal, ino Petka klical, da bi ga nasledoval. Petek se je trêsel kakor osika — trepetljika (šiba na vodi); pak ni si mogel črez sérdce prenesti, da bi svojega dobrega gospoda zapustil. Dodal si je tedaj, plemenito sam sebe zatajiv, sérdca, ino je za njim lezel, ino kmalu je k svojemu čudovanju uzerel, kolikor se je v velikosti oči ino žerla te zveri motil. „Vidiš Petek“, je Robinson s prijaznim glasom pravil, kako lahko nas plašljivost ukani — omôti. Kedé so zdaj te velike žarjave oči? kede je grozno žerlo, katero si se domišljal videti?“

Petek. Pak meni se je resnično zdelo, kakor bi je videl! na to bi bil prisegal.

Robinson. Nad tem ne dvojim — somnim, da se ti je to zdélo; pak vedeti si imel, da je bojazljivost ležljivka, ktera nas z rečmi mami, kterih ni. — Glej Petek! tako so vse te povesti — basni starih žen o duhah ino strašilih ino ne vem o kakih drugih pošestih — potvorah postale! Počêtek takošnjih prazdnih pripovesti so dale bojazljive stare babičke, ali pak jim podobni strašljivi možje, kateri so si kakor ti mislili da nekaj vidijo, česar tu ni bilo, ino pak kateri so ravno kor ti terdili, da so res gde kaj takega videli.

Bodi mož, Petek; poglej v prihodno dvekrat, a zapodi iz svojega serdca vso babjo plašljivost.

Petek je obljubil, da bode, kolikor bo mogel, činil. Stari oven je izdehel, ino Robinson si je zadel, s Petkovo pomočjo ga iz jazvine izvleči, ino pak zagrebsti. Ino zdaj sta z vekšo paznostjo to mesto preglejevala, gder sta bila, ino sta našla, da je to jazvina — otlina velma prostrana ino prijetna, ktera jima je zanapred lahko k velikemu pridu — koristi — užitku. Bila je naimer kor iztesana, zlo suha, ino stene, ktere so se zdele, kakor bi iz goloti — cinjavice — (kristala) bile, so luč ize svetilnice ze vseh strani tako živo odbijale, kakor bi to hiša bila iz ogledal — zercal — (špegeljnov.)

Robinson je kmalu umenil iz jazvine mesto za se, gder bi se v veliki vročini občerstvil ino zravno tude kamro — klet za takše reči, ktere velike sparice prenesti ne mogo. K sreči ni bila črez četvert ure od gradu vzdaljena. Petek je tedaj brez odlaganja ta po nastroje — orode bežati moral. Z etimi sta kmahu vhod širiti počnola, da bi tude prave dveri pridelati mogla. Ino toto delo jima je v nepritomnosti — nenavzačnosti ohu drugu velma prijetno obavo — raztresanje nudilo — dalo.

Devet ino dvajsti večer.

Osem dni je ur — uže bilo uplinolo — preteklo, pak izslanu dvuju še ni bilo videti. Počela sta si za nja v skérbi biti. Petek je zaistino po dvajstikrat za den na verh ali na breg béžal, pak ni nigdar nič od nju izvedel. Pak vemdar jednog rano, ko se je Robinson doma pomudil, je naglo pribegel, si spevaje ino skakaje, ino je uže zdaleka na svojega gospoda kričal: „Užé prihajajo! užé prihajajo!“ Robinson tega prijetnega glasu ne malo vesel, je dalekogled popadel, ino ž njim na hrib planol. Zde je smotril v dalečni dalji veliki korábelj — ladjo se ostrovu bližati, ino gledaje skoz dalekogled, je z glavo pomajal, ino pravil: „Petek, Petek! bojim se, da sva na zmôti!“ Petek je obledel.

Robinson še je jednor pogledal, ino zmirom bolje prepadal — se čudil — strašil. Nad tem pak, kar se mu je zdélo, da vidi, ni nikakor dvojiti mogel, ino je svoje užásnenje — ostermetje splášenemu Petku povedel. „Petek! je rekel“ to neso naši Španijelje s tvojim otcem; to ti je Anglički veliki korabelj; ino orôžnati Angličanje so to, ktere na njemu vidim!“ Petek se je na vseh udeh tresel. „Poidi!“ je Robinson rekel, ino je ročnoma na drugo naveršje stôpil od-

kodar se je polnočno morje bolje preglednoti moglo! Jedva sta ta dostigla — prišla, jedva sta svoje oči k morju uperla, kar sta oba kakor ti skamenela, se užé, ničesa ne pregovoreče, izumila — prepadla. Ugledala sta naimer blizo na pol Nemske mile — veliki zakotvljeni — usidrani korabelj.

Čudovanje, strah ino radost so se v Robinsonovi duši izmenjali — verstili — naméstivali; radost je imel iz pogledu na korabelj, kajti v njem se je misel vzbudila, da bo lehkič toti korabelj knjegovemu osvobojenju pripomočen; čudovanje ino prestrašenje je v njem vzniknolo — vstalo, ko je razvaževal — razmišljaj, iz kakih pričin — vzrokov da so najberžej sèm pripluli. Burja jih sé — sem ni mogla zagnati: kajti da užé mnogo tejdnov ni nijedna burja razsajala. Pri porednem begu korabelj ni mogel sé doiti, kajti kaj bi moglo Angličkega plavca — morjarja nagnoti, se v krajino plaviti, gder Angličanje neso nikakših osad — nselbin imeli niti kakega teržtva — kupčtva onde opravljali. Jél se je tedaj strašiti — lèkati, da so to moreda morški lupežniki — razbojniki — lotri.

Prostirad. Kaki si so toti ljudje?

Oča. Jeso ti zde ino onde dosihčas nekši ljudje, kateri so se v svoji mladosti toliko ubožno izučili, kateri nikar ne vedô da je kradež ino grabež — lupeš velika pregreha. Ti reveži si iz toga nikše vesti ne delajo, če drugim ljudem kaj premekno — potulijo — vkrado ali pak po sili vzemô, ino si to privlastnijo — osvoje. Godi li se to na kopnem — suhem — na suhi zemlji,

jim rekamo razbojniki — lupežniki — lotri; godi li pak se to na morji, jim pravimo morski razbojniki.

Oča. Zdéli so se sicer, da jeso ali Robinson je mislil; gdo ve, če menimda neso ti zlo-deji če so morski lupežnici, Angličkega korablja predobili? pak če se néso prestrojili — pretvorili sami, kakor bi Angličanje bili? —

V prvih letih svojega tu na ostrovi samotnega prebivanja, bi si to bil za srečo pokladal, da bi ga morski razbojniki našli, ino bi bil rad bil, ako bi ga le za robu — sôžnja bili odvlekli, samo da bi le drugoč med ljudi prišel. Nine pak, ko je mnogo srečnej bil, se je nevarnosti grozil, da bi v roke takemu zaveržku ne vpadel. Povedel je tedaj Petku, česar se boji, a je žnjim odesel, da bi z dalečine namen teh pasel, kateri se ze čolnom približevaho.

Postavista se na naveršji z drevjem ino šumo zarašenem, s kterega sta lahko vse, kar se de — deje, prestregala, od njih pak nikar nesta videna bila. Zde sta uzerla, da čoln, v kterem je jedenajst môži bilo, blizo pol četvert mile k ravnemu bregu prihaja. Môževe so ize čolnu izešli. Osem jih je bilo oboroženih, a trije neso bili. Poslednjim, kateri so bili spôtani — spêti, so sneli — vzêli pôta — vezi, ko so na breg došli. Ize žalostnega počinanja jednega iž njih je bilo očitno videti, da je orožnate prosil, pred nje na kolena padoč. Druga dva sta včasah roke povzdigovala, kakor bi Boga za pomoč ino osvobojenje prosila. Robinson je bil, to vide, ves zmočen, a ni vedel, kaj si ima o tem misliti. Petek pak se

je k njemu z vitežkim pogledom približeval, rekoč: „Vidiš li gospod, da i tvoji krajani svoje jetnike snedo?“ „Poberi se, tega ti ne učine!“ je odgovoril Robinson nekaj režno, neprestanoma z dalekogledom gledaje.

Z grozo je smotril, da so nekteri iz orožnatih nekolikrat proti jednemu ujetemu meč potezali, kir pred njimi na koleneh klečaje, je prošē. Posle je varal, da so tam te tri ujete ostavili, drugi pak so se v les — gozd razešli. Vsi trije so se posadili celo objokani na etem mesti, ino se je zdélo kakor da bi obupati hoteli. Zdaj se je Robinson spomnil na svoj vlastni revni stan v ti den, v kateri je bil na ostrov izveržen, pak si je umenil, ete nevoljnike, ako si zasluguju, osvoboditi, da bi ga tude Bog ve kaj stalo. Petku je tedaj velél, da bi toliko pušek prinesel, pistol, mečev ino streliva kar le unesti more.

Milica. Kaj je to strelivo?

Oča. Kar se k strélbi potrebuje, strelni prah ino kuljice — kuglje, ali drob — (šrekeljni) — Robinson je za potrebno uznal, onde ostati, da bi videl, kaj bo se dajalo. Ko se je nanese, česar trebaše, ino so se puške nabile je Robinson z veseljem spazil, da so se sprehajajoči plavci jeden sè drugi ta v senco položili, da bi pekočo poldenjo vročino prespali, Robinson še je dobro četvert ure čakal, pak je serdčno šél na te tri reveže, kateri še so na temle mesti sedeli. Bili so s herbtom k njemu oberneni, ino so se ustrašili, kakor bi v nje grom bil udaril, ko je Robinson na nje pokričal: „Gdo ste?“ Uskočili so, kakor bi utekati hoteli, pak Robinson je je Anglički

klical, da bi se ne strašili, kaj je tu, da bi je vsvobodil!

„Ej tè pač morate z neba zeslani biti!“ reče jeden, klobuk počtljivo zmékne, ino se mu čude. „Vsa pomoč prihaja od Boga“, je Robinson rekel; pak čerstvo mi, dobri ljudje, povejte, v čem vaša nadloga obstoji, ino kako mi vam je pomočti.“ Jaz sem nadkorabeljnik (kapitan — korabljevoda) „je oni odgovoril“ toti je bil moj kermnik — kerman — veslar, ino tej je popotnik, pokazav na svoja tovariša. Moji plavci so se mi soper mene vzburljili — vzdignoli, da bi se mojega korablja preoblastili. Mene i ta dva počtena moževa, ktera k takošnjemu spočinanju privoliti ne hotesta, so izperva ubiti umenili; potle pak so se vemdar genoti dali, ino so nam življenje darovali. Pak miloserdčnost, ktero nam izkazujo, še je skoro groznejša, ner smert. Kajti tukaj so nas izsadili na ti pusti ostrov, da bi etu od nuje — sile ino nevolje zaginoli.“

„Dve pogodbi“ se je Robinson oglasil a jaz postavim za vaše osvobojenje kerv ino življenje.“

„Kteri sté, žlahtni mož?“ je nadkorabeljnik pital.

„Eti,“ odgovori Robinson, „da bi, dokler boste na totem ostrovi, se po moji volji deržali ino ravnali; ino pak, da bi obljubili, kaj mene ino mojega druga — tovariša v Angličane dopravite, če se vam da, svoj korábelj nazad dobiti.“

„Mi, korabelj ino vse, kar je na njem,“ je nadkorabeljnik zavpil, „smo v vaši oblasti — moči.“

„Prav“ je Robinson rekel, „zdé imate vsaki púško ino meč, ktere vam s tem pristavkom po-

davam, da bi jih pred ne rabili, dokler jaz tega za potrebno ne uznam. Vaši sovražnici zdaj leže ino spe, pak vsaki posebi; na noge, pokúsimo, če jih brez prelivanja kervi v svojo moč ne dostanemo.“

So šli, ino Petek je moral prevéze s sobo vzeti, s kterimi so ti trije možje na rokah ino nogah zvézani bili. Sedaj so se k prvemu približevali, kteri je na obrazu ležal — ležaše ino tako tédno spaše, da so ga uže za roke ino noge zgrabili ino mu šatek — robec v usta vphali, pred ner se je prebudil. Zvezali so mu roke zadi, ino mu veleli, da bi na tem le mesti ostal niti se ne gene a niti ne čehne, ležati, ker bi ovače brez odloga kuljko črez glavo prestrelili. Položili so ga pak vemdar tako da je imel lice k morju obrneno, ino zatoga delo ni mogel izvedeti, kako ž njegovimi drugi stoji.

Zdaj so se brali — podali k drugemu, kteremu se ni boljše zgodilo. Takaj so ga tako zvézali položili, ino mu ta kaj tako pretili, kakor jegovemu predhodcu — popredšnjemu. K sreči kajti veliko bolje se je božja previdnost tude tu pokazala, kakor ohrankinja ino mestivka — meševavka: nedolžnosti — ino krivice. Uže šest je bilo teh nevoljnikov na eti način zvezanih, ko sta se oba poslednja prebudila, vskočila ino orožje popádlá. „Hudobneža!“ je Robinson vzkričal, u poglednita na svoje tovariše; vejta, kaj sem silnejši od vaju — ner vidva ter kmahu zložita orožje! Le nekoliko pomude, a vajna glava je proč.“

„O milost! milost! gospod nadkorábeljnik,“ sta eta zavpila, orožje od sebe metavše ino na kolena se vergnovše? Zvezali so jima na to kakor pervim — ostalim roke; pak se vse v novo objavljeno — naideno otlino jazvino v ozo peljali, z doloženjem, da pervega, kateri bi pokusil lesene dveri preme-knoti, straža, ktera se ovde postavi, zastreli. Pervle so jim pak vse nože pojemali.

Nine sta šla Robinson ino Petek ze svojimi združenci k čolnu, so ji s pomočjo nekoliko drogov celo na breg vitegli — izpotegnoli ino mu dno — poden prederli da bi se zdaj ne mogel rabiti — uživati — upotrebljavati.

Domorod. Zakaj pak tó?

Oča. Prevedali so, da z velikega korablja drugi čoln pošlo, ako se pervejši ne verne. Hoteli so tedaj upačiti, da bi tude tega s sebo ne vzeli. — Kaker so si mislili, tako se je tude zgodilo. Okoli ob treh po poldne so na koráblji iz topu izstrelili, da bi plavce sklicali, kateri so na kopnem — suhem bili, ino ko se na to znaménje, ktero se je trikrat opetovalo — ponovilo, nijeden ni vernol, so ugledli, da je po resnici drugi čoln odplul, i se k ostrovu bliža. Robinson se je ze svojimi tovariši na naveršje odebral — podal, da bi odsoda dalje videl i premišljal, kaj bi se dalje činiti imelo. Čoln je k bregu pristal. Bežali so k pervemu, se ne malo čudili, da je na bregu, ino k temu še predert. Ozirajoče se so imena svojih drugov zvali, ali nikogar tu ni bilo, gdor bi se oglasil. Bilo jih je deset, vsi orožnati, Robinson, kir je bil od nadkorabeljnika izvedel, kaj so med ujetimi trije počteni junaci, kateri se le iz

strahu pred ostalimi v vzburjenje (punt,) privolili, je Petka s kermanom — kermilnikom (kteri ladjo ruda) poslal, da bi je, kar naj hitreje sem privedel. So prišli, ino nadkorábeljnik, kteremu je tičas Robinson svoje menjenje ovadil — izjavil — povedel, jim jih nezvestobo povčítav, je je oprášal, če mu sedaj hočejo zvesti bit., ko bi jim to odpustil? „Dar do smerti!“ so odgovorili trepetaje ino na kolena pred njim kleknoče. Nadkorábeljnik je dalje govoril: „Znal sem vas rude — skoz kor dobre dečke — junake; menim tedaj, da ste ne imeli nikakega deleža na vzburjenji ino da to, kar se je prigodilo, s tem vekšo zvestostjo ponagradite — popravite. Ti trije plavci so od veselja ino hvaležnosti na glas plakali, ljubajoče nadkorábeljnku roko z očevídnim znamenjem kesusu — obžalovanja. Pak jim je podal orožje, ino jim velel, da bi ukaze jih občinskega vodca popolnoma polnili.

Možtvo drugega čolnu ni nehálo zvati, ino med tem streljati, s to nadejo — upanjem se koječe, da se jih tovariši, ko so se razešli, h njim snido. Potle, ko so videli, da je jih klicanje ino streljanje zahman, so počeli, ko se je temnilo, se za sami sebe bati, ino so odrinoli bliza na sto rokov od zemlje, da bi onde na kotveh — mačkah — sidreh ostali. Sedaj se je bilo bojati, da v kratkem času nazad k korablju odplovo, ino pak da korabelj izgubljene tovariše zapusti ino odplove, Nadkorábeljnik ino Robinson sta se tega močno bala. K sreči je Robinsonu nekaj na misli prišlo ize česar so vsi mnogo dobrega očakavali. Poročil je naime Petek da bi z jednim plavcem v

gôšo bêžal, i odonod na krič, ker je le nekoliko tisoč rokov od čolnu proč bilo, klicajočih odgovarjala. Kakor hitro spazita, da jujni glas zasliha ino iz čolnu izstopujo, jih iskat, da bi se počasu globljeje v šumo skrivala, ino tako ljudi iz čolnu za sobo vabila, ino se tako daleko, kar bo le mogoče, udaljevala. Pak da bi se k njim po drugem poti kar naj hitreje vernola.

Eta vojska lest - umnost — prevara se jima je velma srečno pogodila. Plavci v čolnu jedva uslišavše, da se jim glas oziva — dâva, so se uže hitro k zemlji plavili ino s puškami oboroženi v to stran bežali, od kodar se je na njih klicanje odgovarjalo. Dva so k ostreganju — varovanju čolni pri bregu ostavili — pustili.

Petek ino jegov sodrug — tovariš sta to izverstno učinila, ino zalodila te, kateri so za njima šli, skoro pol mile v gošo. Pak sta se s hitrostjo ktera si podobne ne ima, k svojim vodcem vernola. Robinson je tičas nadkorabelniku svoj naverg — namen povedel, kateri je opet ta meril, kaj bodo iskali, celo družbo preoblastiti, da bi se nikar kaplja kervi ne prelila.

Ti čas se je celo stemnilo. Tiho kakor miš se je Robinson ze svojimi družebniki k čolnu pribral, ino so se uže na dvajsti rokov približali, ta dva, na straži stoječa plavca pak še naj menjšega nesta zavarala. Naglo so vsi z velikim kričem ino zvenketom orožja planoli, ino ze smertjo ino zagubo protili, ko bi se kateri osmelil — podstopil, se le gènoti. Oba plavca sta za milost prosila, oni pak k njima priskočivše, jima roke zvežejo.

Jedva se je te stvorilo, so hiteli, da bi tuje toti čoln na breg iztegli. Pak so se z obema jetnikoma v bližnjo gošo odbrali da bi počakali, dokler druzi ne priido. Toti so prišli, pak ne vsi kmalu, vsi jako opešani po tako dolgem nepotrebnem hojenji. Jih užasnenje ino togovanje, ko čolnu tu ni bilo, se ne da dopovedeti. Ker jih je pet v kuper bilo, se je jeden iz plavcev, katerim se je pervle milost dala, s uprašanjem poslal: Hočejo li kmahu dobrovoljno orožje zložiti in se poddati? Če pak ne hočejo, da je gospodovavec ostrova v dalji blizo 30 krokov petdeset možev postavil, da bi je postreljali. Da je jih čoln uže vzet, kakor vsi jih tovariši, ino da si oni lehko le smert ali pak ujetje izvolijo.

Robinson pak je svojim tovarišem naročil, da bi z orožjem rožljali — brenketali — zvenkljali, da bi se bolje verjetno zdelo, kar je plavec govoril. „Imamo li se odpušenje nadeti — upati?“ je po tem jeden pital, na ktereга je nadkorabeljnik, neviden, klical: „Tomaž Smith, znaš moj glas? zložite li brez pomude orožje, tedaj se vam življenje daruje, dar na (razve) Atkina.“ Tej je naimer začetnik vzburjenja bil.

Vsi so kmahu puške na zemljo metali, ino Atkin je kričal: „Za smilečnega Boga! gospod nadkorabeljnik, milost! milost! vsej so bili vsi tako zli — hudobni, kor jaz. O milost! milost!“ Nadkorabeljnik je odgovoril: da se za milost samo pri vladarji lahko prosi. Da mora čakati, kar iz tega poide. Na to je bil Petek izslan, kateri jim je vsem s pomočjo plavcev roke zvezati moral. Ti čas so prišli trije poslednji, ino ko so videli

ino slišali, kar se je zgodilo, si neso upali — se neso opovažili, protiviti — soperstaviti se, a so se voljno zvezati dali.

Nine sta pristopila nadkorabeljnik i Robinson, kterege so za vladarjevega dostojnika imeli, ino nadkorabeljnik je iz med jetnikov té iziskal, o kterih je sodil, da jim je jih prestopek resnično žal. Ete so peljali dar pred terdinjo — grad, ostale pak v jazvino. Ter še je po dva iz teh, kteri so uže v jazvini bili, poslal, ino kterima je jednako upal, da sta svoj prelomek serdčno obžalovala. Kar je s temi začol, ino kar se je dalje prigodilo, to le, otročki! si dar na zautrek neham, da bi vam to dopovedel.

Trideseti večer.

Oča. Sedaj, dečica, se urok — osoda — sreča našega Robinsona berž razgone — odloči. V nekolikih urah se to stvori; a pak se pokaže, ostane li sopet brez nadeje gde kakega osvobojenja na esem — totem ostrovi, a izpolni li se k zadnjemu jegova davna, vrela žedost — želja, da bi drugoč k svojim staršem prišel.

To naimer le na tem leži, če ali nadkorabeljnik s pomočjo onih plavcev, kterim je milost udelil, korabelj nazad predobo — dobi, ali ne? Zgodi li se prvo, tedaj bo konec nevoljam našega prijatelja; pripeti li se pak drugo, te ostane vse kakor je bilo, ino na osvobojenje ni niti misliti.

Pred gradom se je nine deset teh snešlo, katerim se je bila milost udelila. Robinson jim je v imeni vladarjevem oznanil, da se jim prelomljenje odpusti — oprosti, ako svojemu pravemu predstavljeniku dopomorejo, da bi vzpet svoj korabelj imel. Ker so vsi sveto obljubovali, da to pogodbo radi ino zvesto izpolnijo, tedaj je Robinson pripomenol, da tako lelehko ne le svoje življenje, temoč tude življenje svojih še ujetih tovarišev ohranijo, kateri bi se, ako bi se korablja ne dobilo, zautra pred svitom obesiti dali.

Ravno ti razsodek se je takaj oznikom ôznani. Pak so se vsi, kateri so v ôzi, ino kateri so na svobodi bili, vkup speljali, da bi se oni skoz tote v zvestobi — vernosti uterdili. Tičas je moral korabeljni tesar k mahu dno — poden predertega čolnu popraviti, ino ko se je to zgotovilo, sta se oba čolnova na vodo vpustila. Pak se je ustanovilo, da bode nadkorabeljnik jeden čoln redil — rudal — vodil — kermanil a kermnik — ladjereditel drugi, ino da se môžtvo med nja razdeli. Vsi so se prevideli z orožjem ino strelivom, ino ko je Robinson nadkorabeljniku srečo k totemu predsevizetju prijal — vošil, so na morje izpluli.

Ljubor. To se mi čudno zdi, da se Robinson ni ž njimi podal.

Oča. Ni bilo to iz strahu, mili Ljubor, ampak iz razumnega razmisla. Ozniki bi lahko bili iz ôze prišli, ino si v njegovi nenavzočnosti — nepritomnosti terdinjo — grad osvojili, a toto jedino varno prebivališče, ktero je tude, vse posredke k njegovi blaženosti obsegovalo, mu je znamenitejšje bilo, ner da bi je lehkomiselnost ne-

varnosti vipostavil. Nadkorabeljnik mu je takaj sam svetoval, da bi s Petkom za varovanje tega mesta ostal.

Robinson ktereга cela osodbina se je ravno zdaj razgonoti — razločiti imela, ni imel mirne misli od strahu ino nepokoja. Zdaj se je posadil v svojo jazvino, zdaj je izlezel na nasipe, zdaj je lezel po prevezovi lezvici navzgor, da bi posluhal s hribovega verhu v tihi noči, če bi s korablja gde kaj slišati mogel. Akoravno ni celi den jedel mu vemdar ni bilo za to, da bi kaj jedel. Jegov nepokoj se je vsaki hip razmagal, ker še se ugovorjeno znamenje — trije strelove iz topov — s kterimi se mu je glas v srečnem izvedenji, izpeljanji tega posla — predprijetja dati obljubil, ni dalo, da si ravno je uže pol noči bilo. Pak se je spomnol, kaj ni dobro, se črezredni bojazni ali nadeji se toliko poddati, ino se je v pravi čas na naučenje upomenol, ktero je bil pred nedavnim Petku dal: „V dvojnih — dvojakih — pohibnih — dvoumnih prigodah,“ je k njemu pravil, se vseli k najhujšemu pripravi pak najboljše očekavlji. Ne zgodi li se, kar je najhujšega: tem bolje za tebe. Primeri li se pak res, tedaj si k temu pripravljen, ino te ze svojim prestreženjem ne zmani.“ Poleg tega pravila vodila — vodbe si je Robinson mislil, kaj se to početje brez dvojbe nesrečno izide, ino je vso svojo stanovitnost, vse svoje zaupanje na Božjo previdnost zložil, da bi tuđe toto rano osodbine prenesel. Uže je upazen — nadeja, kaj bi to početje se po sreči izešlo, v njem minovati jela, kar je na jednog daljni strel iz topu resnično slišati bilo.

Robinson se je zavzet vzdignol, kakor ke-
dar se gdo od naglega ropotca ize sna — spanja
izstraši. Kmalu na to usliši drugi ino berzo na
to tude tretji strel. A zdaj ni bilo nad srečnim
izdobitjem korablja ino gotovim osvobojenjem dvo-
jiti — dvoumeti.

Črez mero od radosti opojen, je več letê ner-
stopaje s prevezove lestvici dol zlezel, Petka
popadel, kateri na dernelni klopi — lavki dremaje
sedeše, za vrat, ga tiskal, ino je, ne besede
pregovoriti ne mogoč, jegovo obličje s solzami
zmakal. „Kaj ti je, mili gospod?“ je Petek pi-
tal, se prebudiv, ino se je temu ves zavzet ču-
dil, da se mu tako miluje — draguje — sladi.
Pak Robinson v svoji preveliki radosti ni nič več
mógel pregovoriti, kakor — ner: „O Petek!“ „Bog
bodi glavi mojega ubogega gospoda milostljiv!“
si je Petek mislil, ker je menil, da od uma gre
— da je ob um prišel.“ Lezi, ino izspi se, lju-
bi gospod!“ mu je rekel, ino ga je hotel pod pa-
žama vzeti ino v jazvino vesti — peljati. Ali Ro-
binson ga je z nedopovedljivo ljubeznivostjo v li-
ce gledal, i odgovoril: „Spati, mili Petek? Jaz
nine spati v tem hipu, ko je Bog mojo jedino
serdčno željo spolnil? Ne si li treh strelav iz
topu slišal? Ne veš li še, kaj so korabelj dobili?“

Še le zdaj je Petek to porazumel, ino on
se je radovati počnol, pak zavoljo svojega go-
spoda. Kajti misel, da môra svojo domovino —
vlast na vsegdar zapustiti, mu je veselje — raz-
koš zgorjupila — zgrenčila, kaj se z Robinsonom
ino ze svojim otcem v zemljo poplavi — pelja, iz
ktere je uže toliko čudnih reči videl, ino v kateri
se je lahko vekših očakaval.

Robinson je zdaj od radosti bil nepokojnejši ner kedar drugda. Zdaj je izlezel na hrib, se pred zvezdnatim nebom na kolena vergel, da bi Bogu za svoje osvobojenje hvalo dal; zdaj pak je nazad zlezel, svojega Petka objel, ne o ničemur govoril, razve v Hamburze, ino je uže začnl svoje reči skladati — vkup spravljati. Tako mu je cela noč minola, pak mu ni na misli prišlo, se v pokoj podati.

Kakor hitro je svitati jêlo, je neprestanoma svoje oči v to krajino vpiral, gder je korabelj na kotveh — sidreh — mačkah stal, ino težavno čakal, dokler se celo ne razdeni, da bi videl nastroj — orôdje — sredstvo svega svobojenja, korabelj naimer. Razdenilo se je; ali — — o nebesa, koliko je užasnl; ko je moral celo gotovo videti — da je korabelj — izginol! Na glas je zakričal, ino se je ves odrevenet ino brez sebe s čelom na strom podperel. Petek je pritekel, a dolgo ni mogel izvedeti, kaj se je po pravem jega gospodi prigodilo. Posle je iztegnol Robinson svojo trepetoče roko k morju, ino s slabim umirajočim glasom rekel: „Ta poglej!“ Petek je pogledel; i zdaj je vedel, kaj je jegovemu gospodi.

(Mlada družba ni vedela, kako se ima pri tem deržati. Rada bi se bila radosti oddala, da se ta pripovest podeljša, ali občutek smiljenja zavoljo mnoge nesreče ubogega Robinsona je toto radostno prekipenje udušila. Vsi so tedaj umolk-noli, ino otec je dalje pripovedoval.)

Nad Robinsonom imamo zde izgled — priklad, kteri nas poučuje, koliko se mórajo i dobri ino uže naprávljeni ljudje habati — stražati — varo-

vati, da bi se čezmernim — čezrednim strastem premagati ne dali. Ako bi se Robinson pervle ne bil tako črez méro radoval, bi se zdaj tude toliko ne bil žalil; ino ko bi mu žalost ne bila vsega razuma toliko pomotila: bi bil poznal; da tude to s poterpljivo oddanostjo priimoti — prijeti móra, kar Bog na — nj pošlje, če bi se mu tude jegove naj lepše nadeje zagubile — učinile. Posebno bi se bil razvázil — premislil, da Božja previdnost tude tedar za posredke k našemu ohranjenju zná — vé, kedar se nam samim zdi, kaj nam nikakor več pomoči ne more; ino s to miseljo bi se bil upokojil — utolil. Glejte, ljubi otroci! kako se je tude dobrim ljudem še treba popravijati — napravljati.

Ko je Robinson, ktereга ni bilo lahko potešiti — utoliti, ob strom — drevo upert stal — staše, ino se Petek ga upokojiti prizadevaše; sta najednor na drugi strani hribu hrup — topot uslišala, kateri se je krokom večih ljudi podobil. Odskočila sta, ta pogledla, ino k radostnemu čudovanju nadkorabeljnika uzerla, kateri se je z nekoliko svojih ljudi na hrib drapal. — Jeden skok, ino Robinson je v njegovim naročji ležal. Obernov se, je smotril — videl korábelj na zapadnem pomorji v malem zalivu — zatoku na kotveh — sidreh — mačkah, ino v hipu mu je jegova žalost minola. Samo goli pogled na korabelj ga je nagnol, da je nadkorabeljnik pred ner je svitati počelo, s korabljem v to stran ostrova priplul, gder bi v ugodnem pristavu — pristaniši — loki váрно zasidran — zakotvljen biti mogel.

Dolgo je Robinson v nemem zameknotji, nadkorabeljnika se ž njim vred veselečega, deržal dokler ni k medsobnemu prijanzu — vošenzu sréče ino zahvaljevanju prišlo.

Pak mu je nadkorabeljnik izpravijal, da se mu je sréčno dalo, se koráblja pooblastiti, da pri tem ni nigdor k ranjenju ali pak k usmerčenju — umorjenju prišel, za to ker ga v temi po noči neso varali, niti si pomišljali, da jegovi tovariši priido. Naj hujši med burjiči (puntarji) so se menili braniti; pak jih soper postava — protivljenje je bila zaman. Zgrabili so je ino je v okove — železje dejali. Potem to izpovedev se je čutom — občutkom hvaležnosti do svojega osvoboditelja — rešnika oddal. „Vi ste,“ je rekel, ino solze so mu iz oči kanole: „vi ste, plemeniti mož! toti, kterege smiljenost ino hitrost — umnost je mene i moj korabelj osvobodila. Tam stoji, vaš je! dejte ž njim ino z meno, kar se vam ljubi.“ Pak je ukazal nekaj k občerstvljenju prinesti, kar je bil iz korablja s sobo vzel, ino vsi so željno z radostnim serdcem zauterkovali.

Med tem je Robinson nadkorabeljniku svoje prečudne prigode pravil, kterim se je toti preveliko čudil. Pak korábeljnik je prosil da bi Robinson izjavil — povedel, kaj ima za njega činiti: a Robinson je odgovoril: „Mimo tega, kar sem večera za pogodbo mojega prispenja — pomaganja izrekel, še imam trojo prošnjo. Pervič vas prosim — žedam, da bi se zde dotle zderžali, dokler se mojega počténega Petka otec s Španijeli ne poverne; drugič da bi razve mene ino mojih domačih tude vse Španijele s sobo vzéli, pak se

pred v Kadiks plavili, da bi onde na suho prišli. Zadnjič vas prosim, da bi tude tem najglavnejšim odbojnikom (puntarjem) življenje darovali, pak je mesto druge kazni na sem mojem ostrovu ostavili, zato, ker sem si izkusil, da bode to najbolji posredek je poboljšati.

Nadkorábeljnik ga je uverival, da se vse to na vlas zgodi, kor ga je prosil; ino dav jetnike priversti — pripeljati, je izmed njih najhujše iziskal, ino jim jih obsojenje oznánil. Ti so nad tem velma — zlo potéšeni bili, dokler so vedeli, da bi si po zakoneh — zapovedih smert zaslužili. Vljudni Robinson jim je dal navedenje — nauk kako bi si živež dobivati mogli, ino je obljubil, da jim vse svoje nastroje — orodje posodo, pridelke ino živino zaneha. Napominal je je mnogokrat k zaupazni — zaupanju na Boga, k delavnosti ino svornosti — jedinomiselnosti, ino je je uverival, da jim ete čednosti prebivanje na totem ostrovi jako prijetno učinijo.

Ko še je takó govoril, je Petek pribegel, ne mogoč oddihovati, z radostno povestjo, da se oča s Španijeli vrača, ino da ravno zdaj pristane. Cela družba se je zebrela ino jim proti — v srétenje šla; pak Petek je vse prebegel — pretekkel, ino svojega oča uže okoli vratu deržal pred ko so tá druzi došli.

Robinson je s čudovanjem vgladel, da ste med prišlimi dve ženski bili, ino ko je na to Četvertka uprášal, je izvedel, da ste ženi dvoju Španijelu, kateri sta si iz černuhov — zamorcev vzéla. Eta dva Španijela sta jedva čula, da Robinson odpluti, ino nekoliko plavcev na tem ostrovu za-

nehati meni, kar sta ga uže za dovoljenje prosila, da bi s svojima ženama tude tukaj ostati smela, dokler si poleg vsega, kar sta o tem ostrovu slišala, boljšega stanovališa želeti nesta mogla.

Robinson je toto prošnjo rad čul ino jo z radostjo spolnil. Milo mu je bilo, da onde dva moževa ostaneta, o kateru počtenosti so jujni sodrugove — tovariši jednoglasno svedočili, zato ker se je s to nadejo kojil — tešil, da bosta eta dva ostale možake k rédnemu ino pokojnemu življenju imela. Iz tega umena — namena — umisla je ustanovil, da bi od totu dvuju vsi zaviseli.

Dal je tedaj vse predklicati, da bi jim svojo voljo oglasil. Bilo je vmes šest Angličanov ino oba Španijela ze svojima soprôgama — ženama. Robinson je k njim nasledujoče pregovoril:

„Nijeden iz vas, tega se nadejem — upam, mi ne utaji pravice, da bi s svojim imenjem — premoženjem — to je vês ostrov — otok ze vsem, kar je na njem — činil, kakor se mi ljubi. Prijam — želim pak, da bi se vam vsem, kateri etu ostanete, velma dobro godilo. K temu je porednega narenjenja potreba, ino meni sliši, da bi je učinil. Postavim tedaj, da bodeta ta dva Španijela moja naméstnika ino za napred prava gospoda tega ostrova. Vam drugim tedaj gre, da bi jima vsegdar poslušni ino pokorni bili. Le ona bosta v mojemu gradu prebivala, le ona bosta imela vse orožje, vse bojske potrebe, vse nastroje — orodje pod svojo ohrano; sta pak pri tem tude vemdar dolžna, vam ostalim to posoditi, čegar potrebujete, s pogodbo, če se bôste mirno ino v vsakem ogledu

po rêdi dèržali. Priide li nevárnost, se imate vsi vkupe braniti; bode li kaj dela, bodi si na polji ali pak v vertu, imajo vsi te dela družinski opravljati, ino kar se pridela, vseli med sebo razdeliti. Morebiti se mi keda prilóžnost ponudi, da za vas popitam morebiti si umenim, se sem vernoti, da bi ostanek svojih dni na totem mi dragem ostrovi preživel. Beda — joj gorje pak temu, gdor tičas toto mojo naredbo preverne! Brez smiljenja bi se vsadil v mali čoln, ino ob burljivem vremeni — nevihti bi se na morje pustil.“

Vsi so bili s tem ustanovljenjem — postavo spokojeni — zadovoljni ino so obečali naj ostrejšo poslušnost. A zdaj je Robinson spisal te reči, ktere je namenil s sebo vzêti, ino ktere so se imele na palubo odnesti. Bile so te le: 1. oblačilo s kož, ko si je je sam udelal, solnčnik ino naličnik; 2. od njega napravljeno kopje, lok ino kamena sekira; 3. papiga, koder ino dve lamici, 4. različni nastrojev — orodje ino posoda, kar je sam naredil, dokler še je sam bil, ino pak 5. zlate zerna dragi kameni ino svoj veliki kos zlata.

Ko se je to vse v korabelj doneslo, ino je ugodni veter veti počno!, se je odplovenje na drugi den rano ustanovilo. Robinson ino Petek sta večerjo pripravila, da bi nadkorábeljniku ino osadnikom — naselnikom, kteri ovde ostano, za razločitvo malo gostbo — mal — pir narêdila. Kar je naj boljšega bilo, se je prineslo, ino jedila so bile tako vkusno pristrojene — napravljene, da se nadkorabeljnik Robinsonovi urnosti v kuharstvu ni dosti načuditi mogel. Da bi plemeniti razgled svojega gostitelja nasledoval, je tude prispel —

pripomogel z nečim k blagosti teh, kateri tam ostano, je ukazal iz korablja mnogo živeža, strelnega prahu, železa ino nastrojev prinesiti, kar je tej občini v dar dal.

K večeru si je Robinson izprosil, da bi ga uro samega nehali, zato, ker še pred odplutjem nekaj važnega izkonjati mora. Vsi so odešli; a on je na hrib vstopil, da bi še si jednor celo dogodovšino svojega prebivanja na etem otoku razpomenol, ino svoje serdce polno sinovske hvaležnosti pred Bogom razkril. Ne imam zadosti besede, da bi jegove nabožne, zahvalne občutke dopovedal — izjedril; ali gdor ima serdce, kor je jegovo bilo, temu ni treba mojega popisovanja, to bô v sam sebe bral — četel.

Nine — sedaj je doba k odplovenju nastala. S solzami v očeh je Robinson te opominal, kateri so tam ostali, še jeden pot k svornosti — jednodušnosti — slogi, delavnosti ino k pobožnosti pak je je izročil z bratinskim serdцем v ohranbo Boga vsegamogočnega, kir je jega čudežno ohranil. Potle še se je jednor razgledal, še jednor Bogu za svoje ohranjenje ino osvobojenje hvalo dal; je na to s napol puhlim glasom k tem kateri so tam ostali: „Z Bogom!“ rekel, ino je od Petka ino Četvertka spreiman v korabelj šel,

Nekteri. O za kvar! zdaj je konec.

Dragotin. Pak počajte! Kedo ve, ne priide li kaj na pô?

Oča. Takó čerstev ino pogoden veter je vel — dul, da se je ravno takó dozdavalo, kakor bi ostrov od njih letel. Dokler ji Robinson videti možeše — mogel, je nem ino žalosten na polubi stal, oči neprenehama na milo zemljo vperte imaje

ktero so mu dvanajstletno prebivanje ino razne preterpljene nevolje ino nadloge takó drago učinili, kakor svojo domovino. Potler, kedar mu je uže tude poslednji verh gore iz oči izginol, je k nebu poglednol, si v misleh pesen predrekáje; „Gdor se v Božjo obrambo!“ i. t. d. ino se je s svojimi prijatelji v hiško k nadkorabelniku odebral, da bi svoje stešneno serdce s prijáteljskim razgovorom poulehčal.

Pot jim je jako srečen bil. V 24 dneh so dopluli k Kadiksu, gder so Španijelje na zemljo izstopili; Robinson je tude na zemljo izešel, da bi kupca poiskal, ko mu je on zlate zerna uhranil. Nalezal ga je, ino izvedel, da je toti pravični mož v veliki revšini, ino se je radoval, da ga on iž nje iztergne. Izguba korablja mu je naimer učinila, da je pal — postradnol — bankerot bil.

Stanislav. Kaj je to p a l je?

Oča. Ako je gdo več dolžen, kakor zaplatiti more, tedaj se mu vse, kar še ima vzeme, da bi se to med teiste razdelilo, kterim je dolžen ino totemu rekajo, da je padel — pal ali b a n k e r o t, kakor bi rekel zlomljene klopi — lavice, ker je negda na Vlaškem ta le navada bila, kaj se je tem menjavcem — penezeméncem, ktere je taka nesreča poderla — našla, menjavna klop (miza) ali mena lavica razlámala, na znamenje, da od sé dobé nikáke pravice ne imajo imeti, se z izmenjevanjem penez — novcev baviti — obirati.

Sodek zlatin zern je dosegnoł, da bi se kupčevi dolgovje plačali. Ostánek je hotel eti hvaléžni mož svojemu dobrotniku darovati, ali toti ni

ničesar vzêl, dokler je, kakor je pravil, ze so-vestjo, kaj je od počtenega moža nesreče odver-
nol, obilne nagrajen — plačan.

Odsoda so šli nazad v korablj, da bi v An-
gličane pluli. Ali na totem poti se je žalosten
dogodek pripetil. Stari Četverték se je naglo raz-
bolel — razstenal, vse prizadevanje, da bi se mu
pomoglo, je bilo zastonj; pač umerel je. Kar je
pri tem ubogi Petek terpel, ino kolikor je smert
svojega ljubljenega oče oplakaval, si lahko pom-
islite. Tude lamici neste mogli plavbe po morji
prestati, ino ste krepnole.

Korabelj je k koncu k Portsmouthu pristal, k
znanemu pristanu v Angličaneh. Tu se je Ro-
binson nadejal — upal, da vdovo po vojskem
dostojniku (oficirju) naleze, kateri je drage kamene
dodati hotel. Našel jo je, pak v prerevnem stanu.
Kajti da uže dve leti od svojega moža celo ni-
kakega podpiranja — pomoči iz izhodne Indije ni
obderžala, je kmalu ze svojimi otroki v naj vekše
ubóžtvo vpadla. Jih tela so bile jedva z neko-
likimi cunjami — starimi capami pokrite, ino glad
ino reva sta obličje matere ino otrok ze smertno
bledostjo odela. Robinson je drugoč te radosti u-
čil, ktere vsaki dober človek užije, kedar si ga
Božja previdnost za nastroj — orod izvoli,
da bi revšini drugih ljudi konec učinila. Obdál ji
je te drage kamene, ino je smotril — videl ved-
nočo — venočo uže ino od stradanja umorjeno
rodbino, kakor skoro uže uvelo zel — bil po
občerstvujoči poletni vlagi, za malo dni opet o-
krevati — se krepiti, ino blaženosti poživati, ka-
koršnji se je za toto življenje uže davno bila odrekla.

Kér pak je tu ravno korabelj na sidreh — mačkah stal, kateri je imel v Hamburg pluti, tedaj je zapustil svojega dardoninešnjega — dose danjega vodca, da bi ga delje ne obtêževal, ino je šel, od Petka sprevojen na Hamburški korabelj, kateri je berzo po tem v morje vplul.

Ino odtoda sta spešno ino srečno plula. Uže sta Helgoland zagledla, uže se je na dalekem obzoru — zraku pokazala Robinsonova, mila domovina, ko jo je smotril čudo da nu od radosti ni serdce poknolo, uže sta se k ustju — iztoku Labe bližala: kar se je najeder viher z naj silnejšo burjo vzdignol ino korabelj ze vso močjo, kateri se odleti — soperstati ni moglo, k pomorju zaganjal. Vse, kar úrnost ino krepost premore, se je upotrebilo, da bi se korabelj obernol, ino nazad na morje prišel; pak zastonj. Grozna vihta je vse jih prizadevanje uzahmanila — podbila, ino korabelj tako močno na prode — meli — melčino pahnola, da se je dno prederlo. V tem hipu je ve — nj toliko vode pritišalo, da na uhranjenje ladje ni bilo več misliti; društvo še je ravno toliko utêgnolo, v čolne vskočiti, da bi si bode li možno, svoje življenje zavarovali. Tako je Robinson ze svojimi družebniki opet kakor ubožec, kteremu se je korabelj skresketal k Kukshavnu pririnol, neohraniv ze svojega celega bogatstva ničesar razve kodra zvestega psička, kir je za njim skočil, ino svoje papige, ktera mu je na rameni sedela, ravno kedar je korabelj k raztresketanje prišel. Po času je izvedel, da se med rečmi, ktere so se iz razbitega korablja uhranile, samo jegov solnčnik — senčnik ino kožuh, kateri si

je sam zgotovil, nahaja. To je obdržal, ino platil, kar je šlo, jegova velika gruda zlata pak se je izgubila.

Dragotin. O ubogi Robinson!

Oča. Zdaj je tedaj ravno takó bogat, kakor je bil toistokrat, kedar je iz Hamburga odplul. Lehkič da je to Božja previdnost pripustila, pa bi drugoč vse izgubil, zato, ker bi pogled na njegovo bogátstvo lahko tega ali onega lehkomišelnega mladenca podbodel, da bi jegov razgled — priklad nasledoval, ino se na dobro srečo po dalekem sveti pustil, te pak se, kar on z nalezenimi zakladi vernol. Ta izguba mu ni mnogo žal dela. Kajti kér si je terdno umenil — sklenol, svoje prihodne dni v ravno ti neprenehani delavnosti, ino zmernosti, kakor na ostrovi prebiti, tedaj je zlato po pravici lahko uterpel — grešal.

Zdaj je plul iz Kukshavna na korablji v Hamburg. Ko so k Stadi veslali, je uzerel veže, zvonike svoje otčine — domovine, ino se je od radosti solziti moral. Še le štiri ure, a bil bi tu, ino bil bi objel svojega dragega, premilega otca. O smerti svoje dobre matere je uže izvedel, ino jo je nekoliko dni prežalostno oplakaval.

Sedaj je korábelj letel od visoke struge ino dobrega vetra gnan okoli Blakenese; zdaj okoli Neuenstädtna; zdaj je bil proti Altoni; ino zdaj, zdaj v Hamburžkem pristanu. Iz korablja je izskočil, serdce mu je sila tolklo, ino ko bi se gledavcev ne bil sramoval — stidel, bi se bil na zemljo vergel, da bi poljubil domačo zemljo. Je pospehal — hitel skoz zijasto množtvo gledavcev

ino v Baumhaus všel. (Baumhaus je velika gostinica v mestu pri pristanu).

Odsod je poslal posla na dom svojega očca da bi ga, preden se sam prikaže, na to pripravil. Posel je naime najpred oznaniti moral, kaj je negdo tu, kateri mu prijetne glase od njegovega sina prinaša; posle, kaj se sin sam v Hamburg vrača; ino potler, kaj je tiisti, kateri mu radostne glase prinaša, jegov sin sam. Ko bi Robinson po ti previdnosti ne bil ravnal, bi bila prevelika radost starega očca prišla ino usmerila. A zdaj je Robinson letel po ulicah še mu dobro znanih k očinemu domu; ino je, k njemu ves zameknem pribegši, svojega od radosti se tresočega očca obimol. „Moj otče!“ — „Moj sin!“ je vse bilo, kar sta oba pregovoriti mogla. Nem, se tresoč, ino oddihati ne mogoč, je jeden drugega držal, dokler ni dobrodejni potok solz zvertima srcema polehčice prinesel.

Petek je tičas debelo gledal v nemem užasenju na te premnoge reči — čudne, ko je je smotril. Ni se dosti načuditi mogel, ino je bil celi prvi den kakor omamljen. Kakor ogenj se je povest — glas o Robinsonovem povernenju razmagala — razširala, ino o njegovih čudežnih prigodah po celem mestu. Neso o ničem, razve o Robinsonu govorili; vsakši ga je hotel videti; vsakši je popisovanje jegovih dogodkov iz njegovih ust slišati hotel. Dom jegovega otca je berzo postal občinsko spravišče — zborišče; pak nič ni pomagalo: Robinson je pač moral od rana dar do večera pripovedovati. V pripovedovanju svojem ni nikedar pozabil očcem ino materem pripomenoti:

„Starši, ljubite li svoje otroke, navajajte je rano iz mladega k pobožnemu, zmernemu ino delavnemu življenju.“ A če so otroci pri tem poleg bili, jim je vseli zlati nauk dal: „Mili otročki! poslušajte svoje starše ino predstavljene; učite se vse skerbno, k čemur koli se vam prilika — priložnost ponudi; bojte se Boga, ino varujte se — o varujte se lenobe, iz ktere nič druga ne pohaja, kakor samo zlo — hudo!“

Robinsonov otec je bil srednik — mešetar. Želel si je, da bi se jegov sin v teh le opravljenih vadil, da bi po njegovi smerti v te stopil, Robinson pak, kateri je od mnogih let dela navažen bil, ino ktero ga je velma tešilo, je svojega otca za privoljenje prosil, da bi se mizárskega učiti smel, a on mu je na volje pustil: Šel je tedaj' i s Petkom k učitelju v uk, ino pred ner je leto minolo, sta se vsega tako naučila, da sta lahko učitelja bila.

Oba pak sta založila družko delavnico, ino sta ostala, dokler sta živela, nerazločljiva prijatlja ino pomočnika. Skerbna delavnost ino zmernost ste jima tako prirojeni postali, da jima ni mogoče bilo, le pol dne v lenobi ali kratkočasnosti prebiti. Na spomin svojega negdásnjega pušavniškega življenja sta jeden den ve vsakem tejdnu odločila — uročila, v kateri sta popredšnji način življenja, kolikor ino kakor sta le mogla, obnovila.

Svornost — sloga — jednomiselnost, potepenje s pogreški — slabostmi drugih ljudi, pripravnost k pomoči ino ljubezen do ljudi so jima zdaj tako navadne čednosti postale, da nesta zapopasti mogla, kako bi ljudje brez njih živeti mo-

gli. Izvlasti sta se po čisti, nehinjeni ino delavni pobožnosti odličivala — slula. Kedar koli sta ime Božje izgovorila, se jima je radost ino ljubezen iz oči prisvetila, a zgrozila sta se gdar je toto sveto ime keda z lehkomiselnostjo ali brez potrebe od drugih slišati bilo. Takaj Bog jima je vse očevidno oblagodaril, kar koli sta počela. Učakala sta se v pokoji, ino zdravji ino koristnih opravilih dolge starosti; ino najpozdnjejši zarod — potomstvo bode pametvo — spomin dvuju možu čestil, ktera sta svojim bližnjim razgled dala, kako se činiti mora, da bi zde mirno ino zadovoljno živi, onde pak negda večno srečni bili.

Tu je otec umolknol. Mlada družba še je nekoliko časa posedéla, premišljajoč, dokler ni k koncu v vseh misel: „Tude jaz bôm tako činil!“ v terdni sklep dozrela.

Zbirčica tam pa tam nabranih prav Slovenskih beséd.

Báviti se — môtiti se sich beschäftigen.

béda — rêva — núja — nevolja Glend, Noth.

besédka — sên — lopa Laube, Hütte.

bèrnja — oklop Panzer.

bedljiv — pozorni — pazni aufmerksam.

bivati ôfterš sein.

blagost — blaženost Wohl.

- blazen — blaznik — glupec — tēpec.
 bljudo — misa — skleda Schüssel.
 bolešt f. Schmerz.
 brana — gater — lésa Gitterthor.
 brašno Reisezehrung.
 buju wild, üppig.
 Čépnik Baumschule.
 Čarka — čerta Vire.
 čarovnik Zauberer.
 čehnoti — čemrgnoti mucksen.
 čelec — kolk — hribec Hügel.
 čěša — gōša — hôsta — gozd (čěst — gōst).
 čertogi — palate Pallast.
 čigati lauern — prežati — drežati.
 čin That, Art und Weise način — sposob.
 čud f. Ungezieser, Wild.
 Dalekogled Perspektiv.
 dár bis; dár do ninenj bisherig.
 délo — top Kanone.
 dérn Rasen.
 dérz feđ, kühn.
 dévka — dēkla Mädchen, Magd.
 dira — kar se razdere, luknja Loch.
 dirav — drav — derěč — zgrabljiv.
 dokaz Beweis.
 dostiči — dostignoti — dosěgnoti.
 dovéra — zaupaznost Vertrauen.
 dralo Magnetismus.
 dralka Compass.
 drežati zaudern.
 družki — družinski gemeinschaftlich.
 drěselje Traurigkeit.
 duhati Tabak schnupfen.

dvojiti — sômniti — dvoumėti zweifeln.

Ert m. Spitze, ertast spitzig.

ési a o- eti — toti dieser.

esu — etu — tu — tuka — zde hier.

etam — tam dort.

eti — esi — toti dieser.

Ferk — svorek — vretence Schraube.

Gaditi — gabiti tadeln, verschmähen.

gadati rathen — ugoditi errathen.

gerst f. — pregerštje — pergiše Handvoll.

geslo — pregovor Sprichwort, Parole.

glavnik Kamm.

glum Scherz, Gaukelei.

glup taub, dumm, thöricht.

gmota Materie.

gôdba Musik.

golec — junoh Jüngling.

goveti nachsehen, pflegen, fassen.

gran f. Eck, Kante, grana — veja.

grède — shodi — grednica Stiege.

grozilo Senfblei.

Habati se — varovati se.

habiti schwächen, verderben.

hèrbol Gipfel.

hiba Fehler, hibeti mangeln.

kinba Betrug.

hirav schwach, fränklich.

hlačica Strumpf.

hrabrost Tapferkeit.

hot f. Lust, Begierde, Appetit.

Imétek Vermögen.

isti — tiisti derselbe der gewisse, istina Wahrheit und

istiti — gotoviti — terditi behaupten.

izjedriti ausbrüchen (jedro).

izkljuditi ausräumen.

iznikati — odličite se sich auszeichnen.

izpliniti — izplivati — izvirati.

izverstni herrlich.

Javiti bekannt machen.

jednakokroj Uniform, jedva kaum.

jedro — jadro — jadrilo — vetrilo.

jedernik — jadrenik Mastbaum.

jesika — osika Espe, Bitterpappel.

junad f. junge Thiere, ji ihn.

junak — vitez — korenjak Held.

junoh — junak — golec — dečko.

junota — mladež junge Leute.

juhnoti begierig sein.

Kamenar Steinmeße.

kamenec — galun Maun.

kara) Strafe, kazniti strafen.
kazen f.)

kerk — vrat — šija Hals.

kolk — čelec Hügel.

kor — kakor — kor ti wie bez.

korabelj — velika ladja.

korabeljnik — korabljevodec.

kord, kordec — oskord — čorda Degen

kotva wie mačka Kaze und Anker.

korist f. 1. plén Beute 2. Nutzen.

koristni nützlich.

krajač Schneider.

krasni — lép — zal — jak schön.

kratkočasenje — zabava Unterhaltung.

križevnik — serstka — ostroga Stachelbeere.

krok — kročaj — korak Schritt.

- krokva — stropilo Dachsparren.
 kroj Schnitt, Mode, Tracht.
 krom — razve — izvan — razun außer.
 krôt wild, grausam, adv. sehr.
 krôtiti — sukati drehen.
 kulja Kugel, kuljat rund.
Lavica — lavka — klop Bank.
 lano — (lanec) — verv — ože Schiffsbau.
 lagoj — lagodni schlecht.
 lebanja — leb — buča Schädel.
 legota Leichtigkeit, Bequemlichkeit.
 lèk Schrecken, lèknoti se erschrecken, — ustrasiti se
 lék Arznei, — léčiti — vraciti heilen.
 lemež Pflugschar.
 lesknat schimmernd.
 lest f. List.
 letorast — leterasel f. mladika.
 ličina — naličnik Larve.
 ljut — krot — grozen wild.
 lov — lovlja — lovina Jagd.
Meli pl. f. plitvina — prodi Sandbank.
 merva — troha — betvo — drobet.
 mest f. Rache, m. Most.
 mestiti rächen.
 misa — bljudo — skleda Schüssel.
 mladež f. — junota junge Leute.
 moterni sichtbar.
 motriti sehen, betrachten.
Nabožen — pobožen andächtig.
 naboženstvo — vera Religion.
 na javo dati bekanni machen.
 naklad Ladung.
 naličnik — ličina Larve.
 nalezti — obresti — naiti finden.

- napredek — napredovanje Fortgang.
 nastroj — orod Werkzeug, Instrument, Maschine.
 na urok — kroko — zlo — moč. sehr.
 naverg Vorschlag, Plan.
 naveržti Vorschlagen.
 nego) als: n u r nach Comparat; 2. sondern Res.
 neli) ne koj: kor — kakor stehen n u r nach Po-
 ner) sitiv.
 negoli
 nemoč — nedog — bolezen Krankheit.
 nevinost — nedolžnost Unschuld.
 nine — njan nun sedaj zdaj.
 nrav f. narava — priroda Natur.
 Občevati — zahajati — obhajati — spravljati se
 — družiti se Umgang pflegen.
 obloda — spaka — pošest — strašilo Gespenst.
 očkovati drevesa äugeln.
 očarati verhexen.
 odboj Rebellion, — nik Rebelle.
 odev — odetelj — pratež — svite Kleidung.
 odgojenje — reja — izpitavanje Erziehung.
 odličiti se — iznikati sich auszeichnen.
 odoleti — zadoleti widerstehen.
 odum Echo
 odviknoti — odvaditi se sich abgewöhnen.
 okrevati — krepiti se zu sich kommen.
 okrog — okres — okol Sphäre.
 opeka — črep Ziegel.
 opet — sopet — vzpet — drugoč — itak.
 opovaziti se — vagati se wagen.
 orod m. — nastroj Werkzeug.
 osi pl. Bart — ruse; osat bärtig.
 oseknoti versiegen.

- osika — jesika — trepetljika Espe.
 osmeliti se (smeti) wagen.
 ostal übrig.
 ostra — ostrica — ostriga Auster.
 ostroga Dorn, Stachelbeere.
 osada, selitva — naselbina Colonie.
 ostrov — otok — osredek sala Insel.
 otožiti (tog — tegnoti) abhärten.
 ovaditi bekennen.
 oveče Frucht, Obst.
 ovočnik — sadovnik Obstgarten.
 ozbrojiti — oborožiti rüsten.
 ozkost Angst, Aengstlichkeit.
 ožar Seiser.
 ožina morska Meerenge.
Paluba das Berdeck — pokritec.
 pavera — poveira Aberglaube.
 perilo Wäsche.
 pêter — pêtro (pêker) pod — strop — dile — ponebje
 Stodwerk.
 pevnost — terdinja — grad Festung.
 plač (plakati) — jok das Weinen.
 plahta — jadro — vetrilo Segel.
 plan — ložki — lesni wild.
 plav — plit — vor Floß.
 plavec — brodar — morjar Matrose.
 plaviti se schiffen, segeln.
 pleter — pletenec Korb.
 pliti — plinoti (pluti) fließen.
 pluti — plavati plaviti se segeln, schiffen, schwimmen.
 počet Anzahl, Rechnung.
 počitati würdigen, zählen.
 podlaga — podval Fußboden.

- podrabiti — podrobiti (rab) unterjochen.
 podstavni Grund.
 podzirati — podzreti suspicari
 podzor—podzrenje Verdacht suspicio, **somnež somn.**
 pogoda — uгода Bequemlichkeit.
 pohiba — dvojba — dvojna Zweifel.
 pokler — pokehdob nachdem, weil.
 polivka — juha Suppe.
 pomotriti besehen.
 ponaveržti — ponavreči vorschlagen.
 pojiti zusammen fügen, löthen.
 pospeti, pospešiti, eisen, befördern.
 povážiti würdigen, erwägen.
 povtoriti — ponoviti — opetovati wiederholen.
 potvora — spaka — pošest — obloda — strah.
 pozde spät.
 pozor Augenmerk, Acht.
 pozorni — pazljiv — marni aufmerksam.
 pramen 1. giba—guba—pleta—kita na tri pramene, 2. Licht- und Wasserstrahl.
 praporec -- zastava — horogva Fahne.
 pratež — svite — odetelj — oblačilo.
 pravilo Regel, Richtschritt.
 prečutnoti wieder zum Bewußtsein kommen.
 predbežni vorläufig.
 preliv—preplav—pretok Canal.
 preniknoti durchdringen.
 predleti verziehen.
 prepeti zuvorkommen, übertreffen.
 prestati aufhören—nehati.
 prestrojiti se—prečiniti se--pretvoriti se sich verstellen.
 preveslo — prevez — ože — verv — konopec.
 prevez — motoz — oza — vez Strid.

- pričina — vzrok — razlog Ursache, Grund.
 pričiniti se — prizadeti se sich bestreben.
 priležni passend.
 prijati gönnen, wünschen prijatelj. prijatelju prija pri-
 jazen.
 pripojiti dazufügen.
 priroda — nprav Natur
 prispeti beispringen, helfen.
 pristati landen.
 pristav — pristan — pristaniše — loka Hafen.
 privetati — sprijeti bewillkommen.
 priviknoti — priučiti se — privaditi se.
 prodki — nagel heftig, gäh.
 prospeti — teknoti gedeihen.
 prospeli Fortgang, Vortheil.
Rab — rob (rabota — rabiti) — soženj Eflave.
 rabiti brauchen, raditi arbeiten.
 račiti belieben, geruhen, sich würdigen.
 rad adv, viel zarad genug.
 ramni stark, heftig.
 razeti — razimati — razbirati intelligere betrachten
 razum (Bernunft)
 retez — veriga — lanec Kette.
 remeslo — rokodelstvo Handwerk.
 remeselnik — rokodelec.
 ris Panther.
 razkoš f. Luxus, Wollust.
 rotivec — zaklinavec Beschwörer.
 rudati — rediti lenken, steuern.
 rude — zmirom — vedno — skoz — vun ino vun immer
 radost Ewigkeit.
Sadovnik — ovočnik Baumgarten.
 Sed — ser — siv grau.

- se — sem hieher teći se.
 sej - si - sa - so - esi - eti - toti dieser.
 seknoti — sehnoti versiegen.
 seljd — slanec Häring.
 sen f. Schatten, Hütte, Laube, Vorhaus, daher podsenje.
 sera — žveplo Schwefel.
 serstka — ostroga — križevnik.
 set f. — mreža Neg.
 sidro — kotva — mačka Anker.
 slanec — seljd Häring.
 smisel m. Sinn.
 skrušen contritus zerknirscht.
 smotriti sehen — motriti (patriti).
 somn — somnež Zweifel, Verdacht.
 solnčnik — senčnik Sonnenschirm.
 sopet — opet — vzpet — drugoč.
 soženj — sožnik (vezenj-ožnik) rab — rob Sklave.
 sožiti — trapiti quälen.
 speti eilen, reisen daher
 spešni schnell — hiter — urn.
 spojiti (pojiti) vereinigen &c.
 spolnik — drug — tovariš Genosse.
 sredstvo — sredek — posredek Mittel.
 stalni — stanoviti standhaft.
 steženj — jadrenik Mastbaum.
 stiči — stignoti gelangen, erreichen.
 stog — kopica Schober.
 strojiti rüsten, bereiten, 2. gärben.
 strom — drevo Baum.
 stropilo krokva Dachsparren.
 struga — struja — strumen Strom, Fluß, Fluß pa-
 noga Flußarm von struti fließen, strömen.
 stud — stid Kälte, Scham stidljiv schambast sramežljiv.
 su — esu — tu — tuka hier — zde.

suhar Zwieback.

svetlica Zimmer — ispa — soba — čemnata — zum
Gegensatz von temnica.

svite — pratež — odetelj Kleidung.

svorek — vretence — ferk Schraube.

svornost (svora) — sloga Eintracht.

Šar, m. — barva — cvet — krasa, Farbe.

šarar Färber.

šat Tuch, Tüchel — robec — svita.

šet f. Bürste.

šija — vrat — kerk Hals.

šipica — pšica — strela Pfeil.

šuj — lev linf.

škorpup — škorpupina — lupina — lušina.

Tarča Schießscheibe.

taber — terdinja — pevnost — grad var.

tehtati — važiti schäßen erwägen. [bitter.]

terpki — gorjup — bridki — gorki — grenki — žehki

tesek Haudegen.

tešiti (tih) trösten, beruhigen, freuen.

teti — tnoti — tinati hauen (naton).

tetivo Sehne.

toliti beruhigen, besänftigen.

top — delo Kanone.

topor — tepača Hacke.

trajati — tervati — terpeti dauern.

trapiti — sožiti (terpeti) quäsen.

trapni — terpki schmerzlich.

tražiti (trag) šutati — iskati suchen.

trošiti — traviti — prebavljati brauchen zubringen.

Ugoda — pogoda Bequem-, Annehmlichkeit.

nima Nothheil, Wetterschade.

ukrotni — krot — ljut wild, grausam.

umelec — umetelnik Künstler.

- umetelj — uma — umenje Kunst.
 umeniti — nameniti beschließen.
 unaviti (niti) abmüden — habiti.
 uprog — uprožni — tog — žilav elastisch.
 ur — ure — uže (že schlecht) schon.
 uraziti schlagen, verwunden, beleidigen.
 usidrati anfern — mačke metnoti.
 ustidnoti fast werden.
 ustopiti abtreten, nachgeben.
 uteti — utnoti abhauen.
 uterpek — pogrešek Mangel.
 uveriti — uistiti versichern.
 užasnoti — uleknoti erschrecken.
 užitek Nutzen — tečni nützlich. [schaden.]
Vaditi sagen, bekennen, hegen, tabeln, anklagen, gaditi,
 varati merken, betrügen.
 važiti — tehtati (teg — tež) wägen, erwägen, schägen.
 velma — veliko — jako — ramno — kroto.
 verzel f. Kluft, Zaunöffnung, (von verzti öffnen).
 vesti — vedem führen (voditi).
 vezti — vezem fahren (vozim).
 veth — vetk alt, abgetragen.
 veti wehen, veter veje.
 vetrilo — jadrilo — jadro — plahta Segel.
 veža Thurm, Kirche, Haus.
 vihrivec Rebelle burjič.
 vigenj — ognjiše Esse. [unschuldig]
 vina (viti — vinoti: kriv lokav) Schuld, Unbild, nevin
 vinica — vinograd Weingarten.
 vitez — junak Held, Soldat.
 vitežki siegreich, triumphirend.
 vlaknovit — likovit fasericht.
 vnetilo Lunte, vneti anzünden.
 volhki — vlažni feucht.

- volho — čarovnik Zauberer.
 vraža — vražnost Aberglaube.
 vražnik Zauberer.
 vretence — svorek — ferk Schraube.
 vreča Sad.
 vzduh — zrak — nebna sapa Luft.
Zabava (biti) Unterhaltung, Rederei, kratkočašenje.
 zaceliteljn heilbar.
 zadoleti Genüge leisten, nachkommen.
 zaertiti zuspigen. — ostititi.
 zaisto — istinito — res — resnič.o.
 zaklad Grund, Schatz.
 zakladni — Grund.
 zaklinavec — rotivec Beschwörer.
 zakonit gesetzmäßig.
 zakotviti — usidrati anfern.
 zapreti — sklonoti — odločiti umeniti beschließen.
 zavarati bemerken.
 zaviseti abhängen.
 zaseniti verdunkeln, schattiren.
 zasoba — zaloga — sprava Borrath.
 zbroja — orožje Rüstung.
 zde — esu — etu — tu hier dardozdežnji bishieherig.
 zrak Blic, Horizont, Luft.
Zasiti — lekati — desiti — plašiti.
 žedati — želeti begehren. (žeja).
 žedost — želja Begehren, Wunsch.
 želva — črepaha — sklednjača Schildkröte.
 žerec Opferpriester.
 žertva Opfer.

Narodna in univerzitetna
knjižnica

© NUK

00000445660

830-32 (0244)

